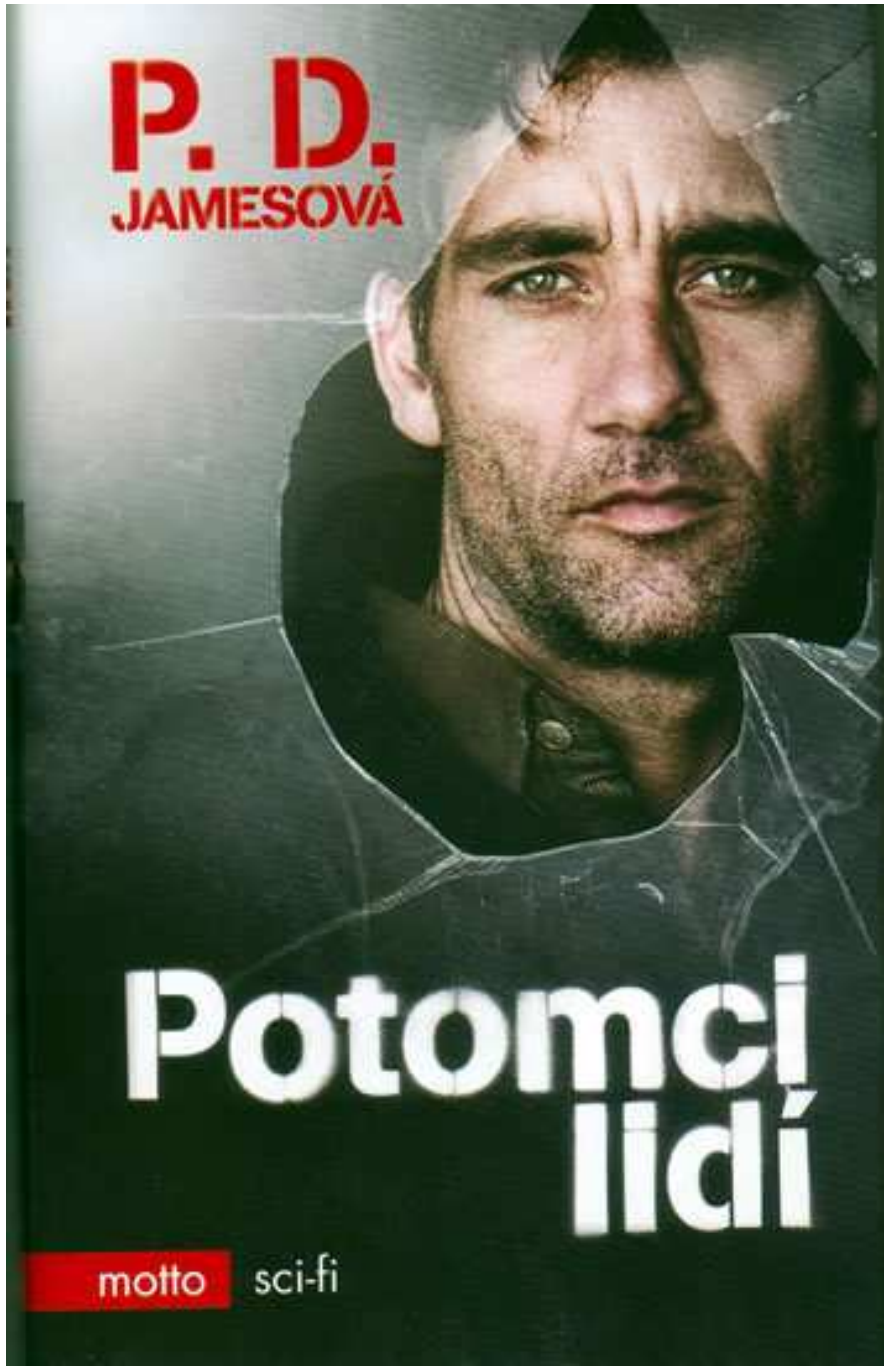

P. D.
JAMESOVÁ

Potomci lidí

motto sci-fi

Phyllis Dorothy Jamesová

* 1920

Na začátku druhé světové války se provdala za doktora medicíny Connora Bantry Whitea a narodily se jim dvě dcery. U jejího muže se začala projevovat schizofrenie, byl hospitalizován a zemřel v roce 1964. Do roku 1968 pracovala v britské státní službě a předtím, než se stala uznávanou autorkou detektivek, byla zaměstnána mimo jiné jako ředitelka kriminální policie ministerstva vnitra. Zkušenosti nabyté v této práci uplatnila opakovaně i ve své spisovatelské činnosti. Svůj první román Zahalte jí tvář napsala v roce 1962. Čtenářskou veřejnost však velice zaujal a P. D. Jamesová se záhy stala oceňovanou autorkou detektivek. Její obvyklý hrdina – inspektor a později oblastní velitel londýnské policie Adam Dalgliesh – je veskrze výjimečná osobnost. Je chytrý, profesionální a citlivý v policejních otázkách, ale velmi chladný co se týče emocionálního projevu a osobního života. Je také uznávaným básníkem. Ve dvou románech (Povolání pro ženu nevhodné a Přicházím tě zabít) je hlavní postavou žena – mladá a odvážná Cordelia Grayová. Žánrově zcela odlišný je román Potomci lidí, který poprvé vyšel v roce 1992 a jímž autorka vstoupila na půdu science-fiction – a i zde slavila úspěch. Napínavé detektivní příběhy P. D. Jamesové se proslavily i prostřednictvím televizních dramatizací. Jamesová sama o sobě říká, že píše v první řadě romány, a teprve pak detektivky. Její knihy ovšem vypovídají o tom, že umí mistrně kombinovat obojí.

**P. D.
JAMESOVÁ**

Potomci lidí

Praha 2006

Přeložila Zuzana Pokorná

© P. D. James, 1992

Translation © Zuzana Pokorná, 1994, 2006

Cover photography © Universal Pictures Company, 2006

ISBN 80-7246-337-3

*Znovu mým dcerám
Clare a Jane
za pomoc*

Kniha první

OMEGA

Leden až březen 2021

Pátek 1. ledna 2021

Dnes, časně zrána, 1. ledna 2021, tři minuty po půlnoci, byl v hospodské rvačce na předměstí Buenos Aires ve věku dvaceti pěti let, dvou měsíců a dvanácti dnů zabit poslední člověk narozený na Zemi. Jestliže se dá věřit prvním zprávám, Joseph Ricardo zemřel tak, jak žil. Nebylo pro něj vždy snadné vyrovnat se s tou poctou, jestli se dá vůbec o něčem takovém mluvit, s faktem, že je posledním člověkem, jehož narození bylo oficiálně zaznamenáno, ale jehož sláva nikterak nesouvisela s jeho osobními schopnostmi či nadáním. A teď je mrtvý. Ty zprávy se k nám do Británie dostaly v programu státního rozhlasového vysílání v devět hodin a já jsem se je dověděl čirou náhodou. Zrovna jsem se usadil, abych začal tenhle deník, v němž bych zachytil druhou půlku svého života, když jsem si všiml času a napadlo mě, že bych si ještě mohl poslechnout stručný přehled událostí. Ricardova smrt byla až na posledním místě a hlasatel se o ní zmínil neutrálním tónem několika nevýraznými větami. Mně ta zpráva připadala jen jako další drobné ospravedlnění mého předsevzetí psát si deník. První den nového roku a den mých padesátin. Jako dítěti mi vždycky lichotila tahle pocta, navzdory určité nevýhodě, že ten den následoval brzy po Vánocích a pro obě oslavy musel stačit jeden dárek, který nikdy nevypadal lepší než ten, který bych normálně dostal.

Tyhle tři události, Nový rok, moje padesáté narozeniny a Ricardova smrt, jsou jen chabým důvodem pro poskvrnění prvních stránek zápisníku. Ale budu pokračovat, snad abych se alespoň trochu bránil osobní apatii. Když nebude co zaznamenat, zaznamenám nicotu, a pak, až dosáhnu požehnaného věku – jestli ho vůbec dosáhnu, i když většina z nás to očekává, protože jsme experty na prodlužování života –, otevřu jednu ze svých plechovek s ulitými sirkami a zapálím si takový malý ohňostroj marnosti. Vůbec nezamýšlím zanechat deník jako svědectví o posledních dnech lidstva. Ani ve svých nejsobečtějších náladách se nedokážu takhle

klamat. Jaký zájem by někdo mohl mít o deník Theodora Farena, doktora filozofie, člena Merton College na Oxfordské univerzitě, historika viktoriánského věku, bezdětného, rozvedeného, opuštěného, jehož jediným právem být povšimnut je skutečnost, že je bratrancem Xana Lyppiatta, diktátora a Guvernéra Anglie. Žádné osobní zásluhy mu nemohou být připsány. Po celém světě připravují státy k uskladnění své závěti pro příští generace, které, jak se občas stále ujišťujeme, nás mohou vystřídat, pro stvoření z jiných galaxií, jež možná přistanou v zelené divočině a budou se ptát, jaké formy života kdysi tuto planetu obývaly. Ukládáme naše knihy i rukopisy, spoustu maleb a kreseb, notové zápisy a hudební nástroje, umělecká díla. Největší světové knihovny budou do čtyřiceti let zatemněny a zapečetěny. Budovy, alespoň ty, které se nerozpadnou, promluví samy za sebe. Pískovec v Oxfordu nejspíš nepřežije víc než pár století. Vždyť už teď se univerzita pře o to, jestli se vyplatí opravovat opadávající fasádu Sheldonian College. Ale já si rád představuji ty mytické bytosti, jež přistanou na náměstí Svatého Petra a vstoupí do baziliky, tiché a odrážející jejich kroky pod nánosy staletého prachu. Uvědomí si vůbec, že tohle patřilo k největším chrámům, které lidstvo postavilo pro jednoho ze svých bohů? Budou zvědaví na podstatu toho Boha, který byl uctíván s nesmírnou pompou a slávou, překvapí je jeho symbol, dvě zkřížená břevna, tak neočekávaně jednoduchá, ztěžklá zlatem a posázená drahokamy? Nebo budou jejich hodnoty a myšlenkové pochody našim natolik vzdálené a cizí, že se jich nic z bázně a nádhery nemůže dotknout? Ale navzdory objevu – myslím, že to bylo roku 1997 – planety, o níž astronomové tvrdí, že by na ní mohl existovat život, jen několik z nás opravdu věří, že přijdou. Musí tam být. Je opravdu nesmyslné se domnívat, že pouze jedna malá oběžnice v nekonečné rozloze vesmíru je schopná rozvoje a existence života inteligentních bytostí. Jenže my se k nim nedostaneme a oni k nám nepřijdou.

Před dvaceti lety, kdy už byl svět napůl přesvědčený že náš živočišný druh ztratil schopnost reprodukce, se pátrání po posledním narozeném člověku stalo světovou posedlostí a otázkou národní hrdosti a mezistátního boje, v konečném výsledku stejně bezvýznamného jako nelítostného a rozhořčeného. Aby narození

mohlo být potvrzeno, bylo třeba udat čas na desetinu vteřiny. To celkem účinně vyloučilo vysoké procento lidí kteří znali datum, ale ne přesnou hodinu, a všeobecně se uznávalo stanovisko, i když se nezdůrazňovalo, že výsledek nemůže být nikdy konečný. Skoro jistě v nějaké zapadlé džungli v primitivní chatrči, vyklouzl na světlo boží nepozorovaně poslední člověk, nezaznamenaný a světem opominutý. Ale po měsících zkoumání a znovuověřování byl nakonec oficiálně uznán Joseph Ricardo, smíšené rasy, narozený jako nemanželský v nemocnici v Buenos Aires, dvě minuty po třetí hodině západního času 19. října 1995. Když už byl jednou závěr potvrzen a vyhlášen, Ricardovi nezbylo než těžit ze své popularity, jak nejlépe umí, zatímco svět, jako by si náhle uvědomil marnost svého počínání, odvrátil pozornost jinam. A teď je mrtev a já dost pochybuji, že by ještě nějaká země měla zájem vytáhnout dalšího kandidáta ze zapomenutí.

Méně než nadcházející konec našeho druhu nebo dokonce neschopnost mu předejít nás rozčiluje a demoralizuje naše selhání při pátrání po příčinách našeho fiaska. Západní věda a západní medicína nás nepřipravily na závažnost tohoto konečného selhání a na naše ponížení. Existuje spousta nemocí, které bylo těžké diagnostikovat a léčit, jedna téměř vyliďnila dva kontinenty, než se vyčerpala. Ale nakonec jsme vždycky dokázali určit příčinu. Pojmenovali jsme viry a bacily, které nad námi dokonce dnes k naší zlosti vítězí. Západní věda byla naší modlou, všemocná nás chránila, utišovala, uzdravovala, zahřívala, krmila a bavila, a my jsme se cítili oprávněni kritizovat ji a občas ji odmítat, jako lidstvo vždycky odmítalo své bohy, ale s vědomím, že navzdory našemu odpadlictví bude pro nás toto božstvo, náš výtvor a otrok, stále pracovat. Anestetika na utišení bolesti, náhradní srdce, nové plíce, antibiotika, točící se kola a pohyblivé obrázky. Vždycky se rozsvítilo, když jsme zmáčkli vypínač, a když ne, dokázali jsem najít příčinu. Technické a přírodní vědy nikdy nepatřily k mým koníčkům, v nich jsem odjakživa nebyl silný v kramflecích. Trochu jsem pochytil ve škole, a ve svých padesáti jim rozumím jen o malinko víc. Přesto jsou také pro mě bohem, i když samotné výsledky se mi zdají nepochopitelné, ale s ostatním světem sdílím rozčarování nad tím, že bůh je mrtev. Docela

jistě si vybavuji sebejistá slova z doby, kdy se ukázalo, že nadevší pochybnost není žádná žena těhotná: „Potrvá nám nějaký čas, než přijdeme na příčinu zjevné celosvětové sterility.“ Uteklo dvacet let a my už nedoufáme, že bychom se dočkali úspěchu. Jako chlípny hřebec, náhle přistižený při impotenci, jsme hluboce poníženi v naší ješitnosti. Přes všechny naše znalosti, inteligenci i moc nedokážeme dělat to, co zvládne každé zvíře bez uvažování. Vůbec se nedivím, že je jedním dechem uctíváme i nenávidíme.

Rok 1995 se stal známý jako rok Omega, nebo taky rok poslední, konečný, a termín Omega přešel do slovníku celého světa. V závěrečných letech minulého století se rozvinula široká debata o tom, zda země, která objeví lék proti sterilitě, se o něj podělí s ostatními a za jakých podmínek. Všeobecně se přijalo, že tohle je neštěstí celé zeměkoule a že mu musí zodpovědně a sjednocené čelit celý svět. Pořád jsme na sklonku devadesátých let mluvili o roce Omega jako o nemoci, o selhání, které bude časem diagnostikováno a pak napraveno, tak jako když se lidé naučili léčit tuberkulózu, záškrt, obrnu a nakonec, i když příliš pozdě, i AIDS. Jak roky mýjely a sjednocené úsilí pod záštitou Organizace spojených národů nepřinášelo žádné výsledky, naprostá otevřenost šla stranou. Výzkum přešel do illegality, snahy jednotlivých národů se staly středem pozornosti plné podezírání. Evropské společenství jednalo ve vzájemné dohodě, chrlilo na výzkum materiální prostředky i lidskou sílu. Evropské centrum pro sterilitu člověka v Paříži se stalo jedním z nejvýznamnějších na světě. Díky tomu alespoň spolupracovalo otevřeně se Spojenými státy, jejichž úsilí bylo, pokud se to vůbec dá tvrdit, ještě větší. Ale neexistovala žádná mezinárodní spolupráce, cena byla příliš vysoká. Podmínky, za nichž by případné tajemství mohlo být sdíleno, se staly příčinou vášnivých debat a spekulací. Závěr zněl, že by se o léčbu, až se na ni přijde, měli podělit všichni. Vědeckou znalost by si žádný národ neměl ani nemohl nadlouho ponechat. Ale přes světařily, hranice národů i ras jsme pozorovali jeden druhého podezíravě a s utkvělými představami a přiživovali jsme stále pověsti a spekulace. Stará dobrá špionáž se vrátila. Ostřílení agenti se vynořili z míst, kde trávili pohodlný odpočinek, z Waybridge a Cheltenhamu, a znovu se věnovali svému řemeslu.

Špionáž samozřejmě nikdy nezmizela, dokonce ani ne po oficiálním ukončení studené války v jednadevadesátém. Člověk příliš propadl směsici adolescentního pirátství a bezcharakterního chování dospělého, aby je dokázal zcela opustit. Na sklonku devadesátých let institut špionáže rozkvetl tak jako nikdy od konce studené války. Chrlil nové hrdiny, nové zloduchy, nové mýty. Zvláště jsme se zaměřili na Japonsko, napůl ze strachu, že jejich skvěle technicky vybavená populace by mohla být na stopě odpovědi.

O deset let později jsme je stále hlídali, ale už s daleko menším znepokojením a úzkostí a zcela bez naděje. Ani snaha tajně získávat informace nezmizela úplně, ale poslední člověk se narodil před pětadvaceti lety a jen pár z nás ještě věří, že se na naší planetě znovu rozezní dětský pláč. Vyprchává také náš zájem o sex. Romantická, idealizovaná láska vystřídala primitivní pohlavní uspokojení navzdory snahám Guvernéra Anglie, který chtěl prostřednictvím národních pornoshopů stimulovat naši hasnoucí touhu. Ale máme pro ukojení smyslů náhražky, jsou k dostání v Národním centru zdraví. Naše stárnoucí těla jsou natahována, vyhlazována, masírována, laskají se s nimi, mažou je oleji a oblévají voňavkou. Udělají nám manikúru a pedikúru, změní nás i zváží. Lady Margaret Hall se stala masážním centrem pro Oxford a tam také každé úterý odpoledne odpočívám na lehátku, dívám se do ztichlých zahrad a užívám si státem pečlivě vyměřenou hodinku hýčkání svých smyslů. A jak neúnavně a s jakým utkvělým soustředěním si chceme zachovat iluzi mládí či alespoň temperamentního středního věku. Národní hrou se stal golf. Kdyby neexistoval rok Omega, ochránci životního prostředí by protestovali proti ničení spousty hektarů krajiny, často té nejkrásnější, které byly znovu upravovány pro náročný výcvik. Všichni jsou volní a svobodní, to je část potěšení a zábavy, jež nám Guvernér slíbil. Některé kluby jsou výlučné, drží si od těla nevíтанé členy, ne striktními zákazy, které jsou nelegální, ale jemnými signály, jež v Británii dokážou rozeznat i ti nejméně vnímaví, protože jsou k tomu od dětství vedeni. Potřebujeme naše snobství; rovnost je politická teorie, ne politika v praxi, dokonce ani ne v Xanově rovnostářské Británii. Jednou jsem zkoušel hrát golf, ale shledal jsem tu hru naprosto nezáživnou, snad kvůli mé schopnosti

vyrvat špatnými údery obrovské drny, ale nikdy se netrefit do míčku. Ted' běhám. Téměř denně dusám po měkké půdě Port Meadow nebo po opuštěných pěšinkách Wytham Wood, počítám kilometry, kontroluji tep, vážím se, kolik jsem shodil, sleduji výdrž. Snažím se zůstat naživu jako každý druhý, jsem člověk posedlý tělesnými funkcemi.

Mnohé lze vystopovat do pozdních let devadesátých: výzkum z oblasti alternativní medicíny, vonné oleje, masáže, sex bez skutečného styku. Pornografie a sexuální násilí v kině, v televizi, v knihách i v životě vzrostly a staly se daleko otevřenější, ale čím dál míň jsme se tady na Západě milovali a rodili děti. Svého času se zdálo, že je to vítaný vývoj v příliš přelidněném světě. Jako historik vím, že to byl začátek konce.

Na počátku devadesátých let jsme stagnovali. Už v roce 1991 hlásilo Evropské společenství náhlý pokles počtu novorozenců na území starého kontinentu – pouze osm milionů a dvě stě tisíc v roce 1990, se zářejícím úbytkem v římskokatolických zemích. Mysleli jsem, že známe důvody, že pokles je dobrovolný, že je to výsledek daleko liberálnějšího přístupu ke kontrole porodnosti a potratům, odsouvání těhotenství žen se zajímavými profesemi, které si budovaly kariéru, přání rodin dosáhnout vyššího životního standardu. A pokles populace zkomplikovalo šíření AIDS, zvláště v Africe. Některé evropské země zkoušely ráznou kampaň za zvýšení porodnosti, ale většina z nás věřila, že ten pokles je žádoucí, dokonce nezbytný. Čím dál víc jsme zalidňovali naši planetu; kdybychom se méně rozmnožovali, bylo by to vítané. Zajímali jsme se o upadající populaci míň než o přání jednotlivých národů udržet si vlastní kulturu i rasu, porodit dostatek človíčků, kteří by udržovali jejich ekonomické struktury. Ale pokud se pamatuji, nikdo nekonstatoval, že plodnost lidské rasy se radikálně mění. Rok Omega se dostavil s dramatickou prudkostí a byl přijat s nedůvěrou. Zdálo se, že lidé ztratili přes noc svou schopnost rozmnožovat se. Objev z července roku 1994, že dokonce zmrazené spermie, které se uchovávaly na pokusy a umělé oplodnění, ztratily svou způsobilost oplodnit, se stal doslova hroživým a rozprostřel nad rokem Omega příkrov pověrečné

bázně, magické síly a božího zásahu. Staří bohové se znovu zjevili, děsiví ve své moci.

Svět se nevzdával naděje, dokud generace narozená v roce 1995 nedosáhla pohlavní zralosti. Ale když byly zhodnoceny všechny testy a nikdo neprodukoval plodné spermie, věděli jsme, že tohle je skutečný konec *Homo sapiens*. Právě tehdy, v roce 2008, stoupl počet sebevražd. Nejen mezi starými, ale i mezi příslušníky mé generace, generace středního věku, která ponese všechno břemeno stárnoucích, upadajících, ale trvalých potřeb společnosti. Xan, který tehdy převzal vládu jako Guvernér Anglie, se pokoušel zabránit rostoucí epidemii tím, že pokutoval nejbližší příbuzné sebevrahů, stejně jako teď Rada platí pěkné peníze příbuzným neschopných a závislých starých lidí, kteří dobrovolně podstupují smrt. Přineslo to své výsledky; počet sebevražd tehdy klesl ve srovnání s obrovskými čísly uváděnými v jiných částech světa, zvláště v zemích, jejichž náboženství bylo založeno na uctívání předků, na pokračování rodiny. Ale ti, co žili, podlehli v téměř celosvětovém měřítku negativismu, tomu, co Francouzi nazývají *ennui universel*. Zmocnilo se nás to jako zákeřná choroba; samozřejmě že to byla nemoc, s brzo známými příznaky únavy, malátnosti, deprese, neurčitého pocitu neklidu, připravenosti podlehnout sebemenší nákaze, ustavičné ochromující bolesti hlavy. Bojoval jsem s tím, stejně jako mnozí další. Někteří, mezi nimi i Xan, tím nikdy netrpěli, nespíš je chránil nedostatek představivosti nebo, jako v jeho případě, ješitnost tak mocná, že žádná vnější katastrofa nad ní nemohla zvítězit. Ještě pořád musím s něčím bojovat, ale už mám mnohem menší strach. Zbraně, které v tomhle zápase používám, mi poskytují útěchu: knihy, jídlo, víno, příroda.

Tato utlumující zadostiučinění jsou také hořkosladkou připomínkou pomíjivosti lidských radostí; ale kdy trvaly věčně? Pořád nacházím uspokojení a radost, spíš intelektuální než citovou, z jiskřivosti oxfordského jara, rozkvetlé Belbroughton Road, která každoročně vypadá tak nádherně, že slunečního svitu sunoucího se po kamenných zdech, ze šlehačkových kopců kaštanů kymácejících se ve větru, z vůně rozkvetlého hrachového pole, prvních sněženek, křehké krásy tulipánů. Ty radosti nemusí být méně intenzivní jen

proto, že stále čekají staletí dalších jar, jejichž květy už lidské oko neuvidí, zdi se zhroutí, stromy umřou a zetlí, zahrady zarostou trávou a plevelem, protože všechna ta krása přežije lidskou inteligenci, která se z ní těší, oslavuje ji a je s to všechno zaznamenat. Tohle si namlouvám, jenže věřím tomu vůbec? Radosti teď přicházejí zřídka, a když už přijdou, jen těžko je rozeznáme od bolesti. Teď dokážu pochopit, co cítili šlechtici a velcí majitelé půdy, zbavení všech nadějí na následníka, když zanechávali majetek bez dozoru a bez náležité péče. Nemůžeme prožívat nic jiného než přítomnou chvíli, nelze existovat v jiných okamžicích, a porozumět tomu znamená přiblížit se co nejvíce životu věčnému. Ale duševním zrakem můžeme dosáhnout zpátky skrze staletí, abychom se ujistili o předcích, bez naděje na potomky lidské rasy, když už ne sebe samých, bez ujištění, že ačkoli umřeme, zůstaneme stále živí. Ve světle tohoto mně rozum i pocity připadají jen jako patetická chátrající zeď, která nás chrání proti vlastním ruinám.

Zavalení po celém glóbusu bolestnou ztrátou, odstranili jsme jako truchlící rodiče vše, co nám připomíná potomky. Dětská hřiště v parcích byla odklizená, i když prvních dvacet let po roce Omega jsme je chránili. Houpačky s řetízky, skluzavky a prolézačky zůstávaly bez nátěru. Teď už jsou pryč a asfaltová hřiště zarostla trávou nebo byla osázena květinami jako malé masové hroby. Hračky byly spáleny kromě panenek, které některým vyšinutým ženám nahrazovaly děti. Školy, dlouho neužívané, byly zabeďněny nebo se staly centry pro výuku dospělých. Pouze na deskách a magnetofonových páscích můžeme dnes slyšet dětské hlasy, jen v televizi nebo ve filmu vídáme jasné, veselé, pohyblivé přízraky mládí. Někteří pokládají za nemožné je sledovat, ale většinou se tou podívanou opájejí jako drogou.

Dětem narozeným v roce 1995 říkáme Omegy, Poslední. Žádná generace nebyla podrobena takovému bádání, nebyly s ní činěny tak zoufalé pokusy, nikdo si nikoho tak necenil, ani mu tolik nedovoloval. Byli naší nadějí, naším příslibem spasení a byli – pořád ještě jsou – neobyčejně krásní. Někdy se zdá, že si příroda ve své nekonečné krutosti přála zdůraznit naši ztrátu. Chlapci, dnes pětadvacetiletí muži, jsou silní, jedineční, inteligentní a nádherní jako

bozi. Mnozí z nich jsou také krutí, arogantní a násilníci, a tohle platí pro Omegy na celém světě. Gangy vzbuzující hrůzu pomalovanými tvářemi se prohánějí noční krajinou, napadají ze zálohy a terorizují neopatrné cestující. Říká se, že když chytnou Omegu, nabídnou mu nedotknutelnost, jestliže se dá k Stání tajné policii, a zbytek gangu, který není o nic víc vinen, pošlou do trestanecké kolonie na ostrov Man. Tam jsou posíláni do vyhnanství všichni odsouzení za násilí, loupeže nebo opakované krádeže. Ale když jsme natolik nemoudří a vydáváme se na zdemolované silnice druhé třídy bez ochrany, museli jsme se se zločiny účinně vypořádat návratem k politice deportací z devatenáctého století. Ostatně města a osady jsou bezpečné.

Omegy ženského pohlaví oplývají jinou krásou, klasickou, zdrženlivou, lhostejnou, postrádají elán a energii. Mají svůj odlišný styl, který žádná jiná žena nedokáže napodobit, nebo se ho dokonce bojí napodobovat. Dlouhé rozpuštěné vlasy, čelo obtočené copem nebo stužkou, obyčejnou či propletenou. Tenhle styl sedí jen klasické tváři s vysokým čelem a velkýma, široce otevřenýma očima. Jako jejich mužské protějšky nejsou schopny lidského soucitu. Muži a ženy narození v roce Omega jsou samostatná, rozmazlená rasa, ustupujeme jim, bojíme se jich a zacházíme s nimi s napůl pověřenou bázní. V některých zemích, alespoň nám to říkají, jsou rituálně obětováni na oltář plodnosti v obřadech, které byly vzkříšeny po staletích navenek stavěné civilizace. Občas se obávám, co my v Evropě podnikneme, až nás dostihne zpráva, že ty hořící obětiny byly starými bohy přijaty a narodilo se živé dítě.

Nejspíš jsme udělali z dětí Omega to, čím jsou, naší vlastní hloupostí; režim, který je kombinací neustálého dozoru s naprostou shovívavostí, může stěží vést ke zdravému vývoji. Když od malička zacházíme s dětmi jako s bohy, jsou v dospělosti náchylní chovat se jako ďáblové. Nosím v sobě jednu sugestivní vzpomínku, která zůstává živým obrazem toho, jak se na ně dívám a jak se dívají na sebe oni sami. Stalo se to před rokem v červnu, byl horký, i když ne dusný den s jasným slunečním světlem a pomalu plynoucími oblaky, pohybuujícími se po vysoké, azurově modré obloze jako chomáče mušelínu, vzduch byl sladký a chladil tváře, den, který v mých představách neměl nic společného s vlhkými, parnými dny

oxfordského léta. Byl jsem na návštěvě u kolegy v Chris Church a zrovna jsem procházel pod širokým obloukem Wolsey, abych přešel Tom Quad, když jsem je spatřil: skupinku čtyř žen a čtyř mužů Omega, jak se ladně opírají o kamenný podstavec. Ženy s nakadeřenými aureolami světlých vlasů, s vysoko zvednutým obočím, v dovedně nařasených průsvitných šatech vypadaly, jako by sestoupily z oken katedrály z období preraphaelistů. Ti čtyři muži stáli za nimi, nohy od sebe, ruce pokrčené, nedívali se na ně, ale přes jejich hlavy přehlíželi arogantním pohledem lenního pána celé nádvoří koleje. Když jsem je míjel, dívky ke mně obrátily prázdné, lhostejné obličeje, v nichž jsem nicméně postřehl nepochybný záblesk opovržení. Muži se rychle zaškaredili, pak se odvrátili, jako by takový objekt nebyl hoden jejich zájmu, a znovu se zahleděli přes nádvoří. Pomyslel jsem si, a myslím si to dodnes, jak jsem šťastný, že je nemusím učit. Většina dětí roku Omega absolvovala jen první stupeň a to bylo vše; další vzdělání je nezajímalo. Vysokoškoláci z jejich řad byli inteligentní, ale rozvratný živel, měli špatnou kázeň a věčně se nudili. Jejich nevyslovená otázka „Jaký to má všechno smysl?“ patřila k těm, které jsem naštěstí nemusel zodpovídat. Historie, jež se zabývá minulostí, abychom porozuměli současnosti a mohli vyvodit závěry pro budoucnost, je ta nejméně vděčná disciplína pro vymírající živočišný druh.

Daniel Hurstfield, kolega z univerzity, bere Omegy s naprosto chladnou hlavou. Je profesorem statistické paleontologie a v duchu se dokáže přenést přes různé časové dimenze. Jako bohovi ze starého hymnu se mu tisíciletí v jeho pohledu jeví jako včerejší večer. Seděl vedle mě při kolejní oslavě v roce, kdy jsem zastával funkci strážce vína: „Co kolem toho furt meleš, Farone? Tohle docela stačí. Někdy se bojím, jestli nemáš příliš sklon k dobrodružství. Doufám, že jsi najel na rozumný program, aby se všechno to víno stačilo vypít. Nerad bych na smrtelné posteli přemýšlel o tom, jak se ty barbaři Omegy volně poflakují v kolejním sklepe.“

„Už na to myslíme,“ ujistil jsem ho. „Pořád tam doplňujeme zásoby, samozřejmě, ale už v menším množství. Někteří moji kolegové se domnívají, že jsme příliš pesimističtí.“

„Ale ne, mně ještě zbylo dost optimismu, jenže nedokážu pochopit, proč jste všichni tak vedle z ročníku Omega. Nakonec ze čtyř miliard forem života, které kdy existovaly na téhle planetě, tři miliardy pět set šedesát milionů už vyhynuly. Nevíme proč. Některé díky neukázněnosti, jiné jako důsledek přírodních katastrofy, další zničily meteority nebo asteroidy. Ve světle tohohle masového vymírání mně připadá opravdu nerozumné myslet si, že by *Homo sapiens* neměl vyhynout. Náš druh žije skoro nejkratší dobu ze všech, v pouhém záblesku věčnosti. Omega stranou, klidně to může být dostatečně veliký asteroid, který zrovna teď zničí naši planetu.“

Začal hlasitě žvýkat svého tetřívka, jako by mu ta vyhlídka poskytovala to nejveselejší uspokojení.

2

Úterý 5. ledna 2021

Během těch dvou let, kdy jsem na Xanovu výzvu působil jako pozorovatel či poradce na zasedání Rady, o nás novináři psali, že jsme vyrůstali spolu a že jsme si blízcí jako bratři. To není pravda. Od mých dvanácti let jsme spolu trávili pravidelně letní prázdniny, ale to bylo vše. Dokonce i když se ještě dnes ohlédnou, jeví se mi ten letní čas jako zřetězení nudných dnů, které lze předvídat a jimž vládne denní řád, ani ne vyčerpávající, ani ne úžasný, takový, který se dá přežít a občas se z něho mohl člověk i radovat, protože jsem byl až do chvíle odjezdu přiměřeně mazaný i oblíbený. Pár dnů prázdnin jsem trávil doma a pak mě poslali do Woolcombu.

Dokonce i nad těmito řádky se pokouším pochopit, co jsem ke Xanovi cítil, když vzájemné pouto vydrželo tak dlouho a je tak pevné. Nemělo to nic společného s pohlavní přitažlivostí, i když pod povrchem všech blízkých přátelství se skrývá určitá sexualita. Nikdy jsme se navzájem nedotýkali, dokonce ani při divokých hrách. Vlastně žádné divoké hry neexistovaly, Xan nesnášel, aby na něho někdo sahal, a já jsem brzy vycítil neviditelné území nikoho a plně je respektoval. A on respektoval moje. Nebyl to obvyklý případ

dominantního staršího partnera, i když staršího jen o čtyři měsíce, který ovládá svého mladšího obdivovatele. Nikdy mně nedal pocítit, že jsem slabší či podřízený, to nebyl jeho způsob. Uvítal mě bez zvláštní vřelosti, ale tak, jako by uvítal po čase odloučení své dvojče, část sebe samého. Měl svou přitažlivost, svůj půvab, samozřejmě; pořád je má. Půvabem se často opovrhuje, i když nechápu proč. Nemá ho nikdo, kdo není schopný opravdu milovat bližní, přinejmenším v okamžiku setkání. Kouzlo je vždycky nefalšované, může být povrchní, ale ne falešné. Když je Xan s někým jiným, dokáže navodit atmosféru blízkosti, zájmu, jako by nechtěl jiného společníka. Druhý den by dokázal s naprostým klidem vyslechnout, že ten člověk zemřel, dokázal by ho dokonce sám zabít bez sebemenších skrupulí. Teď ho vídám v televizi, když pronáší čtvrtletní zprávu o stavu národa, a pořád vnímám ten půvab.

Naše matky už zemřely. Byly ke konci ošetřovány ve Woolcombu, který teď slouží jako ústav pro členy Rady a jejich blízké. Xanův otec zahynul ve Francii rok poté, co se stal Xan Guvernérem Anglie, při autonehodě. Stále je zahalena záhadou, nikdy nevyšly na povrch žádné podrobnosti. Svého času mi ta nehoda dělala starosti, ještě teď mi je dělá, což vypovídá mnohé o mém vztahu ke Xanovi. Určitá část mé mysli mi stále našeptává, že je schopen všeho, napůl potřebuji věřit, že je krutý, neproniknutelný, za hranicemi obvyklého chování, jaké znám z našeho dětství.

Životy obou sester se ubíraly rozdílnými cestami. Moje teta, shodou příznivé kombinace krásy, ambicí a štěstí, se provdala za baroneta středního věku, moje matka za státního úředníka středního stupně. Xan se narodil ve Woolcombu, v jednom z nejkrásnějších sídel v Dorsetu. Já jsem přišel na svět v Kingstonu v hrabství Surrey, v porodnickém křídle místního špitálu, odkud mě rodiče odnesli do dvojdomku v dlouhé, nevýrazné ulici stejných obydlí, která vedla k Richmondskému parku. Vychovali mě v atmosféře nasáklé záští. Pamatuji si, jak mi matka balila věci na návštěvu Woolcombu, úzkostně rozdělovala čisté košile, držela v ruce mé sváteční kalhoty, potřásala jimi a podrobně je prohlížela s jakousi osobní záští, jako by měla vztek na to, kolik stály, a přitom si uvědomovala, že je koupila příliš velké, aby vydržely, jenže v dané chvíli už byly malé a

nepohodlné, takže neexistovalo období, v němž by mi skutečně padly. Její postoj k sestřině zazobanosti vyjadřovala řada omílaných frází: „Ještě že se nepřevlékají k večeři. Nehodlám ti opatřovat frak, alespoň ne v tvém věku. Směšné!“ A nevyhnutelná otázka, pronesená s očima obrácenýma v sloup, protože ji neříkala beze studu: „Daří se jim dobře, předpokládám? Lidé jejich sorty mají samozřejmě oddělené ložnice.“ A nakonec dodala: „Samozřejmě, to je pro Serenu dobré.“ Věděl jsem dokonce už ve dvanácti, že to pro Serenu dobré není.

Domnívám se, že moje matka přemýšlela o sestře a švagrovi daleko víc než oni o ní. A dokonce za to své nemoderní jméno vděčím Xanovi. Pojmenovali ho po dědečkovi a pradědečkovi, Xan bylo u Lyppiattů rodinné jméno po celé generace. Moje matka neviděla žádný důvod, proč by ji měl někdo trumfnout, když došlo na potrhle pojmenování dítěte. Ale Sir George ji mátl. Pořád slyším její podrážděnou stížnost: „Vůbec mi nepřipadá jako baronet.“ Byl to jediný baronet, s kterým jsme se kdy setkali, a mě zajímalo, jakou představu asi chovala – bledý, romantický portrét Van Dycka sestupujícího z obrazu, s červenou tváří, s mohutným hlasem, schopného jezdce při lovu. Ale věděl jsem, co tím myslí: mně taky nepřipadal jako baronet. Určitě nevypadal jako majitel panství Woolcombe. Měl široký obličej protkaný žilkami, malá vlhká ústa pod knírkem, který působil směšně a uměle zároveň. Narudlé vlasy, stejné jako Xanovy, přecházely do světle hnědé jako suchá sláma, oči hleděly přes hektary půdy s výrazem záhadného smutku. Ale byl dobrý střelec – to matka musela připustit. A Xan také. Nesměl si půjčovat otcovu purdeysku, ale měl sám pár pušek, s nimiž jsme mohli kosit zajíce, a pak ještě dvě pistole, které nám dovolili nabíjet jen slepými náboji. Na stromy jsme umísťovali terče a celé hodiny jsme zlepšovali své výsledky. Po několikadenním výcviku jsem byl lepší než Xan, jak s puškou, tak s pistolí. Moje dovednost nás oba překvapila, mě zvlášť. Nikdy bych neřekl, že budu tak dobrý. Skoro mě to zneklidnilo, když jsem zjistil, jak moc se mi to líbí, napůl s pocitem viny, napůl s téměř živočišným potěšením. Kov v dlani a váha zbraně mě uspokojovaly.

Xan neměl o prázdninách jiné společníky a zdálo se, že žádné nepotřebuje. Z Sherborne nepřicházeli do Woolcombu žádní přátelé. Když jsem se ho zeptal na školu, odpovídal vyhýbavě.

„V pořádku. Lepší než Harrow.“

„Lepší než Eton?“

„Tam už nechodíme. Pradědeček tam měl děsivý průšvih, nějaké veřejné obvinění, rozhořčené dopisy, odešel, aby se už nikdy nevrátil. Už jsem zapomněl, co se tam vlastně semlelo.“

„Nikdy ti nevádí vracet se po prázdninách do školy?“

„Proč by? Tobě jo?“

„Ne, já ji mám dokonce rád. Kdybych nemohl být tady, raději bych měl školu než prázdniny.“

Chvilku mlčel a pak řekl: „Problém je v tom, že ti kantoři chtějí rozumět, alespoň si myslím, že jsou od toho placení. Ze mě jsou pořád celý zmatený. Dřu jako kat, mám ty nejlepší známky, jsem jejich miláček, tak akorát na štípko na Oxford, a najednou jsou se mnou samé potíže.“

„Jaké potíže?“

„Ne dost velké, aby mě vykopli, a samozřejmě v dalším pololetí je ze mě zase hodný hoch. To je mate, dělá jim to těžkou hlavu.“

Vůbec jsem mu nerozuměl, ale mně to těžkou hlavu nedělalo. Nerozuměl jsem sám sobě.

Samozřejmě že teď už vím, proč byl rád, když jsem přijel do Woolcombu. Myslím, že jsem to tušil od začátku. Necítil ke mně žádné závazky, žádnou zodpovědnost, dokonce ani závazek přátelství a odpovědnosti za to, že si mě vybral. Nevybral si mě. Hodili mu na krk bratrance, byl jsem ve Woolcombu, a tak nemusel čelit nevyhnutelné otázce: „Proč si nepozveš na prázdniny pár kamarádů?“ Proč by je zval? Má přece bratrance bez otce, s nímž se může bavit. Sňal jsem z jedináčka břemeno nepřiměřeného rodičovského zájmu. Nikdy jsem si nijak zvlášť neuvědomoval ten zájem, ale beze mě by rodiče mohli cítit povinnost ten zájem projevit. Od dětství nesnášel otázky, zvědavost, zasahování do života. Cítil jsem s ním. Velmi jsem se mu podobal. Kdyby bylo dost času nebo kdybych měl důvod, bylo by zajímavé vystopovat naše společné předky, abychom objevili kořeny až k chorobné

soběstačnosti. Ted' si uvědomuji, že to byla jedna z příčin, proč ztroskotalo moje manželství. Byl to pravděpodobně i důvod, proč se Xan nikdy neoženil. Bylo by zapotřebí daleko mocnější síly, než je sexuální přitažlivost, aby zvedla padací mříž, obklopující cimbuří jeho srdce a mysli.

Jen zřídka jsme během těch dlouhých letních týdnů vídali jeho rodiče. Jako všichni dospívající jedinci jsme spali dlouho, a když jsme sešli dolů, byli už po snídani. V poledne jsme měli přichystaný piknikový komplet v kuchyni, termosku s domácí polévkou, chléb, sýr, paštiku, silné plátky domácího ovocného dortu, který připravila smutná kuchařka. Pořád a zcela nelogicky reptala kvůli té troše práce navíc a zároveň jí vadil nedostatek prestižních večírků, na nichž by se mohla vytáhnout se svým uměním. Vraceli jsme se tak, abychom se stačili převléct k večeři. Strýc a teta nikdy nepořádali večírky, přinejmenším ne tehdy, když jsem byl u nich, a konverzace probíhala skoro pořád jen mezi nimi, zatímco my s Xanem jsme jedli a vzhledem ke svému mládí po sobě sem tam vrhali spiklenecké pohledy. Křečovitý rozhovor se pokaždé týkal našich plánů a vedli ho tak, jako bychom nebyli v místnosti.

Teta, delikátně loupající broskev, pronesla, aniž pozvedla oči: „Chlapci by mohli zajet na Maiden Castle.“

„Na Maiden Castle není nic moc k vidění. Jack Manning by je mohl vzít na člunu na lov humrů.“

„Nevím, že bych zrovna Manningovi věřila. Ale zítra je v Poole koncert, mohl by se jim líbit.“

„Co je to za koncert?“

„Už přesně nevím, dávala jsem ti program.“

„Možná by chtěli jet na den do Londýna.“

„Ne v tomhle krásném počasí. Na čerstvém vzduchu je jim líp.“

Když bylo Xanovi sedmnáct a mohl si prvně půjčit od otce auto, vypravili jsme se do Poole za děvčaty. Shledal jsem tyhle výlety děsivé a jel jsem s ním jen dvakrát. Přišlo mi, že jsme vstoupili do nějaké cizí země, do neznámého světa. Chichotání, dívky procházející se v párech, nestoudné, vyzývavé pohledy, tlachání, viditelně bezvýznamné, a přece nezbytné. Po druhé vyjížd'ce jsem řekl: „Nepředstíráme, že je milujeme. Dokonce je ani nemáme rádi; a

ony určitě nemilují nás. Takže když obě strany chtějí jen sex, proč prostě neřekneme ‚jdeme na věc‘ a nezkrátíme ty trapné úvody?“

„Ale zdá se, že je potřebují. V každém případě jediné ženy, které můžeš dostat takhle snadno, vyžadují zálohu na dřevo. Za ni bysme mohli mít v Poole jeden biják a pár hodin v baru.“

„Myslím, že příště nepůjdu.“

„Asi máš pravdu. Po ránu stejně většinou cítím, že za to ani nestály.“

Tohle bylo pro něj typické, zařídit to tak, jako by moje váhání nepramenilo z pocitu trapnosti, strachu ze selhání a studu, i když dobře věděl, oč jde. Stěží mohu Xana vinit z toho, že jsem své panictví ztratil za zcela nevhodných podmínek v autoparku v Poole s jednou zrzkou, která dávala při nemotorné předešle i po ní nepokrytě najevo, že by znala lepší způsoby, jak strávit sobotní večer. A jen těžko mohu prohlašovat, že tahle zkušenost nepříznivě ovlivnila můj pohlavní život. Nakonec, kdyby ho opravdu ovlivňovaly naše mladistvé praktiky, většina světa by byla odsouzena k celibátu. V žádné oblasti lidských zkušeností není člověk víc přesvědčen, že by mohl mít něco lepšího, kdyby jen vytrval.

Kromě kuchařky si pamatují pouze pár sloužících. Zahradníka Hobhouse s patologickým odporem k růžím, zvláště když je někdo pěstuje s ostatními rostlinami. Vlezou všude, bručel, jako by popínavé výhonky i keře, které vztekly a neustále stříhal a prořezával, záhadně zapouštěly samy kořeny. Pak tam byl Scovell, s příjemnou, trochu drzou tvářičkou, jehož přesnou funkci jsem nikdy nepochopil: šofér, zahradníkův pomocník, chlapec k ruce? Xan ho buď ignoroval, nebo se k němu choval útočně. Nikdy jsem ho neviděl, že by byl hrubý na jiné služebnictvo, a byl bych se ho zeptal na příčinu, jenže jsem vycítil jako vždy z bratrancova chování, že ta otázka je nemoudrá.

Vůbec jsem Xanovi nezazlíval, že je babiččiným a dědečkovým mazlíčkem. To, že mu dávali přednost, se mi zdálo naprosto přirozené. Pamatují si útržek rozhovoru, který jsem zaslechl o Vánocích, když jsme ke všemu neštěstí byli všichni ve Woolcombu.

„Občas se obávám, jestli Theo nakonec nedojde dál než Xan.“

„Ale ne. Theo je příjemný, inteligentní chlapec, ale Xan je výjimečný.“

S Xanem jsme si v tomhle hráli do ruky. Když mě přijali na Oxford, potěšilo je to i překvapilo. Xanův vstup na Balliol považovali za jeho povinnost. Když jsem se umístil jako první, řekli, že jsem měl štěstí. Když se Xan dostal jen na druhé místo, postěžovali si, ale shovívavě konstatovali, že se prostě neobtěžoval namáhat.

Nikdy po mně nic nechtěl, nikdy se ke mně nechoval jako k chudému bratranci, který mu každý rok za byt a stravu dělá společnost. Když jsem si přál být sám, nechal mě samotného bez stížností a zbytečných komentářů. Obvykle jsem zůstal v knihovně, v místnosti, která mě okouzlovala policemi plnými knih vázaných v kůži, výstupky ve stěně s vyřezávanými hlavicemi sloupů, velkým kamenným krbem s tepanou mříží, mramorovými bystami na nikách, mohutným mapovým stolem, kde jsem si mohl rozložit knihy a úkoly, které nám dali na prázdniny. Vybavují se mi hluboká kožená křesla i pohled z okna přes trávník na řeku a most. Právě tam jsem letmo listoval v historických pramenech o hrabství a dozvěděl se, že během občanské války došlo na tomto mostě k šarvátce mezi stoupenci krále, kteří most drželi, a puritány. Padli všichni. Dokonce tam stála i jejich jména, přehlídka romantického hrdinství: Ormerog, Freemantle, Cole, Bydder, Fairfax. Celý vzrušený jsem běžel za Xanem a přitáhl ho do knihovny.

„Podívej, příští úterý je výročí té bitky, 16. srpna. Měli bychom to oslavit.“

„Jak? Budeme házet do vody kytky?“

Ani to neodmítl, ani tím návrhem nepohrdal, jen se mým nadšením trochu bavil.

„Co abychom si na ně připili? Uspořádáme si malou slavnost.“

Udělalí jsme obojí. Při západu slunce jsme se vydali k mostu s lahví strýcova klaretu, dvěma pistolemi a náručí plnou květín ze zahrady. Podávali jsme si láhev, upíjeli jsme, Xan balancoval na okraji mostu, pálil z obou pistolí do vzduchu a já přitom vykřikoval ta jména. Je to jediná chvíle z dětství, kterou jsem si uchoval, večer čisté radosti, ničím nezkalený, nepotřísněný pocitem viny,

znehucení či lítosti, zvěčněný obraz Xana balancujícího na mostě proti západu slunce, jeho planoucích vlasů, a světlých okvětních plátku růží odplouvajících dolů po proudu, dokud nám nezmizely z očí.

3

Pondělí 18. ledna 2021

Pamatuji se na první prázdniny ve Woolcombu. Šel jsem nahoru za Xanem po vedleším schodišti, umístěném na konci chodby, do pokoje, jehož okna směřovala přes terasu a trávník k řece a mostu. Nejprve, příliš citlivý a plný matčiny nenávisti, jsem se bál, jestli mě nešoupnou do pokojíku pro služku.

„Ty vedlejší dveře jsou moje,“ vysvětloval Xan. „Máme pro sebe koupelnu, tu na konci chodby.“

Pamatuji si z toho pokoje každou maličkost. Právě v něm jsem trávil prázdniny během školní docházky a dokud jsem neopustil Oxford. Já sám jsem se měnil, ale pokoj nikdy. V duchu vidím řadu chlapců, školního věku i vysokoškoláků, každého s podivnou podobou mě samotného, jak otvírají ty dveře, léto co léto, a vstupují oprávněně do tohoto dědictví. Nebyl jsem ve Woolcombu od matčiny smrti před osmi lety a už tam nikdy nepojedu. Někdy mívám bujné představy, jak se jako stařeček vrátím do Woolcombu a umřu v tom pokoji, naposled otevřu dveře a znovu spatřím postel s nebesy, s vyřezávanými sloupky a příkrývkou z nabíraného hedvábí, ručně vypracovanou; houpací křeslo s poduškami, které vyšívala nějaká dávno zesnulá příslušnice rodu Lyppiattů. Psací stůl v georgiánském slohu, s patinou, malinko otlučený, ale pevný, masivní, použitelný. Knihovna s mnoha svazky autorů čtení pro kluky z dvacátého století: Henty, Fenimore Cooper, Rider Haggard, Conan Doyle, Sapper, John Buchan; klenutý prádelník se zrcadlem plným mušinců a staré kresby bojišť, splašení koně vzpínající se před kanóny, důstojníci jízdy s vyplašenýma očima, umírající Nelson. Ze všeho nejlíp si pamatuji den, kdy jsem sem vstoupil poprvé a přešel jsem k oknu, pohlédl ven

přes terasu na svažující se trávník, duby, lesk říční hladiny a malý pahrbek mostu.

Ve dveřích stál Xan. „Můžeme zítra někam vyrazit, když budeš chtít. Třeba na kole. Bart ti koupil kolo.“

Musel jsem si zvyknout, že jen zřídka mluví o svém otci jinak. „To je od něj milé,“ odpověděl jsem.

„Ne tak úplně. Musel – nebo snad ne? –, když chtěl, abychom byli spolu.“

„Já mám kolo. Jezdím na něm do školy, mohl jsem si ho přivést.“

„Bart si myslel, že bude jednodušší mít tady další. Nikdo tě do něj nenutí. Já bych si docela vyjel, ale jestli nechceš, nemusíš. Jízda na kole není povinná. Nic tady není povinné, kromě nešťastných pocitů.“

Teprve později jsem poznal, že je to jeho způsob pseudodospělých cynických poznámek, které rád trouší. Mělo to na mě udělat dojem, a taky že udělalo. Ale nevěřil jsem mu. Při první návštěvě, okouzlený ve své nevinnosti, jsem si nedokázal představit, že by někdo mohl být nešťastný v takovém domě. A už vůbec nemohl myslet sebe.

„Rád bych se někdy rozhlédl po domě,“ ozval jsem se, ale hned jsem se začervenal v obavě, že to musí znít, jako bych ten dům kupoval, nebo patřil k návštěvníkům.

„Samozřejmě můžeš. Jestli počkáš do neděle, provede tě slečna Maskellová z vikářství. Bude tě to stát libru včetně návštěvy zahrady. Každou neděli je otevřeno na církevní fondy. Co Molly Maskellová postrádá na historických a uměleckých znalostech, nahradí bujnou fantazií.“

„Dal bych přednost tomu, abys mě provedl ty.“

Neodpověděl, ale pozoroval mě, když jsem hodil na postel kufr a začal vybalovat. Matka mi na první návštěvu koupila nový. S pocitem studu jsem si uvědomoval, jak je velký, příliš pěkný, příliš těžký. Kéž bych si vzal svou starou plátěnou tašku. Samozřejmě že jsem měl s sebou zbytečně moc šatů a ne zrovna vhodných, ale on to nekomentoval. Nevím, jestli z ohleduplnosti a taktu, či prostě proto, že si toho nevšiml. Honem jsem je nacpal do jedné ze zásuvek a zeptal jsem se: „Není podivné žít tady?“

„Je to nepohodlné a někdy unavující, ale podivné rozhodně ne. Moji předci tu žili tři sta let.“ Pak dodal: „Je to docela malý dům.“

Vypadalo to, že mě chce zbavit rozpaků tím, že bagatelizuje své dědictví, ale když jsem k němu zvedl oči, spatřil jsem poprvé v životě pohled, který se mně stal tolik známým: tajné vnitřní pobavení, jež došlo k očím a ústům, ale ani jednou se nerozpuklo do otevřeného úsměvu. Nikdy jsem nevěděl, a nevím to dosud, jak moc stál o Woolcombe. Pořád se užívá jako domov důchodců pro privilegovanou vrstvu – pár příbuzných a přátel z Rady, členy krajských, okresních a místních rad, lidí, o nichž se předpokládá, že se nějak zasloužili o stát. Dokud matka žila, jezdili jsme sem s Helenou pravidelně. Pořád si dokážu vybavit obě sestry, jak spolu sedí na terase, zabalené do příkrývek proti chladu, jedna ve smrtelném stadiu rakoviny, druhá s astmatem a artritidou, nenávist a zášť zapomenuty, teď když hleděly do tváře Toho, jenž všechny rozdílý stírá. Když si představím svět bez jediného člověka, dokážu si vybavit – a kdo ne? – obrovské katedrály a zámky, jak žijí v liduprázdných staletích, britskou knihovnu, otevřenou těsně před rokem Omega, s pečlivě uskladněnými rukopisy a knihami, které už nikdo neotevře a nepřečte. Ale v hloubi srdce se mě dotýká jen myšlenka na Woolcombe; představa pachu jeho zatuchlých, opuštěných místností, trouchnivějícího dřeva v knihovně, břečťanu ovíjejícího se po oprýskaných zdech, divoké trávy a plevelů pohlcojících štěrky, tenisového kurtu, bývalé zahrady. Dotýká se mě vzpomínka na malou místnost tam vzadu, kterou nikdo nenavštíví a nepřevlékne v ní pokrývky, dokud nakonec neshnijí, knihy se neobráť v prach a ze zdi nepadne poslední obraz.

4

Čtvrtek 21. ledna 2021

Moje matka měla umělecké aspirace. Ne, tohle zní domýšlivě a není to pravda. Neměla žádné aspirace kromě zoufalé počestnosti. Ale určitý umělecký talent zdělila, ačkoli jsem ji nikdy neviděl

vytvořit nějakou originální kresbu. Jejím koníčkem bylo obkreslování starých grafických listů, obvykle viktoriánských výjevů, které brala ze zničených svazků svázaných magazínů Girls Own Paper či Ilustrovaných londýnských novin. Nemyslím, že by to bylo obtížné, ale dělala to s jistou zručností, a jak mi řekla, dávala pozor, aby barvy odpovídaly historické době, ačkoli nechápu, jak si tím mohla být jistá. Myslím, že se štěstí přiblížila nejvíc, když seděla za kuchyňským stolem s krabicí barev, dvěma sklenicemi od zavařeniny a stolní lampou přesně zaměřenou na malbu položenou na novinách. Často jsem ji pozoroval, jemnost, s níž namáčela štětec do vody, vír spojujících se barev, modré, žluté a bílé, jak je míchala na paletě. Kuchyňský stůl byl dostatečně velký, když ne pro mě, abych si na něm rozložil všechny úkoly, alespoň na to, že jsem u něho četl či psal své týdenní eseje. Rád jsem od práce zvedal oči, vrhal krátké zkoumavé pohledy, které mi nikdo nezazlíval, a pozoroval jasné barvy nanášené na kresbu, přeměnu světle šedých mikroteček do živé scény; železniční stanice plná lidí, s ženami v kloboucích doprovázejícími muže do krymské války; viktoriánské rodiny, ženy v kožesínách, jak zdobí kostel na vánoční svátky; královna Viktorie v doprovodu chotě a obklopená dětmi v krinolinách při otevření Velké světové výstavy, scény se čluny na řece Isis s kolejnými, dávno zašlými bárkami v pozadí, muži s plnovousem v blejzrech a dívky s vosími pasy, plnými nadry v živůtcích a se slaměnými klobouky; vesnický kostelík s procesím věřících, venkovský šlechtic s manželkou v popředí, jak přicházejí na velikonoční bohoslužby, v pozadí hroby ozdobené jarními květinami. Pravděpodobně to bylo moje časně okouzlení těmito výjevy, které mě přivedlo přímo k zájmu o dějiny devatenáctého století, o věk, který nyní, stejně jako když jsem ho studoval poprvé, vypadá jako svět viděný dalekohledem, tak blízký a přitom vzdálený, okouzlující svou energií, mravní opravdovostí, leskem, ale i zchátralostí a sprostotou.

Matčin koníček přinášel užitek. Dávala dokončené kresby do rámečků s pomocí pana Greenstreeta, správce fary při kostele, který jsme oba – já váhavě – navštěvovali, a společně je prodávali do antikvariátů. Teď už nezjistím, jakou roli hrál pan Greenstreet v jejím životě, kromě toho, že měl šikovné ruce a dokázal zručně zacházet se

dřevem a lepidlem, nebo jakou by mohl hrát, kdyby nebylo mé všudypřítomnosti. V každém případě dodnes nevím, kolik za ty obrázky dostávala a jestli to nebyl ten příjem navíc, za nějž mi mohla dopřát školní výlety, kriketovou pálku, knihy, které bych si jinak musel odepírat. Svým malým dílem jsem k tomu sám přispíval; byl jsem to já, kdo nacházel ty grafické listy. Cestou domů ze školy nebo o sobotách jsem prošťourával krabice v bazarech v Kingstonu a okolí, někdy jsem jel na kole patnáct, dvacet mil do obchodu, který nabízel nejlepší kořist. Většinou to byly levné věci a já jsem je kupoval za kapesné. Ty nejlepší jsem ukradl a stal jsem se odborníkem na odstraňování příloh svázaných knih, aniž bych je nějak poškodil. Potřeboval jsem trochu toho vandalismu, jako nejspíš většina chlapců potřebuje malé prohřešky. Nikdy mě nikdo nepodezíral, mě, chlapce ve školním stejnokroji, váženého gymnazistu, který bral své malé objevy ke kase a platil beze spěchu či zjevné úzkosti a který si příležitostně kupoval antikvární knihy z krabice před obchodem. Miloval jsem tyhle sólo výlety, riziko, vzrušení, když jsem objevil skutečný poklad, triumf při návratu s kořistí. Matka toho moc nenamluvila, kromě toho, že se zeptala, kolik jsem utratil, a že mi to uhradila, jestli měla podezření, že některé reprodukce mají větší cenu než tu, kterou jsem přiznal, nikdy o tom nehovořila, ale věděl jsem, že ji to těší. Nemiloval jsem ji, ale kradl jsem pro ni. Brzy jsem u toho kuchyňského stolu pochytil, že existují způsoby, jak bez pocitu viny předejít závazku lásky.

Vím, nebo si to alespoň myslím, že vím, kdy má hrůza z odpovědnosti za jiné lidi či jejich štěstí vznikla, i když třeba klamu sám sebe; vždycky jsem byl dost chytrý na vynalézání omluv svých osobních nedostatků. Rád sleduji jejich stopu do roku 1983, roku, kdy můj otec vzdal boj s rakovinou žaludku. Tak o tom přede mnou mluvili dospělí. „Vzdal boj,“ říkali. Teď vím, že ten boj vedl s určitou odvahou, dokonce i když neměl příliš na vybranou. Moji rodiče se mě snažili toho ušetřit. „Pokoušíme se držet chlapce stranou od nejhoršího,“ byla druhá hojně používaná věta, kterou jsem slyšel. Ale držet chlapce od nejhoršího znamenalo, že mi neřekli nic kromě toho, že můj otec je nemocný, že musí přijít specialista, že otec musí do nemocnice, že brzo přijde domů a že musí jít znovu do

špitálu. Někdy mi to ani neřekli; vracel jsem se ze školy, abych ho doma nenašel, a matka horečnatě uklízela celý dům s kamenným obličejem. Držet mě stranou znamenalo, že jsem žil bez sourozenců v atmosféře nepochopené hrozby, v níž jsme se my tři neúprosně pohybovali k nějaké nepředstavitelné katastrofě, za níž, až přijde, budu odpovědný. Děti jsou vždycky připravené věřit, že mohou za katastrofy dospělých. Moje matka přede mnou nikdy nevyslovila slovo „rakovina“, nikdy se o jeho nemoci nezmínila kromě náhodných nárazek: „Tvůj otec je dnes ráno trochu unaven.“ „Dnes musí jít tvůj otec do nemocnice.“ „Odnese si z obývacího pokoje učebnice a jde nahoru, než přijde doktor. Chce se mnou mluvit.“

Hovořila s očima odvrácenýma, jako by ji cosi uvádělo do rozpaků, jako by na té nemoci bylo pro dítě něco nevhodného. Nebo to bylo hlubší tajemství, sdílené utrpení, které se stalo základní součástí jejich manželství a z něhož jsem byl vyloučen jako z jejich manželské postele? Ted' si říkám, jestli otcovo mlčení, které tehdy vypadalo jako odmítnutí, bylo záměrné. Odcizili jsme se tou nemocí a únavou, pomalým vyprcháváním naděje, spíš než jeho přáním nezvyšovat muka odloučení? Ale nemohl mě mít tak rád. Nebyl jsem dítě, které bylo snadné milovat. A jak bychom mohli komunikovat? Svět smrtelně nemocných je svět ani ne živých, ani ne mrtvých. Viděl jsem mnohé od doby, kdy jsem pozoroval otce, a vždycky s pocitem jejich výlučnosti. Seděli a hovořili, nebo na ně někdo mluvil a oni poslouchali, dokonce se usmívali, ale duchem už odešli a neexistoval způsob, jak vstoupit do jejich stinné země nikoho.

Nedokážu si dnes vybavit den, kdy zemřel, snad kromě jediného okamžiku: matka sedí za kuchyňským stolem a pláče slzami hněvu a zklamání. Když jsem jí nemotorně a zmateně položil ruku kolem krku, zakvílela: „Proč mám pořád tak podělanou smůlu?“ Tehdy dvanáctiletému chlapci to připadalo, a připadá mi to i nyní, jako nevhodná odezva na osobní tragédii a její banalita ovlivnila můj přístup k matce na celý zbytek dětství. Bylo to ode mě nespravedlivé a neuvážlivé, ale děti bývají k rodičům nespravedlivé a neuvážlivé.

Ačkoli jsem zapomněl – nebo dobrovolně vypustil z hlavy – vzpomínky na chvíle, kdy otec zemřel, znovu si dokážu vybavit hodinu po hodině den, kdy byl zpopelněn: slabé mrhnutí, jež

rozčlenilo zahradu u krematoria do milionů drobných teček, čekání v pseudokřížové chodbě, dokud neskončila předchozí kremace a my jsme mohli zaujmout místa v nehostinných borových lavicích; pach mého nového obleku; věnce navršené při zdi kaple, maličká rakev, o níž se jen těžko dalo věřit, že skutečně skrývá otcovo tělo. Matčinu nervozitu, že všechno nepůjde dobře, umocňoval strach, že přijde její švagr baronet. Nepřišel, ani Xan, který byl v přípravce. Ale přijela moje teta, příliš pěkně oblečená, jediná žena, v jejíž šatech nepřevládala černá, poskytla matce nevítanou příčinu ke stíznostem. Poté co se při pohřební hostině snědla pečeně, dohodly se obě sestry, že příští prázdniny strávím ve Woolcombu. A tím položily základ k řadě prázdnin následujících.

Ale hlavní vzpomínkou na tento den je atmosféra potlačovaného rozčilení a silného nesouhlasu, který, jak jsem cítil, se zaměřil na mou osobu. Právě tehdy jsem poprvé slyšel větu, znovu a znovu opakovanou přáteli a sousedy, které jsem v nezvyklých černých šatech téměř nepoznával: „Ted’ budeš hlava rodiny, Theo. Matka na tebe dohlédne.“ Tenkrát jsem nemohl říct to, o čem dnes vím, že to byla pravda. Nechci nikoho, aby se o mě staral, ani ne pro ochranu, ani pro štěstí či lásku, pro nic.

Kéž by ta vzpomínka na otce byla šťastnější, kéž bych měl jasnější názor, nebo alespoň nějaký názor na dokonalého člověka, kterého bych se mohl zmocnit a jenž by se stal mojí součástí; kéž bych mohl vyjmenovat alespoň tři hodnoty, které by ho charakterizovaly. Když na něj po letech poprvé myslím, nenacházím žádné přívlastky, jež bych mohl přičarovat, dokonce ani ne takové jako vlídný, laskavý, milý, inteligentní, milující. Možná že všechny tyhle vlastnosti měl, jen o nich prostě nevím. Víím pouze to, že umíral. Rakovina, kterou trpěl, nebyla ani rychlá, ani milosrdná – a kdy je milosrdná? –, trvalo mu to téměř tři roky, než odešel. Vypadá to, že většinu mého dětství zahaloval v těch letech pohled na jeho smrt, její zvuky a pach. On sám byl tou rakovinou. Nikdy jsem nic jiného neviděl, a nevidím to ani teď. A po léta se mi zjevoval v jediné hrůzné vzpomínce: Pár týdnů před smrtí se řízl při otvírání konzervy do ukazováku levé ruky a rána se zanítila. Objemným mulovým obvazem s leukoplasty prosakovaly krev a hnis; zdálo se,

že ho to znepokojuje, jedl pravou rukou, levou nechal volně položenou na stole, jemně a s údivem ji opatroval, jako by nenáležela k jeho tělu, jako by s ním neměla nic společného. Ale já jsem od ní nedokázal odtrhnout pohled, hlad ve mně bojoval s nevolností. Pro mě to byl hnusný, hrozivý předmět. Pravděpodobně jsem do toho zafačovaného prstu promítl všechen svůj neuvědomělý strach ze smrtelné nemoci. Po mnoho měsíců od otcova konce mě pronásledovala opakující se noční můra. Seděl mi v nohách a mířil na mě krvácejícím žlutavým pahýlem, nejen prstu, ale celé paže. Nikdy nemluvil, stál němě ve svém pruhovaném pyžamu. Někdy býval jeho pohled plný výzvy k něčemu, co jsem mu nemohl dát, ale častěji hluboce obviňující. Teď se mi to zdá nespravedlivé, že jsem na něj tak dlouho vzpomínal jen s hrůzou, na odkapávající krev a hnis. Charakter té noční můry mě také mate. S pozdějšími amatérskými znalostmi psychologie jsem se dokonce pokoušel ji analyzovat. Mohl bych ji mnohem lépe vysvětlit, kdybych byl dívka, Pokus však připomínal vymytání d'ábla, ale alespoň trochu se to muselo povést. Poté, co jsem zabil Natálii, navštěvoval mě každý týden; teď už nepřichází. Jsem rád, že nakonec zmizel a vzal si s sebou svou bolest, krev a hnis. Ale přál bych si mít jiné vzpomínky.

5

Pátek 22. ledna 2021

Dnes má dcera narozeniny, měla by narozeniny, kdybych ji byl nepřejel autem a nezabil. To se stalo v roce 1994, když jí bylo patnáct měsíců. Tehdy jsme s Helenou žili na Lathbury Road, v dvojdomku postaveném v edvardovském stylu, příliš velkém a příliš drahém pro nás dva, ale Helena od chvíle, kdy zjistila, že je těhotná, trvala na domě se zahradou a okny dětského pokoje vedoucími na jih. Nedokážu si dnes vybavit přesné podrobnosti toho neštěstí, jestli jsem měl podle všeho hlídat Natálii, nebo jsem si myslel, že je se svou matkou. Určitě to vyšlo najevo při soudním vyšetřování, ale tohle oficiální stanovení odpovědnosti má paměť vygumovala.

Pamatuji se, že jsem byl na odchodu do koleje. Helena den předtím hloupě zaparkovala a já jsem couval autem, abych s ním mohl lépe vymanévrovat skrz úzkou zahradní branku. V Lathbury Road nebyla garáž, ale měli jsme parkoviště před domem pro dvě auta. Musel jsem nechat přední dveře otevřené a Natálie, která od třinácti měsíců chodila, se vybatolila za mnou. Tohle méně významné provinění se muselo v průběhu vyšetřování přetrásat, ale některé věci si pamatuji přesně: měkký náraz pod zadním levým kolem, jako by najelo na rampu, i když měkkí, daleko pružnější, daleko jemnější. Okamžitě jsem věděl, naprosto jistě, absolutně a děsivě, co to bylo. Uběhlo pět vteřin naprostého ticha, než se ozval výkřik. Věděl jsem, že křičí Helena, ale jedna část mého vědomí stejně nedokázala uvěřit, že naslouchá lidskému hlasu. A pamatuji se na pocit ponížení. Nedokázal jsem se pohnout, nedokázal jsem vylézt z auta, dokonce jsem ani nemohl natáhnout ruku k dvířkům. A pak George Hawkins, náš soused, začal bouchat na okýnko a řvát: „Vylez, ty bastarde, vylez ven!“ Vybavuje se mi nepatřičnost mé myšlenky, když jsem viděl ten obrovský, hněvem pokřivený obličej proti oknu. „Nikdy mě neměl rád.“ A nemohu předstírat, že jsem nebyl za vše odpovědný.

Děs a pocit viny v sobě skryly i hoře. Pravděpodobně kdyby Helena dokázala říct: „Pro tebe je to horší, miláčku,“ nebo „Pro tebe je to taky hrozné, můj milý,“ bývali bychom mohli něco zachránit z trosek našeho manželství, které nebylo od začátku nijak zvlášť odolné proti bouřím. Ale samozřejmě že nic takového neřekla; nemohla, protože tomu nevěřila. Domnívala se, že se mě to dotklo míň, protože jsem méně miloval, a také v tom měla pravdu. Potěšilo mě, že se stanu otcem. Když mi Helena řekla, že je v jiném stavu, cítil jsem, co nejspíš cítí všichni nastávající otcové: iracionální pýchu. Něžnost a ohromení. Cítil jsem ke svému dítěti lásku, ačkoli jsem mohl cítit víc, a kdyby míň kňourala a byla hezčí – miniaturní napodobenina mého tchána, Helenina otce –, mohl jsem k ní být něžnější a odpovědnější. Jsem rád, že tyto řádky nespatří jiné oči. Je mrtvá dvacet sedm let, a pořád mi působí potíže na ni myslet. Ale Helena jí byla posedlá, naprosto unesená, okouzlená i ztročená, a já vím, že to byla žárlivost, co pokazilo můj vztah k Natálii. Časem bych se přes všechno přenesl, nebo bych se s tím přinejmenším

vyrovnal. Ale nebyl mi dopřán. Nemyslím si, že by Helena někdy věřila, že jsem ji přejel schválně, určitě ne tehdy, když byla při smyslech; dokonce i v nejvyhrocenějších situacích se jí dařilo zadržet příval neodpuštělných slov, jako když žena zatížená nemocným, hašteřivým mužem spolkně, buď z pověřivosti nebo díky zbytkům slušnosti, „kéž bys byl mrtvý“. Ale kdyby si mohla vybrat, dala by přednost živé Natálii přede mnou. Nijak jí to nemám za zlé. Už tehdy to mělo svou logiku a zdá se to logické i dnes.

Čekával jsem nekonečně vzdálený v posteli královských rozměrů, než usnu, s vědomím, že to bude trvat hodiny, a znepokojoval jsem se přeplněným diářem na druhý den i otázkou, jak zvládnou ty vyhlídky věčně bezesných nocí. Tisíckrát jsem do tmy opakoval litanie ospravedlnění: „Proboha živého, bylo to neštěstí. Nechtěl jsem to udělat. Nejsem přece jediný otec, který autem porazil své dítě. Měla dávat na Natálii pozor, měla se o ni starat, za dítě odpovídala ona, dala mi na srozuměnou, že mi nepatří. To nejmenší, co mohla udělat, bylo dávat na ni pořádně pozor.“ Ale hněvivé sebeospravedlnění bylo tak banální a nepřiměřené jako omluva dítěte, když rozbije vázu.

Oba jsme věděli, že se musíme z Lathbury Road odstěhovat. „Nemůžeme tady zůstat,“ řekla jednoho dne Helena. „Měli bychom se poohlédnout po domě blízko centra. Ostatně, vždycky sis to přál. Po pravdě řečeno, nikdy jsi tohle místo neměl rád.“ Skutečné obvinění leželo pod povrchem: Jsi rád, že se stěhujeme, že je to díky její smrti možné.

Šest měsíců po pohřbu jsme se přestěhovali do St John Street, do vysokého georgiánského domu s hlavním vchodem do ulice, kde bylo těžké zaparkovat. V Lathbury Road jsme měli rodinný domek. Tenhle dům byl pro čilé nájemníky bez dluhů a pro osamělé páry. To stěhování mi vyhovovalo, protože se mi líbilo žít v centru, a georgiánská architektura, i když jen pseudogeorgiánská, vyžadující neustálé opravy, byla úctyhodnější než edvardovská. Od Nataliiny smrti jsme se nemilovali, ale teď se Helena přestěhovala do samostatného pokoje. Nikdy jsme o tom nemluvili, ale věděl jsem, že nedostanu druhou příležitost, že jsem zabil nejen její milovanou dcerku, ale i všechny naděje na další dítě, syna, kterého jsem si podle

ní přál. Ale tohle se stalo v říjnu 1994 a už jsme stejně neměli na vybranou. Samozřejmě že jsme nezůstali odděleni napořád. Sex a manželství jsou trochu víc propletené. Čas od času jsem přešel těch pár kroků po koberci mezi její a svou ložnicí. Nikdy mě nevíkala, nikdy mě neodmítla. Ale byla mezi námi širší, daleko trvalejší propast a já jsem neučinil žádný pokus ji překonat.

Tenhle úzký čtyřpatrový dům je pro mě příliš velký, ale s naší klesající populací mě stěží někdo bude popotahovat za nadměrné metry. Žádní vysokoškoláci se hlučně nedožadují volných pokojů, neexistují mladé rodiny bez střechy nad hlavou, které by svědomí společnosti obracely k více privilegovaným. Užívám si ho celý, každý den stoupám z poschodí do poschodí, jako bych metodicky vypaloval vlastnické cejchy do linolea, koberců, předložek a leštěného dřeva. Jídelna a kuchyně jsou v přízemí, z kuchyně vede široký oblouk kamenného schodiště do zahrady. Nad nimi jsem spojil dva malé pokoje v jeden, který zároveň slouží jako knihovna, místnost s televizí a hudební skříní a pohodlné zákoutí, kde se mohu setkávat se svými studenty. V druhém patře je velký salon ve tvaru písmene L. I ten vznikl ze dvou pokojů, dva odlišné krby svědčí o dřívějším užití. Z okna vzadu vidím do malé, zdí obehnané zahrady s osamělou stříbrnou břízou. Pod dvěma předními elegantními okny, vedoucími do St John Street, je balkon.

Náhodný příchozí by při pohledu do těchto oken snadno popsal člověka, který za nimi bydlí. Bezpochyby někdo z univerzity; tři stěny od země ke stropu lemují police s knihami. Historik, knihy to jasně napovídají, který se zabývá především devatenáctým stoletím; a nejen knihy, ale i obrazy a dekorační předměty potvrzují tuto posedlost; Staffordshirské upomínkové předměty, viktoriánské žánrové obrázky, tapety Williama Morrisa. Je to taky pokoj osamělého člověka, který miluje pohodlí. Nejsou tu žádné rodinné fotografie, žádné hry na stolcích, žádný nepořádek, prach či změť ženských titěrností, poházených bez ladu a skladu. Téměř nic nesvědčí o tom, že místnost vůbec někdo užívá. Taky je jasné, že nic tady není zděděné, všechno je získané. Chybí tu výstřední artefakty, ceněné a tolerované jen proto, že je to majetek předků, rodinné portréty, nevýrazné oleje, vypovídající o předcích. Je to pokoj muže,

který to v životě někam dotáhl, obklopujícího se symboly svého úspěchu i určité posedlosti. Paní Kavanaghová, manželka jednoho z kolejních sluhů, přichází třikrát týdně uklidit k mé naprosté spokojenosti. Vůbec netoužím po tom zaměstnávat přesídlence, na které mám jako bývalý poradce Guvernéra Anglie právo.

Můj nejoblíbenější pokoj je až nahoře, malá podkrovní místnostka s půvabným krbem s tepanými mřížemi a ozdobnými dlaždicemi, zařízená pouze psacím stolem, židlí a soupravou na vaření kávy. Okno bez záclon vede před zvoničku kostela svatého Barnabáše na svah k Wytham Woods. Právě tady píši svůj deník, připravuji si přednášky a semináře, dávám rád svým historickým pracím. Domovní dveře jsou tři patra pode mnou a je nepohodlné chodit otvírat; ale už jsem se ujistil, že v mém soběstačném životě neexistují žádné nečekané návštěvy.

Loni v únoru mě Helena opustila s Rupertem Clavingem, o třináct let mladším, který na první pohled připomíná nadšeného hráče ragby, a přitom je citlivým umělcem. Navrhuje plakáty a knižní obálky a dělá to dobře. Stále se mi vracejí rozhovory z období před rozvodem, které jsem se snažil udržovat v střízlivé rovině bez zbytečných emocí: Prý jsem s ní spal v pečlivě udržovaných intervalech jen proto, abych při svých pletkách se studentkami nepodlehl hrubým sexuálním pudům. Tohle není samozřejmě přesná citace jejích slov, ale takhle to myslela. Soudím, že její dojmy nás oba překvapily.

6

Povinnost psát tenhle deník – a Theo o něm přemýšlel jako o povinnosti, nikoli jako o něčem příjemném – se stala součástí jeho pečlivě uspořádaného života, noční přídavek k týdenní rutině napůl vyžádaný okolnostmi, napůl záměrně vymyšlený jako pokus nastolit pořádek a smysl v bezúčelné existenci. Rada Anglie vydala výnos, podle něhož všichni občané musí ke svým obvyklým zaměstnáním navštěvovat dvakrát týdně výcvikové kurzy ve zručnostech, které by jim pomohly přežít, kdyby patřili ke zbytkům lidské civilizace. Výběr byl dobrovolný. Xan vždycky respektoval moudrost dát lidem

na výběr v nepodstatných záležitostech. Theo si zvolil jednu směnu v nemocnici Johna Radcliffa. Ne že by se cítil doma v aseptickém prostředí nebo že by podle vlastních představ nějak zvlášť potěšil nemocné a přestárlé, kteří ho ostatně děsili a odpuzovali, ale protože se domníval, že získané znalosti by mu mohly přinést osobní užitek. A to nebyla špatná myšlenka – vědět, jak které léky použít, kdyby ta potřeba nastala, a kde je vzít. Druhé dvouhodinové sezení trávil mnohem přijatelněji jako domácí kutil a dobrácké kritické komentáře mistra řemeslníka mu přinášely vítanou úlevu od daleko vybroušenějších urážek z prostředí univerzity. Jeho celodenním zaměstnáním byla výuka dospělých studentů řádného i dálkového studia, kteří byli s několika absolventy zabývajícími se výzkumem či dosahujícími vyššího stupně vzdělání ospravedlněním existence univerzity. Dvakrát týdně, v úterý a v pátek, večerel v Hallu. Ve středu odpoledne ve tři hodiny pravidelně navštěvoval bohoslužby v Magdalenině kapli. Pár zaměstnanců a podivínských studentů spojených tvrdošíjným odhodláním ignorovat skutečnost stále užívalo této kaple k bohoslužbám. Někteří se dokonce obraceli ke Knize obecných modliteb, modlitební knize anglikánské církve, ale chór v Magdalenině koleji patřil mezi nejlepší a Theo tam chodil kvůli zpěvákům, ne kvůli archaickým bohoslužbám.

Stalo se to čtvrtou lednovou středu. Cestou jako obvykle ze St John zahrnul na Beaumont Street a blížil se ke vstupu do Ashmolean Museum, když mu cestu zastoupila žena s kočárkem. Zrovna přestalo poprchávat a ona se zastavila, aby odstranila boudičku. Odkrytá panenka seděla opřená o polštářek, dvě ručičky v rukavičkách spočívaly na prošíváné přikrývce, parodie na dětství, náhle patetická a zlověstná. Otřesený i znechucený Theo shledal, že od té podívané nemůže odtrhnout oči. Zdálo se, že na něj lesklé duhovky, nepřirozeně veliké, třpytící se azurovou modří, daleko sytější, než je obvyklé u lidí, upírají nevidoucí pohled, který děsivě připomíná dřímající inteligenci, cizí a zrudnou. Tmavě hnědé řasy spočívaly jako pavouci na jemně zbarveném porcelánu tváří a záplava žlutých nakadeřených vlasů se uvolňovala zpod čepečku lemovaného krajkou.

Už léta nepotkal takhle naparáděnou panenku, ale před dvaceti roky byly běžně k vidění. Teď spíš svědčily o pominutí smyslů. Výroba panenek byla jediným odvětvím hračkařského průmyslu, který spolu s výrobou kočárků kvetl po celé desetiletí a produkoval loutky pro širokou škálu neukojených mateřských pudů, některé za pár šupů s laciným nevкусem, jiné vyrobené s pozoruhodným mistrovstvím a smyslem pro krásu. Nebýt roku Omega, který je zplodil, staly by se s láskou opatrovaným dědictvím. Theo si pamatoval, že ty nejdražší stály přes dva tisíce liber a daly se koupit v různých velikostech: novorozenci, šestiměsíční kojenci, roční batolata, osmnáctiměsíční děcka, která byla schopná stát a chodit, napájená rafinovaně skrytým zdrojem energie. Teď si vzpomínal, že jim říkali půlročníci. V určité době nebylo možné projít po hlavní ulici, aniž by se člověk netísnil mezi skupinami žen s kočárky, kvazimatkami, které planuly vzájemným obdivem. Vybavily se mu porody a pohřby, kdy byly do posvěcené země obřadně ukládány rozbité panenky. Nebyla to snad jedna z podružných církevních diskusí na počátku nového tisíciletí, jestli se kostely mohou legitimně užívat pro takové šarády a jestli se jich může zúčastnit vysvěcený kněz?

Pod jeho pohledem se žena usmála úsměvem idiota – v očekávání němého souhlasu a gratulace. Potom se jejich pohledy střetly a on sklopil oči, aby v nich nespátřila tu trochu lítosti a ještě více pohrdání. Škubla kočárkem a zakryla ho levou rukou, jako by chtěla odrazit toho dotěrného chlapa. Žena ve středních letech v dobře padnoucím tvídovém kostýmu a s vlasy pečlivě sčesanými se zastavila, přistoupila ke kočáru, usmála se na majitelku panenky a začala žvatlat slova uznání. Maminka se celá rozplývala spokojeností, naklonila se dopředu, upravila saténovou pokrývku, poopravila čepeček a zastrčila pod něj zbloudilý pramínek vlasů. Náhodná obdivovatelka šimrala panenku pod bradičkou, jako by to byla kočka, a nepřestávala žvanit jako děcko.

Theo, stísněný a znechucený tou šarádou daleko víc, než by bylo u takové neškodné hry ospravedlnitelné, se zrovna otáčel, když se to stalo. Neznámá náhle popadla panenku, vytrhla ji z peřinek, beze slova jí dvakrát zatočila nad hlavou a s úděsnou silou ji mrštila proti

kamenné zdi. Obličej se roztříštil a porcelánové střepy se jako zvonky rozběhly po chodníku. Majitelka asi dvě vteřiny naprosto ztichla. Pak se rozkřičela. Ten zvuk byl hrozný, výkřik plný muk a hoře, poděšení, vysoké zakvílení, nelidské, a přece příliš člověčí, nekonečné. Stála tam, klobouk nakřivo, hlavu zvrácenou k oblakům, ústa rozšklebená do propasti, z níž stoupala její agónie, žal a hněv. Zdálo se, že si zprvu neuvědomuje, že útočnice je tam a stále ji pozoruje s tichým opovržením. Pak se však neznámá otočila a rychle prošla otevřenými vraty přes dvůr do muzea. Majitelka panenky si náhle uvědomila, že vetřelkyně zmizela, rozběhla se s dusotem a křikem za ní, a pak, když zjevně pochopila beznadějnost všeho, obrátila se ke kočárku. Ztišila se, poklesla na kolena a začala sbírat roztříštěné kousky, vzlykala a tiše skučela, pokoušela se dát ty střípky dohromady, jako by to byla dětská skládačka. Dvě třpytící se oči, děsivě skutečné, spojené pružinou, se kutálely směrem k Theovi. Vteřinku měl nutkání je zvednout, pomoci, pronést pár chlácholivých slov. Mohl by zdůraznit, že si přece může opatřit jiné dítě, i když tuhle útěchu nedokázal nabídnout ani své ženě. Každý ví, že ženy ve středních letech, ty, které dosáhly dospělosti v roce Omega, jsou naprosto nervově labilní. Dostal se do kaple těsně před bohoslužbou. Osm mužů a osm žen, které tvořili sbor, postupně vcházelo a přinášelo s sebou vzpomínky na dřívější sbory, dětské zpěváčky, kteří vstupovali se smrtelně vážným výrazem, s téměř nepostřehnutelnou chlapeckou nadutostí, a zkříženýma rukama tiskli rubáše k úzkým hrudníčkům, obličej je prozářený vnitřním ohněm, vykartáčované vlasy sčesané do planoucích šesulek, nadpřirozeně vážné a slavnostní výrazy nad naškrobenými kolárky. Theo zapudil tu představu, celý pryč z toho, že je tak neodbytná, když se nikdy o děti zvlášť nestaral. Teď upřel pohled na kaplana a vybavila se mu událost, k níž došlo před několika měsíci, když přišel na nešpory příliš brzo. Srnečkovi z Magdaleniných luk se nějak podařilo dostat se do kaple, stál mírumilovně vedle oltáře, jako by to byl ten nejprůročenější obyčej. Kaplan se k němu s ostrým křikem vyřítil, popadl modlitební knihu a mrštil jí po něm hedvábnou stranou. Zvírátko, zmatené a povolné, chvilku snášelo útok a pak odtančilo na jemných nožkách ven z kaple.

Kaplan se otočil k Theovi, po tvářích mu proudily slzy.

„Kriste pane, proč nemůžou počkat? Zatracený zvířata, bude jim to brzy patřit všechno. Proč jen nedokážou čekat?“

Když teď pozoroval jeho vážný, domýšlivý výraz, zdálo se mu, že v klidném plápolání svíce je ta vzpomínka jen bizarní scénou zcela zapomenutého zlého snu.

Shromáždění jako obvykle nečítalo více než třicet lidí, mnohé z pravidelných návštěvníků znal. Ale mladá žena, usazená v lavici přímo proti němu, tu byla nová. Jejím pohledu bylo čas od času těžké uhnout, ačkoli nic nenasvědčovalo tomu, že se znají. Ve sporém mihotavém světle svíček zářil její obličej mírným, téměř průzračným jasem. V jedné chvíli ho viděl zřetelně, pak mu připadal neskutečný a nedefinovatelný jako duch. Ale nebyl pro něj neznámý; někdy ji už spatřil a určitou dobu se na ni díval. Snažil se přimět paměť, aby si vzpomněla, snažil se ji obelstít, upíral pohled na dívčinu hlavu skloněnou během zpovědi. Odvracel od ní zrak se zbožným soustředěním během prvního čtení, ale stále si ji uvědomoval, obestíral ji pomyslnou sítí vzpomínek. Ke konci druhého čtení začal být podrážděný neúspěchem a pak, když sbor složený většinou z lidí středního věku začal připravovat hudební osnovy s očima upřenými na dirigenta a v očekávání prvních tónů varhan, když malá postava oblečená do rochetty zvedla širokou ruku a začala jemně vířit vzduch, Theo si vzpomněl. Byla kratičce ve třídě Colina Seabrooka na přednáškách o časech královny Viktorie, s podtitulem *Ženy ve viktoriánském románu*, kterou od Colina převzal před osmnácti měsíci. Seabrookova manželka prodělala operaci nádoru a naskytla se jim možnost strávit spolu dovolenou, kdyby Colin našel za sebe náhradu pro svůj čtyřhodinový seminář. Dokázal si znovu přivolat konverzaci s Colinem, svůj nesmělý protest.

„Nenašel bys někoho z anglistiky?“

„Ne, chlapče, už jsem to zkoušel. Všichni se vykrucují. Nechce se jim moc dělat po večerech. Mají plno práce. Není to jejich období – víš, nejsou to jen historici, kdo mají tyhle kecý. Mohli by mě zastoupit jednou, ale ne při čtyřech lekcích. Je to jen hodina, ve čtvrtek od šesti do sedmi. A ty se nemusíš patlat s přípravou. Dal jsem jim jen čtyři knihy, které nejspíš znáš z paměti: *Middlemarch*,

Portrét dámy, Trh marnosti, Cranford. Ve třídě jich je čtrnáct, většinou tak padesátky. Měly by obskakovat vnoučata takhle mají moc času, vždyť víš, jak to je. Okouzlující dámy, i když trochu konvenční ve svých choutkách. Zamiluješ si je. A ony budou radostí bez sebe, že tě mají. Útěcha z kultury, to je to, oč jim jde. Tvůj bratranec, náš vážený Guvernér Anglie, je celý zblázněný do kulturní útěchy. Všechno co chtějí je ukrýt se alespoň na chvilku do daleko přijatelnějšího a trvalejšího světa. Všichni to děláme, drahý chlapče, jen ty a já to nazýváme vzdělaností a vědeckým bádáním.“

Ale bylo jich tam patnáct, o jednu studentku víc. Přišla dvě minuty po začátku a tiše se usadila za skupinu Stejně jako teď se její hlava rýsovala proti vyřezávanému dřevu ve světle svíček. Když skončil poslední ročník řádného studia, opuštěné kolejní místnosti se otevřely pro dospělé externisty a hodiny probíhaly v přijatelné, dřevem obkládané místnosti v královské koleji. Pozorně vyslechla jeho úvodní přednášku o Henry Jamesovi, ale zprvu se nepodílela na diskusi, dokud jakási mohutná žena v přední řadě nezačala přehnaným způsobem oceňovat morální kvality Isabely Archerové a sentimentálně nenaříkala nad jejím nezaslouženým osudem.

„Nechápu, jak můžete nějak zvlášť litovat někoho, kdo byl tolik nadaný a tak uboze své nadání užíval,“ řekla náhle dívka. „Byla by si mohla vzít lorda Warburtona a udělat pořádný kus práce pro své nájemce. Pro chudé. Já vím, nemilovala ho takže to ji omlouvá a stavěla si vyšší ambice než si vzít lorda Warburtona. Ale jaké? Nevynikala žádným tvůrčím talentem, neměla žádné povolání, žádnou průpravu. Když z ní bratranec udělal bohatou dědičku, co podnikla? Vyrasila do světa a ze všech lidí, co jich po zemi chodí, zrovna s madame Merle. A pak se vdala za toho ješitného svatouška a pořádala v krásných róbách čtvrtční salony. Co se stalo se všemi těmi ideály? To je mi milejší Henrietta Stackpolová.“

„Ale ne, ta je tak vulgární!“ protestovala korpulentní dáma

„To si myslí paní Touchettová, a dokonce i autor. Ale přinejmenším má talent, který Isabela postrádá, a užívá ho k tomu aby si vydělala na živobytí a aby podporovala ovdovělou sestru.“ Pak dodala: „Obě, Isabela Archerová i Dorothea, odehaly schopné nápadníky, aby si vzaly domýšlivé tupce, ale člověk daleko víc

sympatizuje s Dorotheou. Snad proto, že George Eliot své hrdinky uznává, zatímco Henry James jimi v duchu pohrdá.“

Theo ji podezíral, že si nejspíš kompenzuje nudu záměrnou provokací. Ale ať byly její pohnutky jakékoli, debata, která se z její řeči rozvinula, byla hlučná a živá a zbývajících třicet minut uběhlo rychle a k všeobecné spokojenosti. Litoval, když se příští čtvrtek neobjevila. Čekal ji.

Spojitost mezi nimi se vysvětlila a zvědavost byla ukojena. Mohl se v klidu opřít a naslouchat druhému čtení. V Magdalenině kapli pouštěli v posledních deseti letech při večerních písních magnetofon. Theo viděl z tištěné modlitební knížky, že dnes zazní první ze série anglických hymnů z patnáctého století, zahájí ji dvěma od Williama Birda, „Uč mě, můj Pane“ a „Jásej, ó Bože“. Chvilí bylo ticho, když se *informator choristarum* shýbl a zapnul magnetofon. Chlapecké hlásky, sladké a čisté, bezpohlavní, ztracené v době, kdy se hlas posledního chlapce ve sboru zlomil, vzlétly vzhůru a naplnily kapli. Pohlédl na dívku, ale seděla nepohnutě, hlavu zvrácenou, oči upřené na klenbu stropu, takže mohl vidět jen křivku hrdla rýsující se ve světle svíček. Ale na konci řady spatřil postavu, kterou okamžitě poznal: starého Martindalea, kolegu z katedry anglistiky, který byl těsně před penzí v době, kdy on nastupoval. Obličej měl zvednutý a světlo svíček se třpytilo v slzách stékajících po tvářích takovým proudem, že hluboké vrásky vypadaly, jako by je ověsil perlami. Starý Marty, svobodný, žijící v celibátu, celý svůj život miloval chlapeckou krásu. Proč, ptal se Theo sám sebe, on a jemu podobní hledají týden co týden tohle masochistické potěšení? Mohli by naslouchat dětským hlasům v naprosté pohodě doma, tak proč musí být tady, kde se minulost a přítomnost prolínají s krásou a plápolajícími svíčkami; aby znásobili pocit lítosti? Proč přichází on sám? Ale odpověď znal: Cit, říkal si, cit, cit, cit. Dokonce i když to, co cítíte, je bolest, jen když jste schopni emocí.

Ta dívka opustila kapli ještě před ním, pohybovala se rychle, téměř kradmo. Ale když vyšel ven na studený vzduch, překvapilo ho, že na něj čeká.

Popošla k němu. „Mohla bych s vámi mluvit, prosím? Je to důležité.“

Z předsíně kostela pronikalo do pozdního soumraku jasné světlo, a tak si ji poprvé mohl lépe prohlédnout. Vlasy, temné a přitažlivé, tmavě hnědé s ostrůvky zlaté, měla sčesané dozadu a upravené v krátkých, spořádaných vlnách. Do pihovatého čela spadala ofina. Na člověka s tak tmavými vlasy měla poměrně světlou pleť barvy medu, dlouhý krk, vystouplé lícni kosti, oči, jejichž barvu nedokázal pod silným rovným obočím určit, posazené daleko do sebe, dlouhý úzký nos s malým hrbolkem a široká, krásně vykrojená ústa. Tvář z obrazů prerafaelistů, Rossetti by ji býval rád maloval. Byla oblečena podle poslední módy – krátký, upnutý kabátek, dole vlněná sukně sahající do půl lýtek, pod níž vykukovaly jasné žluté punčochy, které se letos staly módním hitem. Přes rameno se jí houpala kabelka. Rukavice nenosila a on postřehl, že má levou ruku zmrzačenou. Prostředníček a ukazováček byly znetvořeny do pahýlu bez nehtů a hřbet ruky měla celý nateklý. Přidržovala ji pravicí, jako by ji hýčkala nebo podpírala. Vůbec se nepokoušela ji schovávat. Snad dokonce svou deformaci prezentovala světu, který byl čím dál míň tolerantní k fyzickým defektům. Ale přinejmenším, pomyslel si, jí to poskytuje jedno zadostiučinění. Žádná s fyzickou chorobou nebo s duševní poruchou se nedostala na seznam žen, z nichž by měla povstat nová rasa, kdyby se objevil plodný muž. Byla alespoň uchráněna zdoluhavých a pokořujících prohlídek, kterým byly každého půl roku podrobovány ženy do pětáctýřiceti let.

Promluvila znovu, třebaže daleko tišeji: „Nebude to dlouho. Ale musím s vámi hovořit, doktore Farone.“

„Když musíte.“ Vzbudila v něm zvědavost, ale nechtěl jí příliš vyjít vstříc.

„Snad bychom se mohli projít kolem nového kláštera.“

Obrátili se v tichu. Pak se znovu ozvala. „Vy mě neznáte, že?“

„Ale ano, pamatuji se na vás. Byla jste na druhém semináři, který jsem převzal od doktora Seabrooka. Opravdu jste oživila diskusi.“

„Obávám se, že jsem byla poněkud zbrklá.“ A dodala, jako by to musela vysvětlit: „Velmi obdivuji Portrét dámy.“

„Ale předpokládám, že jste nezorganizovala tuhle schůzku, abyste mě ujišťovala o svém literárním vkusu.“

Jakmile tato slova vyřkl, ihned litoval. Začervenala se, a on pocítil její instinktivní odpor, ztrátu důvěry v sebe sama a pravděpodobně i v něho. Naivita její poznámky ho znepokojila, ale nemusel reagovat s tak zraňující ironií. Její neklid byl nakažlivý. Doufal, že ho nehodlá uvádět do rozpaků nějakými osobními odhaleními či citovými požadavky. Bylo těžké vrátit jí výřečnost a důvěru debatéra, když se octla v téměř pubertálních rozpacích. Nemělo smyslu pokoušet se teď něco napravit a snad minutu šli beze slov.

Nakonec ticho prolomil: „Bylo mi líto, když jste se znovu neobjevila. Ten další týden neměl seminář žádnou šťávu.“

„Bývala bych přišla, ale přehodili mi směnu na ranní. Musela jsem do práce.“ Neupřesnila, kde a jak pracuje, ale dodala: „Jmenuji se Julian. Vaše jméno znám, samozřejmě.“

„Julian. To je neobvyklé jméno pro ženu. Dali vám jméno po Julian z Norwiche?“

„Ne, myslím, že o ní naši v životě neslyšeli. Otec šel na matriku a tam nechal zapsat Julie Ann. Tak to rodiče vybrali. Úředník se musel přeslechnout, nebo snad otec nevyslovoval dost jasně. Teprve po třech týdnech zjistila matka tu chybu a domnívala se, že už je pozdě něco změnit. Nicméně si myslím, že nejspíš se jí to jméno líbilo, takže mě pokřtili Julian.“

„Ale soudím, že vám lidé říkají Julie.“

„Kterí lidé?“

„Vaši přátelé, rodina.“

„Nemám rodinu. Rodiče zahynuli při rasových nepokojích v roce 2002. Ale proč by mi říkali Julie? Tak se přece nejmenuji.“

Byla naprosto zdvořilá, neútočná. Předpokládal by, že ji jeho poznámky zmatou, ale nebylo tomu tak. Jeho slova byla nemístná, hloupá, nejspíš žoviální, ale nebyla absurdní. Rozhodně by byla nezvyklá, kdyby ten střet měl být předehrou k žádosti, aby s ní dal řeč o historii společnosti devatenáctého století.“

„Proč se mnou chcete mluvit?“ zeptal se přímo.

Teď, když ten okamžik nastal, cítil, že váhá; ne proto, že je zmatená či lituje jejich setkání, ale protože to, co chce říct, je důležité a ona hledá odpovídající slova.

Zastavila se a pohlédla na něj. „V Anglii se dějí věci – v Británii – , které nejsou správné. Patřím k malé skupince přátel, kteří se domnívají, že bychom se měli pokusit učinit jim přítrž. Býval jste členem Rady Anglie. Jste Guvernérův bratranec. Mysleli jsme, že byste s ním předtím, než začneme jednat, mohl promluvit. Nejsme si opravdu jistí, že můžete pomoci, ale dva z nás, Luke – náš kněz – a já, si myslíme, že by se vám to mohlo podařit. Tu skupinu vede můj manžel, Rolf. Souhlasil s tím, abych s vámi promluvila.“

„Proč vy? Proč nepřišel osobně?“

„Domnívám se, že si myslel – oni si mysleli –, že já jsem jediná, kdo vás dokáže přesvědčit.“

„Přesvědčit mě o čem?“

„Jen abyste nás navštívil, sešel se s námi, abychom vám mohli vysvětlit, co se chystáme podniknout.“

„Proč mi to neřeknete hned teď, pak se můžu rozhodnout, jestli jsem připraven se s vámi sejít. O jaké skupině to mluvíte?“

„Je to jen pět lidí. Ještě jsme vlastně nezačali. Možná že to ani nebude třeba, kdyby se splnily naše naděje, kdybyste přemluvil Guvernéra.“

„Nikdy jsem nebyl právoplatným členem Rady,“ začal opatrně, „jen osobním poradcem Guvernéra Anglie. Nezúčastňuji se zasedání víc než tři roky a Guvernéra jsem celou tu dobu neviděl. Příbuzenství neznamena nic ani pro jednoho. Můj vliv není pravděpodobně o mnoho větší než váš.“

„Ale pro vás není obtížné se k němu dostat. Pro nás ano.“

„Můžete to zkusit. Není úplně nepřístupný. Lidé mu mohou zavolat, někdy s ním i přímo mluvit. Přirozeně že se musí chránit.“

„Proti lidem? Ale kdybychom se s ním setkali, upozornili bychom jeho i Státní tajnou policii na to, že existujeme, pravděpodobně i kdo jsme. Nebylo by pro nás opravdu bezpečné pokoušet se o to.“

„Tomu opravdu věříte?“

„Ano,“ řekla smutně. „Vy ne?“

„Ne, tohle si nemyslím. Ale jestli máte pravdu, tak stejně mimořádně riskujete. Proč se domníváte, že mi můžete důvěřovat? Jistě nevložíte svou bezpečnost do mých rukou jen na základě mého

semináře z viktoriánské literatury? Setkal se se mnou někdo další z vaší skupiny?“

„Ne. Ale dva z nás, Luke a já, jsme četli některé vaše knihy.“

„Je to nerozumné posuzovat profesorovu poctivost z jeho písemných elaborátů,“ poznamenal suše.

„Jiný způsob neexistoval. Víme, že riskujeme, ale jde o jediné riziko, které chceme podstoupit. Prosím, sejděte se s námi. Vyslechněte alespoň naši žádost.“

Jednoznačnou a přímou výzvu v jejím hlase nemohl přehlédnout a náhle věděl, že zná její příčinu. Byla to její myšlenka sejít se s ním. Šla pouze s váhavým souhlasem ostatních, pravděpodobně proti přání vůdce. Riziko, které podstupovala, bylo její. Kdyby ji odmítl, mohla se vrátit s prázdnýma rukama a pokořená. Poznal, že jí to nemůže udělat.

Řekl, a už když otvíral pus, věděl, že dělá chybu. „Dobře, promluvím s vámi. Kdy a kde se sejdeme?“

„V neděli v deset v kostele svaté Margarety v Binsey. Znáte to tam?“

„Ano, znám Binsey.“

„Tak v deset. V kostele.“

Dostala, pro co přišla, a víc se nezdržovala. Sotva postřehl, jak zamumlala: „Děkuju vám, děkuju mockrát.“ Pak zmizela tak rychle a tiše, že splynula s mnoha pohybujícími se stíny kláštera.

Minutu otálel, aby ji znovu nepotkal, pak tiše a sám vyrazil k domovu.

7

Sobota 30. ledna 2021

Dnes v sedm hodin mi zavolal Jasper Palmer-Smith a požádal mě, abych ho navštívil. Záležitost spěchala. Nijak to nevysvětloval, ale to dělával zřídka. Řekl jsem, že mohu přijet těsně po obědě. Těchhle čím dál rezolutnějších telefonátů přibývalo. Kdysi vyžadoval mou přítomnost tak jednou za kvartál; ale teď už je to každý měsíc. Učil

mě dějiny a byl báječný učitel, přinejmenším pro chytré studenty. Jako vysokoškolák jsem nikdy nepřiznal, že bych ho měl rád, ale tolerantně jsem připouštěl, že „Jasper není špatný. Docela s ním vycházím.“ Dělal jsem to z pochopitelných, když už ne zvlášť chvályhodných důvodů. Patřil jsem ten rok k jeho oblíbeným žákům. Vždycky míval oblíbence. Ty vztahy se téměř výhradně týkaly akademické půdy. Není ani teplouš, ani neměl zálibu v malých dětech. Ve skutečnosti neměl malé děti rád, to je o něm všeobecně známo, a lidé se vždycky snažili držet je z doslechu při těch řídkých příležitostech, kdy ráčil přijmout pozvání na soukromou večeři. Ale každý rok si vybíral studenta, pokaždé chlapce, nad nímž držel ochrannou ruku. Považovali jsme za samozřejmé, že kritériem tohoto výběru byla především inteligence, pěkný zevnějšek a vtip. Trvalo mu to dlouho, než si zvolil, ale když už se rozhodl, bylo to nezvratitelné. Byl to vztah úzkostných pocitů na straně oblíbence, protože od chvíle, kdy byl vybrán, nemohl udělat nic špatného. Netrápila ho ani zášť jemu rovných či závist, protože JPS byl tak nepopulární, že mu nikdo nenadbíhal a každý poctivě připouštěl, že student nemá s výběrem nic společného. Zároveň vzali všichni na vědomí, že oblíbenec dostane první cenu, a vždycky ji dostal. V době, kdy si zvolil mě, jsem ve své ješitnosti tuto možnost předvídal, ale ještě dva roky jsem se jí podle svého soudu nemusel znepokojoval. Snažil jsem se, chtěl jsem se mu zalíbit, abych ospravedlnil jeho volbu. Když člověk vybočí z davu, vždycky se to dotkne jeho hrdosti, člověk cítí potřebu nějak se odvděčit. Na tomhle základě vzniklo velké množství překvapivých manželství. Pravděpodobně tak nějak se zrodil jeho sňatek s o pět let starší kolegyní matematickou z New College. Zdálo se, přinejmenším ve společnosti, že jim to klapě, ale jinak ho ženy většinou nesnášely. Během raných devadesátých let, kdy vzrostl počet neopodstatněných tvrzení o pohlavním zneužívání, snažil se bránit tak, že všechny dívčí semináře provázela garde, aby on a jeho mužští kolegové neriskovali lichá nařčení. Nic nemůže zničit ženskou sebejistotu, jako když se k ní chováme s puntičkářskou zdvořilostí a téměř urážlivými ohledy.

Byl jakousi karikaturou na všeobecně přijatou představu oxfordského kantora: vysoké čelo, ustupující koutky, slabý, trochu

zahnutý nos, úzké sevřené rty. Kráčel s vysunutou bradou, jako by vzdoroval vichřici, ramena nahrbená, vlající plášť. Nebylo těžké si ho představit s vysokým límcem, postavu z *Trhu marnosti*, jak pavoučími prsty drží knihu.

Občas se ke mně choval tak důvěrně, jako by mě připravoval na kariéru svého nástupce. To byl samozřejmě nesmysl; vděčím mu za mnoho, ale k řadě věcí jsem se dopracoval nezávisle na něm. Jeho stávající oblíbenec měl vždy něco společného s korunním princem, to jsem věděl. Občas mě později napadlo, jestli to nebyl jeho způsob, jak čelit času, stárnutí, nevyhnutelnému otupení pronikavých myšlenek, jeho osobní iluze nesmrtnosti.

Často pronášel své názory na rok Omega, litanie plné chvály na pohodlí, sdílené s mnoha jeho kolegy, zvláště těmi, kteří nakřečkovali slušné zásoby vína nebo měli přístup do kolejních sklepů.

„Nijak zvlášť mně to starosti nedělá. Neříkám, že mně to nepřišlo líto, když jsem se poprvé dozvěděl, že Hilda je sterilní, předpokládám, že i geny mají své atavistické imperativy. Ale vcelku jsem rád; nemusím truchlit pro nenarozená vnoučata, když jsem nikdy neměl naději je mít. Tahle planeta je tak jako tak odsouzená k záhubě. Nakonec Slunce vybuchne, nebo se ochladí a bezvýznamná částička vesmíru zmizí s jediným záchvěvem. Jestliže je člověk odsouzený k ztracení, je všeobecná sterilita stejně bolestným prostředkem jako cokoli jiného. A pak tu jsou konečně osobní kompenzace. Posledních šedesát let jsme lezli do zadku těm nejmíň vzdělaným a nejsobečtějším vrstvám společnosti s kriminálními sklony. Teď, po zbytek našich životů, budeme ušetření neodbytného barbarství mladých, jejich hlučné, monotónní muziky stvořené počítači, násilí a egoismu, skrytému pod pláštěm idealismu. Pane bože, možná že se nám podaří zbavit se i Vánoc, každoroční oslavy rodičovského hříchu a mladistvé nenasytlosti. Chci mít život co nejpohodlnější, a až už to nepůjde, spláchnu poslední pilulku láhvi klaretu.“

Jeho osobní plán na přežití v komfortu do posledního okamžiku byl totožný s představami tisíců lidí v těch časných letech, kdy pociťovali velký strach z naprostého zhroucení pořádku. Stěhovali se

z městských center – v jeho případě z Claredon Square – do venkovských domků či chalup v zalesněné krajině, s užitkovou zahradou, nedalekým potůčkem s čerstvou vodou, aby jí bylo dost na pití, když se převaří, s otevřeným krbem a skladištěm dřeva a pečlivě vybraných konzerv, dostatkem zápalek na dlouhá léta, lékárníčkou s prášky a injekcemi. To vše se skrývalo za silnými dveřmi a zámky chránícími před možností, že by méně chytří a rozvážní mohli obrátit závistivou pozornost k jejich hospodářství. Ale poslední léta už byl Jasper zcela posedlý. Dřevěné skladiště na zahradě nahradil cihlovou stavbou s kovovými dveřmi ovládanými na dálku. Zahradu obehnal vysokou zdí a na dveře do sklepa pověsil pořádný zámek.

Jakmile k nim přijdu na návštěvu, tepaná kovaná vrata jsou v očekávání mého příjezdu obvykle odemčená a já si je mohu otevřít a vjet autem na krátkou příjezdovou cestu. Dnes odpoledne jsem musel zvonit. Když Jasper přišel, aby mě vpustil, ohromil mě rozdíl, který během měsíce doznala jeho vizáž. Pořád se držel rovně, krácel svižně, ale když přišel blíž, spatřil jsem, že kůže napjatá přes silné lícní kosti zešedla a zapadlé oči odrážejí divoký strach, téměř záblesk paranoie, který jsem předtím nikdy nezaznamenal. Stárnutí je neodvratné, ale není důsledné. Po dlouhá údobí se obličej přátel a známých zdají prakticky nezměněné. Pak čas nabere obrátky a během týdne dojde k přeměně. Připadalo mi, že Jasper za posledních šest týdnů zestárl o deset let.

Následoval jsem ho do velkého obývacího pokoje s francouzskými okny vedoucími na terasu a do zahrady. Tady, stejně jako v jeho pracovně, pokrývaly stěny police s knihami. Bylo tu jako obvykle uklizeno s jakousi posedlostí, nábytek, knihy, doplňky přesně na svých místech. Ale postřehl jsem, poprvé v životě, slabý náznak začínající nedbalosti, špinavá okna, pár drobků na koberci, slabou vrstvu prachu na krbové římse. Na roštu byl instalován elektrický hořák, ale v místnosti byla zima. Jasper mi nabídl pití, a ačkoli časně odpoledne nebylo pro mne tou nejvhodnější dobou ke konzumaci vína, přijal jsem. Všiml jsem si, že na servírovacím stolku jsou daleko rozmanitější zásoby lahví než při mé poslední návštěvě.

Hilda seděla u krbu s pletenou vestou přehozenou přes ramena. Zírala přímo před sebe, aniž by mě přivítala nebo alespoň zvedla oči,

a když jsem ji pozdravil, jen krátce pokývla hlavou. Změna, která se s ní udála, byla daleko markantnější než u Jaspera. Celá léta, alespoň jak se mi zdálo, vypadala stejně: měla hranatou, ale vzpřímenou postavu, na sobě dobře střiženou tvídovou sukni s třemi sklady uprostřed, hedvábnou halenku se stojáčkem a kašmírovou vestu, husté šedivé vlasy šikovně sčesané do hladkého uzlu. Teď jí přednici svetru, který jí napůl sklouzl z ramen, škrobily zbytky jídla, zašlé punčocháče jí plandaly nad nevyčištěnými botami, vlasy zplihly v rovných pramenech podél obličeje v odpudivém vrabčím hnízdě. Přemýšlel jsem, jako při nedávných návštěvách, co přesně s ní je. Těžko to mohla být Alzheimerova choroba, kterou lékaři už dokázali držet pod kontrolou. Ale existují i jiné formy senility, jež nedokáže zmírnit ani naše věda posedlá problémy stárnutí. Snad je jen stará, nebo utahaná, ostatně ztratit se do vlastního světa je určitá výhoda, pokud ovšem to místo, které člověk najde, není peklo.

Zajímalo mě, proč mě zavolali, ale nechtěl jsem se ptát přímo. Nakonec se ozval sám Jasper: „Je tu něco, co s tebou chci prodiskutovat. Uvažuji, že se přestěhujeme do Oxfordu. Rozhodl jsem se po tom posledním Guvernérově televizním projevu. V konečné instanci chtějí zjevně přesídlit lidi do měst, kam soustředí všechna veřejná zařízení a služby. Prohlásil, že ti, kteří si přejí zůstat ve vzdálených oblastech, jsou volní a mohou si dělat, co chtějí, ale že nebude schopný zaručit dodávku energie a pohonných látek. Jsme tady poněkud stranou.“

„Co tomu říká Hilda?“

Jasper se ani nenamáhal na ni pohlédnout. „Hilda může sotva něco namítat. Já se starám. Když je to snadnější pro mě, je to pro nás to pravé. Myslel jsem, že by vyhovovalo nám oběma – myslím tobě a mně –, kdybychom se přestěhovali na St John Street. Ty přece nepotřebuješ tak velký dům. Nahoře je spousta místností, aby se z nich dal udělat samostatný byt. Samozřejmě že přestavbu zaplatím.“

Ten nápad mě poděsil. Doufám, že se mi podařilo svou nechuť skrýt. Odmlčel jsem se, jako bych celý ten problém zvažoval, a pak jsem odpověděl: „Nejsem si jistý, že vám to bude vyhovovat. Ty budeš postrádat zahradu. A schody budou pro Hildu obtížné.“

Chvíli bylo ticho, pak se Jasper ozval znovu: „Předpokládám, že jsi slyšel o ranách z milosti, o slavnosti Propuštění ze života, masových sebevraždách starých lidí.“

„Jen co jsem narychlo přelouskal v novinách a zahlédl v televizi.“

Moc dobře jsem si ten obrázek vybavoval. Myslím, že byl jediný, který televize vysílala: staří lidé oblečení v bílém, na vozících nebo s podporou, nízké bárky, vysoké skřípavé hlasy, loď pomalu odrážející od břehu do soumraku, svůdně poklidná scéna, šikovně osvětlený výstup.

„Smrt ve stádu mě nepřitahuje,“ řekl jsem. „Sebevražda by měla být jako sex, zcela soukromá záležitost. Když se chceme zabít, prostředky držíme stále ve svých rukou, tak proč to neudělat se vším pohodlím ve vlastní posteli? Já bych dal přednost konci s holou dýkou.“

„Nevím, někteří lidé tropí kolem toho rituálu dost humbuku. V té či oné podobě se to děje po celém světě. A pozůstalí dostávají od státu jejich penzi. Ne žádnou almužnu, to ne. Ne, myslím, že dokážu pochopit určitou přitažlivost. Hilda o tom onehda mluvila.“

Považoval jsem to za nepravděpodobné. Znal jsem ji dobře a dokázal jsem si představit, co by si o takové veřejné exhibici oběti a citů myslela. Kdysi bývala imponující profesorkou, chytřejší, říkali lidé, než její manžel. Propůjčila svůj ostrý, jedovatý jazyk k jeho obraně. Po sňatku učila a publikovala méně, talent i osobnost se ztratily v úděsném područí lásky.

Než jsem odešel, poznamenal jsem: „Nejspíš se neobejdete bez cizí pomoci. Proč si nezažádáte o přesídlenec? Máte na ně právo.“

Zamítl tu myšlenku. „Nedomnívám se, že bych tu chtěl přesídlenec. Nevěřím těm lidem. To jako bych si říkal o vraždu pod vlastní střechou. Většina z nich ani neví, co je to každodenní práce. Je lepší najmout si je na spravování silnic nebo čištění stok či odklizení smetí, kde mohou být pod dohledem.“

„Domácí pracovníci jsou pečlivě vybíráni,“ namítl jsem.

„Snad ano, ale já je nechci.“

Podařilo se mi odejít, aniž bych se zavázal nějakým slibem. Cestou do Oxfordu jsem přemítal, jak odvrátit Jasperovo rozhodnutí. Byl konečně zvyklý žít po svém. Jako by mi předložil účet za třicet

let dobrodiní, zvláštních jízd a drahých večeří, lístků do divadel a na operu. Ale myšlenka na to, že s ním budu sdílet St John Street, že naruší mé soukromí, že se zvýší má odpovědnost za obtížného starce, mě odpuzovala. Byl jsem Jasperovi zavázán za mnohé, ale tohle jsem mu nedlužil.

Jak jsem se blížil centru, spatřil jsem dlouhou frontu před Examination Schools, spořádaný, dobře oblečený zástup lidí ve středním věku, více žen než mužů. Čekali tiše a pokojně s výrazem spoluviny, ovládané naděje a nedostatku netrpělivosti, které jsou charakteristické pro fronty, kde každý má vstupenku, vstup je jistý a všichni oddaně očekávají zábavu. Chvilí jsem byl zmatený, ale pak jsem si vzpomněl: Rosie McClureová, kazatelka. Mohlo mě to trknout hned; reklama byla dostatečně viditelná. Rosie je poslední a nejúspěšnější televizní herečka, která prodává spásu a vykoupení a zachází s tím perfektně, jako se zbožím, po němž je poptávka a jež má zadarmo po ruce. První dvě léta po roce Omega jsme měli Řvoucího Rogera a jeho mladšího kumpána Soapy Sama, a Roger pořád ještě vystupuje v každotýdenních televizních blocích. Byl – stále ještě je – přirozený a schopný řečník, mohutný muž s bílým plnovousem, sebevědomě se převtělující do všeobecně populární myšlenky Starozákonního proroka. Mocným hlasem chrlí boží hrozby, podivně umocněné severoirským přízvukem. Jeho poselství je jednoduché a nijak originální: Sterilita člověka je božím trestem za neposlušnost a hříchy. Jen pokání může usmířit Všemohoucího, jeho spravedlivý hněv, a k pokání se nejlépe dojde skrz finanční podporu kampaně Řvoucího Rogera. On sám nikdy nežebral o hotové; tahle práce zůstávala na Soapy Samovi. Zpočátku představovali neobyčejně výkonný pár a jejich obrovský dům v Ringston Hill je solidním projevem jejich úspěchu. Prvních pět let po roce Omega mělo jejich zvěstování určitou platnost, když Roger hřímal proti výtržnostem v chudinských čtvrtích, znásilňování starých žen a dalším útokům, proti zneužívání dětí, manželství na základě finanční dohody, rozvodům, které se staly normou, četným podvodům a zvrhlým sexuálním choutkám. Proklel Starý zákon a ze rtů mu splývala mnohá další slova, v rukou třímal osahanou bibli. Ale jeho produkce měla jepičí život. Je těžké hřímat úspěšně proti zneužívání

dětí, když žádné děti nejsou, proti sexuálnímu uvolnění ve světě zachváceném nudou, pranýřování násilí v chudinských čtvrtích, když se města stávají čím dál víc mírumilovnými hrobkami poslušných dospělých. Roger nikdy nehřímal proti násilí a sobectví dětí narozených v roce Omega; měl velmi dobře vyvinutý pud sebezáchovy.

Ted' máme Rose McClureovou. Sladká Rosie došla uznání. Pochází z Alabamy, ale Spojené státy opustila v roce 2019, pravděpodobně proto, že se tam její náboženský hédonismus přežil. Slovo boží je podle Rosie jednoduché: Bůh je láska a láska všechno ospravedlňuje. Vzkřísila starou populární píseň Beatles, skupiny liverpoolských chlapců z šedesátých let: Vše, co potřebuješ, je láska. A právě tahle rýmovačka, a ne žádný chvalozpěv velebicí Hospodina, předchází jejím shromážděním. Poslední soud nás nečeká v budoucnosti, ale teď, věříci jeden po druhém po jejím shromáždění přejdou k věčné blaženosti, až se jejich čas naplní. Rosie má podivuhodně vyhraněné představy o nadcházejících radostech. Jako všem vyznavačům evangelia se jí zdá, že člověku přináší jen málo uspokojení hloubání o nebesích, když zároveň může rozjímat o hrůzách pekla pro druhé. Ale peklo, tak jak ho líčí Rosie, je spíš než místem d'ábelských muk jen obdobou špatně vedeného hotelu čtvrté kategorie, kde jsou hosté s rozdílnými povahami donuceni snášet společnost druhých na věky věků a drhnout se nasucho, ačkoli podle všeho mají dostatek horké vody. Obdobně charakteristický názor má na nebeské radosti. „V domě mého Otce je mnoho příbytků,“ ujišťuje Rosie své stoupence, a vyhovují každému vkusu a všem, nejvyšší vrcholek blaha je rezervovaný pro pár vyvolených. Ale každý, kdo respektuje Rosieino volání po lásce, najde přijatelné místo, nekonečné Sluneční pobřeží bohatě zásobené jídlem, pitím, sluncem a sexuálními radovánkami. Zlo nemá v Rosieině filozofii místo. Nejhorší obvinění je, že se lidé dopustili chyby, protože neporozuměli zákonům lásky. Lékem proti bolesti jsou anestetika a aspirin, proti osamělosti osobní zájem samotného Boha, proti úmrtí jistota vzkříšení. Žádný člověk není vyzýván k nadměrnému sebeodříkání, pokud Bůh, který je láska, žádá jen to, aby jeho dítka byla šťastná.

Důraz je kladen na rozmazlování a ukojení stávajícího těla, a Rosie není ani v nejmenším povznesena nad to, aby poskytla pár narážek na tělesnou krásu během slyšení. Jsou nápaditě připravená, sbor v bílých řízách pod blesky světel, kapela a zpěváci. Shromáždění se připojuje mohutným sborem k modlitbám, směje se, pláče a rozhazuje rukama jako dementní loutky. Rosie sama si převléká efektní šaty nejméně třikrát za představení. Láska, hlásá Rosie, vše, co potřebuješ, je láska. A nikdo nemusí žít bez lásky. Netýká se to pouze lidí, může to být zvíře – kočka, pes; může to být zahrada, květina, strom. Příroda je jenom jedna, spojená láskou, držena láskou, vykoupená láskou. Člověk by předpokládal, že Rosie nikdy neviděla kočku s myší. Ke konci shromáždění se ti šťastní, které obrátila na víru, navzájem objímají, padají si do náruče a s neutuchajícím nadšením házejí do košů bankovky.

V polovině devadesátých let přešly uznávané církve, zvláště anglikánská, z teologie hříchu a vykoupení k méně neústupné doktríně uzavřené společenské odpovědnosti spojené se sentimentálním humanismem. Rosie šla ještě dál a zcela skoncovala s Druhou osobou ze svaté trojice. Nahradila kříž zlatým kruhem slunce ve svatozáři, připomínajícím křiklavý znak na viktoriánské hospodě. Ta změna se stala okamžitě populární. Sám kříž, znamení barbarství, byrokracie a neúprosné lidské krutosti, nebyl nikdy příliš přijatelným symbolem, dokonce i pro nevěřící, jako jsem já.

8

Těsně před půl desátou v neděli dopoledne se Theo vydal přes Port Meadow do Binsey. Dal Julian slovo a bylo pro něj věcí cti ho neporušit. Ale sám sobě připustil, že má ještě méně šlechetný důvod, aby svůj slib splnil. Vědí, kdo je a kde ho najít. Bude lepší se jednou obtěžovat, setkat se se skupinou a mít to z krku, než několik příštích měsíců strávit v trapném očekávání, že narazí na Julian, kdykoli půjde do kaple nebo nakupovat do marketu. Den byl jasný, vzduch chladný, ale suchý pod čistou, blankytně modrou oblohou. Tráva, stále křehká od ranního mrazíku, křúpala pod nohama. Zvlněná stuha

řeky odrážela oblohu, a když přecházel most, aby se na chvíli zastavil a pohlédl dolů, dolehlo k němu důrazné gágání a kejhání hus a kachen s široce rozevřenými zobáky, jako by jim tu děti ještě pořád házely kůrky a pak s vrískotem prchaly v napůl předstíraném strachu z těch uřvaných dotěrů. Vesnička byla opuštěná. Pár hospodářství po pravé straně široké zelené plochy ještě stálo, většinu oken pobili prkny. Na mnoha místech prkna někdo vytrhal a skrz třísky a úlomky skleněných střepů, které učinily z ráků zubaté cimbuří, mohl zahlédnout zbytky loupajících se tapet, květinové vzory vybírané kdysi s úzkostnou péčí, teď rozškubané na cáry, křehké, pomíjivé praporce bývalého života. Z jedné střechy začaly padat břidlicové tašky a odhalovaly hnijící trámy. Zahrady se změnily v divočinu zarostlou plevelem a travou vysokou po ramena.

Věděl, že hostinec Perch Inn je už dlouho zavřený, protože přišel o zákazníky. Cesta přes Port Meadow do Binsey bývala jedna z jeho nejoblíbenějších nedělních ranních procházek a hostinec sloužil jako cíl. Teď se mu zdálo, že jde vesnicí jako duch svého bývalého já a novým pohledem zkoumá úzkou, necelý kilometr dlouhou kaštanovou alej, která vede z Binsey do kostela svaté Margarety. Pokoušel si vzpomenout, kdy tudy šel naposledy. Před sedmi lety, nebo před deseti? Nemohl si vybavit ani příležitost, ani to, kdo ho doprovázel, jestli vůbec někdo takový byl. Ulice se změnila. Kaštany stále stojí, ale silnice, stísněná propletenými větvemi stromů, se zúžila na pěšinku, zanesenou spadáním listů a zarostlou změtí divokých červených bezinek a jasanů. Věděl, že podle rozhodnutí místní rady se mají určité pěšinky udržovat a prořezávat, ale čím dál víc jich ubývalo. Staří byli pro tuto práci již příliš slabí, lidé středního věku, na nichž spočívalo hlavní břímě zachování chodu života, byli příliš zaměstnaní a mladým byl osud venkova doslova ukradený. Proč se starat o něco, čeho budou mít nadbytek? Příliš brzy zdědí neobydlenou zemi, neznečištěné potoky, vyhlazené lesy a háje a opuštěná ústí řek. Málokdy je člověk spatřil na venkově, nejspíš z něj měli strach. Lesy se stávaly nebezpečnými místy, lidé se báli ponořit hlouběji mezi stromy, jako by je děsila myšlenka, že kdyby se jednou mezi tmavými neústupnými kmeny a na zapomenutých pěšinkách ztratili, už nikdy by se neocitli v bezpečí

denního světla. A nebyli to pouze mladí. Čím dál víc lidí hledalo společnost svého druhu, opouštěli osamělé vesnice ještě předtím, než je k tomu opatrnost či oficiální výnosy donutily, a stěhovali se do zástavby, kde Guvernér sliboval energii, světlo a zásobování až do konce.

Napravo od kostela Theo s údivem zaznamenal samotu uprostřed zahrady, přesně tak, jak si ji pamatoval. Byla přinejmenším zčásti obydlená, v oknech visely záclony, z komína stoupal slabý proužek kouře a nalevo od ní se kdosi pokusil vyčistit zem od vysoké trávy a obdělát pár řádek zelí a žlutnoucí růžičkové kapusty. Chodil sem jako student a ještě teď si pamatoval, jak mu kdysi přišlo líto, že klid a mír kostela i tohoto domu ruší neustálý řev z dálnice M40. Teď hlučného vetřelce sotva zaznamenal a dům se zdál obklopený nekonečným tichem.

Náhle se dveře rozlétly a kouzlo se porušilo. Na prahu se objevil stařec v zmačkané klerice. Vyběhl ven, skřehotal a dusal po pěšině, mával rukama, jako by chtěl odehnat paličaté zvíře. Třesoucím se hlasem volal: „Dnes žádné bohoslužby! Žádné bohoslužby! V jedenáct křtím.“

„Nechci jít na bohoslužby,“ ozval se Theo. „Přišel jsem se jen tak podívat.“

„To říká každý. Ale já potřebuju v jedenáct křtitelnic. Všichni ven. Všichni kromě těch, co jdou na křest.“

„Nemyslím, že bych se tu ještě zdržel. Vy jste místní farář?“

Stařec přišel blíž a zíral na Thea divokým, téměř šíleným pohledem. Theo si pomyslel, že ještě nikdy neviděl tak starého člověka, kůži na lebce měl tenkou jako papír, žilkovanou pokožku hyzdily skvrny, jako by se smrt nemohla dočkat, až ho dostane.

„Minulou středu tu měli černou mši,“ rozčiloval se stařec, „zpívali a řvali celou noc. To není dobré. Nemůžu s tím nic dělat, ale jsem rozhodně proti. Oni po sobě neuklízejí – tý krve, chomáčů vlasů a zbytků vína, všechno se válí po podlaze. A černý vosk ze svíček. Nejde to dolů. Asi to už vůbec nepůjde. Všechno to zůstane na mně. Vůbec nepřemýšlejí. To není spravedlivý! To není správný!“

„Proč kostel nezamknete?“

Stařík spiklenecky zamrkal: „Protože mi vzali klíč, tak proto. A já vím, kdo ho má. Ó ano, já to vím,“ otočil se a s nadávkami na rtech dusal k domu, u dveří se obrátil a naposledy vykřikl své varování. „V jedenáct ven. Pokud ovšem nepůjdete na křest. Všichni ven v jedenáct!“

Theo šel ke kostelu. Byla to malá kamenná stavba s věžičkou a dvěma zvony, zdálky vypadala jako prostý kamenný dům s jedním komínem. Hřbitov zarostl jako dlouho zanedbané pole. Tráva byla vysoká a světlá jako seno, po náhrobcích se plazil břečťan a vymazával jména zesnulých. Někde v té divočině se skrývala studna svatého Frideswidea, kdysi poutní místo. Moderní poutníci by měli potíže, kdyby ji chtěli najít. Ale kostel byl viditelně v provozu. Na obou stranách předsíně stál hliněný květináč s jedním růžovým keřem, jeho holé stonky stále nesly pár nuzných poupat spálených mrazem.

Julian na něj čekala v předsíně. Nepodala mu ruku, ani se neusmála. „Díky, že jste přišel, všichni jsme tady,“ oznámila stručně a otevřela dveře. Následoval ji do temného nitra a náhle ho zasáhla silná vůně kadidla, překrývající daleko mrtvolnější pach. Když sem přišel prvně, před pětadvaceti lety, byl unesen tichem tohoto věčného místa, zdálo se mu tehdy, že pod stropem slyší ozvěnu dávných, zapomenutých chorálů, starých příkázání a zoufalých modliteb. Všechno je pryč. Kdysi to bývalo místo, kde ticho znamenalo víc než pouhý nedostatek zvuku. Teď ho obklopuje jen kamenná budova; nic víc.

Očekával, že skupina bude stát nebo sedět pospolu v přítmí venkovské prázdnoty. Ale viděl, že přicházejí z různých částí kostela, jako by je rozdělila nějaká hádka či neodbytná potřeba samoty. Byli čtyři, tři muži a vysoká žena, stojící vedle oltáře. Jak s Julian vstoupil, tiše se shromáždili v postranní lodi, aby ho mohli přivítat.

Vůbec nepochyboval, kdo z nich je její manžel a vůdce, věděl to ještě dřív, než k němu popošel, a úmyslně se mu postavil čelem. Stáli tváří v tvář jako dva soupeři, navzájem poměřující své síly. Ani jeden se neusmál nebo nenapřáhl ruku k pozdravu.

Měl velmi tmavou pleť, s hezkým, poněkud nafoukaným obličejem, jasné, nepokojné, podezíravé oči, posazené blízko u sebe, silné a přímé obočí jako tahy štětce podtrhávající vystupující lícní kosti. Těžká víčka zakončovaly husté řasy, takže s obočím tvořily jednolitý celek. Měl velké uši s vystupujícími zašpičatělými lalůčky, skřítkovské uši kontrastující s neústupnými rty a silnými sevřenými čelistmi. Takhle nevypadal spokojený sám se sebou a se světem, ale proč by měl, když mu chybělo pouze pár let, aby se mu dostalo poct a privilegií lidí narozených v roce Omega? Jeho generace, stejně jako jejich, byla zkoumána, studována, rozmazlována, byla plněna všechna její přání a schraňována pro chvíli, kdy muži pohlavně dozrají a budou produkovat plodné sperma. Vkládali do nich takovou naději, a přitom byli předurčení k neúspěchu, k definitivnímu zklamání rodičů a rasy, kteří o ně tak pečovali a tolik si od nich slibovali.

Když mluvil, hlas měl vyšší, než Theo očekával, skřípavý, se stopou nedefinovatelného přízvuku. Nepočkal, až je Julian představí. „Není třeba, abyste znal naše příjmení. Budeme užívat křestní jména. Mně říkají Rolf a jsem vedoucí celé skupiny. Julian je moje žena. Tohle jsou Miriam, Luke a Gaskoněk. Gaskoněk je křestní jméno. Jeho dědeček mu ho vybral v devadesátém roce, Bůh ví proč. Miriam bývala porodní asistentka a Luke je kněz. Nepotřebujete vědět, kdo z nás co dělá.“

Žena jediná pokročila dopředu a popadla Theovi ruku. Byla černá, nejspíš z Jamajky, a nejstarší z celé skupiny, starší než on sám, hádal Theo, pravděpodobně mezi pětapadesátkou a šedesátkou. Vysokou kštici krátkých a silných kudrnatých vlasů poprášil sníh věku. Kontrast mezi černým a bílým byl tak naprostý, že hlava vypadala jako napudrovaná a propůjčovala jí slavnostní a posvátný výraz. Byla vysoká a krásně stavěná, s dlouhým, jemně řezaným obličejem, kávová pleť sotva posetá vráskami popírala bělobu vlasů. Na sobě měla úzké černé kalhoty zastrčené ve vysokých kozačkách, hnědý rolák a kazajku z ovčí kůže, elegantní, téměř exotický kontrast s hrubým praktickým venkovským oblečením mužů. Přivítala Thea pevným stiskem ruky a hloubavým, napůl pobaveným pohledem, jako by byli spiklenci.

Na tom chlapci nebylo na první pohled nic pozoruhodného – vypadal jako chlapec, ačkoli mu nemohlo být méně než jedenatřicet let. Všichni mu říkali Gaskoněc. Malý a tlustý jako bečka, krátce zastřižené vlasy, kulatý, laskavý obličej, široce rozevřené oči, tupý nos – dětský obličejík, který věkem zestárl, ale ve své podstatě se nezměnil od chvíle, kdy poprvé vyhlédl z kočárku. I teď měl vzezření zmatené nevinnosti, jako by svět stále shledával podivným, ale ne nepřátelským.

Muž, kterému říkali Luke a o němž Julian mluvila jako o knězi, byl starší než Gaskoněc, pravděpodobně asi čtyřicátník. Vysoký, s bledým citlivým obličejem a chřadnoucím tělem, z útlých zápěstí mu visely velké sukovité ruce, jako by v dětství přerostl svou silou a nikdy nedosáhl robustní dospělosti. Světlé vlasy mu splývaly do vysokého čela jako hedvábná ofina; šedé oči s měkkým pohledem měl široce rozevřené. Nevypadal vůbec na spiklence, jeho zjevná křehkost naprosto kontrastovala s Rolfovou temnou mužností. Krátce se na Thea usmál. Ten úsměv naprosto změnil jeho mírně melaneholický výraz. Ale nepromluvil.

Začal Rolf: „Julian vám vysvětlila, proč jsme souhlasili s touto schůzkou.“ Vyznělo to, jako by tím prosebníkem byl Theo.

„Chtěli jste, abych využil svého vlivu na Guvernéra Anglie. Musím vám oznámit, že žádný vliv nemám. Vzdal jsem se podobných práv, když jsem odstoupil z místa jeho poradce. Vyslechnu vás, ale nemyslím, že něčím dokážu ovlivnit Radu nebo Guvernéra Anglie. Nikdy jsem nic takového nesvedl. Taký proto jsem na svou funkci rezignoval.“

„Jste jeho bratranec,“ přerušil ho Rolf, „jeho jediný žijící příbuzný. Byli jste spolu víceméně vychováni. Říká se, že jste jediný, komu v Anglii vůbec kdy naslouchal.“

„Ty řeči nejsou pravdivé,“ oponoval Theo. „Co jste vlastně zač? Scházíte se vždycky tady v kostele? Patříte k nějaké náboženské sektě?“

Byla to Miriam, která se ozvala. „Ne. Jak vám vysvětlil Rolf, Luke je kněz, i když se tím de facto neživí ani nespravuje farnost. Julian a on jsou křesťani, zbytek ne. Scházíme se v kostelích, protože jsou k mání, jsou otevřené, volné a obvykle prázdné, alespoň ty,

které si vybíráme my. Možná že se na tenhle budeme muset vykašlat. Že se sem navezou jiný lidi.“

Rolf jí netrpělivě skočil do řeči, téměř vykřikoval. „Náboženství a křesťanství s tím nemají nic společného. Vůbec nic.“

Miriam ho ignorovala. „V kostelích se scházejí všelijací pavouci. My jsme jen jedni z divných patronů mezi mnohými. Nikdo se na nic neptá. Kdyby se zeptal, jsme Cranmerův klub. Scházíme se, abychom četli a studovali starou liturgii anglikánské církve.“

„To je jen krytí,“ dodal Gaskoněc. Hovořil s uspokojením malého děcka, které přišlo na pár tajemství dospělých.

Theo se k němu obrátil. „Opravdu? Takže jak odpovíte, až po vás tajná policie bude chtít přeříkat čtení na první neděli v adventu?“ Když spatřil Gaskoněcovy rozpaky a nepochopení, dodal: „Tohle vás moc bezpečně neochrání.“

Julian řekla tiše: „Nemusíte s námi sympatizovat, ale není třeba, abyste námi opovrhoval. Ta zástěrka nemá přesvědčit tajnou policii. Kdyby se o nás začali zajímat, nepomůže nám ani svěcená voda. Zlomili by nás v minutě. Víme to. To krytí nám dává důvod k pravidelným schůzkám v kostelích. Nikde to nezveřejňujeme. Všechno je jen kvůli tomu, kdyby se nás někdo zeptal, kdybychom s tím museli vyrukovat.“

„Vím, jak se ta sbírka modliteb jmenuje,“ ozval se Gaskoněc. „Vy znáte tu, na kterou jste se ptal?“ Nic nevyčítal, jen ho to zajímalo.

„Byl jsem vychován Starým zákonem,“ bránil se Theo. „Kostel, kam jsem s matkou chodil jako malý kluk, musel být jeden z posledních, který ho užíval. Jsem historik, zabývám se viktoriánskou církví. Starými liturgiemi, zaniklými formami modliteb.“

Rolf ho netrpělivě přerušil: „Tohle nemá s naší záležitostí nic společného. Jak řekla Julian, jestli nás policie dostane, nebudou ztrácet čas, aby s námi probírali katechismus. Zatím nám nehrozí žádné nebezpečí; ne pokud nás vy nezradíte. Co jsme tak hrozného spáchali? Nic než trochu řečí. Než rozjedeme skutečnou akci, dva z nás se domnívají, že by mohlo být rozumné apelovat na Guvernéra Anglie, vašeho bratrance.“

„Tři,“ přerušila ho Miriam. „To je většina. Jdu s Julian a Lukem. Myslím, že to za pokus stojí.“

Rolf ji znovu ignoroval? „To nebyl můj nápad dostat vás sem. Chci k vám být upřímný. Nemám sebemenší důvod vám věřit a ani nijak zvlášť po tom netoužím.“

„A já jsem nijak zvlášť nechtěl přijít, takže jsme si kvit,“ odpověděl Theo. „Chcete, abych promluvil s Guvernérem. Proč to neuděláte sami?“

„Protože by nás ignoroval. Vás možná vyslechne.“

„A když budu souhlasit s tím, že ho navštívím, a když mě vyslechne, co mu mám vzkázat?“

Jakmile položil bez okolků tu otázku, zdálo se, že je to na chvílku vyvedlo z konceptu. Koukali jeden na druhého, jako by nevěděli jak začít.

Odpověděl Rolf. „Tenkrát, když se Guvernér poprvé chopil moci, byl řádně zvolen. Jenže to bylo před patnácti lety. Od té doby volby neuspořádal. Staví se, jako by vládl z vůle lidu, ale ve skutečnosti je despota a tyran.“

„To by musel být hodně statečný posel, který by mu tohle řekl,“ konstatoval Theo suše.

„A granátníci jsou jeho soukromá armáda,“ vpadl do toho Gaskoněc. „Je to on, na koho přísahají. Už neslouží státu, slouží jemu. Nemá žádné právo užívat toho názvu. Můj dědeček byl u granátníků. Říkal, že to byl nejlepší regiment britské armády.“

Rolf ho vůbec nebral vážně. „A jsou věci, které by mohl udělat dokonce i bez všeobecných voleb. Mohl by zastavit program testování spermatu. Je to ztráta času, člověka to ponižuje a žádnou naději to stejně nedává. A mohl by nechat místní krajské rady, aby si zvolily své předsedy. To by přinejmenším byl začátek demokracie.“

„Nejde jen o testování spermatu,“ promluvil Luke. „Měl by zastavit povinné gynekologické prohlídky. Ponižují ženy. A chceme, aby skončil s obřady Propuštění ze života. Víím, že všichni staří lidé je podstupují dobrovolně, alespoň to předpokládám. Možná že tak to začalo, možná že to tak probíhá dosud. Ale chtěli by zemřít, kdybychom jim dali naději?“

Theo měl sto chutí zeptat se: jakou naději?

„A chceme, aby se něco udělalo s Přesídlenci,“ přerušila je Julian. „Myslíte, že je správné, aby existoval výnos zakazující lidem z roku

Omega emigrovat? Dovážíme Omegy a mladé lidi z mnohem méně bohatých zemí, aby dělali špinavou práci, čistili stoky, odklízeli odpadky, starali se o staré a senilní.“

„Ale oni se celí třesou, aby mohli přijet,“ oponoval Theo. „Nejspíš proto, že jim nabízíme lepší životní úroveň.“

„Přicházejí,“ řekla Julian, „protože dostanou najíst. Když zestárnou – šedesátka je hranice, nebo ne? –, pošlou je bez ptaní zpátky.“

„Tomuhle mohou učinit přítrž jejich vlastní země. Mohly by řídit své věci lépe. Stejně jich není moc. Existuje určitá kvóta, příjem je pečlivě kontrolován.“

„Nejenom kvóta, i přísné požadavky. Musí být silní, zdraví, bez záznamu v trestním rejstříku. Vybereme si ty nejlepší, a pak je jako nežádoucí odkopneme. A komu je přidělují? Ne lidem, kteří by je nejvíc potřebovali. Radě a jejich přátelům. A kdo se tady stará o cizí Omegy? Pracují za žebrácký žold, žijí v táborech, ženy odděleně od mužů. Nedáváme jim ani občanství; je to forma legalizovaného otroctví.“

„Nemyslím, že začnete revoluci kvůli Přesídlencům. Nebo že sporným bodem bude Propuštění. Lidé se o tyhle věci moc nezajímají.“

„Chceme jim pomoci, chceme, aby se zajímali,“ ujišťovala ho Julian.

„Proč by měli? Žijí bez naděje na umírající planetě. To, co si opravdu přejí, je bezpečí, pohodlí, radovánky. Guvernér Anglie může slíbit první dvě věci, což je mnohem víc, než co slibují v převážné většině cizí vlády a co jsou schopny zajistit.“

Rolf beze slova naslouchal výměně názoru. Pak je náhle přerušil: „Jaký je Guvernér Anglie? Co je to za člověka? Měl byste to vědět, vyrůstali jste spolu.“

„To mi ovšem nezaručuje přímý vstup do jeho myšlenek.“

„Všechna ta moc, větší než kdokoli předtím zakusil – v každém případě v téhle zemi –, všechna moc je v jeho rukou. Těší se z ní?“

„Předpokládám. Nezdá se, že by byl celý hrr do toho, aby se jí vzdal.“ Pak dodal: „Jestli chcete demokracii, musíte nějak vyburcovat místní rady. U nich to začíná.“

„Taky to tam končí,“ podotkl Rolf. „Jejich prostřednictvím provádí guvernér kontrolu. Viděl jste našeho místního předsedu, Reggie Dimsdalese? Je mu sedmdesát, dědek hádávej, posranej strachy, dělá svou práci jen proto, že mu z toho kouká dvojitý přiděl benzinu a pár Přesídlenců navíc, který se staraj o tu jeho podělanou obrovskou stodolu, co jí říká dům, a vytíraj mu prdel, když se podělá. Pro něj neplatí žádný Propuštění.“

„Byl zvolen radou. Všichni byli zvoleni.“

„Kým? Volil jste? Koho to zajímá? Lidem se jen uleví, když někdo dělá tu práci. A víte, jak to chodí. Předseda místní rady nesmí být jmenován bez svolení oblastní rady. To vyžaduje souhlas krajské. Uchazeče potvrdí Rada Anglie. A Guvernér ten systém řídí shora, to přece musíte vědět. Řídí taky Skotsko a Wales. Každý má svého vlastního guvernéra, ale kdo je jmenuje? Xan Lyppiatt by si říkal Guvernér Velké Británie, jenže to by pro něj nemělo ten pravej půvab.“

Ta poznámka, pomyslel si Theo, vyvolává vzpomínku. Znovu si vybavil dávnou rozpravu s Xanem. „Ministerský předseda těžko, nechci si přivlastnit titul někoho jiného, zvlášť když s sebou nese tíhu tradice a povinností. Mohli by očekávat že každých pět let budu pořádat volby. A ani ne lord protektor jako za Cromwella. Ten poslední nebyl zrovna sukses. Guvernér stačí. Ale guvernér Velké Británie a Severního Irska? To má jen horko těžko romantickou aureolu, k níž směřuji.“

„S místní radou se nikam nedostaneme,“ vytrhla ho z myšlenek Julian. „Žijete v Oxfordu, jste jeho občan jako každý jiný. Musíte číst ty kecy, co vylepují po schůzích, o záležitostech, o kterých diskutovali. Udržování golfových hřišť a míst, kde se hrají kuželky. Jsou vybavení klubů dostatečná? Rozhodnutí o přidělení práce, stížnosti na přiděly benzinu, žádosti o přidělení Přistěhovalců. Konkurz do amatérského sboru. Zajímá se dost lidí o hru na housle, aby stálo za to zaměstnávat profíka na plný úvazek? Někdy dokonce probírají hlídkování – ne že by bylo opravdu nutné teď, kdy nad případnými lupiči visí hrozba deportací do trestanecké kolonie na ostrov Man.“

Luke ji mírně přerušil: „Ochrana, pohodlí, příjemné chvílky. Musí být ještě něco.“

„O tohle lidé stojí, tohle chtějí. Co víc by Rada mohla nabídnout.“

„Slitování, právo, lásku.“

„Žádný stát se nezajímá o lásku, a nikdy nebude.“

„Ale může se zajímat o justici,“ ozvala se Julian.

Rolf už byl netrpělivý. „Slitování, právo, lásku. To všechno jsou jen slova. O čem mluvíme, je moc. Guvernér je diktátor maskovaný za demokratického vůdce. Měl by podléhat vůli lidu, odpovídat se mu.“

„Vůle lidu,“ odfrkl Theo. „To je jen nabubřelá fráze. V současné době to vypadá, že vůle lidu se přiklonila na stranu ochrany, pohodlí a radovánek.“ Pomyslel si: Víím, co tě otravuje, skutečnost, že Xan užívá takovou moc, ne způsob, jakým to provádí. Malá skupinka nemá opravdovou soudržnost, a jak je podezíral, ani společný cíl. Gaskoňce pohání vztek, že si přivlastnil granátníky, Miriam nějaký dosud nejasný motiv, Julian a Lukea náboženský idealismus, Rolfa žárlivost a ambice. Jako historik by dokázal uvést tučet podobných paralel.

„Pověz mu o bratrovi, Miriam,“ ozvala se Julian. „Řekni mu o Henrym. Ale než začneš, pojďte se posadit.“

Uvelebili se v lavici a naklonili se dopředu, aby slyšeli Miriamin slabý hlas. Vypadají jako parta špatně vyřezaných svatých, co se scukli dohromady, pomyslel si Theo.

„Henryho před půldruhým rokem poslali na ostrov Man. Loupež s použitím násilí. Toho násilí nebylo moc, ne skutečného násilí. Obral jednu Omegu a trochu do ní šťouchl. Nebylo to příliš, ale ona upadla a řekla u soudu, že Henry ji ještě na zemi kopal do žeber. To není pravda. Neříkám, že do ní nestrčil, od dětství nám působil samý zármutek a problémy. Ale do té Omegy nekopal, ne když byla na zemi. Popadl její kabelku, porazil ji a utíkal. Stalo se to v Londýně před půlnocí. Prolétl kolem Ladbroke Grove přímo do náruče policie. Celý život měl smůlu.“

„Byla jste u soudu?“

„Matka i já. Otec zemřel před dvěma roky. Vzali jsme Henrymu obhájce – a taky mu pořádně zaplatili –, ale nijak moc se o tu

záležitost nestaral. Sebral peníze a neudělal nic. Bylo nám jasné, že souhlasí s obžalobou, s odsouzením k deportaci. Ostatně, byla to Omega, koho okradl. To vše hrálo proti Henrymu. A pak to, že byl černý.“

Rolf netrpělivě vyskočil: „Nezačínej zase ty kecy o rasový diskriminaci. Bylo to kvůli tomu, že ji porazil, ne kvůli barvě pleti. Nemůžou tě poslat do trestanecký kolonie kvůli ničemu jinému než kvůli násilí proti člověku a pro druhé odsouzení za loupež. Henry nebyl odsouzený za loupež, ale dvakrát za krádež.“

„Krádež v obchodě, nic opravdu vážného. Vzal šátek matce k narozeninám a tabulku čokolády. Ale to byl ještě dítě. Pro Boha živého, Rolfe, bylo mu dvanáct. Stalo se to před více než dvaceti lety.“

„Když srazil tu oběť na chodník,“ vložil se do toho Theo, „vinili ho ze zločinu ublížení na těle, ať už do ní kopal nebo ne.“

„Ale ne. Jen ji odstrčil stranou a ona upadla. Bylo to neúmyslné.“

„Porota zřejmě smýšlela jinak.“

„Žádná porota tam nebyla. Víte, jak je těžké sehnat lidi. Nezajímá je to. Nestarají se. Byl souzen podle nových ustanovení, soudce a dva policejní samosoudci. Mají tu moc posílat lidi na ostrov. Doživotní odsouzení do pekel za jedno neúmyslné pošťouchnutí. Matku to zabilo. Henry byl její jediný syn a ona věděla, že ho už nikdy nespatří. Prostě ji zahnali do kouta. Ale jsem ráda, že zemřela, přinejmenším nikdy nespatřila, co strašného se mu stalo.“

Podívala se na Thea a vysvětlila prostě. „Víte, já to viděla. Vrátil se domů.“

„Chcete říct, že fouknul z ostrova? Myslel jsem, že je to nemožné.“

„Henrymu se to podařilo. Našel porouchaný člun, jeden, který bezpečáci nejspíš přehlídli, když chystali ostrov pro trestance. Každou kocábku, co za nic nestála, spálili, ale jedna byla ukrytá nebo ji neviděli nebo si nejspíš mysleli, že je příliš zničená, aby ji někdo mohl použít. Henry měl vždycky šikovné ruce. Tajně ten člun spravil a vyrobil si dvě vesla. Pak, před čtyřmi týdny, třetího ledna, počkal, až se setmí, a odrazil.“

„To bylo neuvěřitelně ztřeštěné.“

„Ne, mělo to smysl. Věděl, že se mu to buď povede, nebo že se utopí, a utopit se bylo lepší než zůstat na ostrově. A domů se dostal, vrátil se. Bydlím – no, nezáleží na tom kde. Je to v jedné chajdě na konci vesnice. Dorazil po půlnoci. Měla jsem za sebou těžký den a chtěla jsem si jít brzy lehnout. Byla jsem unavená, ale neklidná, tak jsem si uvařila šálek čaje a pak jsem usnula na židli. Spala jsem jen asi dvacet minut, ale když jsem se probudila, zjistila jsem, že jsem oblečená a nemám rozestláno. Víte, jak to chodí. Přemůže vás únava. Dá vám příliš mnoho práce jen se svléknout.

Byla tmavá noc, bezhvězdná, a zvedal se vítr. Obvykle mám hučení větru ráda, když jsem doma v bezpečí, ale tuhle noc to bylo jiné, hrozivě skučel a hvízdal v komíně. Nijak mě neuklidňoval, byla jsem čím dál sklíčenější, v depresi, přemýšlela jsem o mrtvé matce a o Henrym, který je navždy ztracený. Usoudila jsem, že bych to ze sebe měla setrást a jít na kutě. A pak jsem zaslechla klepání na dveře. Máme zvonek, ale on ho nepoužil, jen dvakrát opatrně spustil klepátko, jenže já jsem to slyšela. Šla jsem ke kukátku, ale nic jsem neviděla, jen černou tmu. Bylo po půlnoci a mě vůbec nenapadalo, kdo by se mohl stavit tak pozdě. Ale dala jsem si řetěz a otevřela. Spatřila jsem temnou siluetu zhroucenou u zdi. Zbyla mu jen síla dvakrát zaklepat, než se v bezvědomí složil. Podařilo se mi ho vtáhnout dovnitř a přivést k vědomí. Dala jsem mu polévku a brandy a asi po hodině dokázal říct první větu. Potřeboval se vymluvit, tak jsem ho nechala a houpala ho přitom v náruči.“

„V jakém byl stavu?“ zeptal se Theo.

Odpověděl Rolf: „Špinavý, zapáchající, celý od krve a zoufale vyhublý. Šel od cumberlandského pobřeží.“

„Omyla jsem ho a obvázala mu chodidla a podařilo se mi ho dostat do postele. Byl celý vyděšený, že by měl spát sám, tak jsem si oblečená lehla vedle něj. Pak začal vyprávět. Mluvil víc než hodinu, já jsem mlčela. Jen jsem ho držela a naslouchala mu. Nakonec ztichl a já věděla, že usnul. Ležela jsem s bratrem v náruči a vnímala jeho dech, jeho mumlání. Občas zavyl a pak náhle vykřikl a posadil se, ale podařilo se mi ukonejšit ho, jako by byl děcko, a on znovu usnul. Ležela jsem vedle něho a tiše vzlykala kvůli těm věcem, které mi

řekl. Ach Bože, byla jsem taky rozhněvaná. Doutnal ve mně vztek jako horké uhlí na prsou.

Ten ostrov je hotové peklo. Všichni, kteří tam přišli jako lidé, jsou téměř do jednoho mrtví a zbytek se proměnil v pekelníky. Hladovějí. Vím, že mají semena, zrní, mechanizaci, ale tohle jsou většinou provinilci z měst, nezvyklí pěstovat plodiny a pracovat rukama. Všechny uskladněné potraviny už snědli, zahrady a pole jsou holé. Teď, když tam lidé umírají, slouží někteří jako potrava. Přisahám. Stává se to. Ostrov řídí gang těch nejsilnějších. Líbí se jim krutost a na ostrově Man si mohou mlátit, mučit a bahnit se v agonii druhých a není nikdo, kdo by je zastavil. Ti mírní, ti, co se starají, dlouho nevydrží. Nejhorší jsou některé ženy. Henry mi vyprávěl o věcech, na něž nikdy nezapomenu a nikdy je ani nedokážu opakovat.

Ráno pro něj přišli. Nevtrhli dovnitř, nezpůsobili příliš hluku. Prostě tiše obklíčili domek a zaklepali na dveře.“

„Kdo to byl?“ zeptal se Theo.

„Šest granátníků a šest chlapů od tajné policie. Jeden potlučený, vyčerpaný člověk a oni jich na něj pošlou dvanáct. Tajní byli nejhorší. Myslím, že to byli Omegy. Nejdřív nic neříkali, prostě jen vešli a stáhli ho dolů. Když je spatřil, zavřeštl. Nikdy, nikdy...! Pak se obrátili ke mně, ale důstojník od granátníků nařídil, aby mě nechali na pokoji. „Je to jeho sestra, přirozeně že přišel k ní. Neměla na vybranou, musela mu pomoci.“

„Později nás napadlo,“ pokračovala Julian, „že nejspíš měl sám sestru, někoho, kdo by ho nikdy nenechal padnout, kdo by s ním držel pořád.“

Rolf ji netrpělivě přerušil: „Nebo si taky mohl myslet, že trocha humanity nezaškodí a Miriam ještě ráda zaplatí, buď tak či onak.“

Miriam potřásla hlavou. „Ne, tak to nebylo. Pokoušel se být laskavý. Zeptala jsem se ho, co se stane s Henrym. Neodpověděl, ale jeden z tajné policie odpověděl za něj: A co čekáš? Neboj se, popel dostaneš. Právě ten kapitán od tajných mi řekl, že ho mohli chytit už na pobřeží, ale že ho sledovali celou cestu z Cumberlandu do Oxfordu. Částečně proto, aby věděli, kam má namířeno, částečně kvůli tomu, aspoň si myslím, dokud se nebude cítit v bezpečí.“

„Právě tahle rafinovanost jim poskytla to patřičný vzrušení,“ řekl Rolf s hořkým hněvem.

„O týden později přišel balík. Těžký asi jako pytlík se dvěma librami cukru, a měl stejné rozměry, v hnědém papíře, s nálepkou napsanou na stroji. Uvnitř byl sáček z umělé hmoty s bílým hrubým pískem. Vypadalo to jako zahradní hnojivo, s Henrym to nemělo nic společného. A jenom strojem psaná poznámka, žádný podpis: „Zastřelen při pokusu o útěk. Nic víc. Vykopala jsem na zahradě díru. Pamatuji se, že pršelo, a když jsem pomalu pouštěla ten bílý štěrk do jámy, bylo to, jako by celá zahrada plakala. Ale já jsem slzy nenašla. Henryho utrpení skončilo. Všechno bylo lepší, než aby ho poslali zpátky na ostrov.“

„Nikdo samozřejmě nemluvil o tom, že by ho tam poslali,“ ušklíbl se Rolf. „Nechtěli by, aby kdokoli věděl, že je možné uprchnout. A nikomu se to už nepovede. Začnou hlídat pobřeží.“

Julian se dotkla Theovy paže a pohlédla mu zpříma do očí „Neměli by s lidmi takhle zacházet. Bez ohledu na to, co provedli, kdo jsou, neměli by takhle zacházet s lidmi. Musíme to zarazit.“

„U nás samozřejmě existuje společenské zlo,“ připustil Theo, „ale není to nic ve srovnání s tím, co se děje v ostatních částech světa. Je to jen otázka míry tolerance té které země a ceny, již vláda zaplatí za schopné vedení.“

„Co myslíte pod pojmem schopné vedení?“ zeptala se Julian.

„Veřejný pořádek, žádné úplatky na vysokých místech, osvobození od strachu z války a ze zločinů, rozumné a spravedlivé rozdělování bohatství a přírodních zdrojů, starost o soukromý život člověka.“

„Pak ovšem nemáme stoprocentně schopné vedení,“ ozval se Luke.

„Snad máme za daných podmínek to nejlepší. Veřejnost podporovala zřízení trestanecké kolonie na ostrově Man. Žádná vláda nemůže jednat bez morální podpory lidu.“

„Pak tedy musíme změnit vůli lidu. Musíme změnit lidi samé,“ rozohnila se Julian.

Theo se zasmál. „Tak takovouhle rebelii máte na mysli. Nechcete změnit systém, ale lidská srdce a myšlení. Jste ti nejnebezpečnější

revolucionáři ze všech, nebo byste mohli být, kdybyste měli aspoň tu nejmenší představu jak začít, nejmenší šanci uspět.“

Julian se ho zeptala, jako by opravdu stála o odpověď? „Jak byste začal vy?“

„Nezačal bych. Historie mě poučila, co se stalo lidem, kteří to udělali. Ten řetízek, který máte na krku, je jednou z upomínek.“

Zvedla zmrzačenou levou ruku a rychle se dotkla křížku. Na pozadí znetvořené tkáně vypadal jako malinký a křehký talisman.

„Vždycky si zdůvodníte, že nic neděláte,“ zvolal rozhořčeně Rolf. „Fakt je, že Guvernér řídí Británii jako soukromé léno. Granátníci jsou jeho privátní armádou a Státní tajná policie špiony a vykonavateli jeho vůle.“

„Nemáte na to žádný důkaz.“

„Kdo zabil Miriamina bratra? Popravili ho po řádném rozsudku před porotou, nebo ho tajně zavraždili? My chceme skutečnou demokracii.“

„S vámi v čele?“

„Já bych to rozhodně řídil líp než on.“

„Dovedu si představit, že přesně tohle si myslel, když přebíral moc od posledního ministerského předsedy.“

„Takže vy si s Guvernérem nepromluvíte?“ začala Julian, ale Rolf jí skočil do řeči.

„Samozřejmě že ne. Nikdy to neměl v úmyslu. Byla to ztráta času tahat ho sem. Nesmyslná, hloupá a nebezpečná.“

„Neřekl jsem, že se s ním nesejdu,“ poznamenal Theo tiše. „Ale chci mu přinést víc než jen pár klepů, zvláště když mu nemohu ani vyzradit, kde a jak jsem k těm informacím přišel. Než vám oznámím konečné rozhodnutí, chci vidět Propuštění ze života. Kdy je na pořadu další? Víte to někdo?“

„Přestali je inzerovat, ale samozřejmě že se zprávy předem rozkřiknou. Ve středu je ženské Propuštění v Southwoldu. Za tři dny. Je to mimo přístav. Severně od města. Znáte, to tam? Asi osm mil jižně od Lowestoftu.“

„To není moc šikovné místo.“

„Pro vás možná ne,“ přiznal Rolf. „Ale pro ně ano. Nevede tam železnice, takže se tam nedostanou davy. Je dost z ruky a lidé

přemýšlejí, jestli jim stojí za to plácát benzin, jen aby doprovodili na poslední cestě babičku v bílé košili za zvuku ‚Setrvej se mnou‘. Kromě toho tam vede jen jedna silnice. Není těžké si zkontrolovat, kolik lidí se zúčastní, a trochu si je ohlídat. Kdyby nastaly nějaké potíže, určitě vyhmátnou pár viníků.“

„Jak dlouho musíme čekat na odpověď?“ zeptala se Julian.

„Rozhodnu se okamžitě po Propuštění. Pak týden raději počkáme a stanovíme schůzku.“

„Nechte si čtrnáct dní,“ souhlasil Rolf. „Jestli opravdu navštívíte Guvernéra, mohou vás sledovat.“

„Jak nám dáte vědět?“ zeptala se Julian.

„Nechám vám zprávu po Propuštění. Znáte Cast Museum v Pussey Lane?“

„Ne,“ řekl Rolf.

Luke dychtivě přitakal: „Já ano. Je to součást Ashmolean, výstavy sádrových odlitků a mramorových kopií řeckých a římských soch. Chodívali jsme tam se školou při hodinách výtvarné výchovy. Už jsem tam nebyl léta. Ani jsem nevěděl, že je pořád otevřené.“

„Nebylo proč ho zavírat. Nevyžaduje příliš dozoru. Vtrhne tam občas pár přestárlých školáků. Otvírací dobu najdete na tabulce venku.“

Rolf se nedokázal zbavit podezření. „Proč zrovna tam?“

„Protože tam rád občas zajdu a dozorce je zvyklý mě tam vídat. Protože poskytuje řadu úkrytů. A především proto, že mi to vyhovuje. Nic jiného v tom není.“

„Kde přesně necháte vzkaz?“ zeptal se Luke.

„V přízemí, při pravé zdi, pod hlavou Diadúmena. Podle katalogu C38, najdete to i na bystě. Když si nezapamätujete jméno, předpokládám, že číslo nezapomenete. Přinejhorším si ho napište.“

„Luke je mladý, ten to zvládne. Bude třeba sochu nadzvednout?“

„To není socha, sotva hlava, a ani se jí nemusíte dotknout. Je tam uzounká mezírka mezi podstavcem a policí. Nechám svůj vzkaz na kartičce. Prostě ano či ne. Mohl bych i zavolat, ale jistě to nepokládáte za moudré.“

„Nikdy netelefonujeme,“ zavrčel Rolf. „Dokonce i když jsme ještě nezačali, normální předběžná opatření. Každý ví, že hovory odposlouchávají.“

„A když vaše odpověď bude kladná a Guvernér bude se schůzkou souhlasit, kdy nám dáte vědět, co říkal,“ zeptala se Julian.

„Raději si nechme dva týdny odstup,“ přerušil ji Rolf. „Dejte nám zprávu ve středu, čtrnáct dnů po Propuštění. Setkám se s vámi při procházce kdekoli v Oxfordu, otevřený prostor by byl nejlepší.“

„Otevřená prostranství mohou sledovat dalekohledem,“ oponoval Theo. „Dva lidé, kteří si dají schůzku uprostřed parku, louky nebo univerzitního areálu, vzbudí pozornost. Veřejná budova je bezpečnější. Setkám se s Julian v Pitt Rivers Museum.“

„Zdá se, že jste celý blázen do muzeí,“ odfrkl Rolf.

„Tam se lidé mohou oprávněně potulovat.“

„Tak se s vámi setkám ve dvanáct v Pitt Rivers,“ souhlasil nakonec Rolf.

„S vámi ne, s Julian. Využil jste Julian k prvnímu kontaktu. Byla to Julian, kdo mě sem dovedl. Zajdu do muzea v poledne ve středu dva týdny po Propuštění a budu ji očekávat.“

Těsně před jedenáctou je Theo opustil. Chvilí postál v předsíni kostela, pohlédl na hodinky a podíval se přes neudržovaný hřbitov. Kéž by byl nepřišel, nezapletl se do tohoto trapného a marného podniku. Miriamin příběh se ho dotkl mnohem víc, než si hodlal připustit. Kéž by ho byl nikdy neslyšel. Ale co od něj očekávají, že podnikne? Co může člověk podniknout? Ted' už je příliš pozdě. Nevěřil, že je skupina v nějakém nebezpečí.

Některé jejich obavy vypadaly jako projevy stihomamu. Doufal v dočasný odklad odpovědnosti, věřil, že celé měsíce nebude žádné Propuštění. Středa se mu nehodila. Znamená to předělat rozvrh. Neviděl Xana tři roky. Zdálo se mu pokořující a nepřijatelné sehrát roli poníženého prosebníka, kdyby se měli znovu setkat. Měl vztek na sebe i na skupinu. Mohl nad nimi ohrnovat nos jako nad partou amatérských rebelů, ale vypekli ho. Julian nedokázal odmítnout. Proč tomu tak je, nechtěl v téhle chvíli zkoumat. Půjde na obřad Propuštění, jak slíbil, a nechá jim vzkaz v Cast Museum. Doufal, že pro své odmítnutí najde omluvu.

Po pěšince přicházela společnost ke křtu. Stařík, teď se štolou, je krátkými výkřiky popoháněl jako stádo. Dvě ženy středního věku v květovaných kloboucích, které se nehodily k zimním kabátům, a dva starší muži, střízlivě oblečení v modrém.

Obě ženy nesly uzlíček zabalený do plédu, z něj vykukovaly krajkové stuhy od křtícího oblečku. Theo se je snažil minout s pohledem taktně odvráceným, ale obě ženy mu téměř zahradily cestu, na tvářích prázdný, pološílený úsměv. Postrčili mu pod nos své uzlíčky v očekávání obdivu. Dvě kořata, ouška spláclá pod kloboučky s mašličkou, vypadala směšně a roztomile zároveň. Očka široce otevřená, nic nechápající opálová jezírka, a vůbec se nezdálo, že jim uvěznění vadí. Thea napadlo, jestli jsou pod prášky, ale pak usoudil, že se s nimi takhle zachází od narození, pipalají se s nimi jako s dětmi. Taký mu nešel z hlavy ten kněz. Ať už je skutečně vysvěcený, nebo jen šejdír – kterých je všude spousta –, sotva postupuje podle ortodoxního rituálu. Anglikánská církev, která už nemá obecnou doktrínu či liturgii, je natolik roztržštěná, že nikdo neví, v co mohou určité sekty věřit, ale dost pochyboval, že je povoleno křtění zvířat. Novým arcibiskupem je žena, sama sebe nazývá „křesťanský racionalista“, zakázala by křtění miminek na základě pověr, kdyby ke křtění dítě ještě docházelo. Ale sotva může kontrolovat, co se děje v nadbytečných kostelech. Kořata nejspíš nebyla ze studené sprchy, která jim dopadla na hlavičky, nijak nadšená, ale neprotestovala. To divadlo dokonale zapadalo do celého toho ranního bláznovství. Theo se energicky pustil k neporušené budově, logicky uspořádané prázdnotě, kterou nazýval domov.

9

Ráno, v den Propuštění, se Theo vzbudil pod tíhou nejasného, nepříjemného pocitu. Ne příliš úzkostného, ale přece jen hraničícího s depresí – jako poslední cary zapomenuté noční můry. Ještě než položil ruku na vypínač, došlo mu, co je to za den. Celý život měl ve zvyku vymýšlet si malá potěšení jako utišující náplasti na nepříjemné povinnosti. Normálně by teď začal pečlivě plánovat trasu; dobrý

hostinec na časný oběd, zajímavý kostel, zajižd'ka, která by zahrnovala výjimečnou vesnici. Ale při této cestě nebudou žádné kompenzace, při cestě, na jejímž konci čeká smrt. Měl by se tam dostat co nejdřív, podívat se, jak slíbil, vrátit se domů, říct Julian, že nevidí nic, co by on nebo skupina mohli podniknout, a pak se pokusit vyhnat celý ten nevídaný zážitek z hlavy. Znamená to odmítnout daleko zajímavější trasu přes Bedford, Cambridge a Stowmarket a zvolit si výhodnější dálnici M40 a M25 a pak severovýchodně na pobřeží v Suffolku po A12. Byla to rychlejší, i když trochu otravná cesta, ale ani neočekával, že by měl mít z jízdy požitek.

A12 byla v daleko lepším stavu, než předpokládal, když uvážíme, že přístavy na východním pobřeží jsou teď skoro opuštěné. Měl bezvadný čas, dorazil do Blythburgu při ústí Temže těsně před druhou. Moře ustupovalo, ale za rákosím a blátivými poli se voda prostírala jako hedvábný šátek a plné slunce časného odpoledne pozlacovalo okna místního kostela.

Už je to osmadvacet let, kdy tu byl naposled. Tenkrát s Helenou trávili víkend u jezera Stan v Southwoldu, Natálii bylo půl roku. Mohli si dovolit jen ojetého forda, kočárek pevně připoutali na zadním sedadle a zavazadlový prostor vyplnili věcmi pro miminko: velkým balením papírových plen, zařízením na vyvařování lahví, konzervičkami s dětskou výživou. Když dorazili do Blythburgu, Natálie začala plakat a Helena prohlásila, že má hlad a že by ji měla nakrmit. Nechtěla čekat až do hotelu. Proč by nemohli zastavit ve White Hart? Hostinský jim určitě ohřeje mléko. Oba si mohou dát oběd a ona nakrmí malou. Ale parkoviště bylo na první pohled přeplněné a jemu se protivilo obtěžovat. Jenže Helena zase nebrala na vědomí, že by měli ještě ujet těch pár mil navíc. Marně se pokoušela utišit děcko a stěží pohlédla na blýskající se vodu a velký kostel, zakotvený jako majestátní loď mezi ostrůvky rákosí. Víkendové volno začalo s obvyklou rozmrzelostí a pokračovalo s napůl potlačovaným vztekem. Byla to samozřejmě jeho chyba. Bylo pro něj daleko jednodušší dotknout se manželky a zanedbat péči o dcerku než způsobit malé nepohodlí v hostinci plném neznámých lidí. Kéž by se mu zachovala alespoň jediná vzpomínka na zesnulé děcko, kterou by nepodbarvoval pocit viny a lítosti!

Téměř instinktivně se rozhodl poobědvat v tom hostinci. Dnes tam parkoval jen jeho vůz. Uvnitř v místnosti s nízkým trámovým stropem spatřil krb, ale černá planoucí polena, jak si je pamatoval, nahradil elektrický oheň. Byl jediným zákazníkem. Velmi starý hostinský mu nabídl místní pivo. Bylo báječné, ale k jídlu mu mohl předložit jen hotové pizzy, které ohřál v mikrovlnné troubě. Úvod odpovídal zážitku, který ho čekal.

Cestu k Southwoldu si ještě pamatoval. Krajina v Suffolku, zvlněná a pustá pod zimní oblohou, se nezměnila, ale silnice zchátrala a z jízdy se stal slalom plný výmolů a nebezpečí jako při přespolní rely. Na předměstí Reydonu spatřil skupinku Přesídlenců, jak pod dozorem spravují povrch vozovky. Zvedli k němu temné obličeje, když zpomalil a opatrně je míjel. Jejich přítomnost ho překvapila. Southwold určitě nepatřil mezi centra určená pro obyvatelstvo v budoucnosti. Proč tu tedy chtějí zajistit slušný přístup?

Teď projížděl podél větrolamů a kolem pozemků a budovy Školy svatého Felixe. Veliká cedule na vratech oznamovala, že je tu teď Ústředí řemesel ve východním Suffolku. Předpokládal, že je otevřené jen v létě nebo o víkendech, protože na širokých neudržovaných trávnících nikoho nespatri. Přejel přes Right Bridge a vjel do městečka, jehož nabílené domky vypadaly, jako by strnuly v poobědové siestě. Před třiceti lety tu žili převážně starší lidé: vysloužilí vojáci se svými psy, manželské páry na penzi s čistým pohledem a ošlehanými obličeji, promenující se ruku v ruce po ulicích. Atmosféra záměrného klidu, kdy všechny vášně vyhasly. Teď tu bylo téměř pusto. Před hotelem Crown seděli dva staříci a hleděli do dálky, hnědé pokroucené ruce na držadlech vycházkových holí.

Rozhodl se zaparkovat na parkovišti hotelu Swan a vypít si kávu, než se vydá k severní pláži, ale hostinec měl zavřeno. Když se vracel k autu, vyšla z postranních dveří žena středního věku v květované zástěře a zamkla za sebou.

„Doufal jsem, že si dám kávu. Hotel je zavřený?“

Měla příjemný obličej, ale nervózně se rozhlédla, než odpověděla. „Jen dnes, pane, na znamení úcty. Máme tu Propuštění. Možná to ani nevíte.“

„Jistě,“ přitakal. „Vím to.“

V touze prolomit hluboký pocit osamění, který spočíval na budovách i ulicích, prohlásil: „Byl jsem tu naposled před třiceti lety. Příliš se to tu nezměnilo.“

Položila jednu ruku na okénko auta a tiše řekla: „Ale ano, změnilo, pane. Ale Swan je pořád hotel. Nemá mnoho hostů, samozřejmě, teď lidi odcházejí. Víte, počítá se s evakuací. Vláda nám nemůže do konce zaručit energii a služby. Lidé se stěhují do Ipswiche a Norwiche.“ Proč všichni tak spěchají, staral se znepokojeně. Xan by tohle místo udržel určitě dalších dvacet let.

Nakonec zaparkoval auto na malé zelené plošince na konci Trinity Street a pustil se po pěšině na vrcholu útesu k přístavišti.

Pod světle mléčnou oblohou se líně převalovalo hnědošedé moře, na obzoru slabě světélkující, jako by se nestálé slunce chystalo znovu protrhnout oblaka. Nad touhle bledou září se válely velké chuchvalce tmavě šedivých a černých mraků – jako napůl vytažená opona. Třicet stop pod sebou viděl tečkované úpatí vln, zvedaly se a požíraly samy sebe s unavenou nevyhnutelností, ztěžklé pískem a oblázky. Zábradlí kolem promenády, kdysi tak čisté a bílé, zrezivělo a místy bylo zlámané. Travnatý břeh mezi promenádou a chatrčemi na pláži zřejmě nikdo léta nesekal. Kdysi pod sebou vídal dlouhé zářící řady dřevěných chatek s roztomilými, legračními jmény, vyrovnané jako barevné domky pro panenky s výhledem na moře. Teď mezi nimi zely mezery jako po vytržených zubech v hnísajících dásních. Zbývající se rozpadaly, jejich nátěr se olupoval, nahýbaly se k břehu v očekávání další bouřky, která je smete do moře. K pasu mu sahala vysoká suchá tráva, pokrytá šustícími tobočkami rozechvívanými vánkem, který na východním pobřeží nikdy neustával.

Nalodění se zjevně nemělo konat přímo v přístavu, ale ze speciálně zbudovaného dřevěného mola. Z té vzdálenosti rozeznal dva nízké čluny, jejichž paluby zdobily girlandy květů. Na konci přístavu, odkud byla vyhlídka na molo, stála skupinka postav, z nichž některé měly na sobě uniformy. Asi padesát yardů před ním

přijížděly po promenádě tři autokary. Zastavily kousek od něj a cestující začali vystupovat. První šla skupinka muzikantů oblečených do černých obleků. Povídali si v neuspořádaných hloučcích, slunce se opět třpytilo v mosazi nástrojů. Jeden z nich souseda z legrace pošťouchl, pár vteřin předstírali, že boxují, a nakonec je skopičinky omrzely, zapálili si cigarety a zírali na moře. Pak přišly na řadu starší ženy některé schopné sestoupit bez pomoci, jiné opírající se o sestry. Zavazadlový prostor jednoho z autokarů se otevřel a z něj vytlačili několik pojízdných křesel. Nakonec do nich posadili ty nejbezmoznejší.

Theo si udržoval určitou vzdálenost a pozoroval, jak tenká čára přihrbených postav postupuje po svažující se pěšince, půlící útes na dvě části, k chatrčím na pláži na dolní promenádě. Náhle mu došlo, co se děje. Užívají ty chatrče, aby se stařenky mohly převléknout do bílých říz, stejné chatrče, kde celá desetiletí zněl dětský smích, náhle si vybavil jejich jména, přestože o nich nepřemýšlel celých třicet let. Hloupé, šťastné nápisy na počest rodinných dovolených: *Peteho místo, Oceánská vyhlídka, Vodní sprška, Šťastná chaloupka*. Svíral zrezivělé zábradlí na vrcholu útesu a pozoroval, jak ženy ve dvojicích sestupují k chatrčím. Také muzikanti se dívali, ale nikdo se nepohnul. Už si moc nepovídali, zdusili cigarety, zvedli nástroje a pustili se dolů po útesu. Seřadili se a čekali. Ticho bylo téměř děsivé. Za Theem stála řada viktoriánských domů se zavřenými okenicemi, prázdných jako ošoupané vzpomínky na šťastnější dny. Pod ním byla opuštěná pláž; ticho rušil jen křik racků.

Ted' ženy vycházely z chat a řadily se. Všechny na sobě měly dlouhé bílé řízy, nejspíš noční košile, s čímsi, co vypadalo jako vlněné šály a bílé kapuce, nezbytné vybavení v nepříjemném větru. Byl rád, že si vzal tvídový svrchník. Ženy si nesly malý svazeček květín, takže vypadaly jako neuspořádaný houf nevěst. Sám pro sebe by rád věděl, kdo si dal tu práci a připravil květiny, kdo odemkl chaty a nechal tam připravené noční úbory. Celou tuhle událost, která vypadala jako spontánní, čirá náhoda, musel někdo pečlivě zorganizovat. Ted' poprvé si všiml, že chatky na téhle straně promenády jsou opravené a nově natřené.

Kapela spustila a procesí se pomalu sunulo k přístavišti. Když první tón trubky prolomil ticho, Theo pocítil zuřivý vztek a strašlivou lítost. Hráli veselé písničky, melodie z časů jeho prarodičů, pochodové písně z druhé světové války, které rozpoznal, ale jejichž názvy si zpočátku nedokázal vybavit. Pak si vzpomněl: „Sbohem, kosáku“, „Někdo mi ukradl děvče“, „Tam za tou duhou“. Jak se přibližovali k přístavišti, hudba se změnila a on poznal tóny hymnu „Setrvej se mnou“. Když dohráli první verš a melodie se začala opakovat, zaslechl zezdola podivná hašteřivá kňourání, připomínající křik racků. Ty stařenky se pokoušely zpívat. Pozoroval je, jedna z nich se začala svíjet v rytmu nadzvedávala si bílou sukni a pošetile se točila. Theovi se zdálo, že jsou zfetované.

Držel se v závěsu za posledním párem. Teď bylo dějiště přímo pod ním. Zahlédl tam hlouček asi dvaceti lidí, nejspíš příbuzných a přátel, ale většinou patřili k tajné policii. Ty dva nízké čluny, pomyslně si, mohly být kdysi hausbóty. Zůstal jen trup vybavený řadami lavic. Na každém člunu stáli dva vojáci. Jakmile ženy nastoupily, muži se sklonili a nejspíš je připoutali za kotníky, nebo jim připevňovali zátěž. Motorový člun zakotvený v přístavu zcela jasně prozrazoval plán. Jakmile se dostanou z dohledu, vojáci vytáhnou zátky v bárkách, přejdou na motorový člun a vrátí se na břeh. Kapela na pobřeží stále vyhrávala, teď zrovna Elagarova „Nimroda“. Zpěv slábl, až zmizel úplně. Neozval se jiný zvuk kromě nekonečného dunění vln narážejících na oblázkový břeh a občasného tichého rozkazu, který k němu donesl vánek.“

Řekl si, že už viděl dost. Už by si mohl ospravedlnit návrat k autu. Nechtěl nic jiného než divoce prchat z tohoto místa bezmoci, rozkladu, prázdnoty a smrti. Ale slíbil Julian, že se podívá na Propuštění, a to znamená zůstat, dokud čluny nezmizí z dohledu. Jako by chtěl posílit svůj záměr, sestoupil po betonových schodech vedoucích z dolní promenády na pláž. Nikdo mu nepřikázal vrátit se. Skupinka úředníků, sester, vojáků, dokonce i muzikantů se soustředila na svou roli v tomto děsivě chmurném ceremoniálu a zdálo se, že ho ani nezpozorovali.

Náhle dole postřehl prudký pohyb. Jedna žena, které právě pomáhali do člunu, vykřikla a začala divoce rozhazovat rukama.

Sestra vedle ní strnula překvapením, a než se dokázala pohnout, žena sklouzla z mola do vody a drápala se na břeh. Theo podvědomě shodil těžký zimník a běžel k ní, klusal přes písek a oblázky, cítil ledové moře, jak se mu zakouslo do mrznoucích kotníků. Byla od něj asi dvacet yardů a jasně viděl divoce rozevláté bílé vlasy, noční košili přilepenou k tělu, svislá prsa, paže s nateklými jely pod drsnou kůží. Vlna jí servala rubáš z ramen a spatřil ňadra obscénně se pohupující jako obrovské medúzy. Pořád křičela, vysokým, ostrým hlasem jako mučené zvíře. V té chvíli ji poznal, Hildu Palmer-Smithovou. Bičován vlnami se k ní pokoušel dostat, obě ruce napřažené.

A pak se to stalo. Už už ji nataženýma rukama zachytil za zápěstí, když jeden z vojáků vklouzl z mola do vody a pažbou pistole ji zlostně udeřil do spánku. Upadla do vln, paže kolem bezmocně máchaly. Další vlna smetla krvavou skvrnu, pohltila oběť, zvedla ji, hodila zpět a nechala s rozhozenými pažemi v pěnivém příboji. Pokoušela se zvednout, ale znovu ji udeřil. Theo ji už dostihl a teď svíral jednu její ruku. V té chvíli ho někdo popadl za ramena a odmrštil. Zaslechl hlas, tichý, autoritativní, skoro laskavý: „Vykašlete se na to, pane. Nechte ji.“

Pohltila ji další vlna, větší než ta poslední, a jeho srazila na kolena. Pokoušela se nadzvednout, od pasu dolů byla obnažená. Zasténal, snažil se dostat se k ní, ale tentokrát i on pocítil ránu do spánku a upadl. Uvědomoval si tvrdost oblázků odírajících mu obličej, sílící pach slané vody a bušení do uší. Ruce zarýval do drsné pláže, chtěl se něčeho zachytit. Ale písek a oblázky pod ním unášel příboj pryč. Pak se přihnala další vlna, strhla ho a on cítil, že ho to táhne do větších hloubek. Napůl v bezvědomí se pokoušel pozvednout hlavu, nadechnout se, věděl, že se každou chvíli utopí. A potom se přihnala třetí vlna, která ho celého nadzvedla a mrštila jím na kamennou pláž.

Asi ho nezamýšleli utopit. Celý se chvěl zimou, prskal a dával se, ale uvědomoval si silné ruce pod svými rameny, jak ho zvedají z vody, něžně jako malé děcko. Někdo ho převrátil obličejem dolů, cítil, jak špičkami bot vyrývá cestičku ve vlhkém písku a jak oblázky drhnou o nohy v promočených kalhotách. Paže se mu bezmocně

klátily, klouby se otloukaly a odíraly o větší kameny na skalnatém hřebenu pobřeží. A celou tu dobu vnímal pach moře a slyšel rytmické dunění příboje. Pak tah povolil a on ležel na měkkém, suchém písku. Cítil váhu svrchníku, jak mu ho někdo přehodil přes tělo. Matně si uvědomil tmavý obrys postavy, která ho mýjela, a pak osaměl.

Pokoušel se pozvednout hlavu, ale okamžitě ho ztrestala pulzující bolest, která se rozšiřovala a svírala ho jako tepající živočich v lebce. Při dalším pokusu se medúza bolesti přelila ze strany na stranu a on znovu upadl do písku. Ale napotřetí se mu podařilo hlavu o pár centimetrů pozvednout a otevřít oči. Víčka mu tížila písečná krusta, písek mu pokrýval obličej, měl ho plná ústa, cáry kluzkých řas mu ovíjely prsty a proplétaly se mu vlasy. Cítil se jako člověk, kterého vykopali z hrobu na dně mořském se všemi parádičkami z věnců, které ho stále nepouštějí ze svých spárů. Ale než upadl do bezvědomí, dokázal postřehnout, že ho někdo odtáhl do úzkého prostoru mezi dvěma plážovými chatkami. Stály na nízkých pilotech, pod podlahou zahlédl zbytky dávno zapomenutých prázdnin, napůl pohřbených pod špinavým pískem: třpytící se stříbrný papír, staré plastové láhve, zterelé plátno a polámanou kostru lehátka, rozlomený dětský rýč. Bolestně se posunoval, aby se dostal blíž, natáhl jednu ruku, jako by ji chtěl položit na to haraburdí minulosti a zaručit si tím bezpečí a mír. Ale stálo ho to příliš mnoho úsilí, zavřel trýzněné oči a s povzdechem se propadl do nevědomí.

Když se probudil, myslel si, že je naprostá tma. Převrátil se na záda a pohlédl na nebe slabě poseté hvězdami. Před sebou spatřil bledou záři moře. Vzpomněl si, kde je a co se stalo. Hlava mu třesla, ale teď jen tupou, vytrvalou bolestí. Když si rukou přejel po lebce, ucítil bouli velkou jako kachní vejce, ale zdálo se, že větší zranění neutrpěl. Neměl vůbec představu o čase a nedokázal se podívat na hodinky. Promnul si ztuhlý údy, setřásl písek z kabátu, oblékl si ho a dusal dolů k moři. Poklekl a omyl si obličej. Voda byla ledová. Moře se zdálo klidnější a pod plujícím měsícem se táhl pás pableskujícího světla. Voda se mírně zvedala a rozprostírala se před ním ve své opuštěnosti a on myslel na ty utopené, připoutané dosud k sedátkům, přitisknuté trámy, bílé vlasy útěšlivě vlající v přílivu.

Vrátil se k chatě na pláži, pár minut si odpočinul na schůdku a sbíral síly. Prohledal si kapsy saka. Kožená náprsní taška nasákla vodou, ale přinejmenším tam byla a její obsah se zdál nedotčený.

Pustil se po schodech k promenádě. Svítlo jen pár pouličních lamp, ale to mu stačilo, aby viděl na ciferník hodinek. Pět minut po sedmé. Zůstal v bezvědomí, a nejspíš i spal, necelé čtyři hodiny. Když vyšel na Trinity Street, shledal s úlevou, že jeho auto tam stojí, ale žádný projev života nespatrił. Nerozhodně se zastavil. Začínal se třást a toužil po teplém jídle a pití. Myšlenka na jízdu zpátky do Oxfordu ho v daném stavu poděsila, ale potřeba zmizet ze Southwoldu se vyrovnala hladu a žízní. Náhle uslyšel, jak se někde otvírají dveře. Rozhlédl se. Z viktoriánského domu před parčíkem vycházela žena s malým pejskem na vodítku. Byl to jediný dům, v němž spatřil světlo. V přízemí přečetl nápis NOCLEH SE SNÍDANÍ.

V náhlém popudu se k ní rozběhl. „Obávám se, že jsem měl nehodu. Jsem celý promočený. Dnes večer nedokážu dojet domů. Máte nějaký volný pokoj? Jmenuji se Faron, Theo Faron.“

Byla starší, než očekával, s kulatou, ošlehanou tváří, pomačkanou jako balon, z něhož vypustili plyn, s trnkami jiskřivých očí a malými ústy, jemně vykrouženými a kdysi krásnými. Teď ta žena neustále hýbala čelistmi, jako by ještě vychutnávala poslední jídlo.

Nezdála se překvapená, a co bylo ještě lepší, ani vyděšená jeho žádostí. Měla příjemný hlas. „Mám volný pokoj, kdybyste chvílku počkal, jen co Chloe vykoná večerní potřebu. Máme tu speciální plácek pro pejsky. Snažíme se udržovat pláž v pořádku. Matky si stěžovaly, když písek nebyl pro děcka čistý, a my staré zvyky neměníme. Budete si přát něco k jídlu?“

Pohlédla na něj a poprvé si všiml stopy úzkosti v těch jasných očích. Přiznal, že velmi rád.

Vrátila se v pěti minutách a on ji následoval úzkou halou do zadního salonu. Zdál se malý, přeplněný starým nábytkem, skoro vzbuzoval tísnivé pocity. Čalounění bylo z chátrajícího pestře potištěného kartounu, krbová římsa přeplněná malými porcelánovými zvířátky, na nízkých stoličkách u krbu ležely ručně šité podušky, fotografie spočívaly ve stříbrných rámečcích a všude prostupovala vůně levandule. Zdálo se mu, že tahle místnost je

jakousi svatyní, květované tapety na stěnách symbolizovaly pohodlí a bezpečí, jaké v dětství plném úzkosti nikdy nepoznal.

„Obávám se, že dnes večer toho v lednici moc nemám, ale můžete mít polévku s omeletou.“

„To bude báječné.“

„Polévka není domácí, bohužel, ale smíchám dvě plechovky a trochu to ochutím nasekanou petrželkou nebo cibulkou. Myslím, že vám to bude chutnat. Chcete to v jídelně nebo u krbu? Asi to bude útulnější.“

„Dal bych si večeri tady.“

Usadil se v nízkém čalouněném křesle, natáhl nohy k elektrickému ohni a pozoroval páru stoupající ze zasychajících kalhot. Jídlo připravila rychle, nejdřív polévku – jak vydedukoval, směs kuřecí a houbové – posypanou sekanou petrželkou. Byla horká, překvapivě dobrá, přikusoval k ní čerstvé rohlíky s máslem. Pak přinesla kořeněnou omeletu. Zeptala se, jestli chce čaj, kávu či čokoládu. Hrozně rád by se napil něčeho ostřejšího, ale to nabídka nezahrnovala. Rozhodl se pro čaj a ona ho ponechala o samotě, aby si ho v klidu vypil, tak jako ho nechala sníst celé jídlo.

Když skončil, znovu se objevila, jako by hlídkovala za dveřmi. „Dala jsem vám zadní pokoj. Někdy je pěkné zbavit se dunění moře. A nebojte se, postele pořád větrám. Dávám si na tom zvlášť záležet. Nechala jsem v peřinách dva termofory. Kdyby vám bylo příliš horko, tak je vyhoďte. Taky jsem zapnula bojler, kdybyste se chtěl vykoupat.“

Ruce i nohy ho bolely od několikahodinového pobytu ve vlhkém písku a vyhlídka na horkou vodu ho lákala. Ale hlad a žízeň zvítězily, přemohla ho únava. Dalo by příliš práce napustit si vanu.

„Vykoupu se ráno, jestli mohu.“

Pokoj byl v prvním patře a vzadu, jak slíbila. „Obávám se, že nemám žádné pyžama ve vaší velikosti,“ řekla na prahu, „ale bude tu starý župan po manželovi, můžete si ho vzít.“

Vůbec ji nepřekvapilo ani nevyděsilo, že si nepřivezl vlastní. Elektrický oheň byl zapojen do zásuvky ve viktoriánském krbu. Shýbla se, aby ho vypnula, než odejde, a on si uvědomil, že v ceně není celonoční topení. Ale bylo mu to jedno. Sotva za sebou zavřela

dveře, strhl ze sebe šaty, přitáhl si pokrývky a sklouzl do tepla, pohodlí a zapomnění.

Ráno dostal snídani v jídelně v přízemí v přední části domu. U pěti stolů s čistými bílými ubrusy a malými vázami s umělými květinami naseděli žádní hosté.

Místnost byla přecpaná a prázdná zároveň, slibovala víc, než mohla poskytnout, a to v něm zažehlo vzpomínku na poslední prázdniny s rodiči. Bylo mu jedenáct a strávili týden v Brightonu v penzionu nahoře na útesu s výhledem ke Kemp Townu. Skoro každý den přšelo a vzpomínka na ty prázdniny voněla vlhkými pláštěnkami, třpytila se obrázkem všech tří, jak se krčí pod přístřeškem a vyhlízejí na šedé, vzdouvající se moře, procházejí se po ulicích a hledají nějakou zábavu, kterou by si mohli dovolit, dokud neodbilo půl sedmé a oni se vraceli k večeři. Jedli v podobné místnosti, jako je tato, skupiny rodin, které na sebe namačkali, seděly vyčerpáně a trpělivě, dokud nekonečně veselí majitelé nepřišli s naloženými tácy masa a dvěma druhy zeleniny. Během celé té dovolené byl otrávený a nudil se. Teď se mu poprvé v životě zazdalo, jak málo radosti jeho rodiče v životě zažili a jak nepatrně on, jejich jediné dítě, přispěl k tomu chudičkému seznamu.

Čekala na něj dychtivě, připravená se snídani v plné parádě – slanina, vejce a smažené brambůrky –, zjevně rozpolcená mezi přáním pozorovat ho, jak mu chutná, a vědomím, že dává přednost jídlu o samotě. Jedl rychle, celý dychtivý dostat se pryč.

Když jí platil, řekl: „Bylo to od vás hezké pustit mě dovnitř, samotného chlapa bez kufru. Někdo by možná zaváhal.“

„Och ne, ani v nejmenším mě to nepřekvapilo. Vůbec jsem se nebála. Myslím, že jsem si vás vymodlila.“

„Nikdy předtím jsem tu nebyl.“

„Ale přesto. Neměla jsem žádného nocležníka už čtyři měsíce a člověk si připadá tak nepotřebný. Není nic horšího než cítit se zbytečný, když jste starý. Tak jsem se modlila k Bohu, aby mi ukázal, co mám dělat, jestli má vůbec ještě nějaký smysl v tom pokračovat. A On poslal vás. Když mám nějaké potíže a problémy, které se zdají nad mé síly, prostě se Ho zeptám. A On mi vždycky odpoví. Vám ne?“

„Ne,“ připustil a přepočítával peníze. „Ne, nemohu říct, že mám tuhle zkušenost.“

Pokračovala, jako by ho ani neslyšela: „Všimla jsem si, že se občas musím vzdát. To městečko umírá. Neplánují tady zřídit střediskovou obec. Takže penzisti už k nám nepřijíždějí a mladí odcházejí. Ale bude to v pořádku. Guvernér slíbil, že na konci se o každého postará. Nejspíš se přestěhuji do malého bytu v Norwichi.“

Pomyslel si: Její Bůh jí opatřuje občasné nocležníky, ale je to Guvernér, na kterého v jádru spoléhá. Z nenadálého popudu se zeptal: „Byla jste se včera podívat na Propuštění?“

„Propuštění?“

„To, které tu pořádali. Čluny v přístavu.“

Promluvila strohým a přísným hlasem: „Mvslím, že se mýlíte, pane Farone. Tady nebylo žádné Propuštění. Takové věci v Southwoldu nevedeme.“

V té chvíli pocítil, že s odchodem chvátá stejně netrpělivě jako on. Znovu jí poděkoval. Nepředstavila se a on se na jméno neptal. Chtělo se mu říct, že se tu cítil fajn a že rozhodně zajede znovu a stráví s ní krátkou dovolenou. Ale věděl, že se nikdy nevrátí a že její dobrota si zasluhuje lepší odměnu než náhodnou lež.

10

Druhý den ráno napsal na korespondenční lístek jediné slovo ANO a lístek pečlivě složil. Palcem zařízl okraj. Těmi třemi hláskami se podivným, zlověstným způsobem, který ani nedokázal odhadnout, zavazoval k něčemu víc než k pouhé návštěvě Xana.

Krátce po desáté se vydal přes kočičí dlažbu Pussey Lane k muzeu. Službu měl jediný hlídač. Seděl jako obvykle u dřevěného stolku proti dveřím. Byl velmi starý a hlasitě chrápal. Loket pravé ruky spočíval na stole, dlaní si podpíral velkou kulatou hlavu s šešulkou šedivých vlasů. Levá ruka připomínala mumii, sbírku volně ložených kostí, které držela pohromadě tenká rukavice skvrnitě kůže. Blízko ní ležel otevřený Platonův *Thaitétos* v brožovaném vydání. Byl to nejspíš nějaký profesor, jeden z těch dobrovolníků, kteří tady

slouží bez nároku na odměnu, aby vůbec mohlo být muzeum otevřené.

Ať už bděl, či spal, byla jeho přítomnost celkem zbytečná; nikdo by neriskoval deportaci na ostrov Man pro pár medailonků umístěných ve vitríně. A kdo by dokázal nebo jen chtěl odnést velké Vítězství nebo Křídla vítězství ze Samotharákéy?

Theo studoval dějiny, ale byl to Xan, kdo ho poprvé přivedl do tohoto muzea. Vstupoval tam tiše a po špičkách, rozradostněný jako dítě, které v pokojíku čeká hromada nových hraček. Také Theo podlehl kouzlu chvíle. Ale i v muzeu se projevil jejich odlišný vkus. Xan miloval více přísné mužské obličejy zbavené všech emocí z dob starého Řecka a Říma, umístěné v přízemí. Theo dával přednost místnostem dole s exponáty měkkých hladkých linií helénskému období. Nic se tu nezměnilo. Odlitky a sochy stály vyrovnané ve světle padajícím vysokými oblouky oken jako nahromaděná veteš zaniklých civilizací. Bezruká torza se smutnými výrazy a arogantními rty, elegantně upravené kudrlinky nad klenutými čely, potutelně se usmívající bohové bez očí, všichni jako by znali pravdu daleko hlubší, než je obsažena ve falešném poselství těchto ledově chladných údů: civilizace povstávají a zanikají, ale člověk zůstává.

Pokud věděl, od chvíle, kdy poprvé sešel dolů, Xan už nikdy do muzea nevstoupil, ale pro Thea se stalo útočištěm po celá léta. V těch děsivých dnech po Nataliině smrti a v době, kdy se nastěhovali na St John Street, poskytovalo vyhovující úkryt před manželčíným hořem a záští. Mohl jen odpočívat na pohodlných dřevěných křeslech, číst anebo přemýšlet v ovzduší ticha, jen občas porušeného lidským hlasem. Tu a tam se do muzea nahrnula tlupa školáků nebo přišlo pár studentů, a to pak zavíral knihu a odcházel. Ta zvláštní atmosféra, příznačná pro toto místo, spočívala v naprosté samotě.

Než udělá to, kvůli čemu přišel, projde se po muzeu, napůl pod vlivem falešné představy, že by se i v tomhle tichu a prázdnotě měl chovat jako náhodný návštěvník, částečně z potřeby navštívit staré lásky a ověřit si, jestli na něj pořád působí. Prostý náhrobek mladé matky ze čtvrtého století před Kristem, otrokyně s děckem v plenkách, náhrobek malé holčičky s holubičkou, žal pronikající přes tři tisíciletí. Díval se, přemýšlel a vzpomínal.

Když se vrátil do přízemí, kustod ještě spal. Diadúmenova hlava setrvala na místě v přízemí galerie, ale pozoroval ji s daleko menším pohnutím, než když ji spatřil poprvé před dvaatřiceti lety. Nezaujatě, s přehledem znalce. Pak přešel ukazovákem přes chladné čelo, sledoval linii nosu až k hrdlu, otřesen směsicí posvátné bázně, úcty a vzrušení, které v něm v těchto překotných dnech pokaždé vyvolávalo umělecké dílo.

Vytáhl z kapsy složený lístek a zasunul jej mezi mramorový podstavec a polici, okraje si mohl všimnout pouze pozorný člověk, který kvůli tomu přišel. Ať sem Rolf pošle kohokoli, dokáže ten vzkaz vytáhnout nehtem, mincí nebo tužkou. Nebál se, že by ho našel někdo jiný, a kdyby náhodou ano, zpráva sama mu nic neřekne. Když si ověřoval, že okraj lístku je viditelný, pocítil znovu směs vzrušení a rozpaků, které se ho zmocnily už v kostele v Binsey. Ale přesvědčení, že se nedobrovolně zapletl do podniku tak absurdního a marného zároveň, teď ochabovalo. Drtila ho představa Hildina nahého těla svíjejícího se v příboji, ubohého, naříkajícího procesí, úderu pažby o lebku, předstírané důstojnosti a vážnosti v této naprosto dětinské hře. Stačilo zavřít oči a znovu uslyšel zvuk vln lámajících se a vzdalujících se s hlubokým povzdechem.

V úloze pozorovatele, kterou si zvolil, byla určitá důstojnost a poměrné bezpečí, ale tváří v tvář té děsivé nenávisti neměl člověk na vybranou než vstoupit na scénu. Setká se s Xanem. Ale co ho k tomu donutilo? Pobouření nad hrůzami obřadu Propuštění či vzpomínka na vlastní pokoření, přesně odměřený úder, tělo vlečené po pláži a odhozené jako zdechlinu?

Jak přecházel kolem stolku u dveří, staříčkový hlídač se napřímil. Snad do jeho polovědomí pronikly kroky a vzbudily jeho smysl pro povinnost. První pohled odrážel směsici strachu a téměř hrůzy. A pak ho Theo poznal. Byl to Digby Yule, profesor klasických jazyků na penzi. „Rád vás vidím, pane,“ uklonil se Theo. „Jak se máte?“

Ta otázka jako by zvýšila Yuleovu nervozitu. Pravá ruka začala nekontrolovatelně bubnovat do stolu. „Výborně,“ vyhrkl, „ano, výborně, děkuji, Farone. Vede se mi docela fajn. Všechno zvládnou, víte? Bydlím v penzionu na Iffley Road, ale stačím na všechno sám.“

Všechno si obstarám. S domácí to jde – no, má taky své problémy –, ale já ji neobtěžuju. Neobtěžuju nikoho.“

Čeho se bojí, zajímalo Thea. Telefonátu tajné policii, že je tu další občan, který se stal pro ostatní břemenem? Jeho smysly se nepřírozeně zostřily. Pocítil slabý zápach dezinfekce, všiml si zaschlého mýdla ve strništi na bradě, kousku manžet, které vykukovaly z ošoupaného saka, čisté, ale nevyžehlené. Měl pocit, že by měl říct: „Jestli vám to tam nevyhovuje, u mě na St John Street je spousta místa. Žiju teď sám. Bylo by pro mě potěšením, kdybych měl společnost.“

Ale bez uzardění si přiznal, že by to pro něj nebylo příjemné, že ta nabídka by byla laskavá a drzá zároveň, že by si stařík sotva poradil se schody, s těmi nepohodlnými schody, které ho zbavovaly povinnosti konat dobro. I pro Hildu by jeho schody představovaly nepřekonatelnou překážku. Ale Hilda je mrtvá.

Yule zrovna vykládal: „Chodím sem jen dvakrát týdně. V pondělí a pátek, víte? Zastupuji kolegu. Je to dobré, když má člověk něco užitečného na práci, a taky mám rád to ticho tady. Je úplně jiné než jinde v Oxfordu.“

Theo si pomyslel, že tady profesor nejspíš i tiše umře. Jaké lepší místo by si mohl zvolit? A pak se mu vybavila představa staříka dřímajícího pořád nad tím stolem, posledního kustoda zamykajícího dveře, nekonečného, ničím nerušeného ticha dlouhých let, křehkého těla, které vzduch v muzeu buď mumifikuje, nebo ho nakonec rozloží pod mramorovým pohledem prázdných, nevidoucích očí.

11

Úterý 9. února 2021

Dnes jsem poprvé po třech letech spatřil Xana. Vůbec nebylo těžké sjednat si s ním schůzku, ačkoli se na obrazovce videotelefonu neobjevila jeho tvář, ale obličej jednoho sloužícího, granátníka se seržantskými prýmký. Xanova malá soukromá armáda ho hlídá, vaří mu, vozí ho autem a obsluhuje. Již od počátku neměl žádné

sekretářky a osobní asistentky. Guvernérova domácnost nezaměstnává hospodyně či kuchařky. Často jsem se ptal sám sebe, jestli je to proto, aby na něj nepadl ani stín nějakého postelového skandálu, či kvůli tomu, že loajalita ke Xanovi je chlapecká záležitost: dodržování patřičné hierarchie, žádné zbytečné otázky a žádné city.

Poslal pro mne auto. Řekl jsem granátníkovi, že bych jel do Londýna raději sám, ale on neutrálně pronesl: „Guvernér pro vás pošle auto se šoférem, pane. Počká před vchodem v devět třicet.“

Automaticky jsem předpokládal, že pro mě přijede George, který mě pravidelně vozíval, když jsem byl Xanovým poradcem. Měl jsem George rád, s jeho veselým, přitažlivým obličejem a odstávajícíma ušima, širokými ústy a trochu rozpláclym pršáčkem. Málokdy mluvil, a nikdy nezačal sám. Mám dojem, že to mají všichni šoféři zakázané. Vyzařovala z něho – alespoň jsem tomu chtěl věřit – ochota a spokojenost, což proměnilo naše jízdy v klidnou a nevzrušenou mezihru mezi pocitem neuspokojení ze zasedání Rady a mým nešťastným domovem. Tenhle řidič byl štíhlejší, prudce elegantní v naprosto nové uniformě a jeho pohled nevyjadřoval absolutně nic.

„Copak George už nejedzí?“ zeptal jsem se.

„George je mrtvý, pane. Měl nehodu na A jedničce. Jmenuji se Redges. Povezu vás tam i zpátky.“

Bylo těžké uvěřit tomu, že by se George, ten pedantický, opatrný profík, mohl stát obětí smrtelné nehody, ale už jsem se víc neptal. Něco mi napovídalo, že by mou zvědavost stejně neukojil, a další pátrání by bylo nemoudré.

Nemělo smysl pokoušet se pokračovat v rozhovoru či dál přemýšlet o tom, jak mě Xan po těch letech přijme. Nerozešli jsme se ve zlém, ani s pocitem hořkosti, ale bylo mi jasné, že to, co jsem provedl, je v jeho očích neomluvitelné. Obával jsem se, jestli to není zároveň neodpustitelné. Byl zvyklý dostat to, co chtěl. Přál si, abych stál na jeho straně, a já jsem zběhl. Ale teď se schůzkou souhlasil. Nejméně za hodinu se dozvím, jestli je ta roztržka z jeho strany trvalá. Zajímalo mě, zda řekl o mé žádosti některému členu Rady. Neočekával jsem, že je uvidím, a ani jsem o to nestál, tahle část

života skončila, ale jak vůz téměř neslyšně zrychloval na cestě do Londýna, musel jsem na ně myslet.

Byli čtyři. Martin Woolvington, který měl na starosti průmysl a výrobu, Harriet Marwoodová, odpovědná za zdraví a rekreaci, Felicie Nankinová s oddělením vnitřních záležitostí, zahrnujících bytovou výstavbu a dopravu. A Carl Inglebach, ministr spravedlnosti a státní bezpečnosti. Stanovení dílčí odpovědnosti je daleko pohodlnější způsob, jak rozložit pracovní břemeno, než požívání absolutních pravomocí. Nikdo nezasahoval do zájmů a kompetencí druhých, alespoň pokud jsem se zúčastňoval zasedání, rozhodnutí přijímala Rada většinou hlasů. Jako Xanův poradce jsem nehlasoval. Teď si lámu hlavu, jestli právě ponižující vyloučení z jejich středu spíš než vědomí vlastní zbytečnosti nezpůsobilo, že mi mé postavení připadalo neúnosné. Určitý vliv nemohl nahradit moc.

O přínosu Martina Woolvingtona pro Xana a celou Radu jsem nikdy nepochyboval a od mého zběhnutí se jeho vliv musel posílit. K němu má Xan nejblíže, snad nejvíc vyhovuje pojmenování přítel. Sloužili spolu u stejného pluku jako subalterní důstojníci a Woolvington byl první, kterého Xan jmenoval do Rady. Průmysl a výroba jsou jedno z nejtěžších křesel; zahrnuje zemědělství, potravinový průmysl, energii a kontrolu pracovních sil. Rada je pozoruhodná mimořádnou inteligencí svých členů, proto mě jeho jmenování zpočátku překvapilo. Ale on není žádný hlupák. Britská armáda si přestala cenit hlouposti svých velitelů dávno před rokem 1990 a Martin ospravedlnil své dosazení spíš selským rozumem a nebyvalou schopností tvrdě pracovat. Moc toho v Radě nenamluví, ale jeho příspěvky mají pokaždé hlavu a patu a jsou případné. Woolvingtonova oddanost Xanovi je absolutní. Během zasedání jako jediný neustále čmárá po papíře. Vždycky jsem si myslel, že je to projev určitého napětí, ta potřeba udržovat ruce v pohybu, užitečný trik, jak se vyhnout střetnutí s pohledy druhých. Martinovo čmárání bylo zvláštní. Ten výraz vyjadřoval pohrdání nad zbytečnou ztrátou času. Dokázal polovinou mysli vnímat a přitom kreslit na papír bojové linie, plánovat svá tažení, stále si maloval akurátní vojáčky, obvykle v uniformách Napoleonových vojsk. Nechával ten počmáraný papír na stole a mě šokoval dokonalostí svých kreseb.

Nejspíš jsem ho měl rád, protože zůstával za všech okolností slušný a nijak nedával najevo utajovaný odpor k mé osobě, který jsem ve své chorobné přecitlivělosti tušil u druhých. Ale nikdy jsem neměl pocit, že mu rozumím, a pochybuji, že by ho vůbec napadlo snažit se porozumět mně. Když mě tam Guvernér chce, je to dobré i pro něj. Měří asi sto pětasedmdesát, má světlé vlnité vlasy a citlivý, přitažlivý obličej, který mi silně připomíná fotografii filmové hvězdy z třicátých let – Leslie Howarda. Když jsem si tu podobnost uvědomil, vybavila ho v mých očích citlivostí a určitou vášnivostí, které odporovaly jeho základní pragmatické povaze.

Nikdy jsem se nedokázal chovat nenuceně v přítomnosti Felicie Nankinové. Když chtěl Xan kolegyni, uznávanou právničku a mladou zároveň, těžko mohl dostat někoho zatrpklejšího. Nikdy jsem nepochopil, proč si Felicii vybral. Vypadá podivně. V televizi i na snímcích je vždycky z profilu, nebo ji zaberou jen půlku obličeje. Z tohoto úhlu se zdá klidná, docela pěkná, s klasickou stavbou lícních kostí, hustým, klenutým obočím a blondátými vlasy staženými vzadu do uzlu. Jakmile spatříte celý obličej, symetrie se vypaří. Jako by měla hlavu složenou ze dvou nesourodých částí. Obou přitažlivých, ale jakmile je spojíte, jeví se ta nesourodost v určitém světle jako jisté znetvoření. Právě oko má větší než levé, čelo nad ním je malinko vyboulené, pravé ucho narostlo víc než jeho protějšek. Ale oči jsou pozoruhodné, velké, s čistě šedými duhovkami. Když jsem sledoval ten obličej v klidu, často jsem se ptal, jak tenký předěl odděluje krásu od ošklivosti. Někdy pro mě bylo těžké nedívat se na ni při zasedání Rady, a než jsem se stačil odvrátit, zachytila můj pohled s typicky drzým a opovržlivým výrazem. Dnes mě napadá, jak moc má morbidní posedlost posilovala vzájemnou antipatii.

Harriet Marwoodová, ve svých osmašedesáti nejstarší člen Rady, odpovídá za vědu, zdraví a rekreaci. Ale její skutečnou rolí v Radě jsem pochopil hned při prvním zasedání, kterého jsem se zúčastnil, a stejně ji chápe celý národ. Harriet je stará vědma kmene, všudypřítomná babička, konejšivá, poskytující útěchu, stále při ruce, udržuje dávné zvyky a považuje za samozřejmé, že ji vnoučata poslechnou. Když se objeví na obrazovce, aby vysvětlila poslední instrukce, není možné neuvěřit, že jsou pro naše blaho. Dokázala by

vyhlásit zákon o všeobecné sebevraždě tak, že by smrt vypadala nanejvýš rozumně. Podle mě by polovina národa okamžitě poslechla. Je v ní moudrost věků, zaručená, rozhodná a starostlivá. Před rokem Omega byla ředitelkou dívčí školy a vyučování jí bylo vším. Dokonce už i jako ředitelka přednášela v šesté třídě. Ale chtěla učit mladé. Odsuzovala můj kompromis přednášet dospělým, podávat v malých dávkách historii a oblíbenou literaturu unuděným středním věkovým kategoriím. Tu energii a zanícení, které ve škole předávala mladým dívkám, teď věnuje Radě. To jsou její žáci, její děti, a v širším měřítku je jimi celý národ. Obávám se, že ji Xan využívá způsobem, jaký ani nechci domyslet. Také jsem přesvědčen, že je příliš nebezpečná.

Lidé, kteří dumají o členech Rady, říkají, že jejím mozkiem je Carl Inglebach, že brilantní plánování a vedení celé agendy této skvěle skloubené organizace, která drží zemi pohromadě, se rodí pod jeho vysokým čelem, že bez jeho organizačního génia by byl Guvernér Anglie vedle. To se o mocných říkává, a možná že to sám podporuje, ačkoli o tom pochybuji. Je k veřejnému mínění hluchý. Jeho krédo je jednoduché: Existují věci, s nimiž nelze hnout, a pokoušet se je změnit je ztráta času. Jsou záležitosti, jež se musí změnit, a když už na to přijde, je třeba rozhodnutí realizovat bez průtahů a zbytečných ohledů. Je nejpodivnější členem Rady a hned po Guvernérovi nejmocnějším.

Nepromluvil jsem na řidiče, dokud jsme nedorazili ke kruhovému objezdu v Shepherd's Bush. Naklonil jsem se, zaklepal na skleněnou přepážku a požádal ho, aby to vzal přes Hyde Park a po Constitution Hill a Birdcage Walk.

Aniž se pohnul či změnil tón hlasu, odpověděl: „To je přesně ta trasa, pane, kterou mi nařídil Guvernér.“

Jeli jsme kolem Buckinghamu, v oknech jsem zahlédl stažené žaluzie, na prázdných žerdích nevisely prapory, v strážních budkách nikdo nestál a velká brána byla zavřená a zajištěná visacím zámkem. St James Park vypadal daleko zanedbanější, než když jsem ho viděl naposled. Podle rozhodnutí Rady patří k parkům, které mají být patřičně udržovány. Na vzdálenějším konci jsem zahlédl skupinku lopotících se postav v žlutých a hnědých kombinézách Přesídlenců,

jak uklízejí smetí a uhrabují okraje záhonů. Zimní slunce dopadalo na povrch jezera, na němž nehybně stály nádherně vymalované kachničky mandarínky a připomínaly hračky v pastelových barvách. Pod stromy ležel slabý poprašek sněhu z minulého týdne a já jsem se zájmem, ale bez pohnutí pozoroval první sněhové vločky.

Na Parliament Square nebyl skoro žádný provoz a železná vrata vchodu do Westminsterského paláce byla zavřená. Jednou za rok se tu schází Parlament, složený z poslanců zvolených obvodními a krajskými radami. Nejsou tu projednávány žádné návrhy zákonů, žádná usnesení, Británie je řízena dekrety, které vydává Rada. Oficiální funkcí Parlamentu je diskutovat, radit se, přijímat informace a docházet k určitým doporučením. Členové Rady podávají osobně zprávy, o nichž sdělovací prostředky hovoří jako o ročním poselství národu. Zasedání trvá pouze měsíc a program navrhuje Rada. Diskutované předměty jsou neškodné. Rozhodnutí dvoutřetinové většiny jde na zasedání Rady Anglie, která je může odmítnout či přijmout podle své vůle. Celý systém je jednoduchý a vytváří iluzi demokracie pro lidi, kteří už nemají energii starat se o to, kdo vládne a jak, pokud dostávají, co jim Guvernér slíbil: osvobození od strachu, ukojení potřeb a odstranění nudy.

Několik let po roce Omega otvíral zasedání král. Stále nekorunovaný, s tradiční pompou a nádhrou projížděl prakticky vylištěnými ulicemi. Jako mocný symbol pokračování rodu a tradice se stal archaismem, zbytečnou připomínkou toho, oč jsme přišli. I teď otvírá zasedání Parlamentu, ale bez hluku, ve vycházkovém obleku, krade se Londýnem téměř nepozorován.

Pamatuji se na rozhovor, který jsme s Xanem vedli týden před mou rezignací. „Proč nenecháš krále korunovat? Měl jsem dojem, že jsi celý žhavý, aby všechno vypadalo normálně?“

„Jaký by to mělo smysl? Lidi to nezajímá. Vztekali by se kvůli vysokým výdajům za ceremoniál, který ztratil význam.“

„Vždyť o něm už skoro neslyšíme. Kde je, má domácí vězení?“

Xan se ušklíbl. „Domácí stěží. Když už, tak palácové nebo zámecké. Má dostatek pohodlí. Ostatně nemyslím si, že by arcibiskup Canterburský s korunovací souhlasil.“

A pamatuji si přesně svou odpověď: „To mě nepřekvapuje. Věděl jsi přece, že Margaret Shivenhamová je zanícená republikánka, když jsi ji jmenoval na ten post.“

Po trávníku mezi zábradlími šla skupina flagelantů. Byli do pasu nazí a navzdory únorovému chladu měli na sobě jen žluté bederní roušky a sandály. Při chůzi se bičovali těžkými svazky řemínků, aby si ještě víc rozdrásali už tak krvácející záda. Dokonce i skrz okénka jsem slyšel svištění kůže, úderů na holé maso. Pozoroval jsem temeno řidičovy hlavy, pŕlměsíček puntíčkářsky přistřižených tmavých vlasů pod čapkou, osamocené mateřské znamínko nad límečkem, které mi šlo celou cestu na nervy a přitahovalo neustále můj pohled.

Rozhodl jsem se z něj vypáčit alespoň pár slov. „Myslel jsem, že takovéhle veřejné obnažování a předvádění se je nelegální.“

„Jen na hlavních silnicích a chodnících, pane. Myslím, že jsou přesvědčeni, že mají povoleno projít parkem.“

„Domníváte se, že takové divadélko může škodit?“ zeptal jsem se. „Nejspíš proto byli flagelanti zakázáni. Lidé se neradi dívají na krev.“

„Mně to připadá směšné, pane. Jestli je Bůh a rozhodl se, že nás má dost, nezmění své rozhodnutí kvůli bezbožné chátře, která se navlékne do žlutých hadrů a ječí v parku.“

„Věříte v Boha? Věříte, že existuje?“

Zrovna jsme dojeli ke dveřím ministerstva zahraničí. Než vystoupil, aby mně otevřel dveře, rozhlédl se a podíval se mi do očí. „Jeho pokus nejspíš na plné čáře selhal, pane. Snad jenom blufuje. Vidí tu spoušť a neví, jak ji dát do pořádku. Možná že to ani nechce dát do pořádku. Možná mu zbývala jen energie pro jediný, konečný zásah. Tak ho provedl. Ať je kdekoli, ať je cokoli, doufám, že se usmaží ve vlastním pekle.“

Mluvil s nebyvalou hořkostí. Ale pak vzal na sebe zase studenou, nehybnou masku. Postavil se do pozoru a otevřel mi dveře vozu.

Granátníka na strážu u brány Theo poznal. „Dobré ráno, pane,“ pozdravil a usmál se skoro tak, jako by neexistovala propast tří let a Theo jako každý den přicházel zaujmout své místo. Druhý granátník, kterého Theo neznal, pokročil kupředu a zasalutoval. Společně stoupali zdobeným schodištěm.

Xan odmítl Downing Street číslo deset jako soukromou rezidenci i jako sídlo úřadu a místo toho si vybral budovu ministerstva zahraničí a Commonwealthu, z níž bylo vidět na St James Park. Tady v horních patrech bydlel. Theo věděl, že žije v zavedeném pořádku, pohodlí a zdánlivé jednoduchosti, které lze dosáhnout pouze s finančním zázemím a dostatkem personálu. Přední část budovy, již před pětadvaceti lety užíval ministr zahraničí, sloužila Xanovi od počátku jako kancelář i místnost, kde zasedala Rada.

Granátník otevřel bez zaklepaní dveře a ohlásil Theovo jméno.

Náhle se ocitl ne před Xanem, ale před celou Radou. Čekali u stejného oválného stolu jako kdysi, jen seděli při jedné straně a blíž k sobě než obvykle. Xan trůnil uprostřed, obklopen Felicií a Harrietou, Martina měl dál po levici a Carla po pravici. Jediná volná židle čekala přesně naproti Xanovi. Byl to průhledný taktický manévř s jasným záměrem návštěvníka vykolejit a to se jim pro tuto chvíli povedlo. Věděl, že pět párů číhajících očí postřehlo jeho nedobrovolné zaváhání, záchvěv znepokojení, obav i zděšení. Ale šok z překvapení vystřídal hněv a hněv pomohl. Chopili se iniciativy, ale neexistoval jediný důvod, Proč by ji neměli ztratit.

Xan měl ruce položené na stole, prsty pokrčené. Theo překvapeně zaznamenal proslulý klenot a věděl, že tak to bylo míněno. Stěží ho mohl přehlédnout. Xan měl na levém prostředníčku korunovační prsten, svatební prsten Anglie, obrovský safír obklopený diamanty a korunovaný křížem z rubínů. Pohlédl dolů usmál se a řekl: „To je Harrietin nápad. Zdál by se úděsně vulgární, kdyby člověk nevěděl, že je pravý. Lidi potřebují své maskoty. Neboj se, nepožádám Margaretu Shivenhamovou, aby mě pomazali ve Westminsterském opatství. Pochybuji, že bych ten ceremoniál přestál s patřičnou

vážností. Vypadá děsně směšně v té své mitře. Myslíš, že jsem ho chtěl nosit?“

„Kdysi jsi ho nechtěl nosit,“ připustil Theo a v duchu dodal: Nemusíš mi říkat, že to byl Harrietin nápad.

Xan pokynul k prázdné židli. Theo si sedl a spustil. „Žádal jsem o osobní rozhovor s Guvernérem Anglie a považoval jsem za samozřejmé, že tomu tak bude. Nejdou škemrat o práci, ani jsem nepřišel skládat účty.“

„Už jsou to tři roky, co jsme se viděli naposled,“ promluvil Xan. „Mysleli jsme si, že bys rád viděl své staré – jak bys to nazvala, Felicie – přátele, kamarády, kolegy?“

Felicie ho opravila. „Řekla bych známé. Nikdy jsem nechápala přesnou funkci doktora Faronu, když byl poradcem Guvernéra Anglie, a není mi to jasnější ani po těch třech letech.“

Woolvington zvedl oči od svých čmáranic. Rada už musela nějakou dobu zasedat. Měl tam pěknou řádku pěšáků. „To nebylo nikdy jasné,“ přidal se. „Guvernér o něj požádal a to mně úplně stačilo. Ne že by nějak přispěl věci, ale ani nepřekážel.“

Xan se usmál, ale jeho úsměv minul oči. „To už je minulost. Vítež zpátky. Řekni, co jsi nám přinesl. Jsme tady všichni přátelé.“ Těch pár banálních výrazů dokázal vyslovit jako výhrůžku.

Nemělo smysl nějak se vytáčet. „Minulou středu,“ začal Theo, „jsem byl na Propuštění v Southwoldu. To, co jsem viděl, byla hromadná vražda. Polovina těch sebevrahů byla nadopovaná, a ti, kteří si uvědomovali, co se děje, nešli dobrovolně. Viděl jsem, jak vlekli ženy do člunů a připoutávali je. Jednu utloukli pažbou k smrti přímo na pláži. Třídíme u nás staré lidi jako dobytek na porážku? Tahle jatka nazývá Rada bezpečím, pohodlím a radostí? Takhle vypadá důstojná smrt? Jsem tu, protože si myslím, že byste měli vědět, co se děje jménem Rady.“

V duchu si říkal, nebud' tak hrr, popudíš je, ještě než vůbec začneš. Pěkně piánko.

„Speciálně tohle Propuštění bylo špatně zorganizované,“ vzala si slovo Felicie. „Někdy se věci vymknou kontrole. Vyžádala jsem si zprávu. Je možné, že někteří strážníci překročili svou pravomoc.“

„Někdo překročil svou pravomoc,“ souhlasil Theo. „Nebyla právě tohle vždycky omluva? A proč potřebujeme ozbrojené strážce a pouta, když ty lidi jdou na smrt dobrovolně?“

„Toto Propuštění bylo špatně zorganizované,“ zopakovala Felicie se stěží ovládanou netrpělivostí. „Proti odpovědným činitelům podnikneme patřičné kroky. Rada zaznamenaná vaše znepokojení, vaši logickou a samozřejmě chvályhodnou starost. To je všechno?“

Zdálo se, že Xan její otázku přeslechl. „Až přijde můj čas, dám přednost kapsli s jedem. Polknu ji v posteli, sám se vším pohodlím. Nikdy jsem nechápal smysl Propuštění, ačkoli tys do toho byla celá žhavá, Felicie.“

„Začala naprosto spontánně,“ bránila se Felicie. „Asi dvacet osmdesátiletých stařečeků v domově v Sussexu zorganizovalo vyjížďku autobusem do Eastbornu a pak ruku v ruce skočili z útesu. Stala se z toho módní záležitost. Pak jedna okresní rada vyšla vstříc jasnému přání i potřebě zorganizovat věci pořádně. Skok z útesu může být pro staré lidi docela jednoduchý způsob sebevraždy, ale na někoho případně ten nepěkný úkol uklidit tu spoušť. Dva nebo tři ještě pár hodin žili. Všechno bylo plné zmatku a nepříjemností. Zatahnout je na moře má zjevně své opodstatnění.“

Harriet se naklonila dopředu. „Lidé potřebují obřadný odchod z tohoto světa a chtějí na té cestě i společníky,“ promluvila přesvědčivě. „Vy máte sílu umřít sám, Guvernére, ale většina lidí cítí úlevu, když se může dotknout paže bližního.“

„Té ženy, co jsem viděl umírat, se žádný nedotýkal, jen já na kratičkou chvíli. To, čeho se jí dostalo, byla rána pažbou pistole do týla.“

Woolvington se ani nenamáhal pozvednout oči od svých malůvek. Jen zamumlal: „Všichni umřeme sami. Musíme smrt vydržet, jako jsme vydrželi narození. Nemůžete s nikým tu zkušenost sdílet.“

„Propuštění je samozřejmě naprosto dobrovolné,“ obrátila se Harriet Marwoodová k Theovi. „Existují řádná bezpečnostní opatření. Každý musí podepsat formulář – dvakrát, že Felicie?“

„Třikrát,“ odpověděla Felicie stroze. Jedna kopie jde na místní radu, druhá nejbližším příbuzným, aby mohli zažádat o tu částku po pozůstalých, a třetí si ponechá dotyčný sám a odevzdá nám ji, když

se nalodí uje do člunu. Tyhle formuláře pak jdou do úřadu pro sčítání obyvatel.“

„Jak vidíš, Felicie má všechno pod kontrolou,“ vložil se do diskuse Xan. „To je vše, Theo?“

„Ne. Trestanecká kolonie na ostrově Man. Víte, co se tam děje? Vraždy, hladovění, naprosté zhroutení práva a pořádku.“

„My to víme,“ odpověděl Xan. „Otázka stojí, jak to víš ty?“

Theo neodpověděl, ale v jeho zjitřeném vědomí zazněl varovný signál.

„Zdá se mi,“ odsekávala Felicie, „že jste byl svým pochybným způsobem přítomen na zasedání Rady, když jsme založení trestanecké kolonie na ostrově Man probírali. Nic jste nenamítal, jen jste upozornil na problém stávajícího obyvatelstva, které mělo podle tehdejšího návrhu přesídlit na pevninu. Přestěhovali jsme je ve všem pohodlí a se všemi výhodami tam, kam si vybrali. Nikdo si nestěžoval.“

„Předpokládal jsem, že kolonie bude řádně vedena, že budou zajištěny základní potřeby pro rozumný život.“

„Vždyť jsou. Mají střechu nad hlavou, vodu, semena, aby si vypěstovali potraviny.“

„Taky jsem předpokládal, že kolonie bude pod policejním dohledem a vedením. Dokonce i v devatenáctém století, kdy byli odsouzení deportováni do Austrálie, měly kolonie svou vládu, některé povolnější, jiné ostrou, ale všechny zodpovídaly za udržení klidu a pořádku. Tehdejší kolonie nebyly ponechány na vůli silnějších vězňů a schopnějších kriminálků.“

Felicie zvedla obočí: „Nebyly? To je otázka názoru. Ale my se nezabýváme stejnou situací. Znáte dobře logiku trestaneckého systému. Když se člověk rozhodne útočit na druhé, loupit, krást, ohrožovat, děsit, urážet a vykořisťovat spoluobčany, nechme ho žít s lidmi, kteří mají stejné chutě. Jestli si přejí takovou společnost, dejme jim ji. Pokud v nich zůstalo něco dobrého, budou se rozumně organizovat a žít navzájem v míru. Pokud ne, jejich společnost zdegeneruje a nastane chaos, který se snadno přenesení na druhé. Výběr záleží naprosto na nich.“

„Co se týče velitele věznice,“ přerušila ji Harriet, „nebo vězeňských dozorců k nastolení pořádku, kde ty lidi chcete vzít? Přišel jste se dobrovolně hlásit? A když ne vy, kdo tedy? Lidé mají kriminálníků a zločinnosti plné zuby. Nedokážou žít ve strachu. Vy jste se narodil v roce sedmdesát jedna, že ano? Musíte se pamatovat na devadesátá léta, kdy se ženy bály procházet po ulicích rodných měst, na vzestup sexuálních zločinů a vražd na staré lidi, kteří se stali zajatci vlastních bytů – řada jich uhořela od elektrických těles –, na ožralé chuligány, co rušili klid venkovských městeček, děti nebezpečné jako dospělí, žádným majetkem si nebyl člověk jistý, pakliže ho nechrání, drahý poplašný systém a zabezpečovací zařízení. Zkoušelo se kdeco aby se zabránilo vzrůstající kriminalitě, všechny druhy takzvané převýchovy, různé režimy ve věznicích. Krutost a přísnost se mýjela účinkem, ale i dobrota a tolerance. Teď po roce Omega lidé říkají: Co je moc je moc. Kněží, psychiatři, psychologové, kriminalisté – nikdo nenašel správnou odpověď. To za co jsme se zaručili, je osvobození od strachu, nedostatku a nudy. Ostatní svobody nemají smysl, když se lidé nepřestanou bát.“

„Starý systém nebyl úplně bez užitku,“ řekl Xan. „Nebo ano? Policie měla krásné platy A střední vrstvy taky nepřišly zkrátka. Kurátoři, sociální pracovníci, magistrát, právníci, zaměstnanci soudu, docela výnosný podnik, který zcela závisel na těch, co přestupovali zákon. Taký tvoje profese, Felicie, si nestála špatně, když jste uplatňovali draze získané právnické vědomosti a schopnosti na to, jak dostat lidi za kátr, a vaši kolegové profitovali z toho, když se obžalovaní proti rozsudku odvolali. Dnes si nemůžeme dovolit tu radost povzbuzovat zločince, dokonce ani tehdy ne, kdybychom chtěli zajistit slušný životní standard pro střední vrstvy. Ale obávám se, že trestanecká kolonie na ostrově Man není tvou poslední starostí.“

„Také mě znepokojuje zacházení s Přesídlenci. Dovážíme je jako otroky a jako s otroky s nimi zacházíme. A k čemu je ta kvóta? Když k nám chtějí přijet, nechme je. Když budou chtít zpátky, proč je nepustit?“

První dvě řady Woolvingtonovy kavalerie už byly kompletní a vojáčky parádním krokem maširovali přes horní okraj papíru. Zvedl

oči. „Snad nenavrhujete, abychom zavedli neomezené a neřízené přistěhovalectví? Vzpomeňte si, co se stalo v Evropě v devadesátých letech. Lidem se přejedlo pouštět si domů hordy nájezdníků ze zemí se stejnými přírodními zdroji. Tyhle státy připustily, aby je někdo po celá desetiletí špatně řídil, díky vlastní zbabělosti obyvatel, indolenci a hlouposti. Lidé očekávali, že převezmou a využijí dary a výhody, kterých jsme za staletí dosáhli inteligencí, rozvojem průmyslu a odvahou, zatímco oni zneužívali a ničili civilizaci, jejíž součástí se chtěli tak vášnivě stát.“

Theo si pomyslel, že dokonce užívají stejný jazyk. Ale ať mluví kdo chce, ten hlas patří Xanovi. „Teď nehovořím o historii. Nemáme ani nedostatek zdrojů a přírodního bohatství, ani nouzi o pracovní místa, ani málo bytů. Omezené přistěhovalectví ve vymírajícím světě s nedostatkem populace není zvlášť velkorysá politika.“

„Nikdy nebyla. Velkorysost je požehnáním jedince, ne vlády. Kdyby vláda byla velkorysá, rozdávala by z peněz druhých lidí, na úkor jejich bezpečnosti a budoucnosti.“

Právě v této chvíli promluvil poprvé Carl Ingelbach. Seděl tak, jak ho Theo vídal tisíckrát, trochu nakloněný dopředu, zaťaté pěsti na stole, jako by schovával nějaký poklad, o němž by nicméně Rada měla vědět. Jako děcko otvíral a zavíral dlaně, v nichž přehazoval pomyslnou minci. Vypadal jako dobrotivé vydání Lenina, s kulatou lesknoucí se lebkou a černýma jasnýma očima. Neměl rád omezení kravat a límečků a shodnost vnější podoby podtrhoval žlutohnědý plátěný oblek, který vždycky nosil, skvěle střižený, s vysokým límcem a zapínáním na levém rameni. Ale teď se strašlivě změnil. Theo na první pohled poznal, že je smrtelně nemocný, nejspíš těsně před skonem. Z hlavy zbyla jen lebka potažená slupkou kůže těsně obepínající vystouplé kosti, vychrtlý krk se natahoval z košile jako hlava želvy z krunýře a skvrnitá pokožka chorobně zežloutla. Theo se už s takovými příznaky setkal. Jen oči se nezměnily, zářily z důlků jako dva světelné body. Ale když promluvil, slova zněla stejně důrazně jako dřív. Zdálo se, že se všechna síla a energie soustředily do jeho myšlení a hlasu, krásného a dunivého, který myšlenky podtrhoval.

„Jste historik. Víte, jaké zlo napáchaly národy během věků, aby si zajistily přežití; národy, sekty, náboženství, dokonce i jednotlivé rodiny. Cokoli člověk udělal pro dobro či zlo, udělal s vědomím, že sám vychází z historie, že čas vyhrazený mu k životu je krátký, nejistý, nezaměnitelný, ale že pro národ, rasu či kmen existuje budoucnost. Tuhle naději jsme už ztratili, snad kromě bláznů a fanatiků. Člověka pokořuje, když žije bez vědomí své minulosti, ale bez naděje do budoucna se z něj stává zvíře. Ve všech zemích světa tuhle ztrátu naděje pozorujeme, zaznamenáváme konec vědeckého bádání a vynálezů – kromě těch, které mohou prodloužit život, nebo nám přidají něco na pohodlí či přispějí k naší zábavě. Nastal konec péče lidstva o fyzickou podstatu světa a celé planety. Co na tom záleží, jakou spoušť tu po sobě zanecháme. Masové emigrace, velké vnitřní nepokoje a bouře, náboženské a kmenové války devadesátých let daly průchod celosvětovému nerespektování společenských hodnot. Měly za následek nesklizenou úrodu, zanedbaná zvířata, hladovějící, občanské války i to, že silní brali slabším. Teď jsme svědky návratu ke starým mýtům, starým pověrám, obětím, dokonce lidským, někdy v masovém měřítku. Naše země je povětšinou ušetřena celosvětové katastrofy, a za to vděčíte těmto pěti lidem, kteří tu sedí u stolu. A zvláště za to vděčíme Guvernérovi Anglie. Máme systém, jenž vychází z této Rady a přenáší se do místních orgánů. Udržujeme zdání demokracie pro těch pár, které to ještě zajímá. Máme humánní řízení práce, jež bere ohledy na přání jednotlivců a jejich talent a zároveň zaručuje, že lidé se dřou dál, i když nemají žádné potomky, jimž by výsledky své práce odkázali. Navzdory nevyhnutelnému nutkání a touze utrácet a uspokojovat okamžitou potřebu máme pevnou měnu a nízkou inflaci. Existují plány, podle nichž bude mít poslední generace tolik štěstí, že dožije v mnoharasovém penzionu, který nazýváme Británií, zcela zajištěna potravinami, nezbytnými léky, světlem, vodou a energií. Kromě těchto úspěchů by se země měla starat ještě o to, že jsou někteří Přesídlenci nespokojení, že pár přestárých spoluobčanů umírá ve skupinách, že trestanecká kolonie na ostrově Man není zpacifikovaná?“

„Vy jste se od našich rozhodnutí distancoval, že?“ ozvala se Harriet. „To vás zrovna nešlechtí vyhnout se odpovědnosti a pak si stěžovat, když vám snažení jiných lidí nejde zrovna pod nos. Uvědomujete si, že jste to byl vy, kdo hodil všechno za hlavu? Vy historici jste šťastnější, když žijete v minulosti. Tak proč v ní nezůstanete?“

„Tam je jistě jako doma,“ utrousila jízlivě Felicie. „Dokonce i když zabil vlastní dítě, držel se pěkně zpátky.“

V tichu, krátkém, ale intenzivním, které po tomto prohlášení následovalo, Theo dokázal odpovědět: „Nepopírám, čeho jsme dosáhli, ale ovlivnily by případné reformy pořádek, pohodlí, ochranu a další věci, které lidem nabízíte? Pokračujte v Propuštění. Když chtějí lidé spáchat sebevraždu – a já připouštím, že je to rozumný konec –, tak je vybavte potřebnými pilulkami, ale dělejte to bez masového nátlaku. Pošlete vojenské síly na ostrov Man a nastolte tam znovu pořádek. Skončujte s povinným testováním spermatu a rutinními prohlídkami zdravých žen – degradují člověka, a kromě toho stejně nepřinášejí žádné výsledky. Zavřete státní pornoshopy. Chovejte se k Přesídlencům jako k lidským bytostem a ne jako k otrokům. Každou z těchtohle věcí můžete jednoduše zařídit. To je vše, oč žádám.“

„Rada má pocit,“ promluvil Xan, „že žádáš příliš mnoho. Tvůj zájem by měl pro nás daleko větší váhu, kdybys seděl, jako jsi sedával, na této straně stolu. Tvé postavení se ničím neliší od postavení ostatních obyvatel Británie. Přeješ si konec, ale zavíráš oči před prostředky. Chceš, aby bylo v zahradě krásně, ale smrad hnoje držíš pěkně kus od svého fajnového nosu.“

Guvernér vstal a po něm jeden po druhém celá Rada. Ale ruku nenapráhl. Theo si uvědomil, že granátník, který ho uvedl dovnitř, se tiše přesunul na jeho stranu, jako by dostal nějaký signál. Skoro očekával, že mu na rameno dopadne těžká ruka. Beze slova se otočil a následoval ho ven ze zasedací místnosti Rady.

Auto čekalo. Když ho řidič zahlédl, vystoupil a otevřel mu dveře. Ale náhle se mu po boku objevil Xan. „Jed' na Mali a počkej na nás u památníku královny Viktorie,“ nařídil Hedgesovi a pak se otočil k Theovi. „Projdeme se parkem. Chvilinku. Jen si vezmu kabát.“

Vrátil se v necelé minutě ve známém tvídovém svrchníku, který si bral pokaždé, když se ukázal v televizních přenosech, měl ho malinko probraný v pase, s dvěma sklady, regency styl, který se na počátku tisíciletí stal na kratičkou dobu módní a drahou záležitostí. Plášť byl starý, ale on v něm chodil pořád.

Theo se pamatoval, když si ho prvně objednal. „Seš blázen, takových cavyků kvůli jednomu kabátu.“

„Ale vydrží věčně.“

„Jenže ty ne. A móda se mění.“

„Móda mě nezajímá. Ten střih se mi bude líbit víc, když už ho nebude nosit nikdo jiný.“

A teď už ho nikdo nenosí.

Přešli silnici do parku. „To nebylo moudré, že jsi sem chodil,“ přerušil ticho Xan. „Existuje hranice, kam až tě můžu ochránit, tebe nebo lidi, s nimiž se stýkáš.“

„Nemyslel jsem, že mě budeš muset chránit. Jsem svobodný občan, chtěl jsem jen mluvit s demokraticky zvoleným Guvernérem Anglie. Proč bych potřeboval ochranu, já nebo někdo jiný?“

Xan nic neříkal. Z náhlého popudu se Theo zeptal: „Proč to děláš? Proč proboha o tenhle flek tolik stojíš?“ To byla otázka, kterou mohl položit, alespoň si to myslel, pouze on.

Než Xan odpověděl, zastavil se a zadíval se na jezero, jako by ho zaujalo něco pro druhé neviditelného. On nad tím nemusí uvažovat, pomyslel si Theo. Ani nezaváhá. Tuhle otázku promýšlel příliš často.

„Především proto,“ začal zvolna Xan, „že mě to nejspíš baví. Ta moc, předpokládám. Ale nejen ta. Nikdy jsem nesnášel, když někdo dělal něco hůř, než bych to dokázal já. Po prvních pěti letech jsem zjistil, že mě to těší míň, ale tehdy už bylo příliš pozdě. Někdo to dělat musel, a jediní lidé, kteří to dělat chtějí, sedí v Radě. Dal bys přednost Felicii? Harrietě? Martinovi? Carlovi? Carl by byl schopný,

ale umírá. Ti další tři by nedokázali udržet Radu pohromadě a nechali by zemi na holičkách.“

„Takže proto. Nezištná služba veřejnosti.“

„Znáš někoho, kdo by se vzdal moci, myslím skutečné moci?“

„Někteří lidé ano.“

„A viděl jsi je, chodící mrtvoly? Ale jen moc v tom není, ne tak úplně. Povím ti skutečný důvod. Nenudím se. Ať jsem co jsem, nikdy se nenudím.“

Kračeli mlčky kolem jezera. „Křesťané věří,“ pokračoval Xan, „že přišel Soudný den, jen s tím rozdílem, že je Bůh shromažďuje jednoho po druhém, místo aby k nim sestoupil s daleko větším efektem ve slibovaných oblacích slávy. Tímhle způsobem může nebe kontrolovat přírůstky. Je to snazší předvolávat k soudu bíle oděnou společnost vykoupených. Rád si představuju Boha, jak je tam nahoře přepočítává. Ale vzdali by se svých iluzí, jen aby zaslechli smích jediného děcka.“

Theo neodpověděl. Xan se tiše zeptal: „Kdo jsou ti lidé? Bude lepší, když mi to řekneš.“

„Žádní lidé neexistují.“

„Všechna ta snůška žvástů před Radou? To sis nevymyslel sám. Nechci tím říct, že bys toho nebyl schopný. Máš na daleko větší věci než tohle. Ale tři roky ses nestaral, a bylo ti to fuk i předtím. Zapletl ses s někým?“

„Ne s někým určitým. Žiju ve skutečném světě, i když jen v Oxfordu. Stojím fronty u pokladen, nakupuju, jezdím autobusem, poslouchám. Lidé mi leccos řeknou. Nezajímám se o jednotlivce, komunikuju s cizími lidmi.“

„S kým konkrétně? Se svými studenty?“

„Se studenty ne. S nikým zvlášť.“

„To je divný, že jsi najednou tak přístupný. Vždycky ses obklopoval neproniknutelnou slupkou soukromí, svou vlastní neviditelnou membránou. Až budeš mluvit s těmi záhadnými cizinci, zeptej se jich, jestli by dokázali zastávat můj post lépe. Jestli ano, pověz jim, ať přijdou a řeknou mi to do očí. Ty nejsi zrovna zvlášť přesvědčivý vyslanec. Byla by škoda kdybychom museli skončit s

výukou pro dospělé v Oxfordu. Neměli bychom na vybranou, kdybychom tam zjistili ohnisko pobuřování.“

„To nemyslíš vážně.“

„Tak by to nazvala Felicie.“

„Odkdy tě zajímají Feliciiny názory?“

Xan se usmál svým vnitřním úsměvem, na nějž se Theo tak dobře pamatoval. „Máš pravdu, samozřejmě. Co říká Felicie je mi fuk.“

Když přecházeli most přes jezero, zastavili se a pohlédli k Whitehallu. Odtud se nabízí jeden z nejdráždivějších pohledů na Londýn, nijak se nezměnil. Anglický, a přece exotický, elegantní, nádherné bašty impéria, viděné přes pableskující hladinu a orámované stromy. Theo si připomněl právě ten třpyt vody, jenž pozoroval přesně odtud týden poté, co se stal členem Rady, vybavil si i Xana ve stejném kabátě. A dokázal si vzpomenout na každé slovo, které tehdy pronesli, jako by je říkali teď. „Měli byste se vzdát povinného testování spermat. Je to ponižující a už se to bezúspěšně provádí víc než dvacet let. Kromě toho testujete jen zdravé, vybrané muže. A co ti ostatní?“

„Jestli se jim povede rozmnožovat, přeju jim všechno nejlepší, ale pokud máme omezené prostředky, tak si je nechme pro fyzicky i morálně zdatné.“

„Takže bezúhonnost hraje ve vašich plánech stejnou roli jako zdravotní stav?“

„Dá se to tak říct. Nikdo se záznamem v trestním rejstříku či s pochybnou rodinnou anamnézou by neměl být dárce, kdybychom si mohli vybrat.“

„Takže trestní právo je kritériem bezúhonnosti?“

„Jak jinak se to dá změřit? Stát nemůže nahlížet do lidských duší. Máš pravdu, je to narychlo spíchnutý, a my si nebudeme menších provinění všimát. Ale proč bychom měli rozmnožovat hlupáky, slabochy a násilníky?“

„Takže v tom tvém novém světě nebude místo pro kající zlodějíčky?“

„Člověk může přijmout jejich pokání, ale nevím, proč by se kvůli tomu museli stát dárce spermatu. Podívej, Theo, tohle se ve skutečnosti nestane. Plánujeme pro plánování samo, předstíráme, že

lidstvo má budoucnost. Kolik lidí opravdu věří, že najdeme živé semeno?“

„A připustíme, že byste nějak objevili, že agresivní psychotici mají plodné spermie. Užili byste je?“

„Samozřejmě. Kdyby byli jedinou nadějí, tak bychom neváhali. Vezmeme si, co budeme chtít. Ale matky pečlivě vybereme, zdravé, inteligentní, bez záznamu v trestním rejstříku. Pokusíme se tu duševní úchylku eliminovat.“

„Pak jsou tu ty pornografické centra. Copak je potřebujeme?“

„Nemusíš tam chodit. Pornografie vždycky existovala.“

„Státem tolerovaná, ne státem organizovaná.“

„Je mezi tím velký rozdíl? A jak to může uškodit lidem, kteří přišli o naději? Není nad to udržovat tělo v pohybu a mozek v klidu.“

„Ale to není ten pravý důvod, proč jste je zřídili, že ne?“

„Samozřejmě že ne. Jak se má člověk rozmnožovat, když nesouloží. Ve chvíli, kdy by to lidi přestalo úplně bavit, jsme ztraceni.“

Postupoval pomalu. Theo nakonec porušil téměř přátelské ticho.

„Jezdíš do Woolcombu?“

„Do toho žijícího mauzolea? To místo mě děsí. Jezdával jsem tam příležitostně navštívit matku. Už jsem tam nebyl pět let. Nikdo tam už neumírá.“

Celý Woolcombe by zasluhoval vlastní Propuštění, prostě tam hodit bombu. Není to divný? Téměř celý moderní lékařský výzkum se soustředil na zlepšení zdraví starých lidí a prodloužení lidského života, a přitom senility přibývá. Proč máme prodlužovat existenci člověka? Dáváme jim prášky, aby se zlepšila krátkodobá paměť, drogy na zvednutí nálady, pilulky kvůli větší chuti k jídlu. Nepotřebují nic na spaní, zdá se, že nic jiného nedělají. Zajímalo by mě, co jim asi táhne hlavou v těch dlouhých obdobích polovědomí. Vzpomínky, nejspíš i modlitby.“

„Jedna modlitba. Kéž bych viděl děti mých dětí a mír v Izraeli. Poznala tě matka, než umřela?“

„Bohužel ano.“

„Jednou jsi mi řekl, že ji tvůj otec nenáviděl.“

„Nechápu proč? Snad jsem tě chtěl šokovat, nebo na tebe udělat dojem. Hned tak s tebou nic nehnulo, už jako s klukem. A nic, čeho jsem dosáhl, univerzitní vzdělání, úspěchy na vojně, post Guvernéra Anglie, tě ve skutečnosti neohromilo, nemám pravdu? Moji rodiče spolu vycházeli docela dobře. Můj otec byl teplouš, samozřejmě. Nevšiml sis toho? Dělalo mi to těžkou hlavu, když jsem byl malý, teď mi to připadá mimořádně bezvýznamné. Proč by nemohl žít tak, jak si přál? Já jsem si žil vždycky po svém. To taky vysvětluje jeho manželství, samozřejmě. Potřeboval úctyhodné postavení a chtěl syna, tak si vybral ženu, kterou by oslnil Woolcombem, a taky titulem baroneta. Aby si nestěžovala, když pozná, že víc dostat nemůže.“

„Tvůj otec se u mě nikdy o nic nepokusil.“

Xan se rozesmál. „Jak seš ješitnej, Theo! Nebyl jsi jeho typ a on byl až chorobně staromódní. Co je v domě, není pro mě. Kromě toho měl Scovella. Scovell s ním byl v autě, když nabourali. Docela dobře se mi to podařilo ututlat – něco na způsob synovské piety, nejspíš. Mně bylo fuk, kdo o tom ví, ale jemu na tom záleželo. Byl jsem dost nezdárný syn, a tohle jsem mu dlužil.“

Náhle se Xan zarazil. „My dva nebudeme poslední lidé na světě. To privilegium zůstane Omegám. Bůh jim pomoz. Ale kdybychom tu zůstali, co myslíš, že bychom provedli.“

„Chlastali. Přivítali bychom temnotu a vzpomínali na světlo. Vykřikovali bychom jména a nakonec se zastřelili.“

„Jaká jména?“

„Michelangelo, Leonardo da Vinci, Shakespeare, Bach, Mozart, Beethoven, Ježíš Kristus.“

„To by byla prezence lidství. Na bohy, proroky a fanatiky se vykašli. Nejhezčí by to bylo uprostřed léta, vybrali bychom si klaret a já bych chtěl stát na mostě ve Woolcombu.“

„A protože jsme koneckonců Angličani, měli bychom to ukončit řečí Prospera z *Bouře*.“

„Kdybychom ovšem nebyli příliš staří na to pamatovat si slova, a až bychom všechno víno vypili, kdybychom nebyli příliš slabí na to pozvednout zbraně.“

Přiblížili se ke konci jezera. Na pozadí památníku královny Viktorie čekalo auto. Šofér stál vedle, nohy roztažené, ruce složené na prsou, pozoroval je zpod štítku čepice. Vypadal jako brankář, nebo spíš popravčí. Theo si v duchu nahradil čapku černou čepičkou, maskou a sekerou po boku.

Potom k němu pronikl Xanův hlas, odsekával slova. „Řekni svým přátelům, ať jsou kdo jsou, ať mají rozum. Když nechtějí být rozumní, řekni jim, ať jsou opatrní. Já nejsem tyran, ale nemohu si dovolit být milosrdný. Co je potřeba udělat, udělám.“

Pohlédl na Thea, který si po jediný zvláštní okamžik pomyslel, že spatřil v Xanových očích úpěnlivou prosbu o porozumění. „Řekni jim to, Theo. Udělám, co si okolnosti vyžadají.“

14

Theo si pořád nemohl zvyknout na přecházení vylidněné ulice St Giles. Obraz prvních dnů v Oxfordu, nekonečné řady aut zaparkovaných pod jilmy, vzrůstající podráždění, když chtěl přejít ulici, na níž provoz ani na chvíli neslábl, tu vzpomínku si uchoval výrazně déle než jiné, šťastnější či podstatnější. Pořád instinktivně váhal na chodníku, stále nedokázal hledět na tu prázdnotu bez pocitu údivu. Přecházel širokou třídu, rychle se rozhlédl napravo nalevo, přeškobrtal zflikovanou vozovku u hostince Lamb and Flag a pokračoval dál k muzeu. Dveře byly zavřené. Na okamžik se vyděsil, že i muzeum není v provozu, a popadl ho vztek, že se neobtěžoval ověřit si to telefonicky. Ale když vzal za kliku, dveře povolily a on spatřil obě křídla vnitřních dřevěných dveří rozevřená. Vešel do velké čtvercové místnosti ze skla a železa.

Vzduch byl velmi chladný, zdálo se, že chladnější než venku, muzeum zelo prázdnotou. Jen za pultem se suvenýry trůnila starší žena, tak zahalená, že jí byly vidět pouze oči mezi pruhovanou vlněnou šálou a čepicí. Postřehl, že tam mají vystavené stejné pohlednice: obrázky dinosaurů, drahých kamenů, motýlů, bohatě vyřezávaných hlavic sloupů, fotografie zakladatelů této světské katedrály, věnované viktoriánskému období, společný portrét Johna

Ruskina a sira Henryho Acklanda z roku 1874 a Benjamina Woodwarda s jeho citlivou, melancholickou tváří. Stál tiše a vzhlížel k masivní střeše podepřené řadou železných pilířů, k zdobeným obloukům mezi arkýři, které – se ladně rozvětvovaly do lístečků, ovoce, květín, stromů a keřů. Ale věděl, že neznámý pocit palčivého vzrušení, víc znepokojivý než příjemný, nevyvolala sama budova, ale nadcházející setkání s Julian. Pokoušel se ho ovládnout, soustředit se na neobyčejnou vynalézavost a kvalitu tepaných mříží, nádheru vyřezávaného dřeva. Koneckonců bylo to jeho období. V tomhle je viktoriánská odvaha, upřímnost, serióznost, respekt k vědění, řemeslu i umění. Přesvědčení, že celý lidský život se může prožít v harmonii se světem přírody. Nebyl v tomhle muzeu víc než třicet let, ale nic se nezměnilo. Nic se samozřejmě nezměnilo ani od té doby, kdy sem prvně vkročil jako vysokoškolák, kromě tabulky přibité na sloupu. Vítala děti, ale zakazovala jim honit se tady a dělat rámus. Jak si vybavoval, zbytečně. Dinosaur se svým velkým zahnutým palcem stále zaujímal čestné místo. Když si ho tak prohlížel, vrátil se v duchu na základní školu v Kingstonu. Paní Ladbrooková připevnila kresbu dinosaura na tabuli a vysvětlovala, že tohle obrovské nemotorné zvíře s miniaturní hlavou mělo jen mohutné tělo, ale nepatrný mozek, a díky tomu se nedokázalo přizpůsobit a vyhynulo. Dokonce i v deseti letech ho tohle vysvětlení neuspokojilo. Dinosaur s jeho mrňavým mozkem přežil pár milionů let. Počínal si mnohem zdatněji než *homo sapiens*.

Prošel klenutou chodbou na opačném konci hlavní budovy do Pitt Rivers Museum, jedné z největších etnologických sbírek na světě. Jednotlivé exponáty stály tak blízko sebe, že mohl jen těžko poznat, jestli na něj už čeká, schovaná nejspíš za dvanáctimetrových totemem. Zastavil se, ale žádná další ozvěna kroků ho nedoprovázela. Ticho bylo absolutní, věděl, že je sám, ale bylo mu taky jasné, že Julian přijde.

Pitt Rivers mu připadalo daleko víc naplněné než při jeho poslední návštěvě. V přečpaných vitrínách přitahovaly pohledy návštěvníků modely lodí, masky, výrobky z perleti a slonoviny, amulety a obětní dary. Prošel mezi skříňkami a nakonec se zastavil před svým nejoblíbenějším exponátem, s nálepkou tak zahrňdlou a nečitelnou,

že tisk jen stěží dešifroval. Byl to náhrdelník z tříadvaceti vyřezávaných a naleštěných vorvaních zubů, který daroval král Thakombau v roce 1874 reverendu Jamesi Calvertovi. Muzeu ho věnoval jeho prapranuk, poručík královského letectva, jenž zemřel na zranění hned na počátku druhé světové války. Theo cítil stejné okouzlení jako kdysi v době studií z podivného vzájemného zřetězení událostí, které spojily řezbáře z Fidži s mladým pilotem odsouzeným k záhubě. Znovu si v duchu vykreslil ten obřad, král na trůnu obklopený bojovníky v sukýnkách z trávy, misionář s vážným výrazem přijímající poctu. Válka v letech devatenáct set třicet devět až čtyřicet pět byla válkou jeho dědečka. Také jeho zabili ve službách Královského válečného letectva v bombardéru Blenheim při velkém náletu na Dráždany. Jako student posedlý záhadami času si rád představoval, že právě tohle propůjčilo i jemu slabé spojení s tímto dávno mrtvým králem, jehož kosti spočívají na druhé straně zeměkoule.

Pak zaslechl kroky. Rozhlédl se, ale počkal, až k němu Julian dojde. Přišla prostovlasá, v prošívaném kabátku a kalhotách. Když promluvila, stoupala jí od úst pára v malých obláčkách.

„Promiňte, že jdu pozdě. Vzala jsem si kolo a píchla jsem. Setkal jste se s ním?“

Vůbec se nepřivítali a Theo pochopil, že je pro ni jen poslem. Pohnul se od vitríny a ona ho následovala. Rozhlížela se na obě strany, jako by i v naprosté prázdnotě chtěla vzbudit dojem, že se tu sešli jako dva náhodní návštěvníci. Vůbec to nebylo přesvědčivé a jeho zajímalo, proč se vůbec obtěžuje.

„Viděl jsem se s ním,“ připustil. „Viděl jsem celou Radu. Později jsem zůstal s Guvernérem sám. Nijak to nepomohlo. Spíš jsem všechno pokazil. Věděl, že k mé návštěvě dal někdo popud. Jestli teď budete pokračovat ve svých plánech, už je varovaný.“

„Vysvětlil jste mu všechno o Propuštění, o zacházení s Přesídlenci, o tom, co se děje v trestanecké kolonii?“

„To bylo přece vaše přání, tak jsem ho splnil. Vůbec jsem nečekal úspěch, a taky jsem žádný neměl. No, jistě může udělat nějaké změny, ačkoli mi nic neslíbil. Možná že zavře těch pár zbývajících pornoshopů, ale postupně, uvolní pravidelné povinné testování

semena. Je to ztráta času v každém případě a pochybuji, že mají dostatek laborantů, aby všechno udrželi v chodu o moc déle v celostátním měřítku. Polovinu lidí to přestalo zajímat. Sám jsem minulý rok propásl dvě prohlídky a nikdo se neobtěžoval to prověřovat. Nemyslím, že by něco podnikl s obřady Propuštění ze života, snad jen zajistí, aby byly lépe organizovány.“

„A trestanecká kolonie?“

„S tou nic. Nebude plýtvat lidmi a zdroji, aby zpacifikoval ostrov. Proč by měl? Založení trestanecké kolonie je pravděpodobně nejpopsalnější věc, kterou vůbec udělal.“

„A zacházení s Přesídlenci? Poskytnutí plných občanských práv, důstojného života v naší zemi, šance zůstat?“

„To se mu zdá nedůležité ve srovnání s tím, co považuje za podstatné: fungující pořádek v Británii, ujištění, že lidská rasa vyhyne na ostrovech s určitou důstojností.“

„S důstojností?“ ušklíbla se. „Jak můžeme mluvit o důstojnosti, když se tak málo staráme o důstojné podmínky pro druhé.“

Stáli teď blízko velkého totemu. Theo obtočil ruce kolem dřeva. Aniž se namáhala na něj pohlédnout, pokračovala: „Takže uděláme, co jsme si usmyslili.“

„Nemůžete udělat nic kromě toho, že se nakonec zastřelíte, nebo vás pošlou na ostrov. To pro případ, že Guvernér a Rada jsou opravdu tak krutí, jak věříte. Ostatně Miriam vám potvrdí, že smrt by byla přijatelnější než ostrov.“

Začala mluvit, jako by nahlas promýšlela seriózní plán: „Snad kdyby se pár lidí, skupinka přátel, dostala dobrovolně do vyhnanství na ostrov, mohli by podniknout něco, co by podmínky změnilo. Nebo kdybychom se nabídli, že tam půjdeme dobrovolně, proč by nám to měl Guvernér zakazovat, proč by se o to měl starat? Dokonce malá skupinka by dokázala pomoci, kdyby přijela v lásce.“

Theo vycítil z tónu vlastního hlasu opovržení. „Chcete držet Kristův kříž před divochy jako misionáři v Jižní Americe? Chcete, aby vás na plážích rozsekaly na kusy? Nečetla jste nic z historie? Existují pouze dva důvody pro takové bláznovství. Jedním z nich může být touha po mučednictví. Na tom není nic nového, jestli vás to učí vaše náboženství. Vždycky jsem na to pohlížel jako na nezdravou

směs masochismu a citové angažovanosti, ale vím, že na určitý druh myšlení to působí. Nové je to, že na vaše mučednictví nebude nikdo vzpomínat, nikdo si ho ani nevšimne. Nejpozději za sedmdesát bizarních let to ztratí veškerou hodnotu, protože na zemi nezůstane nikdo, kdo by to ocenil, nikdo, kdo by postavil alespoň malá boží muka pro nové mučedníky z Oxfordu. Druhý důvod už není tak poctivý, a Xan by mu dobře porozuměl. Kdyby se vám to podařilo, jaký by to byl opojný pocit. Ostrov Man zpacifikovaný, násilníci žijící v míru, úroda sklizená, nemocní opatření, nedělní bohoslužby v kostelích, vykoupení líbají ruce svým svatým z masa a krve, kteří jim tohle všechno umožnili. Pak byste poznali, co cítí Guvernér Anglie v každé denní chvíli, co ho těší, bez čeho se nemůže obejít. Absolutní moc ve vašem malém království. Dokážu pochopit, jak vás to přitahuje, ale k tomuhle nikdy nedojde.“

Chvíli spolu stáli tiše a pak jemně řekl: „Nechte to plavat. Nevyplytvejte zbytek života na záležitost, která je stejně marná jako nemožná. Věci se změní k lepšímu. Během patnácti let – a to je opravdu maličký časový úsek – bude devadesát procentům obyvatel Británie víc než osmdesát. Nebude energie pro jakékoli zlo stejně jako pro dobro. Uvědomte si, jaká pak bude Británie. Obrovské budovy prázdné a ztichlé, silnice nespravované, táhnoucí se mezi přebujelými živými ploty, zbytky lidstva natěsnané do chumlu kvůli pohodlí a ochraně, všechny výdobytky civilizace postupně mizejí a pak, na konci, zhasne i světlo a přestane dodávka energie. Zapálíme nasyslené svíčky a brzy zhasne i ta poslední, plamínek zaplácne a zemře. Nezdají se vám ve světle téhle perspektivy události na ostrově Man bezvýznamné?“

„Když už umíráme,“ pronesla pomalu, „můžeme umřít jako lidské bytosti, ne jako ďáblůvé. Na shledanou, a děkuji, že jste vyhledal Guvernéra.“

Ještě jednou se pokusil: „Nenapadá mě žádná jiná skupina, která by byla méně vybavená na to, aby čelila státnímu aparátu. Nemáte peníze, žádné vedlejší zdroje, žádný vliv, žádné obecné zaštitění. Nemáte dokonce ani promyšlenou filozofii té vzpoury. Gaskoněk se do toho pustil zjevně proto, že si Guvernér přivlastnil slovo granátník. Luke z nějakého mlhavého křesťanského idealismu a z

touhy po tak abstraktních věcech, jako jsou vášeň, spravedlnost a láska. Rolf neospravedlňuje ani morální pobouření. Jeho motivem jsou ambice, zazlívá Guvernérovi absolutní moc, kterou by si rád uzurpoval pro sebe. Vy to děláte kvůli tomu, že jste jeho žena. Vtahuje vás do děsivého nebezpečí, aby uspokojil vlastní ctižádostivost. Nemůže vás přinutit. Vykašlete se na něj. Osvobodte se.“

„Nemůžu nebýt jeho ženou,“ řekla mírně. „Nemohu ho opustit. A mýlíte se, to není ten důvod. Jsem s nimi, protože tohle je prostě něco, co musíme udělat.“

„Ano, protože to chce Rolf.“

„Ne, protože to chce Bůh.“

Chtělo se mu začít mlátit hlavou do totemu z pocitu marnosti. „Jestli věříte v Jeho existenci, předpokládám, že připouštíte, že vám nadělil rozum a inteligenci. Užívejte je. Myslel jsem, že budete příliš hrdá, než abyste ze sebe udělala takového hlupáka.“

Ale byla k jeho povrchním lichotkám hluchá. „Svět se nezmění naší bezohledností k druhým, ale tím, že muži a ženy budou schopni dělat ze sebe blázny. Na shledanou, doktore Farone. A děkuji vám za vaši snahu.“ Otočila se, aniž by se ho dotkla, a on se jen díval, jak odchází.

Nepožádala ho, aby je nezahlasil. Nebylo to nutné, ale přesto byl rád, že ta slova nevyřkla. Nevěřil, že by si Xan odpustil mučení, ale pro něj by stačila i jen hrozba mučením, a poprvé v životě mu došlo, že nejspíš Xana špatně odhadl z toho nejnaivnějšího důvodu. Nevěřil, že by člověk s tak vysokou inteligencí, se smyslem pro humor a s šarmem, člověk, kterého považoval za přítele, mohl být zlý. Nejspíš je to on sám, kdo potřebuje lekci z historie, ne Julian.

15

Skupina dlouho nečekala. Dva týdny po schůzce s Julian sešel dolů k snídani a mezi haldou pošty na rohožce našel složený list papíru. Tištěná slova měla jako záhlaví perfektně nakreslený obrázek sledě.

Připomínalo to dětskou kresbičku. Theo četl tu zprávu s podrážděním a lítostí.

LIDU BRITÁNIE

Nemůžeme dál přivírat oči nad všemi špatnostmi v naší společnosti. Jestliže má naše rasa vyhynout, ať vyhyne jako svobodní muži a ženy, jako lidé, ne d'áblové. Vznášíme ke Guvernérovi Anglie následující požadavky:

1. Vypište všeobecné volby a objasněte svou politiku lidem.
2. Zajistěte plná občanská práva Přesídlencům včetně práva na život v jejich vlastních domovech, právo poslat si pro rodiny a zůstat v Británii až do konce smlouvené doby.
3. Zrušte Propuštění ze života.
4. Zastavte deportace odsouzených do trestanecké kolonie na ostrov Man a zajistěte, aby lidé, kteří tam jsou, žili v míru a slušnosti.
5. Zastavte povinné testování semene a prohlídky zdravých žen a zavřete veřejné pornoshopy.

Pět rybiček

Ta slova se ho dotkla svou jednoduchostí, smysluplností, absolutní lidskostí. Proč si je tak jistý, zajímalo ho, že je psala Julian? A přesto nepovedou k ničemu dobrému. Co nabízí těch Pět rybiček? Aby lidé vyšli do ulic a napadali místní rady nebo vzali útokem starou budovu ministerstva zahraničí? Skupina nemá žádnou organizaci, žádnou mocenskou základnu, žádné peníze, žádný zjevný plán celého tažení. Maximálně mohou doufat, že donutí lidi přemýšlet, že vyprovokují jejich nespokojenost, že povzbudí muže, aby ignorovali nejbližší testy spermatu a ženy odmítnou lékařské prohlídky. A jakou změnu to přinese? Ty prohlídky se stejně s ubývajícím nadějí stávají formálními.

Papír nebyl moc kvalitní, zpráva vytištěná amatérsky. Nejspíš mají někde schovaný tiskařský lis, v kryptě nějakého kostela nebo v zastrčené boudě v lesích, vzdálené, ale přístupné. Jak dlouho se jim podaří to utajit, když si tajná policie dá tu práci a půjde po stopě?

Ještě jednou si přečetl všech pět požadavků. Ten první by nejspíš Xana neznepokojil. Země by jen stěží přivítala nečekané výdaje a celý ten mumraj kolem všeobecných voleb, ale kdyby je přece vyhlásil, stejně by jeho moc potvrdily, i kdyby se pár jedinců postavilo proti. Theo se ptal sám sebe, kolika reforem by býval mohl dosáhnout, kdyby zůstal ve funkci poradce. Ale odpověď znal. Neměl žádný vliv tehdy a Pět rybiček ho nemá teď. Kdyby neexistoval rok Omega, našly by se jistě cíle, pro něž by člověk mohl být připraven bojovat, dokonce pro ně i trpět. Jenže kdyby nedošlo k roku Omega, to zlo by neexistovalo. Mělo by jistě smysl bojovat, trpět, dokonce snad i umřít za spravedlivější společnost, která by znala slitování, ale ne ve světě bez budoucnosti, kde se taková slova jako spravedlnost, soucit, společnost, boj či zlo budou již brzy rozléhat v prázdném ovzduší. Julian by řekla, že stojí za to bojovat a trpět, i kdyby člověk zachránil jen jediného Přesídlence, kdyby zabránil jediné deportaci na ostrov Man do trestanecké kolonie. Ale ať Pět rybiček podnikne, co chce, nic se nestane. Není to v jejich moci. Znovu a znovu si četl těch pět požadavků a původní sympatie se zvolna vytrácely. Řekl si, že většina žen a mužů, lidských tahounů zbavených dědiců, stále vláčí svou káru smutků a bolestí s obdivuhodnou statečností, kterou kompenzují drobné radosti a malé osobní libůstky, a že se chovají ohleduplně jeden k druhému i k Přesídlencům, s nimiž se setkají. Jakým právem se pokouší těch Pět rybiček těmto stoickým vyděděncům nadělit zbytečné břemeno hrdinských ctností? Sebral papír, na záchodě ho roztrhal na přesné čtvrtky, naházal je do mísy a spláchl. Když tak vířily v proudu vody a mizely mu z očí, na okamžik si přál, jen na vteřinku, aby dokázal sdílet tu vášeň a bláznovství, které spoutávají to ubohé neozbrojené bratrstvo.

Dnes po snídani mi volala Helena a pozvala mě na čaj, abych se podíval na Matyldina koťata. Před pěti dny mi poslala lístek se zprávou, že v pořádku přišla na svět, ale na oslavu jejich narození jsem pozvání nedostal. Zajímaloby mě, jestli vůbec nějakou uspořádali, nebo zda si porod ponechali jako ryze soukromý zážitek, kterým s jistým zpožděním oslaví a upevní svůj nový, společný život. Přesto se mi zdálo nepravděpodobné, že by se zřekli toho, co se od nich očekávalo téměř jako povinnost, možnosti poskytnout svým přátelům být svědky zázraku zrození. Obvykle se na takovou podívanou zve maximálně šest lidí. Sledují porod z přiměřené vzdálenosti, aby se matka nevylekala nebo nebála. A pak, když všechno zdárně skončí, podává se slavnostní pohoštění, často se šampaňským. Příchod těch drobečků na svět je poznamenán stínem smutku. Regulace týkající se plodných zvířat je jednoduchá a přísně dodržovaná. Teď bude Matylda sterilizovaná a Helena s Rupertem si mohou ponechat z celého vrhu jednu kočičku na chov. Nebo, a to je druhá možnost, Matylda může vrhnout mláďata ještě jednou, ale z celého klubíčka smějí ponechat jen jednoho kocourka, ostatní se bezbolestně utratí.

Poté co volala Helena, jsem si pustil rádio, abych si poslechl poslední zprávy v osm. Když jsem tak sledoval vysílání, uvědomil jsem si, že dneska je to přesně rok, co mě s Rupertem opustila. Nejspíš je to ten pravý čas, abych navštívil jejich nový domov. Napsal jsem záměrně domov a ne dům, protože jsem si jist, že takhle by ho popsala i Helena, vyšperkovala by obyčejný barák v severní části Oxfordu sdílenou láskou, společným umýváním nádobí, skvěle vyváženou dietou, novou hygienickou kuchyní a hygienickým sexem, prováděným dvakrát týdně. Lámal jsem si hlavu s tím sexem, napůl mě mrzely chlípné myšlenky, ale řekl jsem si, že má zvědavost je přirozená i přípustná. Ostatně teď si užívá Rupert, nebo spíš si moc neužívá, těla, které jsem kdysi znával tak podrobně a důvěrně jako své vlastní. Neúspěšné manželství je nejvíce pokořujícím důkazem pomíjivosti tělesného pokušení. Milenci se dokážou radovat z každé linie, každého záhybu a holého místa milovaného těla, mohou společně dosáhnout nejvyšších vrcholů extáze. A jak málo to všechno znamená, když láska a chtíč nakonec odumřou a nám

zbudou jen hádky o majetek, účty od advokáta a smutné trosky v komoře na staré haraburdí. Domov, který jsme vybírali, zařizovali a vlastnili s nadšením a nadějemi, se stal vězením, obličej zračí stopy podráždění a mrzutosti a těla, o něž již nikdo nestojí, pozorujeme rozčarovanými očima bez vášně a nepřehlédneme jedinou chybičku. Zajímalo by mě, jestli Helena vypráví Rupertovi o všem, co jsme prováděli v posteli. Nejspíš ano, bez větší autocenzury a ohledu, jaké jsem u ní nikdy neviděl. Přes svou pečlivě strážnou společenskou počestnost má sklon k vulgaritě a já si dovedu představit, co mu asi řekla.

„Theo si myslel, že je báječný milenec, ale vlastně to bylo jen věcí techniky. Napadlo by tě, že se to všechno našprtalo z nějaké příručky o sexu. A nikdy se mnou nemluvil, vážně nikdy. Mohla bych být kterákoli jiná žena.“

Dokážu si ta slova představit, protože jsou pravdivá. Ublížil jsem jí daleko víc než ona mně, dokonce i když vyloučím to, že jsem jí zabil jediné dítě. Proč jsem si ji bral? Protože byla dcerou našeho rektora a že to zvedlo mou prestiž; a proto, že jsem ji po fyzické stránce shledal přitažlivou a dokázal jsem přesvědčit své nenáročné srdce, že jestli tohle není láska, je to něco, co se jí přibližuje ze všech mých známostí nejvíc. To, že jsem byl zetěm rektora, přinášelo daleko víc rozčilování než radosti (byl to opravdu řádný náfuks a vůbec jsem se nedivil, že se Helena od něj chtěla co nejdřív trhnout). Její intelektuální zájmy ve skutečnosti neexistovaly (přijali ji na Oxford, protože byla dcerou hlavy školy, a usilovnou pílí a díky dobrým a drahým učitelům dosáhla nezbytné tří výborné, takže její přijetí mohli ospravedlnit). Sexuální přitažlivost? No dobrá, ta trvala déle, i když i ta se postupně vytrácela, až umřela docela, když jsem zabil Natálii. Nic tak účinně neodhalí prázdnotu hroutícího se manželství jako smrt dítěte.

Zajímalo by mne, jestli má Helena s Rupertem větší štěstí. Jestli jim sex přináší uspokojení, patří ke šťastné menšině. Sex se stal nejméně důležitou lidskou radostí smyslů. Člověk by si myslel, že když pomine strach z otěhotnění, když se obejdeme bez výbroje pilulek proti početí, prezervativů a složitých výpočtů ovulace, sex se osvobodí a dostane nové, nepředstavitelně krásné rozměry. Stal se

pravý opak. Dokonce i ženy a muži, kteří by za normálních okolností děti nechtěli, zjevně potřebují alespoň ujištění, že by je mohli mít, kdyby si to přáli. Sex naprosto oddělený od rozmnožování se změnil v nesmyslné prostocviky. Ženy si čím dál víc stěžují na bolestivý orgasmus; křečovitě vlny se dostaví, ale nepřinášejí pocit uspokojení. Tomuhle jevu je v ženských časopisech věnováno mnoho stránek. Ženy, které v osmdesátých a devadesátých letech zaujímaly k mužům čím dál kritičtější a méně tolerantní stanoviska, nakonec dosáhly převažujícího ospravedlnění pro vztek a dopal nastrádané po staletí. My, kteří nejsme schopni darovat jim děcko, nemůžeme jim darovat ani potěšení. Sex je pořád společné uklidnění, ale zřídkakdy společná extáze. Ani vládou dotované pornoshopy, ani literatura psaná bez jakýchkoli skrupulí, ani všechna zařízení, která mají stimulovat touhu – nic z toho nefunguje. Muži a ženy pořád vstupují do manželství, i když už přece jen méně, s menší slávou a často se stejným pohlavím. Lidé se stále zamilovávají, nebo to alespoň tvrdí. Je v tom skoro zoufalé hledání druhé osoby, pokud možno mladší, ale přinejmenším stejně staré, s níž chtějí čelit neodvratnému rozkladu a pádu. Potřebujeme útěchu a pochopení druhého živého tvora, dotyk pokožky, ruku v ruce, rty na rtech. Ale milostné verše zašlých věků čteme s určitým údivem.

Jak jsem tak odpoledne kráčet po Walton Street, necítil jsem nijak zvláštní odpor k vyhlídce, že se znovu setkám s Helenou, ale z myšlenky na setkání s Matyldou jsem se již předem radoval. Jako registrovaný spolumajitel plodného domácího zvířete jsem samozřejmě mohl zažádat na Opatrovnickém soudu pro zvířata, abych se z moci úřední podílel na péči o ni, a vymocit si k ní přístup, ale vůbec jsem se nechtěl vystavit takovému ponížení. Některé případy svěrenecké péče o zvířata probíhaly divoce, za drahé peníze a s účastí veřejnosti, a já jsem se ani v nejmenším nehodlal k tomu seznamu připojit. Věděl jsem, že jsem o Matyldu přišel, a ona, proradné, pohodlné stvoření jako všechny kočky, na mě už jistě zapomněla.

Když jsem ji spatřil, bylo těžké klamat sám sebe. Ležela v košíku s dvěma pulzujícími koťaty. Koťátka, holá a bílá jako krysy, jemně tahala za máminy cecíky. Matylda na mě pohlédla modrýma očima

bez výrazu a začala příst tak hlasitě, že se košík div neotřásal. Napřáhl jsem ruku a pohladil hedvábnou hlavičku.

„Proběhlo všechno v pořádku?“ zeptal jsem se.

„Naprosto. Samozřejmě tu byl od začátku veterinář, ale tvrdil, že málokdy viděl tak snadný porod. Vzal si dvě koťátka. Pořád se nemůžeme rozhodnout, které si z těchhle dvou necháme.“

Dům je malý, po architektonické stránce nic moc, dvojdoměk, cihlová předměstská vilka, jejíž hlavní výhodou je zahrádka svažující se vzadu ke kanálu. Většina nábytku a všechny koberce vypadaly nové. Předpokládám, že je vybírala Helena, která odmrštila všechny atributy bývalého života svého milého, přítele, kluby, vše, co ho těšilo v jeho staromládeneckém životě, i rodinný nábytek a obrazy, jež zdědil s domem. Vyloženě ji těšilo budovat pro něj domov – jsem si jistý, že přesně takovou frázi užívala – a on se v tom bahnil jako děčko v novém pokoji plném hraček. Všude jsem cítil čerstvou malbu. V obývacím pokoji v tomto typu oxfordských domků bývá zadní stěna vybouraná, aby mohla vzniknout jedna velká místnost s arkýřovým oknem vepředu a francouzským vedoucím do prosklené lodžie vzadu. Ve spodní části nebílených stěn v hale visela řada Rupertových původních ilustrací na obálky, každá zarámovaná v bílém dřevě. Celkem asi tucet. Zajímalo by mě, jestli to byl jeho nebo Helenin nápad. Ať tak či onak, vyvolaly ve mně na chvíli nesmyslný odpor. Chtěl jsem se zastavit a ty kresby si prohlédnout, ale to by znamenalo je komentovat, a já neměl co říct. Ale i letmý pohled mi napověděl, že jsou opravdu působivé. Rupert není bezvýznamný umělec: tahle trochu ješitná výstavka jeho talentu jen potvrdila, co už jsem věděl.

Čaj jsme si dali v zimní zahradě, opulentní hostinu skládající se z paštiček, domácích koláčků a ovocného chlebičku, které Helena přivezla na stolku s čistě naškrobeným ubrusem a malými ubrousky se stejným vzorkem. Napadl mě výraz lukulské hody. Tahle pečlivá ruční práce byla součástí její výbavy, pořízené v dospělém věku. Měly mě tyhle lukulské hody omráčit – a na tomto výrazu trvám –, ukázat mi, jak dobrou ženou je pro muže, který umí ocenit její nadání? Bylo mi jasné, že Rupert je oceňuje. Úplně se vyhríval v jejím mateřském rozmazlování. Možná že coby umělec bral tuto péči

jako povinnost. Zimní zahrada mohla být podle mě útulná na jaře a na podzim. Dokonce i teď pouze s jedním radiátorem byla příjemně vytopena a já jsem i skrz sklo postřehl, že museli na zahradě pořádně makat. Řada trnitých růžových keřů, jejichž kořeny byly zahrnuty zeminou a obaleny pytlovinou, se opírala o něco, co vypadalo jako nový plot. Bezpečí, pohodlí, radost. Xan se svou Radou by to schvalovali. Po čaji odběhl Rupert do obývacího pokoje. Vrátil se a podával mi ten pamflet. Okamžitě jsem ho poznal. Byl stejný, jaký mi Pět rybiček podstrčilo pod dveře. Předstíral jsem, že je to pro mě novinka, a pozorně jsem se začel. Zdálo se, že Rupert očekává nějakou reakci. Když jsem mlčel, začal sám: „Riskují tak, že chodí dům od domu.“

Přistihl jsem se, jak říkám, že vím, co se podle mě stane, rozčilený tím, že jsem nedokázal držet jazyk za zuby.

„Neměli by to dělat takhle. To není žádný farnostní věstník, nebo snad ano? Měli by to doručovat přímo, muž nebo žena, buď na kole, či pěšky, podstrčit leták pod náhodně vybrané dveře, kde nikdo není doma, nechat jich pár na zastávce autobusu, přilípnout je pod stěrače na parkovišti.“

„I tak je to riziko,“ vmísila se do debaty Helena. „Nebo by bylo, kdyby se tajná policie rozhodla po nich jít.“

„Nemyslím, že by se namáhali,“ podotkl Rupert. „Nikdo to nebere vážně.“

„A vy?“ zeptal jsem se.

Jeho to nejspíš zajímalo. Moje otázka, kterou jsem pronesl ostřeji, než jsem zamýšlel, ho vykolejila. Pohlédl na Helenu a zaváhal. Jestlipak se v tomhle shodli? První hádka, nejspíš. Ale byl jsem optimista. Kdyby se hádali, už by ten leták zničili v prvním návalu usmíření.

„Lámali jsme si hlavu, jestli bychom to neměli nahlásit místní radě,“ začal, „když půjdeme zaregistrovat ta koťátka. Nakonec jsme se rozhodli proti. Nevím, co by udělali, myslím v místní radě.“

„Nejspíš by to poslali dál tajné policii a zavřeli by vás pro přechovávání štvavých materiálů.“

„Z toho jsme právě měli strach. Nechtěli jsme, aby si na úřadě mysleli, že to všechno podporujeme.“

„Dostal to ještě někdo v ulici?“

„Nikdo nic neříkal a my jsme se neptali.“

„Rada by v té věci měla něco podniknout,“ durdila se Helena.

„Nikdo přece nechce, aby zavřeli trestaneckou kolonii!“

Rupert pořád držel leták, jako by se nemohl rozhodnout co s ním. „Na druhé straně,“ spustil, „člověk sem tam něco zaslechne, co se děje v těch táborech Přesídlenců. Podle mě bychom s nimi měli zacházet slušně, pokud jsou tady.“

Helena ostře vyjela: „Mají se u nás líp než doma. Jsou celý šťastný, že se sem dostali. Nikdo je nenutil. A je směšný navrhopat, aby zavřeli trestaneckou kolonii.“

Tak tohle ji znepokojuje, pomyslel jsem si. Zločin a násilí by mohli ohrozit její malý domeček, vyšívané ubrousky, útulný obývací i zimní zahradu se skleněnými stěnami, které by třeba vytloukli, připravili by ji o pohled do temné zahrady, v níž se teď naprosto jistě neskrývá nic zlého.

„Neříkají, že by měla být zrušena,“ namítl jsem. „Tvrdí jen, že by měla být řádně střežena a vedena a že by trestanci měli alespoň trochu slušně vegetovat.“

„Ale ne, navrhuji zastavit deportace. Chtějí ji zavřít. A kdo ji má řídit? Nedovolila bych Rupertovi přihlásit se dobrovolně na takovou práci. A trestanci můžou vést docela přijatelný způsob života. To záleží na nich. Ostrov je dostatečně veliký a mají potraviny a střechu nad hlavou. Samozřejmě že Rada nebude ostrov evakuovat. Vyvolalo by to protesty veřejnosti – kdyby všechny ty vrahouny a úchyláky pustili. A nejsou tam taky chovanci z Broadmooru? Jsou to blázni, zlí cvoci!“

Všiml jsem si, že řekla chovanci, ne pacienti. „Většina z nich, z těch nejhorších, musí být stará jak metuzalém, nemůžou představovat žádné nebezpečí,“ oponoval jsem.

Vykřikla: „Ale některým je jen trochu přes čtyřicet a pořád tam posílají nové lidi! Loni víc než dva tisíce, nemám pravdu?“ obrátila se na Ruperta. „Miláčku, myslím, že bychom to měli roztrhat. Nemá význam schovávat si to. Ať jsou, kdo jsou, kde vzali právo tisknout takové svinstvo? Jen obtěžují lidi.“

„Spláchnu to do záchodu,“ rozhodl Rupert. Když se vzdálil, obrátila se ke mně. „Ničemu z toho nevěříš, Theo, vid', že ne?“

„Věřím, že život na ostrově Man není zvlášť příjemný.“

„Záleží to na samotných odsouzencích, není to tak?“ opakovala jako kolovrátek.

Už jsme se k tomu letáku nevraceli. Ještě jednou jsem zašel za Matyldou, což Helena zjevně očekávala a Matylda tolerovala, a za deset minut jsem se rozloučil. Nelituji, že jsem je navštívil. Nebyla v tom jenom potřeba vidět Matyldu; naše kratičké setkání mi přineslo spíš bolest než radost, ale konečně jsem mohl hodit za hlavu něco dosud neuzavřeného. Helena je šťastná. Vypadá dokonce mladší, hezčí. Jemná, štíhlá jako proutek, krása, která vyžrála v jistou eleganci. Nemohu upřímně tvrdit, že mě to těší. Je to nesnadné být shovívavý k těm, kterým jsme ublížili. Ale nakonec dnes už neodpovídám za její štěstí. Ne že bych nějak zvlášť toužil spatřit znovu jednoho nebo druhého, ale už na ně dokážu myslet bez trpkosti či pocitu viny.

Jen v jedné chvíli, těsně před odchodem, jsem pocítil víc než napůl cynický zájem o jejich domácnost. Okamžik jsem je nechal samotné, abych si odskočil na záchod, vybavený vyšívaným ručníčkem, novým mýdlem, lahví pěny, modrým dezinfekčním prostředkem a malou dózičkou vonných solí. To všechno jsem postřehl a dost jsem nad tím ohrnoval nos. Ale když jsem se tiše vracel, spatřil jsem je, jak sedí kousek od sebe a drží se za ruce. Jakmile zaslechli mé kroky, rychle, téměř provinile je rozpojili. Ta chvilka něžnosti, taktu, snad i lítosti ve mně vyvolala druhý rozporuplný cit, tak prchavý, že zmizel skoro dřív, než jsem rozpoznal jeho povahu. Ale věděl jsem, že cítím závist a lítost, ne kvůli tomu, že jsem něco ztratil, ale proto, že jsem to nikdy nepoznal.

Dnes mě navštívili dva členové Státní tajné policie. Sama skutečnost, že mohu psát tyto řádky, naznačuje, že mě nezatkli a že nenašli deník. Pravda je, že ho nehledali. Nepátrali po ničem. Nebesa vědí, že deník je dostatečně usvědčující materiál pro kohokoli, kdo se zajímá o morální prohřešky a nedostatky jedince, ale oni šli po daleko konkrétnějších zločinech. Jak jsem řekl, byli dva. Mladík, na první pohled Omega – je zvláštní, jak to člověk hned pozná – a starší důstojník, téměř mého věku, který měl přes jednu ruku přehozený plášť do deště a v druhé držel černý kožený kufřík. Představili se jako vrchní inspektor George Rawlings a seržant Oliver Cathcart. Cathcart se tvářil chmurně, uhlazeně, bez zvláštního výrazu, typický Omega. Rawlings byl podsaditý pořízek, trochu pomalý, husté šedobílé vlasy měl rozdělené upravenou pěšinkou. Drahý sestřih vytvářel složité vlny po stranách a na krku. V ostře řezaném obličejí seděly úzké oči tak hluboko, že jsem nerozeznal duhovky. Horní ret širokých úst byl zašpičatělý a ostrý jako zobák. Oba přišli v pěkně střiženém civilu. Za jiných okolností bych měl sto chutí se zeptat, kde šijí. Přijeli v jedenáct. Uvedl jsem je do salonu v přízemí a nabídl jim kávu. Odmítli. Rawlings se pohodlně uvelebil do křesla u krbu, zatímco Cathcart po chvilce váhání usedl naproti, jako by spolkl pravítko. Já jsem si vzal otáčecí židli u psacího stolu a obrátil se tak, abych na oba viděl.

„Moje neteř,“ spustil Rawlings, „sestřina nejmladší, mimochodem propásla Omegu jen o rok, se nedávno zúčastnila vašeho semináře na téma Viktoriánský život a doba. Není moc inteligentní, asi si ji nebudete pamatovat. Ale možná že ano. Marion Hopcroftová. Je to jen malý kroužek, říkala, a během těch pár týdnů se ještě smrskl. Lidé nemají výdrž. Nejdřív jsou celí žhaví, ale rychle ztrácejí dech, zvláště když jejich zájem soustavně nepřikrmujete.“

V několika větách shodil mé přednášky na únavné a nudné žvanění pro tenčící se počet blbečků. Nijak se nesnažil to zaobalit, ale pak mě napadlo, že mu ani o nějakou rafinovanost nešlo. „Jméno je mi povědomé, jenže si ji nedokážu vybavit,“ připustil jsem.

„Viktoriánský život a doba. Myslím, že slovo doba je nadbytečné. Proč ne jen Viktoriánský život? Nebo byste to mohl inzerovat jako Život ve viktoriánské Anglii.“

„Samozřejmě že jsem si ten název nevymyslel.“

„Opravdu? To je divné. Býval bych řekl, že ano. Podle mě byste měl mít právo zvolit si název vlastní přednášky.“

Neodpověděl jsem. Vůbec jsem nepochyboval, že moc dobře ví, jak jsem ten seminář převzal po Colinu Seabrookovi, ale kdyby přece jen ne, nehodlal jsem mu to objasňovat.

Po chvíli ticha, které ani jednoho neznepokojovalo, pokračoval: „Myslel jsem, že bych mohl sám chodit na jeden z těch kurzů pro dospělé. Na historii, ne literaturu. Ale viktoriánskou Anglii bych si nevybral. Šel bych někam dál, třeba k Tudorovcům, zvláště k Alžbětě I.“

„Co vás na tom období tak přitahuje? Násilí a pompa, nádhera toho, čeho dosáhli, směs poezie a krutosti, prohnané obličejy chytráků nad okružím, skvělý dvůr podepřený palečnicemi a skřipcem?“

Zdálo se, že tu otázku chvíli zvažuje. Pak pokračoval: „Neřekl bych, že by věk Tudorovců byl nějak zvlášť krutý, doktore Farone. Umírali za těch časů mladí a troufám si říct, že většinou umírali v bolestech. Každý věk je svým způsobem krutý. A když už mluvíme o bolesti, umírání na rakovinu bez drog bylo daleko horším mučením než cokoli, na co se přišlo za Tudorovců. A to byl úděl lidí téměř v celých dějinách. Zvláště pro děti to bylo hrozné, nemyslíte? Jen těžko si tohle zdůvodníme. Mučení dětí?“

„Nemůžeme se domnívat, že příroda má své důvody?“

Pokračoval, jako bych vůbec nepromluvil. „Můj dědeček – patřil ke kazatelům vyhrožujícím hrůzami pekla – si myslel, že všechno má svou příčinu, zvláště bolest. Kdyby si mohl vybrat, byl by býval šťastnější ve vašem devatenáctém století. Pamatuji se, jak mě v devíti letech hrozně rozbolely zuby. Absces. Zatloukal jsem, protože jsem se bál zubaře, ale v noci jsem se vzbudil bolestí. Matka mi řekla, že spolu půjdeme k doktorovi, jakmile začne ordinovat, ale já jsem ležel až do rána a svíjel se v mukách. Dědeček se na mě přišel podívat. ‚V dnešní době můžeme něco provést s malými bolestmi, ale nic s nekonečným utrpením světa, který přijde. Pamatuj si to, chlapče,‘ řekl mi. Uměl si vybrat okamžik. Nekonečná bolest zubů. Pro devítiletého kluka to byla děsivá myšlenka.“

„A pro dospělého?“ zeptal jsem se.

„No, vzdali jsme se vší víry, snad kromě Řvoucího Rogera. Zdá se, že má stále následovníky.“ Na chvilku zmlkl, jako by uvažoval o hřímání Řvoucího Rogera, pak nezměněným tónem pokračoval. „Rada si dělá starosti, ne, je znepokojena, to snad bude ten správný výraz, kvůli činnosti určitých lidí.“

Čekal, že se zeptám: Jaké činnosti? Jakých lidí? Místo toho jsem řekl: „Asi za půl hodiny musím odejít. Jestli se chce váš kolega porozhlédnout po domě, snad by měl začít teď, dokud si povídáme. Je tu jedna nebo dvě věci, kterých si cením, krabička se lžičkami vystavená v příborníku a takový památeční kousek v přijímacím pokoji, viktoriánské období, stafordshire, jedno z prvních vydání. Normálně bych očekával, že budu prohlídce přítomen, ale věřím v poctivost Státní tajné policie.“

S posledními slovy jsem pohlédl Cathcartovi přímo do očí. Ani nemrkl.

Rawlingsovi se do hlasu vloudil vyčítavý tón: „Nikdo nemluví o prohlídce, doktore Farone. Proč si myslíte, že to tu chceme zvizitýrovat? Co bychom hledali? Nejste podvrtný živel, pane. Ne, nic takového, jen si tak povídáme, konzultujeme problém, jestli chcete. Jak jsem řekl, dějí se věci, které Radu trochu znepokojují. To samozřejmě jen mezi námi. Tyhle záležitosti se nezveřejňují v novinách, rádiu nebo televizi.“

„To je od Rady moudré,“ přitakal jsem. „Rušitelé pořádku, předpokládám, že jste je dostali, se na popularitě přizívují. Proč jim poskytovat šanci?“

„Přesně tak. Vládě to trvalo dlouho, než přišla na to, že není třeba s nevítanými zprávami manipulovat. Prostě se o nich nemluví.“

„A o čem nemluvíte?“

„O malých nehodách, samy o sobě nejsou důležité, ale v celku svědčí o spiknutí. Došlo k výtržnostem, při posledních obřadech Propuštění. Ráno v den slavnosti někdo vyhodil rampy do povětří, asi půl hodiny předtím, než přijely oběti – i když *oběti* není to správné slovo, spíš mučedníci.“

Odmlčel se a pak pokračoval: „Mučedníci také není přesné. Řekněme, že před nadcházejícími sebevraždami. Způsobilo to značné

potíže. Teroristi přerušili obřad docela šikovně. Ještě půl hodiny a ti staroušci by zemřeli s daleko větším efektem, než měli v plánu. Někdo nás telefonicky varoval – mladý mužský hlas –, bohužel příliš pozdě, než aby stihl víc než dostat ty zástupy ze scény.“

„To je ale nepříjemné a znepokojující. Asi před měsícem jsem se šel na jedno Propuštění podívat. Ta rampa, odkud vyplouvaly čluny, byla jen tak narychlo stlučená. Myslím, že by takoví kriminálníci se svou trhavinou mohli oddálit Propuštění o více než den.“

„Jak jste předeslal, doktore Farone, nepříjemné a znepokojující, ale pravděpodobně ne bezvýznamné. V poslední době došlo k řadě takových malých nehod. A pak jsou tu ty pamflety. Některé jsou namířeny proti zacházení s Přesídlenci. Poslední skupina Přesídlenců, šedesátníci a pár nemocných, byla násilně repatriována. Na přístavní hrázi se odehrály nepříjemné scény. Netvrdím, že mezi tímhle debaklem a výskytem letáků je přímá souvislost, ale mohlo by to znamenat víc než náhodu. Distribuce politických materiálů mezi Přesídlenci je nelegální, ale my víme, že v táborech kolují podvrtné letáky. Jiné roznášeli dům od domu. Napadali v nich zacházení s Přesídlenci všeobecně, podmínky na ostrově Man, povinné testování semene a to, co disidenti zjevně považují za vadu demokratického systému. Ten poslední pamflet spojoval všechny tyhle stížnosti do seznamu požadavků. Možná že jste ho viděl.“

Natáhl se pro kožený kufřík, zvedl ho na klín a cvakl zámek. Hrál si na hodného strýčka, který se tu náhodou zastavil, ne zcela jistý, proč vlastně přišel, a já jsem napůl očekával, že začne předstírat, jak se štrachá v aktovce mezi papíry, než najde to, co hledá. Nicméně mě překvapil. Okamžitě mi podal ten leták. „Viděl jste to někdy předtím, pane?“ zeptal se bez obalu.

Pohlédl jsem na papír a okamžitě odpověděl: „Ano, viděl jsem to. Někdo mi to podstrčil pod dveře před pár týdny.“ Nemělo smysl zapírat. Tajná policie určitě ví, že letáky byly distribuovány v St John Street, a proč by měli zrovna můj dům vynechat? Znovu jsem si leták přečetl a vrátil mu ho.

„Dostal to ještě někdo z vašich známých?“

„Pokud vím, nedostal. Ale dokážu si představit, kolik toho tady v okolí roznesli. Natolik mě to zas nezajímalo, abych se na to ptal.“

Rawlings civěl do papíru, jako by ho viděl poprvé. „Pět rybiček. Vynalézavé, ale ne moc chytré, předpokládám, že pátráme po skupince pěti lidí. Pět přátel, pět členů rodiny, pět spolupracovníků, pět spiklenců. Možná že je inspirovala samotná Rada. Je to užitečné číslo, nemyslíte, pane? Kdykoli by došlo ke sporu, zvítězí se většinou hlasů.“ Neodpověděl jsem a on pokračoval: „Pět rybiček. Předpokládám, že všichni mají krycí jména, nejspíš vycházejí ze svých křestních jmen. Tak se to nejlíp pamatuje. Ačkoli, bylo by to těžké, teď z hlavy vám neřeknu žádnou rybu, která začíná na A. Snad nikdo z nich nemá iniciálu A. S B by měli taky potíže, předpokládám, ale C není těžké: candát, cejn. Duhák pro D. S písmenem E by mohly nastat trable. Samozřejmě se můžu mýlit, počítám, že by si nevymysleli Pět rybiček, kdyby nedokázali jmenovat pořádný ryby pro každého člena gangu. Co si o tom myslíte, pane? Má to svou logiku, nebo ne?“

„Je to moudré,“ připustil jsem. „Je zajímavé najít logiku v práci tajné policie. Asi se to mnoha lidem nepovedlo, myslím svobodným občanům.“

Jako bych ani nepromluvil. Stále studoval ten leták. „A ta ryba. Docela pěkně nakreslená. Ne, nemyslím, že to dělal profík, ale někdo, kdo má smysl pro proporce. Ryba je křesťanský symbol. Mohla by to být skupina křesťanů, obávám se.“ Pohlédl na mě. „Připouštíte, že jste měl u sebe jeden z těchto pamfletů, pane, ale nic jste s tím nepodnikl? Nenapadlo vás, že je vaší povinností to hlásit?“

„Zacházel jsem s tím, jako zacházím s každou zásilkou, která pro mě nic neznamena.“ Pak jsem se rozhodl, že nadešel čas přejít do útoku. „Promiňte, vrchní inspektore, ale nevím, co vlastně přesně Radu znepokojuje. V každé společnosti jsou buřiči. Tahle podivná skupina moc škody nenadělala, snad kromě toho, že vyhodila do vzduchu pár chatrných, narychlo stlučených prken a že roznáší pofiderní letáky kritizující vládu.“

„Někdo by mohl ty letáky označit jako návodnou literaturu.“

„Můžete to nazývat, jak chcete, ale těžko z toho uděláte velké spiknutí. Přece nepovoláte do zbraně bataliony tajné policie kvůli pár unuděným nespokojencům, kteří dávají přednost trochu nebezpečnější hře, než je golf. Co přesně Radu znepokojuje? Jestli

existuje skupina disidentů, musí být dost mladí, nebo přinejmenším ve středním věku. Ale ani jejich čas se nezastaví, minuty ubíhají každému z nás. Už jste zapomněl na ta čísla? Rada nám je dost často připomíná. Populace padesáti osmi milionů v roce 1996 poklesla tento rok na třicet šest milionů, přitom dvacet procent tvoří lidé přes sedmdesát. Jsme vymírající rasa, vrchní inspektore. S věkem dospělosti, s přibývajícými lety nadšení slábne, vytrácí se, dokonce i když vzrušení ze spiknutí je tak svůdné. Proti Guvernérovi Anglie neexistuje žádná skutečná opozice. Nikdy neexistovala, od chvíle, kdy se chopil moci.“

„To je naše věc, pane, posoudit, jestli ano či ne.“

„Můžete samozřejmě dělat, co považujete za nezbytné. Ale já bych to bral vážně jenom v tom případě, kdybych si myslel, že to opravdu vážné je; kdyby existovala opozice, nejspíš v Radě samé, k autoritě Guvernéra.“

Ta slova v sobě nesla riziko, snad byla příliš nebezpečná, viditelně jsem ho znepokojil. A to jsem zamýšlel.

Po malé pauze, která nebyla ani dobrovolná, ani vypočítaná, řekl: „Kdyby k něčemu takovému došlo, neřekl bych tu záležitost ve své pravomoci, pane. To by se řešilo na vyšší úrovni.“

Vstal jsem. „Guvernér Anglie je můj bratranec a přítel. Byl ke mně laskavý v dětství, kdy laskavost je obzvlášť důležitá. Nejsem už jeho poradcem v Radě, ale to neznamená, že už nejsem jeho příbuzný a kamarád. Kdybych měl sebemenší povědomí o spiknutí proti němu, řekl bych mu to. Neřekl bych to vám, vrchní inspektore, ani bych se nespojil se Státní tajnou policií. Řekl bych to osobě, na níž mi záleží nejvíc, Guvernérovi Anglie.“

Byla to hra, samozřejmě, a oba jsme to věděli. Nepotřásli jsme si rukama, ani jsme nemluvili, když jsem je vyprovázel. Ale nebylo to proto, že jsem si je znepřátelil, Rawlings si nemohl dovolit luxus osobní antipatie, jako si nemohl dovolit dát najevo sympatii, náklonnost či pocit lítosti nad svými oběťmi, které navštěvuje a vyslýchá. Domníval jsem se, že mu rozumím. Malým úředníkům tyranie, lidem opatrně odměřujícím dávky moci, která je jim propůjčena, takovým, kteří se potřebují vyhřívat na slunci uměle vyvolaného strachu, aby věděli, že strach je předchází, když vstupují

do místnosti, a zůstane v ní jako proužek dýmu, až odejdou. Ale nemají přitom sklony k sadismu, ani odvalu pro nejkrajnější krutost. Potřebují jen svou roli v té hře. To jim stačí, jako to stačí většině z nás, stát trochu stranou a pozorovat kříže na Golgotě.

18

Theo zavřel deník a uložil ho do zásuvky psacího stolu, otočil klíčem a ten hodil do kapsy. Stůl byl bytelný, zásuvky ze silného dřeva, ale jen stěží by odolaly odborníkovi či záměrnému násilí. Sotva k nějakému dojde, ale kdyby ano, dával si pozor, aby výsledek Rawlingsovy návštěvy byl neškodný. Pocit, že potřebuje podrobit své chování sebecenzuře, svědčil o tom, že není ve své kůži. Dopálilo ho, že musel učinit předběžná opatření. Začal si psát deník ne jako záznam o svém životě (Pro koho a proč? O jakém životě?), ale jako prostředek, jenž by dal minulým letům smysl, částečnou očistu, částečně povzbudivé ujištění. Deník, který se pro něj stal rutinní záležitostí, by postrádal smysl, kdyby měl cenzora a on musel vynechávat, klamat nebo zkreslovat.

Znovu v duchu probíral Rawlingsovu a Cathcartovu návštěvu. V té chvíli ho samotného překvapilo, že se nebál. Když odešli, dostavilo se jakési uspokojení a pýcha z absence strachu, ze schopnosti, s níž se s tímto setkáním vyrovnal. Teď ho znepokojovalo, jestli má k té sebedůvěře oprávnění. Skoro doslova si pamatoval, co si povídali: verbální paměť patřila odjakživa k jeho silným stránkám. Ale pokus zapsat si jejich konverzaci plnou hádanek v něm vzbudil obavy, které předtím necítil. Říkal si, že se nemá čeho bát. Lhal vlastně jen jednou, když popřel skutečnost, že zná ještě někoho, kdo dostal jeden z letáků. Tuhle lež by si obhájil, kdyby na ni došlo. Proč by měl jmenovat svou bývalou manželku a vystavovat ji nepříjemnostem a obavám z návštěvy Státní tajné policie? Sama skutečnost, že ona nebo někdo jiný dostali ten leták, nebyla přece důležitá. Ty listy papíru museli zastrkat prakticky pod každé dveře v ulici. Jedna lež ještě nedokazuje vinu. Nemí

pravděpodobné, že by ho zavřeli kvůli takové malé nepravdě. Snad koneckonců ještě v Anglii existuje zákon, přinejmenším pro Brity.

Přešel do přijímacího pokoje a nepokojně rázoval rozsáhlou místností. Podivně si uvědomoval neosvětlené a prázdné prostory nad sebou i pod sebou, jako by každá z těch tichých místností skrývala hrozbu. Zastavil se u okna vedoucího na ulici a pohlédl přes tepané zábradlí balkonu. Slabě přselo. Viděl stříbrná vlákna padající proti světlu pouliční lampy a dole tmavý lesknoucí se chodník. Záclony v protějším okně byly zatažené a hladká kamenná fasáda nejevila známky života, ani v té škvírci, kde se záclony stýkaly. Zmocnila se ho nekonečná sklíčenost. Zatížen pocitem viny, vzpomínkami a obavami mohl dokonce vnímat pach nahromaděného svinstva zašlých dnů. Jeho sebedůvěra se vypařila a strach zesílil. Napadlo ho, že během toho setkání myslel jen na sebe, na svou bezpečnost, mazanost a ješitnost. Jenže se nezajímali v první řadě o něj, ale hledali Julian a Pět rybiček. Nic nevyzradil, nemusel se kvůli tomu cítit vinen, ale přece jen k němu přišli, což znamenalo, že ho podezírají. Něco podle nich ví. Samozřejmě že ano. Rada nikdy nevěřila, že je navštívil sám od sebe. Státní tajná policie přijde znovu, ale příště bude slupka zdvořilosti tenčí, otázky víc dotěrné a výsledek mnohem bolestnější.

O kolik toho vědí víc, než Rawlings přiznal? Náhle mu připadalo divné, že skupinu ještě nesebrali. Ale možná že sebrali. Byl tohle důvod jejich dnešní návštěvy? Mají už Julian a celou partu pod zámek a zkoušejí, jak moc je on do všeho namočen? K Miriam se dostanou hned. Pamatoval si, jak se před Radou ptal na podmínky na ostrově Man, i na jejich odpověď: „My o tom víme, otázka zní, jak to víš ty?“ Hledali někoho, kdo zná poměry v kolonii, a protože návštěvy tam jsou zakázané a nepovoluje se ani korespondence, jak mohl získat tyhle informace? Nic z toho se nezveřejňuje. Útěk Miriamina bratra mají jistě v záznamech. Je to podivné, že si ji nepředvedli, když Pět rybiček začalo jednat. Ale nejspíš předvedli. Nejspíš je teď ona i Julian v jejich rukou.

Hlavou mu kolovaly tyhle myšlenky a on poprvé v životě pocítil nesmírnou opuštěnost. Tenhle pocit mu byl cizí. Nedůvěřoval mu – a zároveň ho znepokojoval. Díval se do prázdné ulice a přál si, aby tam

s ním někdo byl, přítel, jemuž může důvěřovat, kterému se může svěřit. Než ho Helena opustila, řekla mu: „Žijeme ve stejném domě, ale jsme jako podnájemníci v penzionu či hoteloví hosté. Nikdy spolu nemluvíme, skutečně nemluvíme.“ Naštvaný takovou otřepanou stížností nespokojených manželek odpověděl: „Jak nemluvíme? Tady mě máš. Když chceš mluvit, poslouchám.“

Zdálo se mu, že by mu dokonce i rozhovor s ní přinesl úlevu, poslouchal by váhavé a k ničemu nevedoucí reakce na jeho dilema. A ke strachu, pocitu viny a opuštěnosti se náhle přidalo další podráždění – z Julian, skupiny, ze sebe samého, že se do toho vůbec pletl. Přinejmenším udělal, o co ho žádali. Navštívil Guvernéra Anglie a pak varoval Julian. Nemohl za to, že si skupina z varování nic nevzala. Vůbec nepochyboval, že by se hádali, že bylo jeho povinností upozornit je na nebezpečí. Ostatně určitě o nebezpečí vědí. Ale jak by je mohl varovat? Neví ani, kde bydlí, ani kde pracují. Jedinou věc, kterou by mohl podniknout, by byla intervence u Xana, kdyby Julian chytili. Ale věděl by vůbec, že ji zavřeli? Mohl by, kdyby po skupině pátral, ale jak se může bezpečně vyptávat, aniž by to prasklo? Odteďka ho Státní tajná policie nejspíš nepozorovaně hlídá. Nemůže nic dělat, jen čekat.

19

Pátek 26. března 2021

Dnes jsem ji spatřil poprvé od našeho setkání v muzeu Pitt Rivers. Kupoval jsem si sýr v přeplném marketu a zrovna jsem se otočil od pultu se svými pečlivě zabalenými balíčky s rokforem, dánským sýrem a camembertem, když jsem ji zahlédl sotva pár metrů před sebou. Vybírala ovoce, ne jako já, kvůli svému mlsounství, ale ukazovala na zboží bez zaváhání, držela otevřenou plátěnou kabelu, aby do ní mohla dát slabé hnědé sáčky téměř přetéající zlatými d'ubkovanými pomeranči, zářícími půlměsíci banánu a červenohnědými mangy. Viděl jsem ji v podivné blyštivé záři, jako by plet' a vlasy absorbovaly barvu z ovoce, jako by ji osvětlovalo ne

tvrdé světlo zářivek, ale teplé jižní slunce. Pozoroval jsem ji, jak podává bankovku trhovci a pak přepočítává drobné, a když mu je podávala, usmála se, pořád jsem se na ni díval, jak zvedla široké ucho plátěné tašky a přehodila si je přes rameno, až se trochu prohnula pod tou tíhou. Zákazníci mezi námi procházeli, ale já jsem stál jak vrostlý do země, neschopný se pohnout. V hlavě jsem měl zmatek a zmítalo mnou zvláštní, nevíтанé vzrušení. Popadla mě směšná touha běžet ke stánku s květinami, vrazit květinářce peníze do ruky a vyrvat ji všechny svazky narcisů, tulipánů, skleníkových růží a lilií, vložit je Julian do náručí a vzít jí z ramene tu tašku. Byl to ryze romantický popud, dětinský a směšný, jaký jsem nezažil od chlapeckých let. Vyšínulo mě to i vyděsilo. Vyrázilo mi to dech svou silou, nesmyslností a možností zkázy.

Otočila se, ale pořád mě neviděla, pak se pustila směrem k hlavní třídě. Šel jsem za ní, probíjel jsem se pátečním davem s pojízdnými košíky celý netrpělivý, když se mi někdo na chvíli postavil do cesty. Říkal jsem si, že se chovám jako blázen, že bych ji měl nechat plavat, ženu, kterou jsem viděl čtyřikrát v životě a ani jednou mi nedala najevo žádný zájem kromě tvrdošíjného přání, abych udělal, co chce, dívku, o níž nevím nic kromě toho, že je vdaná, a ujišťoval jsem se, že ta neodbytná potřeba slyšet její hlas a dotknout se jí není nic víc než začínající příznaky morbidní citové lability opuštěného chlapa v nejlepších letech. Pokoušel jsem se nespěchat, zlehčovat tu neodbytnou potřebu. I tak se mi podařilo ji chytit ve chvíli, když už se pustila na hlavní ulici.

Vzal jsem ji za rameno a pozdravil: „Dobrý den.“

Každý pozdrav mi připadal banální. Tenhle byl aspoň jednoduchý. Obrátila se ke mně a na okamžik jsem si namlouval, že se usmála v radostném poznání. Ale byl to stejný úsměv, jaký věnovala zelináři.

Položil jsem jí ruku na kabelu. „Mohu vám to vzít?“ zeptal jsem se. Cítil jsem se jako nemotorný puberták.

Zavrtěla hlavou. „Ne, děkuju, mám tady kousek dodávku.“

Jakou dodávku? Pro koho je to ovoce? Určitě ne jen pro dva, pro Rolfa a pro ni. Pracuje v nějakém úřadě? Ale neptal jsem se, protože jsem věděl, že neodpoví.

„Jste v pořádku?“ zajímal jsem se.

Znovu se usmála. „Ano, jak vidíte. A vy?“

„Jak vidíte.“

Otočila se. Ten pohyb byl pomalý – nechtěl se mě dotknout –, ale byl neodvratný a považovala ho za konečný.

Zamumlal jsem: „Musím s vámi mluvit. Je to důležité. Jen na chvilku. Můžeme někam zajít?“

„V marketu to bude bezpečnější.“

Obrátila se a já jsem jako náhodou šel vedle ní, aniž bych na ni pohlédl, vypadali jsme jako dva zákazníci přinucení k dočasné blízkosti strkajícím se davem. Už v samoobsluze se zastavila a podívala se na staršího muže a jeho pomocníka, kteří prodávali všelijaké ovocné dortíky a jiné pečivo přímo z pece. Stál jsem vedle ní a předstíral zájem o bublající sýr a syčící omastek. Ta vůně mě zasáhla, dobrá a silná, povědomé aroma. Pečou tady ty koláče od doby, kdy jsem byl student.

Stál jsem tam a koukal, jako bych rozvažoval nad nabídkou, a pak jsem jí řekl tiše těsně u ucha. „Byla u mě tajná policie – může tady někde čmuchat. Hledají pětičlennou skupinu.“

Odvrátila se od okna a šla dál. Držel jsem se u ní.

„Samozřejmě,“ přitakala. „Vědí, že je nás pět. To přece není žádné tajemství.“

„Nevím, co všechno zjistili,“ pokračoval jsem, „a co si domýšlejí. Nechte toho. Není to k ničemu. Moc času nezbývá. Když toho nechtějí nechat ostatní, vykašlete se na to vy.“

Otočila se ke mně a zadívala se mi do očí. Pohledy se setkaly, snad na vteřinu, zbavené blýskavých světél a bohatství zářícího ovoce. Spatřil jsem, čeho jsem si prve nevšiml. Unavený obličej, starý a vysušený.

„Prosím, jděte,“ zašeptala. „Bude lepší, když se už neuvidíme.“

Napřáhla ruku a já se vzdorovitým pocitem, že riskuji, jsem ji sevřel. „Neznám vaše příjmení,“ řekl jsem. „Nevím, kde bydlíte, ani kde vás najdu. Ale vy víte, kde najdete mě. Kdykoli to budete potřebovat, pošlete pro mě na St John Street a já přijdu.“

Pak jsem se otočil a vzdaloval se, abych ji nemusel vidět odcházet.

Tohle píšu po večeři, koukám se zadním oknem na svažující se Wytham Wood. Je mi padesát a nikdy jsem nepoznal lásku. Mohu to napsat, protože vím, že je to pravda, ale cítím jen lítost, jako ji cítí člověk bez hudebního sluchu, který se nemůže radovat z krásné melodie. Lítost míň bolestnou, protože je to něco, co jsem nikdy neznal, a ne, co jsem ztratil. Ale city mají svůj vlastní čas a místo. Padesátka není věk, kdy by člověk vítal neklid lásky, zvláště ne na téhle pochmurné a neradostné planetě, kde se lidé ubírají k poslednímu odpočinku a všechny touhy mizejí. Takže neplánuji útěk. Pro člověka, kterému ještě nebylo pětadesát, není lehké opustit naši zemi, protože od roku Omega mohou podle libosti cestovat jen staří. Ale neočekávám žádné těžkosti. Pořád to přináší určité výhody být bratrancem Guvernéra, dokonce i když se o příbuzenství nezmíním. Ve styku s úřady je to známé. Pas mám opatřený nezbytným povolením. Musím najít někoho, kdo za mě vezme letní semestr. Ulevilo se mi, že budu té nudy ušetřen. Nic nového nevím, nechce se mi ani komunikovat. Vezmu si auťák a pojedu, znovu navštívím velkoměsta, katedrály a chrámy v Evropě, dokud k nim vedou sjízdné silnice, hotely mají dostatek personálu a poskytují alespoň trochu přijatelný standard služeb a pohodlí, dokud si mohu být alespoň trochu jist, že dostanu benzin, přinejmenším ve velkých městech. Hodím za hlavu vzpomínky na Southwold, na Xana a Radu, na tohle šedivé město, kde dokonce i kámen svědčí o pomíjivosti mládí, učení a lásky. Tuhle stránku z deníku vytrhnu. To, že jsem ta slova napsal, je projev slabosti, ale nechat je tam by bylo čiré bláznovství. Napsal jsem je v momentálním pominutí smyslů. Nepředpokládám, že se Julian staví. A kdyby, najde tenhle dům prázdný.

Kniha druhá

ALFA

Říjen 2021

Vrátil se do Oxfordu posledního září pozdě odpoledne. Nikdo se nepokoušel zabránit mu v té cestě a nikdo ho nevítal doma. Celý dům páchl špínou, jídelna v přízemí vlhkou plísní, místnosti v patře zatuchlinou. Požádal paní Kavanaghovou, aby čas od času otevřela okna, ale podle nepříjemné trpkosti ve vzduchu to vypadalo, že se tu nevětralo celá léta. Úzká hala byla zaplavena poštou, tenké obálky přilnuly na několika místech ke koberci. Dlouhé záclony v salonu zůstaly staženy proti odpolednímu slunci jako v domě smrti a spečené hrudky popela a chuchvalce sazí vypadlé z komína se pod jeho kroky vpíjely do koberce. Vdechoval ty saze a hnílobu, jako by se mu sám dům rozkládal a ztrácel před očima.

Jen malá místnost nahoře s okny vedoucími na věžičku kostela svatého Barnabáše a stromy ve Wytham Wood, jichž se zmocnily první doteky podzimu, se mu zdála chladná a nezměnná. Tady se posadil a lhostejně listoval deníkem, v němž si zaznamenal každý den svého putování, bez nadšení, puntičkářsky, v duchu zaškrtával jednotlivá místa, která podle plánu znovu navštívil, jako školák, jenž splnil prázdninový domácí úkol. Auvergne, Fontainebleau, Carcassonne, Florencie, Benátky, Perugia, katedrála v Orvietu, mozaiky v San Vitale, Ravenna, chrám bohyně Héry v Paestu. Vydal se bez pocitu vzrušeného očekávání, bez touhy po nebývalých dobrodružstvích, nehledal neznámé, primitivní končiny, které by svou novostí dokázaly kompenzovat jednotvárnou stravu či tvrdou postel. Pohyboval se v organizovaném pohodlí z jedné metropole do další: Paříž, Madrid, Berlín, Řím. Ani se nějak zvlášť neloučil s nádherou a okázalostí míst, která poprvé spatřil v mládí. Mohl doufat, že se sem ještě podívá, tohle nemusela být poslední návštěva. Tohle byla cesta úniku, ne pouť za novými objevy a zapomenutými dojmy. Ale teď věděl, že ta část bytosti, před níž potřeboval nejvíc uprchnout, zůstala v Oxfordu.

V srpnu se v Itálii příliš oteplilo. Utekl z té výhně a prachu, z šedé masy starců, kteří se valili Evropou jako houstnoucí mlha, pustil se po klikaté cestě do Ravella, spočívajícího jako orlí hnízdo mezi Středozezemním mořem a oblohou. Tam našel malý rodinný hotel,

drahý a napůl prázdný. Zůstal do konce měsíce. Nedokázalo mu to vrátit mír v duši, ale poskytlo mu to pohodlí a samotu.

Nejsilnější vzpomínku si odnášel z Říma, kdy stál před Michelangelovou Pietou v katedrále svatého Petra, před řadou prskajících svíček a žen na kolenou, bohatých i chudých, mladých i starých, které upíraly zraky na tvář Neposkvrněné Panny s takovou intenzitou a touhou, že pohled na ně bolel. Vybavil si jejich vzpínající se ruce, dlaně přitisknuté na ochranné sklo, hluboké, nekonečné ševlení modliteb, jako by ten neutuchající zmučený šepot vycházel z jednolitého hrdla a vynášel pod netečný mramor beznadějnou touhu celého světa.

Vrátil se od Oxfordu, vyběleného a vyčerpaného po horkem létě, do atmosféry, která se ho dotkla jako oblak spředený z obav, podráždění a strachu. Procházel opuštěnými nádvořími jejichž kámen se zlatavěl v měkkém podzimním slunci, v poslední nádheře plného léta, stále zalévající zdi. Nepotkal jedinou známou bytost. Jeho zmučené, pokřivené mysli se zdálo, že původní obyvatelé byli nějakou záhadou vypuzeni a že šedé ulice zaplavili cizinci, kteří se jako proměnění duchové usazují pod stromy kolejních zahrad. Rozhovor ve sborovně byl nucený a povrchní. Jeho kolegové si zjevně nepřáli pohlédnout mu přímo do očí. Ti, kterým vůbec došlo, že byl pryč, se vyptávali na cestu, byla to jen úlitba slušnosti, ne skutečná zvědavost. Měl pocit, jako by s sebou přinesl nějakou neznámou a děsivou nákazu. Vrátil se do svého města, na známá místa, ale znovu ho zachvátil zvláštní, podivný neklid, který by se podle všeho dal definovat jako pocit osamělosti.

Za týden zavolal Heleně, překvapený, že si přeje nejen slyšet její hlas, ale že v duchu doufá v pozvání. Helena mu žádné nedopřála. Vůbec nedokázala zakrýt rozladění, když ho v telefonu poznala. Matylda je apatická a nechce žrát. Veterinář udělal nějaké testy a teď má každou chvíli volat.

„Byl jsem pryč celé léto. Dělo se tu něco?“

„Co tím myslíš, jestli se tu něco dělo? Nic zvláštního se nestalo. Chceš vědět něco konkrétního?“

„Ne, jen tak. Člověk se vrátí po šesti měsících a očekává nějaké změny.“

„V Oxfordu se nic nemění? Proč by taky mělo?“

„Nemyslel jsem jen Oxford, ale celou zemi. Moc zpráv jsem tam venku neměl.“

„Takže tady nic. A proč se ptáš mě? Byly tu nějaké patálie s disidenty, to je všechno. Ale spíš jsou to jen klepy. Zjevně ničí přístavní mola připravená na Propuštění. A asi před měsícem povídali něco ve zprávách, že ta skupina plánuje osvobodit trestance na ostrově Man, snad chtějí zorganizovat invazi na pevninu a sesadit Guvernéra.“

„To je směšné,“ poznamenal Theo.

„Totéž říká Rupert. Ale neměli by takové věci pouštět na veřejnost, jen to lidi znepokojuje. Všechno bývalo tak klidné.“

„Vědí, kdo jsou ti disidenti?“

„Myslím, že ne. Myslím, že nevědí. Theo, musím zavěsit, čekám toho veterináře.“

Bez rozloučení položila sluchátko.

Desátý den po návratu se nad ránem vrátila jeho noční můra. Ale tentokrát to nebyl otec, kdo stál v nohou postele a ukazoval mu krvácející prst, nýbrž Luke. On sám nebyl v posteli, ale seděl v autě – nikoliv na Lathbury Road, ale v hlavní lodi kostela v Binsey. Okna vozu byla zatažená. Slyšel ženu, jak ječí, jako ječela Helena. Taký tam byl Rolf, v obličeji celý krvavý, bušil pěstí na okno a křičel: „Zabil jsi Julian, zabil jsi Julian!“ Před čelním sklem stál Luke a zvedal bezhlesně krvácející pahýl. Nemohl se pohnout, sevřený jako ve smrtelné křeči. Slyšel jejich hněvivé hlasy: „Vylez ven! Vylez ven!“, ale nedokázal se pohnout. Seděl tam a prázdnýma očima hleděl předním sklem na Lukeovu žalující postavu, čekal, až někdo ty dveře vypáčí, na ruce, které ho vytáhnou a postaví tvář v tvář vší hrůze, kterou on sám způsobil.

Z téhle noční můry pramenil neklid, který se den ode dne stupňoval. Pokoušel se ho ze sebe setřást, ale nic v jeho jednotvárném, opuštěném, zaběhnutém životě nemělo dostatečnou moc, aby zaměstnalo víc než jen část jeho vědomí. Říkal si, že se musí chovat normálně, bezstarostně, protože možná je pod určitým dozorem. Ale nic tomu nenasvědčovalo. Žádný vzkaz od Xana ani od Rady, nikdo se s ním nespojil a nebyl si vědom, že by ho někdo

sledoval. Děsil se toho, že se ozve Jasper s novou nabídkou, jak spojit své síly. Ale nemluvil s Jasperem od toho Propuštění a nikdo nevolal. Začal zase trénovat a dva týdny po návratu se pustil přes Port Meadow do kostela v Binsey. Věděl, že není rozumné znovu zpovídat starého faráře, a ani sám sobě nedokázal vysvětlit, proč je pro něj další návštěva Binsey tak důležitá a čeho chce dosáhnout. Jak tak měřil dlouhými kroky Port Meadow, na chvílku ho znepokojilo, že by mohl dovést Státní tajnou policii k jednomu z míst, kde se skupina schází. Ale když doběhl do Binsey, poznal, že vesnička je zcela opuštěná. Sotva by se scházeli na starých místech. Ať jsou, kde jsou, bezpochyby jim hrozí děsivé nebezpečí. Běžel jako každý den, zmítán známými protichůdnými pocity: podrážděním, že se vůbec do něčeho míchá, lítostí, že si při audienci v Radě nepočínal lépe, hrůzou, že Julian může být třeba teď v rukou tajné policie, a nespokojeností, že neexistuje způsob, kterým by se s ní dokázal spojit, ani osoba, s níž by mohl bezpečně promluvit.

Cesta ke kostelu svaté Margarety byla daleko neupravenější a zarostlejší, než když tudy šel posledně, větve nad hlavou se propletly a tvořily temný, zlověstný příkrov. Když došel ke hřbitovu, spatřil před kostelem pohřební vůz a dva muže, jak po cestičce nesou jednoduchou borovou rakev.

„Ten starý farář zemřel?“ zeptal se.

Muž, který odpověděl, mu sotva věnoval pohled. „Má to tak lepší. Už je v penálu.“ Šoupl rakev zkušeným pohybem dozadu do vozu a zabouchl dveře. Ihned se rozjeli.

Vchod do kostela byl otevřený a on se vnořil do ponuré, světské prázdnoty. Už i tady přečetl známky nastupujícího rozkladu. Otevřenými dveřmi naválo listí a kolem oltáře spatřil bláto a skvrny, které vypadaly jako od krve. Lavice pokryl prach a podle zápachu poznal, že se tu volně proháněla zvířata, nejspíš psi. Na zemi před oltářem byly nakreslené podivné znaky, některé se mu zdály mlhavě povědomé. Litoval, že přišel do této znesvěcené pastoušky. Otočil se na podpatku a těžké dveře za sebou zavřel s pocitem úlevy. Jenže nic se nedověděl, neudělal nic dobrého. Jeho nesmyslná malá pout' jen prohloubila pocit vlastní neschopnosti a hrozící katastrofy.

Tu noc v půl deváté večer zaslechl klepání. Zrovna si v kuchyni připravoval salát a ve správných proporcích pečlivě míchal olivový olej s vinným octem. Chystal se večeřet jako obvykle ve své pracovně a tác s čistým ubrouskem ležel přichystaný na kuchyňském stole. Na pánvi se opékala jehněčí kotleta. Klaret odzátkoval už před hodinou a první sklenku popíjel při vaření. Dělal všechny ty povědomé pohyby bez nadšení, téměř bez zájmu. Jíst prostě musí. Měl ve zvyku dát si tu práci a připravit si zálivku na salát. A i když ruce vykonávaly známou činnost, mozek mu napovídal, že je to všechno naprosto nedůležité.

Už předtím zatáhl závěsy přes francouzské okno vedoucí do patia a na schody do zahrady, ani ne tak kvůli soukromí, což bylo sotva nutné, spíš proto, že byl zvyklý oddělovat noc. Kromě drobných zvuků provázejících jeho přípravy bylo naprosté ticho, prázdná podlaží na něm spočívala jako fyzická tíha. A právě ve chvíli, kdy zvedal ke rtům sklenku, uslyšel t'ukání. Bylo tiché, ale naléhavé, jedno zaklepání a po něm tři rychlá, jako určitý signál. Odtáhl závěsy, jenže rozeznal pouze obrysy obličeje přitisknutého na skle. Tmavého obličeje. Spíš instinktivně než skutečně poznal, že je to Miriam. Odstranil dva zámky a odemkl dveře. Okamžitě vklouzla dovnitř.

Vůbec neztrácela čas nějakými pozdravy, jen vyhrkla: „Jste sám?“

„Ano. Co to má znamenat? Co se děje?“

„Dostali Gaskoňce. Utíkáme. Julian vás potřebuje. Sama nemohla přijít, tak poslala mě.“

Překvapilo ho, že sdílí její rozrušení i napůl potlačovanou hrůzu s takovým klidem. Ale pak mu ta návštěva, i když nepředvídaná, začala připadat jako přirozené vyvrcholení obav, které se den ode dne stupňovaly. Tušil, že se stane něco strašného, že ho někdo požádá o výjimečnou službu. Ted' se jeho tušení naplnilo.

Když neodpověděl, pokračovala. „Řekl jste Julian, že může přijít, když vás bude potřebovat. Ted' vás potřebuje.“

„Kde jsou?“

Na vteřinu zaváhala, jako by se ještě teď obávala mu to prozradit. „Jsou v kapli ve Widfordu poblíž Swinbrook. Máme Rolfovo auto, ale tajná policie zná číslo. Potřebujeme váš vůz a potřebujeme vás. Musíme se dostat pryč, než Gaskoňce zlomí a on prozradí naše jména.“

Ani jeden z nich nepochyboval, že Gaskoněk promluví. Nic takového jako fyzické mučení nebude třeba. Státní tajná policie má potřebné drogy, znalosti i bezohlednost, aby je použila.

„Jak jste se sem dostala?“ zeptal se.

„Na kole,“ vyhrkla netrpělivě. „Opřela jsem ho venku u zadních vrátek. Byla zavřená, ale sousedi našťěstí nechali venku popelnici, takže jsem přelezla. Podívejte, teď není čas na jídlo. Bude lepší, když popadnete, co máte po ruce. Máme nějaký chleba, sýr, pár konzerv. Kde je auto?“

„Venku, v Pussey Lane. Jen na sebe hodím kabát. Na dveřích kredence visí taška, spíž je za ní. Podívejte se, co se vám hodí. A bude lepší, když zašpuntujete tu láhev vína.“

Vyběhl nahoru, aby si vzal teplý plášť, a pak ještě vyšel o patro výš do malé zadní místnosti a zastrčil deník do velké náprsní kapsy. Udělal to instinktivně, kdyby se ho někdo ptal po důvodech, měl by problém je vysvětlit dokonce i sám sobě. Deník nebyl nijak zvlášť usvědčujícím materiálem, na to si dával pozor. Ani neměl žádné božské vnuknutí, že opouští na víc než na pár hodin život, který v deníku zachycoval, a zavírá prázdný dům, jenž odráží pouze ozvěnu. A dokonce i kdyby ta cesta byla začátkem odysey, existovaly daleko užitečnější, cennější a přiměřenější talismany, které by mohl vzít do kapsy.

Miriamina poslední výzva ke spěchu nebyla nutná. Věděl, že času není nazbyt. Když se má dostat ke skupině a probrat s ní možnosti svého vlivu na Xana, jestli chce spatřit Julian ještě před zatčením, musí vyrazit bez váhání. Jakmile tajná policie pozná, že skupina uprchla, soustředí pozornost na něj. Číslo vozu mají v evidenci. Opuštěná večere, i kdyby mu zbyl čas hodit všechno do koše, svědčí dostatečně o jeho spěchu. Zavalen úzkostí o Julian necítil víc než jen slabou starost o vlastní bezpečí. Pořád byl bývalý poradce Rady. A v Británii je jediný muž, který se těší absolutní moci, absolutní

autoritě, absolutní vládě, a ten muž je jeho bratranec. Ani tajná policie nemůže nakonec zabránit, aby se s Xanem setkal. Ale může mu zabránit, aby se dostal k Julian. Přinejmenším to bylo v jejich moci.

Miriam s naditou taškou v ruce čekala u předních dveří. Otevřel, ale odstrčila ho, vykoukla na zápraží a rychle se rozhlédla. „Vypadá to, že vzduch je čistý.“

Předtím muselo sprchnout. Noc byla svěží, ale temná, pouliční lampy rozhazovaly ponuré světlo na šedou dlažbu, na střechy pokropené deštěm a zaparkovaná auta. Domy po obou stranách měly stažené závěsy, jen v jednom vysokém okně prosvítal slabý čtvereček, bylo vidět temné siluety hlav a slyšet tlumenou hudbu. Pak někdo v pokoji otočil knoflíkem a náhle se do šedé ulice rozlila pronikavě sladká melodie, tenor, bas a dva soprány zpívaly kvartet, určitě Mozarta, i když nedokázal přesně určit, z které opery. V kratičkém záchvatu nostalgie a lítostí ho ten zvuk přenesl na stejnou ulici v době, kdy ji poznal jako vysokoškolák před třiceti lety, k přátelům, kteří tu žili a odešli, ke vzpomínce na okna otevřená do letní noci, mladé pokřikující hlasy, hudbu a smích.

Neviděl ani náznak slídicích očí či jiné známky života kromě vzdouvající se vlny nádherných tónů. Rychle a tiše proklouzli těch třicet metrů do Pussey Lane, hlavy sehnuté, ústa zamčená, jako by pouhý šepot či dunivější kroky mohly probudit ulici do víru života. Zahnuli do Pussey Lane. Miriam mlčky čekala, než odemkl garáž, nastartoval a otevřel jí dveře. Okamžitě vklouzla dovnitř. Rychle projeli Woodstock Road, opatrně a podle pravidel. Promluvili, teprve když se dostali na předměstí.

„Kdy sebrali Gaskoňce?“

„Asi před dvěma hodinami. Umisťoval výbušninu, aby vyhodil přistávací molo v Shorehamu. Chystají další Propuštění. Tajní už na něj čekali.“

„To mě ani nepřekvapuje. Už dlouho ničíte mola. Viditelně je hlídají. Takže ho drží dvě hodiny. Spíš mě mate, že vás ještě nedostali.“

„Pravděpodobně počkali s výsledkem až do Londýna. A nepředpokládám, že by moc spěchali, nejsme natolik důležití. Ale přijdou.“

„Samozřejmě. Jak víte, že mají Gaskoňce?“

„Volal, k čemu se chystá. Byla to jeho osobní iniciativa, Rolf mu to neschvaloval. Vždycky se ozveme, když je po všem, ale on se neozval. Luke šel k jeho domu v Cowley. Už tam čmouchala tajná policie – alespoň domácí to říkala. Nikdo jiný to nemohl být.“

„To od Lukea nebylo moc moudré chodit tam, myslím až do domu. Mohli si na něj počkat.“

„Nic z toho, co děláme, není moudré, jen potřebné.“

„Nevím, co očekáváte ode mne, ale když chcete, abych vám pomohl, bude lepší, když mi o sobě něco povíte. Neznám nic kromě vašich křestních jmen. Kde žijete? Co podnikáte? Jak jste se poznali?“

„Řeknu vám to, ale nemá to smysl a nechápu, proč to chcete vědět. Gaskoňec je – byl – řidič na dálkových tratích. Proto ho Rolf naverboval. Myslím, že se poznali v hospodě. Mohl rozvážet letáky po celé Anglii.“

„Řidič kamionu, který se vyzná ve výbušninách. Kvůli nim byl užitečný.“

„To ho naučil dědeček. Sloužil v armádě a ti dva k sobě měli blízko. Nemusel být nějaký extra odborník. Vyhodit molo není žádný zázrak. Rolf je elektroinženýr.“

„A čím přispívá do toho podniku kromě toho, že vás nijak moc účinně nevede?“

Miriam jeho špičku přešla. „O Lukeovi víte. Býval knězem. Předpokládám, že stále je. Podle něho kněz zůstává navždy knězem. Nemá vlastní faru, protože jeho víře nezbylo mnoho svatostánků.“

„Jakého je vyznání?“

„Nevím přesně, ale církev se jich zbavila v devadesátých letech. Stará bible, staré modlitební knihy. Občas slouží mši, když ho lidé poprosí. Je zaměstnaný v botanické zahradě a učí se chovat dobytek.“

„A proč Rolf naverboval jeho? Sotva proto, aby vám poskytoval duchovní útěchu.“

„Julian si to přála.“

„A vy?“

„Víte, kdo jsem. Byla jsem porodní bába. To je vše, čím jsem chtěla v životě být. Po roce Omega jsem vzala zaměstnání v supermarketu v Headingtonu. Teď jsem si zařídila obchod.“

„A co děláte pro Pět rybiček? Strkáte pamflety do krabic s vločkami?“

„Podívejte,“ začala, „přiznávám, že nejsme rozumní, ale neřekla jsem, že jsme hlupáci. Kdybychom nebyli oparní, kdybychom byli neschopní tak, jak si nás kreslíte, nevydrželi bychom tak dlouho.“

„Vydrželi jste tak dlouho proto, že si to přál Guvernér. Mohl vás vybrat už dávno. Neudělal to, protože jste pro něj užitečnější na svobodě než ve vězení. Nechce mučedníky. To, co opravdu chce, je předstírat hrozbu veřejnému pořádku. To podporuje jeho autoritu. Všichni tyrani něco podobného čas od času potřebují. Stačí říct lidem, že existuje skupina spiklenců, kteří zveřejňují klamné svobodomyšlné manifesty, ale ve skutečnosti chtějí zavřít trestaneckou kolonii, pustit tisíce kriminálníků a psychopatů mezi stárnoucí společností, poslat domů Přesídlence, takže nebude nikdo, kdo by odklízел odpadky a čistil ulice, a v konečné fázi svrhnout Radu a samotného Guvernéra Anglie.“

„Proč by mu lidi měli věřit?“

„A proč ne? Mezi vámi se určitě najde někdo, kdo by to rád udělal. Přinejmenším Rolf. Nedemokratická vláda nemůže tolerovat žádného přijatelného disidenta, tak jako nemůže schvalovat instituci mírného pobuřování. Víím, že si říkáte Pět rybiček. Takže mi můžete stejně dobře prozradit vaše krycí jména.“

„Rolf je rejnok, Luke losos, Gaskoněc grundle a já mřenka.“

„A Julian?“

„V tom byla potíž. Existuje jen pár ryb, které začínají na J. Jeseter.“

Musel se držet, aby se nerozesmál nahlas. Pak se vzpamatoval: „Proboha, jaký to má smysl? Inzerujete po celé zemi, že se skupina jmenuje Pět rybiček. Vsadím se, že když vám Rolf volá, pokřikuje – rejnok volá mřenku – v naději, že tajná policie naslouchá, rve si vlasy a hryže koberec samým zoufalstvím.“

„Máte pravdu, udeřil jste hřebík na hlavičku. Ve skutečnosti jsme přezdívkou neužívali. Na to přišel Rolf.“

„Myslel jsem si to.“

„Podívejte, necháme toho arogantního tlachání, ano? Víme, že jste chytřejší a že sarkasmus je váš způsob, jak nám to chcete dokázat, ale teď s tím nemůžu nic dělat. A nesnažte se znepřátelit si Rolfa. Jestli vám jde o Julian, uklidněte se, O. K.?“

Pár minut jeli mlčky. Otočil se k ní a zjistil, že pozoruje silnici před sebou s téměř vášnivou obavou, jako by očekávala, že narazí na minu. Rukama svírala pevně tašku, klouby jí zbělaly, a jemu se zdálo, že z ní prýští vzrušení téměř hmatatelné. Odpověděla mu na všechny otázky, ale stále jako by byla duchem nepřítomná.

Pak promluvila, a když ho oslovila jménem, pocítil náraz nečekané blízkosti. „Theo, je tu něco, co musíš vědět. Julian mě prosila, abych ti to neříkala, dokud nebudeme na cestě. To nebyla zkouška tvé dobré vůle. Věděla, že přijdeš, když pro tebe pošle. Ale kdyby přece jen ne, kdyby existovalo něco důležitého, co by tě od tvého úmyslu odvrátilo, kdybys nemohl přijet, neměla jsem to říkat. Pak by to v žádném případě nemělo smysl.“

„Co musím vědět?“ Dlouze se na ni podíval. Pořád hleděla dopředu, rty se jí tiše pohybovaly, jako by hledala vhodná slova. „Proč by to nemělo smysl, Miriam?“

Ani teď neotočila hlavu. „Nebudeš mi věřit,“ promluvila konečně. „Neočekávám, že mi uvěříš. Tvá nevíra není důležitá, protože ani ne za třicet minut poznáš pravdu na vlastní oči. Jen se se mnou nehádej. Nechci se zrovna teď hádat a vyvracet tvoje protesty. Ani tě nehodlám přesvědčovat, to udělá Julian.“

„Tak už mi to řekni, posoudím sám, jestli ti mám věřit.“

Teprve teď se na něj podívala zpříma. Promluvila a hlas se jí nesl čistě nad burácením motoru. „Julian je těhotná. Proto tě potřebuje. Bude mít dítě.“

V tichu, které následovalo, si nejprve uvědomil prudké zklamání, z něhož se vzedmul pocit podráždění a znechucení. Bylo nesnesitelné připustit, že Julian je schopná věřit takovému nesmyslu a že Miriam může být takový blázen a schvalovat jí to. Při prvním a jediném, i

když kratičkém setkání v Binsey se mu líbila, myslel si, že je rozumná a inteligentní. Nerad se ve svých soudech mýlil.

Za chvilku prohodil: „Nebudu se s tebou hádat, ale nevěřím ti. Netvrdím, že úmyslně lžete, vím, že si myslíte, že máte pravdu. Ale nemáte.“

Tyhle falešné představy bývaly běžné. V prvních letech po roce Omega ženy po celém světě věřily, že jsou v jiném stavu, předstíraly těhotenství, chodily pyšně s bříškem vystrčeným – vídával je i na hlavní třídě v Oxfordu. Podnikaly všechny přípravy k porodu, dokonce na ně přišly i porodní bolesti, křičely, namáhaly se a tlačily, ale nebylo z toho nic než vítr v kapse a zoufalý pocit sklíčenosti.

„Jak dlouho už tomu věříte?“ zeptal se po chvůli.

„Řekla jsem, že o tom už nebudu mluvit, že si musíš počkat.“

„Řekla jsi, že se nemám hádat. Nehádám se, jen se ptám.“

„Od chvíle, co dítě začalo kopat. Julian to do té doby nevěděla. Jak by taky mohla? Pak se mě zeptala a já jsem těhotenství potvrdila. Jsem porodní bába, nezapomeň. V posledních měsících jsme si mysleli, že bude rozumné, když se moc neuvidíme. Kdybychom se setkávali častěji, věděla bych to dřív. Dokonce i po pětadvaceti letech bych to poznala.“

„Když věříš ... neuvěřitelnému ..., tak to bereš velmi klidně.“

„Měla jsem dostatek času zvyknout si na ten zázrak. Teď už mě zajímají praktičtější věci.“

Rozhostilo se ticho. Pak promluvila, jako by nostalgickou vzpomínkou objala celý svět: „Bylo mi sedmadvacet v roce Omega a pracovala jsem na porodnickém oddělení nemocnice Johna Redcliffa. Měla jsem službu v prenatálním oddělení. Pamatuji se, jak jsem objednávala pacientku na další vyšetření, a náhle jsem si všimla, že sedm měsíců dopředu jsou stránky prázdné. Ani jediné jméno. Ženy se většinou objednávaly, když se podruhé nedostavila menstruace, některé, jakmile to nedostaly poprvé. Ani jediné jméno. Pomyslela jsem si, co se to děje s chlapý v tomhle městě? Pak jsem zavolala kamarádce zaměstnané v nemocnici královny Charlotty. Řekla mi totéž. Slíbila, že brnkne někomu, koho zná v Rosie Maternity Hospital v Cambridgi. Za dvacet minut volala zpátky. Bylo to stejné. Dodatečně jsem si uvědomila, že jsem musela být jedna z prvních,

kteřá to věděla. Byla jsem u toho, když nastal konec. Teď budu při tom, až to zase začne.“

Přijížděli do Swinbrooku. Trochu zpomalil a ztlumil světla, jako by je tato opatření dokázala udělat neviditelnými. Ale vesnice byla opuštěná. Voskový měsíc, právě v polovině, se houpal na šedomodré, hedvábné, chvějící se obloze, propíchnuté několika hvězdami daleko ve vesmíru. Noc nebyla tak temná, jak očekával, klidný vzduch pořád sladce voněl travou. V bledém měsíčním světle odrážely ohlazené kameny slabou záři, která zaplňovala vzduch, a on jasně rozeznal obrysy domů, vysoké, svažující se střechy a zdi zahrad porostlé květinami. V žádném okně se nesvítilo, vesnice ležela tichá a prázdná, jako opuštěné filmové kulisy, na první pohled pevné a stálé, ale ve skutečnosti pomíjivé, namalované stěny podepřené dřevěnými kůly, hniující trosky po štábu, který navždy odešel. Chvilku se mu zdálo, že stačí jen se opřít o zeď a ta se zřítí v sutiny sádry a praskajících kůlů. Zdálo se mu to tu povědomé. Dokonce i v tomhle neskutečném světle dokázal rozeznat orientační body: malý trávník vedle rybníku s mohutným přerostlým stromem a zakrytou lavičkou, vchod do úzké uličky vedoucí ke kostelu.

Už tady kdysi byl, s Xanem, když studovali první rok na univerzitě. Byl horký den na konci června, kdy se z Oxfordu stávalo místo, odkud bylo lepší utéct, rozpálené chodníky zaplnili turisté, vzduch prosytily výfukové plyny a řev babylonu jazyků, tichá a mírumilovná nádvoří podlehla invazi. Jeli po Woodstock Road, aniž měli přesnou představu kam, když si Theo vzpomněl na své přání podívat se do kaple svatého Oswalda ve Widfordu. Byl to stejně dobrý cíl jako kterýkoli jiný. Šťastní, že vědí, kam jedou, pustili se po silnici na Swinbrook. Ten den se stal ve vzpomínkách svatým obrázkem, vyvolával představu perfektního anglického léta. Azurová, téměř bezmračná obloha, závoj kerblíku, vůně posekané trávy, povívající větřík který jim cuchal vlasy. Mohlo by to přivolat i jiné představy, daleko pomíjivější, které na rozdíl od léta byly ztraceny navždy. Mládí, důvěru, radost, naději na lásku. Nespěchali. Ve Swinbrooku hráli vesnický zápas v kriketu. Zastavili a posadili se na travnatý břeh vedle zídky. Dívali se, tleskali, kritizovali. Pak zaparkovali znovu tam, kde zůstal stát teď, vedle rybníku, a pustili se

stejnou cestou, kterou se pustí s Miriam, kolem staré pošty, nahoru po kočičích hlavách silnice lemované vysokou zdí s břečťanem k vesnickému kostelíku. Tenkrát tam zrovna probíhal křest. Malé procesí vesničanů postupovalo cestičkou ke krytému vchodu, rodiče v čele, matka s novorozenětem v krajkové zavinovačce, ženy v kloboucích s květinami, muži, trochu zaražení, sotva dýchali v těsných modrých a šedých šatech. Tahle scéna mu připadala mimo čas a chvíli se bavil představou dávných křtů. Jiné oděvy, ale vesnické obličejy stejné, směs vědomí vážnosti chvíle a očekávaných radovánek. Přemýšlel tehdy, jako přemýšlí teď, o prchajícím čase, neúprosném, neodpouštějícím nezastavitelném. Jenže tenkrát ta myšlenka byla pouze cvičením intelektu, postrádala bolest a nostalgii, neboť času bylo nazbyt a devatenáctiletému mladíkovi všechno připadalo jako věčnost.

Otočil se aby zamkl auto: „Jestli se máme setkat v kapli svatého Oswalda, tak Guvernér ji zná.“

Odpověděla klidně: „Ale neví, že ji známe my.“

„Dozví se to, až Gaskoněk promluví.“

„Ani Gaskoněk to neví. Je to naše rezerva, východisko z nouze pro případ, kdyby některého z nás dostali. Rolf si ji nechával pro sebe.“

„Kde je auto?“

„Sjel někde ze silnice. Plánovali, že poslední kilometr a půl půjdou pěšky.“

„Přes zorané pole, v téhle tmě? To není zrovna snadný způsob, jak se sem rychle dostat.“

„To není, ale je to tu nepřístupné, neužívané a kaple je pokaždé otevřená. Nemusíme si dělat starosti s rychlým útekem, když nikdo neví, kde nás hledat.“

Ale musí určitě existovat příhodnější místo, pomyslel si Theo a znovu zapochyboval o Rolfově velitelské kompetenci. To pohrdání ho povzbudilo, vypadá dobře, řekl si, a vyznačuje určitou hrubou sílu, ale moc inteligence nepobral, je to ambiciózní barbar. Proboha, jak si ho mohla vzít?

Cesta skončila a oni se pustili vlevo úzkou pěšinkou z hlíny a kamínků mezi zdmi porostlými břečťanem, přes dobytčí ohradu

rovnou na pole. Dole pod kopcem po levé straně stála nízká zemědělská usedlost, kterou si z minulé návštěvy nepamatoval.

„Je prázdná,“ ujistila ho Miriam. „Celá vesnice je už opuštěná. Nevím, proč se to v některých místech děje dřív než jinde. Předpokládám, že se jedna nebo dvě klíčové rodiny odstěhují a zbytek zpanikaří a začne balit.“

Pole bylo rozorané a samý drn, našlapovali opatrně, oči upřené k zemi. Čas od času jeden z nich škobrtl a druhý mu podal pomocnou ruku. Miriam svítila baterkou a v kuželu světla hledala neexistující pěšinku. Theovi se zdálo, že musejí vypadat jako pár staříků, poslední obyvatelé opuštěné vesnice, kteří si razí cestu konečnou temnotou do kaple svatého Oswalda z nějaké zavilé či atavistické potřeby zemřít na posvěcené půdě. Nalevo se pole zvedalo k vysokému křoví, za nímž, jak věděl, vede silnice do Windrush. Poté co navštívili kapli, leželi s Xanem na tomhle palouku a pozorovali modrou oblohu. Přivezli si s sebou víno a jahody, které si koupili při cestě. Shledal, že si vybavuje každé slovo dávného rozhovoru.

Xan si pouštěl do úst rudé bobule, pak se převrátil a natáhl se pro víno. „Není to paráda, kamaráde? Mám pocit, že bych potřeboval medvídku!“ A pak, aniž změnil tón, pokračoval: „Uvažuji o tom, že vstoupím do armády.“

„Proč, Xane?“

„Nemám zvláštní důvod. Přinejmenším tam nebude nuda.“

„Je tam nuda k nesnesení, kromě pro lidi, co rádi cestují a huntují si tělo, a ty jsi nijak zvlášť nestál ani o jedno, kromě kriketu, a to není zrovna armádní sport. Hrají pěkně tvrdě, ti hošani. V každém případě tě nejspíš nebudou chtít. Je jich teď málo, prý si dost vybírají.“

„Ale oni mě budou chtít. A pak později bych zkusil politiku.“

„To je ještě větší nuda. Nikdy jsi neprojevil sebemenší zájem o veřejné dění. Nemáš žádné politické přesvědčení.“

„Tak je získám. A nebude to tak nudný jako tvý plány. Budeš jednička, samozřejmě, Jasper sežene nějaký výzkum pro svého oblíbence. Pak dostaneš obvyklé umístění na venkově, chvíli si pobudeš na bezvýznamné univerzitě, vydáš nějakou práci, napíšeš vědeckou knihu, která bude přijata s respektem. Nakonec se vrátíš do

Oxfordu na stipendium. All Souls, když budeš mít štěstí a ještě ho nebudeš mít, a práci na celý život, budeš učit študáky, pro který je historie ta nejjednodušší volba. Promiň, zapomněl jsem. Vhodná manželka, dostatečně inteligentní, aby dokázala vést přijatelný rozhovor u stolu, ale ne tolik, aby s tebou soutěžila, dům na severu Oxfordu, zatížený hypotékou, a dvě inteligentní, nudné dětičky, který budou celý po tatínkovi.“

Dobrá, v mnohém měl pravdu, téměř ve všem, kromě inteligentní ženy a dvou dětí. A to, co říkal v té zdánlivě bezvýznamné konverzaci, bylo to už tehdy součástí jeho plánu? Měl pravdu, armáda ho vzala. Stal se nejmladším plukovníkem v posledních sto padesáti letech. Ale pořád neměl nějaký vyhraněný politický názor, žádné přesvědčení kromě toho, že musí dostat to, co si zamane, a že pokud se k něčemu odhodlá, povede se mu to. Po roce Omega, kdy země upadala do apatie a nikdo nechtěl dělat, služby téměř přestaly fungovat, kriminalita se vymkla kontrole a všechny naděje i ambice byly navždy ztraceny, dozrála Anglie jako švestka na podzim. To přirovnání je banální, ale trefné. Visela tam, přezrálá, hnijící. Xanovi stačilo pouze natáhnout ruku. Theo se pokoušel setrást tu vzpomínku, ale hlasy onoho posledního léta mu stále rezonovaly v hlavě, a dokonce i o téhle chladné podzimní noci cítil v zádech slunce.

A teď tu ta kaple stála před nimi, loď i předsín pod jednou střechou, uprostřed zvonička. Vypadala stejně, jako když ji viděl poprvé, nepředstavitelně malá, kaple, již postavil nějaký příliš rozmazlený věřící jako domek pro panenky. Když došli ke dveřím, náhle zaváhal a poprvé ztuhl v obavách i zvědavosti, co vlastně přesně najde. Nevěřil, že Julian je těhotná, to nebyl důvod, proč je tady. Miriam bývala porodní bába, ale už pětadvacet let nevykonává praxi, a v medicíně existuje spousta příznaků, které simulují těhotenství. Některé jsou nebezpečné. Není to nakonec maligní nádor, ponechaný bez léčení, protože Julian a Miriam si dělaly liché naděje? To patřilo k běžným tragédiím v prvních letech po roce Omega, skoro tak běžným jako domnělé těhotenství. Nenáviděl myšlenku, že se Julian nechala jako blázen oklamat, ale ještě víc se bál, zda není smrtelně nemocná. Napůl měl vztek, že si dělá starosti,

že je po ní posedlý. Ale co jiného ho mohlo přivést na tohle drsné, nehostinné místo?

Miriam přejela světlem rám dveří a zhasla. Pod rukama dveře snadno povolily. Kaple tonula ve tmě, ale kolem oltáře bylo rozestavěno osm nočních světýlek. Zajímalo ho, jestli je tu Rolf schoval pro případ potřeby, nebo jestli je tu nechal nějaký pravidelnější návštěvník. Knoty zaplápolaly v průvanu, a než se znovu uklidnily v mírnou mléčnou záři, vrhly stíny na kamennou zem a na světlé neleštěné dřevo. Nejprve si myslel, že je kaple prázdná, ale pak zahlédl tři tmavé hlavy, jak se zvedají z jedné lavice. Vyšli do úzké uličky, zůstali stát a upřeně ho pozorovali. Byli oblečení na cestu, Rolf v bretonské čapce a velké, špinavé bundě z beránka, Luke v ošoupaném černém kabátě a s tlustou šálou kolem krku, Julian v dlouhém hábitu sahajícím téměř k zemi. V ponurém světle svíc byly jejich obličeje jen pouhými šmouhami. Nikdo nepromluvil. Pak se Luke otočil, pozvedl jednu svíci a podržel ji vysoko nad hlavou. Julian se pohnula k Theovi a s úsměvem mu pohlédla do očí.

„Je to pravda, Theo, sáhni si.“

Pod kabátem měla na sobě volnou halenu přes vyboulené kalhoty. Vzala mu ruku a vedla ji pod bavlněnou blůzu. Odtáhla elastické kalhoty. Vystouplé břicho bylo pevné a on se nejprve podivil, jak je takhle mohutná vypouklost pod oblečením málo vidět. Rukou spočíval na napnuté hedvábné kůži, nejprve cítil chlad, ale aniž to postřehl, teplo z jejího těla mu přešlo do dlaně, přestal vnímat rozdíl, jako by jejich pokožky splynuly. A pak, v náhlém křečovitém stahu, ruka málem vylítla pod silným kopnutím. Julian se rozesmála a salva radosti se rozezvučela nad kaplí.

„Poslechni si,“ řekla, „poslechni si, jak jí ťuká srdíčko.“

Bylo pro něj jednodušší kleknout si, padl na zem, podvědomě, nemyslel na to, že tím vzdává hold, jen věděl, že tak je to správné, že má být na kolenou. Pravou rukou ji objal v pase a přitiskl ucho ve výši žaludku. Nemohl slyšet tlukot srdce, ale slyšel a vnímal pohyby toho děcka, cítil, jak žije. Přemohl ho příliv citu, který vzrůstal, bušil mu do spánků, až ho nakonec zaplavil nával posvátné bázně, vzrušení a hrůzy, pak se odtáhl, vyčerpaný a slabý. Ještě chvílku tam

klečel, neschopný se pohnout, podpírán Julianiným tělem, vdechoval její teplo i samu její podstatu. Pak se narovнала a on se zvedl, vědom si jejich číhajících pohledů. Ale pořád nikdo nepromluvil. Přál si, aby odešli, aby mohl odvést Julian do tmy a ticha noci, splynout ve dvou s tou temnotou a znovu s ní stát v tom nekonečném míru. Potřeboval uklidnit myšlenky, prožívat to, co cítí, a nemluvit. Ale věděl, že nesmí mlčet, že bude naopak potřebovat všechnu sílu, aby je přesvědčil. A možná že slova nebudou stačit. Potřeboval, aby se vůle spojila s vůlí, vašeň s vášní. Jediné, co mohl nabídnout, byl rozum, argumenty, inteligence, spoléhal na ně celý život. Ted' se cítil zranitelný a neschopný tam, kde se kdysi cítil jistý a neomylný.

Odrhl se od Julian a obrátil se k Miriam: „Podej mi baterku.“ Beze slova mu ji podala, blikl a paprskem přejel jejich obličej. Zíraly na něj Miriaminy oči, šibalské a usměvavé, Rolfovy s odbojným, ale triumfálním výrazem, Lukeovy plné zoufalé prosby.

Byl to Luke, kdo promluvil první: „Vidíš, Theo, že jsme museli zmizet, že je třeba zajistit Julian bezpečí.“

„Nezajistíte jí bezpečí tím, že budete utíkat,“ namítl Theo. „Tohle věci od základů změní, nejen ve vašem případě, ale v rozměrech celého světa. Ted' nezáleží na ničem kromě Julianiny bezpečnosti a bezpečnosti děcka. Měla by být v nemocnici. Zavolejte Guvernérovi, nebo mu zavolám já. Jakmile se tohle dozví, nikoho nebudou zajímat vaše štvavé pamflety nebo disidenti. Neexistuje nikdo v Radě, nikdo v celé zemi, nikdo jen trochu důležitý po celé zeměkouli, koho by v téhle záležitosti zajímalo něco jiného než bezpečný porod.“

Julian mu položila na dlaň zdeformovanou ruku. „Nenuť mě, prosím. Nechci, aby byl u toho, až se tohle dítě narodí.“

„Nemusí být ve skutečnosti u toho. Udělá, co si budeš přát. Každý udělá, co budeš chtít ty.“

„Bude tam. Víš dobře, že tam bude. Bude při porodu a bude u nás pořád. Zabil Miriamina bratra, ted' právě vraždí Gaskoňce. Jestli mu padnu do rukou, už se ho nikdy nezbavím. Moje dítě nebude nikdy svobodné.“

Jak, lámal si hlavu, by se ona i dítě mohly udržet z Xanova dosahu. Copak chce držet děcko navždy v tajnosti?

„Nejdřív musíš myslet na dítě. Mohly by se vyskytnout komplikace, třeba krvácení.“

„Žádné nebudou, Miriam na všechno dohlédne.“

Theo se obrátil. „Domluv jí, Miriam. Ty jsi profesionál. Víš, že by měla být v nemocnici. Nebo myslíš jen na sebe? Jako vy všichni? Myslíte na sebe? Na svou slávu? To by teda byla věc, co? Pomáhat na svět prvnímu výhonku nové rasy, jestli je tohle osud toho děcka. Nechcete se s nikým dělit, bojíte se, že by vám ani nedovolili zúčastnit se toho. Chcete být jediní, kteří spatří ten zázrak zrození.“

Miriam mu klidně odpověděla: Přivedla jsem na svět dvě stě osmdesát dětí. Všechny vypadaly jako zázrak, přinejmenším ve chvíli, kdy se narodily. Všechno, co přeju matce a dítěti, je bezpečí a dobro. Nehodlám předat těhotnou ženu do milosrdenství Guvernéra Anglie. Ano, dala bych přednost tomu, kdyby dítě přišlo na svět v nemocnici, ale Julian má právo si vybrat.“

Theo se obrátil k Rolfovi: „A co si myslí otec?“

Rolf už byl netrpělivý. „Jestli tu zkejsneme a budeme dál žvanit, nezůstane nám žádná možnost volby. Julian má pravdu. Jakmile se jednou ocitne v Guvernérových rukou, převezme řízení on. Bude při porodu. Oznámí to celému světu. Bude to on, kdo ukáže mé děcko v televizi celému národu. To mám udělat já, ne on.“

Thea napadlo: Myslí si, že podporuje svou ženu. Ale jediné, o co opravdu stojí, je porodit dítě ještě dřív, než se Xan a Rada dozvědí o těhotenství.

Vztekem a zklamáním jeho hlas zhrubl: „To je šílenství. Nejste malí haranti, který dostali novou hračku a chtějí si ji nechat pro sebe, aby se nemuseli dělit s ostatními dětmi. To narození je záležitost celého světa, nejenom Anglie. To dítě patří lidstvu.“

„To dítě patří Bohu,“ promluvil Luke.

Theo se k němu otočil. „Kristepane! Nemohli bychom se o tom bavit aspoň na rozumové bázi?“

Byla to Miriam, kdo se ozval. „To dítě patří samo sobě, ale jeho matkou je Julian. Dokud se nenarodí a v době těsně poté, dítě a matka jedno jsou. Julian má právo vyjádřit se k tomu, kde ho chce porodit.“

„Dokonce i když tím riskuje zdraví dítěte?“

„Kdyby se dítě narodilo v Guvernérově přítomnosti, zemřeli bychom oba,“ ohradila se Julian.

„To je směšné.“

„Chceš to risknout?“ zeptala se Miriam klidně. Když Theo neodpovídal, pokračovala. „Jseš připravený vzít na sebe takovou odpovědnost?“

„Takže jaké jsou vaše plány?“

„Najít nějaké bezpečné místo,“ začal Rolf, „nebo alespoň tak bezpečné, jak je možné. Prázdný dům, chatu, jakýkoli druh přístřeší, kde můžeme tyhle čtyři neděle přespávat. Je třeba, aby to bylo co nejopuštěnější, nejspíš v lese. Potřebujeme potravu, vodu a auto. Jediné auto, které máme k dispozici, je moje, a oni znají registrační číslo.“

„Můžeme použít moje,“ navrhl Theo, „ale ne nadlouho. Tajná policie je právě teď v St John Street. Celý ten podnik je na nic. Jakmile Gaskoněk promluví – a on promluví, dokonce bez mučení, protože mají drogy –, jakmile se rada dozví o těhotenství, půjdou po vás. Jak daleko myslíte, že se dostanete?“

Lukeův hlas se zdál klidný a trpělivý, jako by vysvětloval celou situaci nepříteli inteligentnímu dítěti. „Víme, že přijdou. Hledají nás a chtějí nás zničit. Ale možná že si dost nepospíší, možná že jim neděláme až tak těžkou hlavu. O dítěti nevědí. Nikdy jsme to Gaskoňci neřekli.“

„Ale vždyť byl jeden z vás? Copak si to nedomýšlel? Přece má oči, copak to nepostřehl?“

„Je mu jedenatřicet,“ vysvětlovala Julian, „a já pochybuju, jestli vůbec kdy viděl těhotnou ženu. V posledních pětadvaceti letech nikdo nerodil. Nebyl na to duševně připravený. Ani Přesídlenci, s nimiž jsem dělala v táboře. Nikdo to neví kromě nás pěti.“

Miriam řekla: „A Julian je širší v bocích, a zatím to má dost vysoko, ani ty by sis toho nevšiml, kdybys necítil pohyby.“

Theo si pomyslel: tak oni nedůvěřovali Gaskoňci, alespoň ne, pokud jde o to nejcennější tajemství. Gaskoněk si to nezasloužil, ten hřmotný, jednoduchý, čestný muž, který se Theovi jevil při prvním setkání jako flegmatický, spolehlivý pilíř celé skupiny. A kdyby mu

byli důvěřovali, poslouchal by rozkazy. Nebyly by žádné nezamýšlené sabotáže, žádné zatčení.

Jako by četl jeho myšlenky, promluvil Rolf. „Bylo to k jeho vlastní ochraně, a naší také. Čím méně lidí to ví, tím líp. Musel jsem to říct Miriam, samozřejmě, potřebujeme její zručnost. Pak jsem to řekl Lukeovi, protože to Julian chtěla. Snad že je kněz, z nějaké pověry či co. Předpokládá, že nám přinese štěstí. Radil jsem jí, aby to nedělala, ale jinak nedala.“

„Svěřila jsem mu to sama,“ upřesnila Julian.

Theo si pomyslel, že nejspíš proti Rolfově vůli poslali i pro něj. Julian si to přála, a co si přeje ona, pokoušejí se jí dopřát. Už se nemůže tvářit, že o tom neví. Pořád může utíkat před odpovědností, ale znalosti tajemství se už nezbaví.

Poprvé se v Lukeově hlase ozvala naléhavost. „Musíme zmizet, než přijdou. Můžeme jet tvým autem, cestou to všechno probereme. Budeš mít čas a možnost přemluvit Julian, aby svůj názor změnila.“

„Pojď s námi, Theo,“ ozvala se Julian. „Prosím tě, pomoz nám.“

Rolf netrpělivě vyhrkl: „Nemá na výběr. Ví toho moc. Nemůžeme ho nechat jen tak běžet.“

Theo pohlédl na Julian. Chtěl se zeptat: Tohle je ten muž, kterého jste si ty a Bůh mezi námi vybrali, aby znovu zalidnil svět?

Místo toho řekl mrazivě. „Proboha, nezačínej s vyhrožováním. Ze všeho dokážeš udělat jen laciný cajdák, jako ve filmu. Když s vámi půjdu, půjdu proto, že jsem se sám rozhodl.“

22

Jeden po druhém sfoukli svíčky. Malá kaplička se ponořila do věčného ticha. Rolf zavřel dveře a společně vyrazili na dlouhou, namáhavou cestu přes pole. Rolf šel v čele, s baterkou v ruce. Malý oválek světla poskakoval jako bludička po nepravdělném koberci hnědé trávy, nakrátko se zastavoval na jednotlivých chvějících se rostlinkách a měnil trsy chudobek v bílé knoflíky. Za Rolfem opatrně postupovaly ruku v ruce obě ženy. Luke s Theem průvod uzavírali. Nemluvili, ale Theo si uvědomoval, že Lukea jeho společnost těší.

Udivovalo ho, jak silné city dokáže sdílet, jaké návaly vzrušení a posvátné hrůzy se ho zmocňují a jak je schopný tyto city pozorovat a hodnotit jejich vliv na vlastní jednání a myšlení. Také ho překvapilo, že uprostřed všeho zmatku ho ještě přepadá podráždění. Pro jeho rozhodování se to zdálo bezvýznamné a nepatřičné. Ale celá ta situace byla plná rozporů. Mohou být někdy cíle a prostředky tak nevhodně spojeny? Angažovali se někdy v podniku takové důležitosti tak křehcí a nepřiměřeně dobrodruzi? Jenže on nemusí být jedním z nich. Beze zbraně ho nemohou pořád hlídat a držet násilím a kromě toho má klíčky od auta. Mohl by se dostat pryč, zavolat Xanovi a všechno to skončit. Ale kdyby to udělal, Julian by zemřela. Přinejmenším by si myslela, že zemře, a tohle přesvědčení by mohlo být dostatečně mocné, aby zabilo oba, ji i dítě. Byl už odpovědný za smrt jednoho děcka, to stačí.

Když konečně došli k rybníku, kde zaparkoval svého rovera, napůl očekával, že najdou trávník obklíčený tajnou policií, černými, nehybnými postavami s ledovými očima, zbraně v pohotovosti. Ale vesnice zůstala opuštěná. Když došli k autu, ještě jednou se pokusil je přesvědčit.

Byla to Julian, na koho se obrátil. „Ať cítíš ke Guvernérovi cokoli, ať máš strach z čehokoli, nech mě, ať mu zavolám. Dovol mi s ním promluvit. Není takový ďábel, jak si myslíš.“

Odpověděl mu Rolfův nervózní hlas. „Copak to nevzdáš? Nechce tvé poručníkování. Nevěří tvým slibům. Uděláme všechno podle plánu, dostaneme se co nejdál odsud a najdeme si střechu nad hlavou. Budeme krást jídlo, dokud se dítě nenarodí.“

„Nemáme na vybranou, Theo,“ ozvala se Miriam. „Někde se pro nás musí najít místo, nejspíš opuštěná chata v hlubokém lese.“

„Opravdová idyla, že jo?“ vyjel na ní Theo. „Dovedu si vás všechny představit. Útulná malá chajda na nějaké Bohem opuštěné mýtině, z komína se vine kouř ze sosnového dřeva, studna plná čisté vody, králíci a ptáčky posedávají kolem, jen aby se dali chytit, vzadu na zahrádce spousta zeleniny. Možná se tam najde pár kuřátek a koza, kvůli čerstvému mlíku. A už vůbec nepochybuju, že bývalí majitelé nechali vzadu v kůlně kočárek.“

„Theo, nemáme na vybranou,“ řekla Miriam klidně, ale důrazně. Nespouštěla z něj pohled.

Ale na vybranou neměl ani on. Ta chvíle, kdy poklekl k Julianiným nohám a ucítil pod svýma rukama dítě, je k sobě připoutala nenávratně. A oni ho potřebují. Rolf má možná zlost, ale pořád ho potřebuje. Kdyby došlo k nejhoršímu, může intervenovat u Xana. Kdyby padli do rukou tajné policie, jeho hlas by možná vyslyšeli.

Sáhl do kapsy pro klíče, Rolf okamžitě natáhl ruku. „Ne, pojedu já,“ ozval se Theo. „Ty hledej cestu. Máš tam mapu.“

Zbytečně se ušklíbl, bylo to nerozumné. V Rolfově hlase zazníval nebezpečný chlad. „Podceňuješ nás, že jo?“

„Ne, proč bych měl?“

„Nepotřebuješ k tomu důvod. Pohrdáš celým světem kromě lidí svého druhu, lidí se vzděláním, s tvými zkušenostmi a možnostmi. Gaskoněk je dvakrát víc chlap než ty. Co jsi za celý svůj život dokázal? Co jsi dělal kromě spousty žvanění o minulosti? Ani se nedivím, že sis vybral muzea jako místo setkání. Tam se cítíš doma. Gaskoněk dokázal ničit přistávací mola a zabránit Propuštění úplně sám. Jestlipak bys to svedl?“

„Užívat výbušniny? Ne, přiznávám, že to nepatří k mým schopnostem.“

Rolf napodobil jeho řeč. „Připouštím, že to nepatří k mým schopnostem. Měl by ses slyšet. Nejsi jedním z nás, nikdy jsi nebyl. Nemáš kuráž. A nemysli si, že tě opravdu chceme. Nemysli si, že tě máme rádi. Jsi tady, protože jsi Guvernérův bratranec. To by se mohlo hodit.“

Užíval množné číslo, ale oba věděli, o kom mluví. „Když tak obdivuješ Gaskonce,“ přerušil ho Theo, „proč jste mu nevěřili? Kdyby věděl o tom dítěti, poslouchal by rozkazy. Jsi za něj zodpovědný, za to, že ho chytili, a jestli je po smrti, také za jeho smrt. Nesvaluj všechno na mě, když sám máš pocit viny.“

Ucítil Miriaminu ruku na své. „Klid, Theo,“ nařídila s tichou autoritou. „Když se budeme hádat, jsme předem mrtví. Pojedme odtud. O. K.?“

Theo s Rolfem vklouzli dopředu, ostatní na zadní sedadlo.

„Tak kam?“

„Severozápad a dál do Walesu. Za hranicemi budeme bezpečnější. Guvernérova moc tam sice sahá, ale mají na něj spíš vztek, než aby ho milovali. Pojedeme v noci, ve dne budeme spát. Musíme se držet vedlejších silnic. Důležitější je nedat se chytit, ne lámat rekordy. A budou hledat to auto. Jakmile se nám naskytne šance, vyměníme ho.“

V té chvíli dostal Theo nápad. Jasper! Jasper je tak pěkně blízko, tak skvěle zásobený. Jasper, který zoufale touží přestěhovat se k němu do St John Street.

„Mám tady kousek přítele,“ začal, „poblíž Asthallu, prakticky v další vesnici. Má obrovské zásoby potravin, myslím, že se mi podaří ho přesvědčit, aby nám půjčil auto.“

„Proč si myslíš, že s tím bude souhlasit?“ zeptal se Rolf.

„Existuje něco, po čem zoufale touží a co mu já můžu poskytnout.“

„Nesmíme ztrácet čas. Jak dlouho ti to přesvědčování bude trvat?“

Theo se snažil ovládnout podráždění. „Získat nové auto a nabrat zásoby se jen stěží dá nazývat ztrátou času. Myslím, že to je základ. Ale jestli máš lepší nápad, ven s ním.“

„Tak dobře, jedme,“ svolil Rolf.

Theo nastartoval a vyjel opatrně do tmy. Když se dostali na předměstí Asthallu, znovu promluvil. „Půjčíme si jeho auto a svý nechám v garáži. Když budeme mít trochu štěstí, potrvá jim nějaký čas, než se k němu dostanou. Můžu se zaručit, že bude mlčet.“

Julian se naklonila dopředu. „Neznamená to, že ho vystavíme nebezpečí? To nesmíme.“

Rolf byl netrpělivý. „Musí riskovat.“

„Kdyby nás chytili,“ odpověděl Theo, „jediné, co s ním máme společného, je jeho auto. Může se hádat, že mu ho někdo v noci ukradl, že jsme ho ukradli my, nebo že jsme ho násilím donutili s námi spolupracovat.“

„Ty předpokládáš, že nebude spolupracovat? Nejspíš bych měl jít s tebou a dohlédnout na to.“

„Násilím? Nebuď blázen. Jak dlouho by zůstal zticha? Pomůže nám, ale ne když mu začneš vyhrožovat. Potřebuju, aby se mnou šla jediné Miriam.“

„Proč ona?“

„Protože ví, co potřebuje k porodu.“

Rolf se dál nepřel. Thea zajímalo, jestli s Rolfem zachází dostatečně taktně, pak dostal vztek, že kvůli jeho aroganci musí vůbec takt užívat. Ale je třeba zabránit otevřenému střetnutí. Ve srovnání s Julianiným bezpečím, s obrovskou důležitostí tohoto podniku, se jeho vzrůstající podráždění zdálo triviální, ale nebezpečnou slabostí. Byl by s nimi šel dobrovolně, ale ve skutečnosti neměl na vybranou. Julian a jejímu nenarozenému dítěti je zavázán věností.

Když pozvedl ruku, aby zazvonil u domovních dveří v obrovských vratech, ke svému překvapení našel vrata otevřená. Postrčil Miriam a vešli společně. Tiše za nimi zavřel. V domě byla tma kromě obývacího pokoje. Závěsy byly stažené, ale několikacentimetrová mezera propouštěla světlo. Všiml si, že i garáž je odemčená, dveře zvednuté, odhalující tmavou karoserii renaulta. Už ho nepřekvapilo, když našel otevřený i zadní vchod. Rozsvítil v hale a slabě zavolal, ale nikdo neodpověděl. S Miriam těsně v patách prošel chodbou do obýváku.

Jakmile strčil do dveří, věděl, co tam najde. Ten puch ho div nezadusil, silný a děsný jak při masové nákaze, krev, výkaly, zápach smrti. Jasper si na poslední výstup svého života udělal pohodlí. Seděl v křesle před vyhaslým krbem, ruce volně svěšené. Metoda, jakou zvolil, byla jistá a její následky katastrofální. Vložil si pistoli do úst a ustřelil si vršek hlavy. To, co z ní zůstalo, spadlo na hrudník a vytvořilo tuhou náprsenku ze zahnědlé krve, která vypadala jako uschlé zvratky. Byl levák. Zbraň se válela na podlaze pod malým kulatým stolkem, na němž ležely klíče od domu a od garáže, prázdná sklenka, prázdná láhev klaretu a zpráva psaná rukou, nejprve latinsky, pak anglicky.

Quid te exempta iuvat spinis de pluribus una?

Vivere si recte nescis, decede peritis.

Lusisti satis, edisti satis atque bibisti:

Tempus abire tibi est.

Miriam se pohnula a pohladila studené prsty instinktivním, marným gestem útěchy. „Ubohý chlapík, ubohý chlapík.“

„Rolf by řekl, že nám prokázal službu. Teď nemusím ztrácet čas přesvědčováním.“

„Proč zemřel? Co se říká v tom dopisu?“

„Je tam citát z Horatia. Říká se v něm, že to, když se zbavíme jediného trnu z keře, nepřinese žádnou radost. Když nemůžeš žít dobře, odejdi. Nejspíš to našel v *Oxfordské knize citátů*.“

Anglická douška byla kratší a jednodušší. *Omlouvám se za ten svinčík. Ve zbrani zbyla jedna kulka.* Je to varování nebo výzva, zajímalo Thea. Co Jaspera dohnalo k tomuto činu? Výčitky svědomí, stesk, osamělost, zoufalství, nebo poznání, že trn byl vytržen, ale bolest zůstala a rány se nehojily. „Nejspíš najdeš nahoře nějaké příkrývky. Já dojdou pro zásoby,“ řekl místo toho.

Byl rád, že má na sobě dlouhý venkovský kabát. Vnitřní kapsy klidně skryjí revolver. Zkontroloval, jestli v komoře zbyla opravdu jedna kulka, vyjmul ji a obojí strčil do kapsy.

Kuchyně byla přečpaná, ale uklizená, s řadou hrnečků, visících se srovnanými oušky, pracovní plochy holé, nic nenasvědčovalo tomu, že by je někdo užíval, kromě utěrky, zmačkané a zjevně nedávno prané, která se sušila přehozená přes odkapávač. Jediným rušivým jevem v tom pořádku byly dvě předložky, srolované a opřené o zeď. Zamýšlel se Jasper zastřelit tady a dělal si starost, aby krev šla dobře setřít z dlaždic? Nebo chtěl ještě jednou umýt podlahu, a pak mu došla marnost snahy zachovat dekorum?

Dveře špižírny byly odemčené. Po pětadvaceti letech křečkování nebylo třeba schovávat ten poklad. Nechal ho otevřený, jako nechal otevřený svůj život náhodnému drancování. Taky tady byl pořádek. Dřevěné regály nesly plechovky, po stranách olemované páskou. Každá byla opatřena nálepkou popsanou Jasperovým úhledným rukopisem. *Maso. Konzervované ovoce, Sušené mléko, Cukr, Káva, Rýže, Čaj, Mouka.* Pohled na ty cedulky, na téměř kaligrafické písmo, vyvolal v Theovi kratičký záchvat lítosti, bolestivý a nevítaný, dloubnutí soucitu a žalu, jež pohled na Jasperův rozprsklý mozek a krvavou hrud' nedokázal vzbudit. Nechal vše odplynout a pak se soustředil na práci. V první chvíli ho napadlo vyprázdnit plechovky na podlahu a

vybrat si věci, které potřebují nejvíc, přinejmenším pro první týden, ale řekl si, že na to není čas. Dokonce jen odtržení pásky by zdržovalo. Bude lepší volit z neotevřených kousků. Maso, mléko, sušené ovoce, kávu, cukr, konzervovanou zeleninu. Menší konzervy nesly označení různých léků a injekcí, tabletek čistících vodu a zápalek, nebylo těžké se rozhodnout. Horší to bylo s dvěma lihovými vařiči. Starý typ měl jen jeden hořák, druhý, moderní, trojitý vařič, mu připadal nešikovný, protože by zabral příliš místa. Byl rád, když našel plechovku s lihem a dva galony benzínu. Doufal, že nádrž ve voze je plná.

Slyšel, jak Miriam rychle, ale tiše pobíhá nahoře, a když šel podruhé s náručí plechovek k autu, potkal ji dole pod schody, s bradou spočívající na polštářích.

„Můžou se hodit.“

„Zaberou pořádný kus místa. Máš všechno, co budeš potřebovat k porodu?“

„Spoustu ručníků a povlečení. Na polštářích můžeme sedět. A v ložnici mají lékárníčku. Vyprázdnila jsem ji a všechno jsem to dala do krabice. Dezinfekční prostředek se bude hodit, ale většinou jsou tam obyčejné léky – aspirin, soda, něco proti kašli. V tomhle místě najdeš všechno. Škoda že tu nemůžeme zůstat.“

Nebylo to zrovna nejlepší prohlášení, ale odpověděl. „Až zjistí, že jsem zmizel, bude to jedno z prvních míst, kam zajdou. Budou vyslýchat a navštíví všechny mé známé.“

Pracovali tiše a metodicky. Za chvíli byl kufr plný, potichu ho přibouchli. „Dáme moje auto do garáže a zamkneme. Zamknu i vrata zvenčí. Nezadrží to tajnou polici, ale náhodné návštěvníky ano.“

Když zavíral dveře domku, Miriam mu položila ruku na rameno a vyhrkla: „Ta pistole. Bude lepší, když se Rolf nedozví, že ji máš.“

Z jejího hlasu se ozvalo naléhání, skoro autoritativní příkaz, který odrážel jeho podvědomé obavy. „Nezamýšlel jsem to věšet Rolfovi na nos,“ bránil se.

„Ani Julian to radši neříkej. Rolf by se ti pokoušel zbraň vzít, Julian by ji chtěla zahodit.“

„Nepovím to nikomu,“ řekl odměřeně, „ale když bude Julian potřebovat ochranu pro sebe a své dítě, bude muset přijmout prostředky. Chce snad být spravedlivější než Bůh?“

Opatrně vystrkal renaulta ke kraji a zaparkovat ho za roverem. Rolf pochodoval vedle auta, celý rozhořčený.

„Byli jste tam sakra dlouho. Nějaké potíže?“

„Ne. Jasper je mrtvý. Spáchal sebevraždu. Pobrali jsme toho tolik, co tahle kára uveze. Zajed' s roverem do garáže a já za tebou zamknu vrata. Dům už jsem zajistil.“

V roveru nebylo nic, co by stálo za přenesení, kromě silniční mapy a paperbackového vydání *Emmy*, kterou našel ve skřínce na rukavice. Strčil knížku do kapsy k revolveru a deníku. Za dvě minuty byli všichni v renaultu. Theo si sedl za volant, Rolf po chvilce váhání vedle, Julian se usadila mezi Miriam a Lukem. Theo zamkl vrata a klíč přehodil dovnitř. Ze ztemnělého domu nebylo vidět nic kromě tmavé strmé střechy.

23

Během první hodiny museli dvakrát zastavit, aby si Julian a Miriam odskočily do tmy. Rolf napínal zrak, celý nesvůj, když mu zmizely z dohledu. Jako odpověď na jeho zjevnou netrpělivost Miriam klidně řekla: „Musíš si na to zvyknout. To se stává ke konci těhotenství. Tlačí to na močový měchýř.“

Při třetí zastávce vyšli všichni, aby se protáhli, a Luke se s omluvným mumláním pustil ke křoví. Auto mělo zhasnutá světla a motor vypnutý, ticho bylo téměř absolutní. Vzduch byl teplý a sladký, jako by bylo pořád léto, vysoko na obloze zářily jasné hvězdy. Theo měl dojem, že cítí vzdálené fazolové pole, ale nejspíš je to jen iluze: květy už dávno odkvetly a z fazolí už jsou nalité lusky.

Rolf k němu popošel. „My dva si musíme promluvit.“

„Tak mluv.“

„Nemůžeme mít na té výpravě dva vůdce.“

„Na výpravě, tak tomu říkáš? Pět špatně vyzbrojených uprchlíků s nejasnou představou, kam jedou nebo co budou dělat, až se tam dostanou. To jen stěží vyžaduje nějaké vedení. Ale když ti to udělá dobře, mně to nečiní žádné potíže, pokud neočekáváš bezvýhradnou poslušnost.“

„Nikdy jsi k nám nepatřil, nikdy jsi nebyl součástí skupiny. Měls možnost se k nám připojit, ale vykašlal ses na nás. Jsi tady jen proto, že jsem pro tebe poslal.“

„Jsem tady proto, že pro mě poslala Julian. Musíme se s tím vypořádat. Spokojím se s tebou, když nemám na vybranou. Předpokládám, že projevíš obdobnou toleranci.“

„Chci řídit.“ Pak, jako by to neřekl dost jasně, dodal: „Odteď chci sedět za volantem.“

Theo se rozesmál, jeho veselí bylo spontánní a upřímné. „Julianino dítě uvítá svět jako zázrak. Tebe budou ctít jako otce toho zázraku. Nový Adam, Zploditel nové rasy, Spasitel lidstva. To je dostatečně velká moc pro muže, daleko víc moci, než s jakou budeš schopný se vyrovnat. A ty si lámeš hlavu s tím, jestli tě pustím za volant!“

Rolf se na okamžik zastavil. „V pořádku. Uděláme dohodu. Možná že tě i využiju. Guvernér se domníval, že máš co nabídnout. Taky já budu potřebovat poradce.“

„Koukám, že budu důvěrníkem celého světa. Nejspíš přijdeš na to, že se k tomu nehodím, jako on.“ Chvilku mlčel a pak se zeptal: „Takže ty si zahráváš s myšlenkou, že převezeš moc?“

„A proč ne? Když budou chtít mé sperma, budou mě muset zvolit. Nemůžou mít jedno bez druhého. Zvládnou tu práci stejně dobře jako on.“

„Myslel jsem, že jste bojovali proti tomu, jak to dělá špatně, jaký je nemilosrdný tyran. A teď navrhuješ zaměnit jednu diktaturu za druhou. Tentokrát jsi benevolentnější, že. Většina tyranů tak začínala.“

Rolf neodpověděl. Theo si pomyslel: jsme tu sami. Možná že je to jediná příležitost, kdy s ním můžu promluvit beze svědků. „Podívej se,“ začal, „pořád si myslím, že bychom měli zavolat Guvernérovi,

poskytnout Julian péči, jakou potřebuje. Víš dobře, že je to jediná rozumná cesta.“

„A ty zase víš, že s tím nebude souhlasit. Bude v pořádku. Porod je přirozený proces, nebo snad ne? Má u sebe porodní bábu.“

„Která nebyla u porodu pětadvacet let. A vždycky je tu možnost komplikací.“

„Žádné komplikace nenastanou. Miriam se ničeho neobává. V každém případě se Julian ocitne ve větších komplikacích, fyzických i duševních, kdybychom ji donutili jít do nemocnice. Je z Guvernéra celá vyděšená, myslí si, že je to ďábel. Zabil Miriamina bratra a nejspíš teď vraždí Gaskoňce. Je celá pryč z toho, že ublíží dítěti.“

„To je směšné! Ani jeden z nás tomu nevěří. To je to poslední, co by chtěl udělat. Jakmile jednou bude vlastnit dítě, jeho moc se obrovskou měrou zvětší, nejen v Británii, ale na celém světě.“

„Ne jeho moc, moje. Nebojím se o její bezpečí. Rada jí neublíží, ani děcku. Ale budu to já, ne Xan Lyppiatt, kdo představí dítě světu. A pak uvidíme, kdo se stane Guvernérem Anglie.“

„Takže jaké máš plány?“

„Co tím myslíš?“ zeptal se Rolf s podezřením v hlase.

„No, musíš mít nějakou představu, jak to zařídiš, abys vyrval moc z Guvernérových rukou.“

„Nikdo tady nemluví o tom, že mu ji vyrvu. Lidé mi ji svěří sami. Nic jiného jim nezbude, když budou chtít znovu zalidnit Anglii.“

„Ach tak. Lidé ti ji svěří. Dobrá, nejspíš máš pravdu. Co pak?“

„Jmenuju vlastní Radu, ale bez Xana Lyppiatta. Lyppiatt už si svého sousta moci užil.“

„Předpokládám, že podnikneš něco, abys zpacifikoval ostrov Man.“

„To jen stěží stojí na prvním místě. Země by mi asi nejspíš nepoděkovala, kdybych mezi ně pustil tlupu kriminálníků a psychopatů. To počká, dokud se sami nezredukuje přirozenou cestou. Tenhle problém se vyřeší sám od sebe.“

„To je podle mě i Lyppiattova myšlenka,“ namítl Theo. „Miriam to moc nepotěší.“

„Nechci potěšit Miriam. Má svou práci, kterou musí udělat, a až ji udělá, dostane náležitou odměnu.“

„A Přesídlenci? Plánuješ s nimi lepší zacházení, nebo hodláš úplně zastavit přistěhovalectví mladých cizinců? Koneckonců jejich vlastní země je taky potřebují.“

„Dám na to pozor, aby se těm, kterým dovolíme přijet, dostalo slušného zacházení.“

„Mám dojem, že zrovna tohle si myslí Guvernér. A co Propuštění?“

„Nebudu zasahovat do svobodné vůle lidí, když si chtějí vzít život způsobem, který považují za přijatelný.“

„Guvernér by s tebou souhlasil.“

„To, co můžu udělat já a on ne, je zplodit novou rasu,“ vyštěkl Rolf. „Existují podrobná data o zdravých ženách od třiceti do padesáti. O plodné sperma bude nepředstavitelný zájem. Samozřejmě že je tu nebezpečí křížení se navzájem. Proto musíme vybrat velmi pečlivě ty naprosto zdravé a s vysokou inteligencí.“

„Guvernér Anglie by s tebou souhlasil. Takový byl i jeho plán.“

„Jenže on nemá sperma, já ano.“

„Jednu věc jsi zjevně neuvážil,“ prohodil Theo. „Záleží na tom, co se narodí, nemyslíš? Dítě musí být normální a zdravé. Napadlo tě vůbec, že by se mohla narodit zrůda?“

„Proč zrovna zrůda? Proč bychom my dva nemohli mít normální dítě?“

Ten moment zranitelnosti a důvěrnosti – skrytého a nakonec přiznaného strachu, selhání hlasu – vyvolal v Theovi na chvílku určité sympatie. Nestačilo to, aby měl rád svého společníka, ale zabránilo mu to vyslovit, co měl na mysli. Bylo by větší štěstí pro oba, kdyby to dítě bylo nenormální, deformované, idiot, zrůda. Když bude zdravé, stane se z tebe samec, pokusný králík na zbytek života. Nepředstavuj si, že se Guvernér vzdá moci – nevzdá se jí ani ve prospěch otce nového pokolení. Možná že budou potřebovat tvé sperma, ale zmocní se dostatečného množství, aby znovu zalidnili Anglii a polovinu světa, a pak rozhodnou, že jsi nahraditelný. Jednou v tobě Guvernér spatří hrozbu, tak se to nejspíš stane.

Ale nepromluvil.

Z temnoty se vynořily tři postavy, první Luke, za ním Miriam a Julian, ruku v ruce, šli opatrně přes hrbolatý travnatý okraj. Rolf se nacpal za volant.

„V pořádku,“ utrousil. „Od této chvíle řídím.“

24

Jakmile začalo auto poskakovat po silnici, Theovi bylo jasné, že Rolf jede příliš rychle. Pohlédl na něj a v duchu se ptal, jestli to má risknout a varovat ho, ale přitom doufal, že se povrch vozovky zlepší a nebude to nutné. V bílém paprsku reflektorů vypadala hrbolatá silnice děsivě a cize jako měsíční krajina, blízká, a přitom záhadně vzdálená a nekonečná. Rolf hleděl předním sklem s divokou náruživostí jezdce formule 1, svíral volant, jako by se z temnoty mohla snést neočekávaná překážka. Silnice plná výmolů, vyježděných kolejí a hrbolů by představovala riziko i pro opatrného řidiče. Pod Rolfovým tvrdým vedením se auto kolíbalo, naklánělo a házelo s třemi pasažéry namačkanými vzadu ze strany na stranu.

Miriam se podařilo nahnout dopředu. „Klid, Rolfe. Zpomal. Tohle není pro Julian dobré. Přece nechceš, aby předčasně porodila.“

Hlas měla klidný, ale naprosto autoritativní, výsledek se dostavil okamžitě. Rolf stáhl nohu z plynu, ale bylo příliš pozdě. Auto zavibrovalo, prudce sebou škublo a na pár vteřin se vymklo kontrole. Rolf dupl na brzdu a vůz se smykem zastavil.

„Krucinál, píchli jsme přední kolo,“ vybuchl.

Nemělo žádný smysl vzájemně se obviňovat. Theo uvolnil bezpečnostní pás. „V kufru je rezerva. Musíme auto dostat ze silnice.“

Vylezli ven a skryli se v tmavém stínu křoví, zatímco Rolf pojížděl na travnatý okraj. Theo si všiml, že jsou v otevřené zvlněné krajině, podle něj tak asi patnáct kilometrů od Stratfordu. Po obou stranách ubíhal neudržovaný křovinatý plot z vysokých propletených keřů, občas přerušovaných mezerami, jimiž mohli vidět zjizvené brázdy zoraného pole. Julian, zahalená do dlouhého pláště, stála

pokojně a tiše, jako poslušné dítě, které vzali na piknik a ono teď trpělivě čeká, až dospělí odstraní nějakou malou nehodu.

Miriamin hlas zněl klidně, ale přece jen nedokázala potlačit podtón plný obav. „Jak dlouho to bude trvat?“

Rolf se rozhlédl. „Asi dvacet minut, možná méně, když budeme mít štěstí. Ale bylo by bezpečnější sjet z cesty, aby nás nikdo neviděl.“

Bez jakéhokoli vysvětlení se rozběhl dopředu. Čekali, oči upírali do tmy. Do minuty byl zpátky. „Asi sto metrů po pravé straně jsou vrata a zarostlá cesta. Vypadá to, jako by vedla k tomu remízku. Tam budeme v bezpečí. Bůh ví, že tudy skoro nikdo nejezdí, ale když jsme mohli jet my, mohou i další. Nesmíme riskovat, že nějaký blbec zastaví a nabídne nám pomoc.“

„Jak je to daleko?“ vyzvídala Miriam. „Nepůjdeme dál, než je nezbytně nutné, a po ráfku to nebude žádná legrace.“

„Musíme se schovat,“ namítl Rolf. „Nejsem si jistý, za jak dlouho to stihnem. Nesmí nás být ze silnice vidět.“

Theo s ním v duchu souhlasil. Bylo daleko důležitější zůstat nepozorován než honit kilometry. Tajná policie nemá představu, kterým směrem se pustili, a dokud neobjeví Jasperovu mrtvolu, neznají ani číslo vozu. Sedl si na místo řidiče, Rolf neprotestoval.

„S tím nákladem v kufru bude lepší auto odlehčit. Julian může jet, ostatní půjdou.“

Vrátka a pěšina byly blíž, než Theo očekával. Zarostlá cesta stoupala pomalu do vršku podél zoraného pole, které už dávno leželo ladem. Pneumatiky traktoru vyryly do země hluboké brázdy. Prostřední hrbol byl porostlý vysokou travou, chvěla se jako křehké antény ve světle reflektorů. Theo jel pomalu a opatrně, vzadu seděla Julian, vedle vozu se pohybovaly tři mlčenlivé postavy jako temné stíny. Když dorazili k remízku, zjistili, že stromy poskytují daleko větší příkrov, než očekávali. Ale byla tam ještě jedna překážka. Od remízku je dělila hluboká, skoro dva metry široká strouha.

Rolf zabušil na okýnko. „Počkej chvíli,“ řekl a vyrazil kupředu. Za chvíli byl zpátky. „Asi tak třicet metrů odtud je přejezd. Zdá se, že vede na takovou mýtinu.“

Vjezd do lesa tvořil úzký most stlučený z ohoblovaných klád a byl zasypaný zemí protkanou travou a plevellem. Theo s úlevou

zaznamenal, že je dostatečně široký pro auto, ale počkal, dokud Rolf nerozsvítil baterku a neprověřil klády. Zamával na Thea a ten bez potíží promanévroval na druhou stranu. Auto jemně poskakovalo mezi skupinou buků. Jejich větve se vysoko proplétaly a tvořily baldachýn bronzových listů, spletený jako vyřezávaná střecha. Theo vystoupil na změt' suchých praskajících listů a rozházených bukvic.

Rolf s Theem společně podložili kola. Miriam držela baterku. Luke s Julian stáli mlčky a pozorovali Rolfa, jak vyndává z kufru rezervu, hever a stahovák. Ale sundat kolo se ukázalo daleko složitější, než Theo očekával. Matky byly utažené tak silně, že je ani Rolf nedokázal povolit.

Světlo baterky poskočilo, jak se Miriam usazovala do lepší polohy. „Prokristapána, drž to pořádně,“ vyjel na ni Rolf. „Nevídím na práci. Svítí to jak za dušičky.“

Za vteřinu zhaslo světlo úplně.

Miriam nečekala na další poznámku. „Náhradní baterii nemáme. Promiň. Musíme tady zkejsnout do rána.“

Theo myslel, že Rolf vybuchne, ale nevybuchl, jen klidně řekl: „Takže tak jako tak si můžeme něco sníst a udělat si pohodlí na zbytek noci.“

25

Theo s Rolfem se uložili ke spaní na zem, ostatní si vlezli do auta, Luke na přední sedadlo, obě ženy se stočily vzadu. Theo si nanosil plné náruče spadaného bukového listí, rozložil na ně Jasperův kabát a přikryl se dekou a vlastním svrchníkem. Poslední, co proniklo do jeho podvědomí, byl šepot žen, jak se uvelebovaly ke spánku, a praskání větviček, když se zavrtával hlouběji do listnatého lůžka. Ještě než usnul, začal se zvedat vítr, ne tolik, aby rozhoupal silné větve v korunách, ale stačil vyvolávat vzdálený zvuk probouzejícího se lesa.

Druhý den ráno otevřel oči a spatřil krajku bronzových a červenohnědých bukových listů, jen občas protkávanou jazyky bledého, mléčného světla. Uvědomoval si tvrdou zem pod sebou,

vůni půdy a listí, pronikavou a podivně uklidňující. Vyhrabal se zpod těžkého příkrovu kabátu a přikrývky a protáhl se. Záda i ramena měl rozbolavělá. Překvapilo ho, že spal tak tvrdě, původně měkké lůžko se pod jeho vahou změnilo v tvrdé prkno.

Zdálo se, že vstal poslední. Dveře auta byly otevřené, sedadla prázdná. Někdo už kuchtil čaj k snídani. Na kládě stálo pět hrníčků, všechny z Jasperovy sbírky korunovačních šálků, a kovová konvice. Barevné hrníčky vypadaly podivně slavnostně.

„Posluž si,“ zval ho Rolf.

Miriam držela v obou rukou polštáře a divoce je naklepávala. Odnesla je zpátky do vozu, zatímco Rolf už se pustil do výměny kola. Theo si vypil čaj a pak k němu přešel, aby mu pomohl. Pracovali společně – účinně a přátelsky. Rolfovy velké ruce se silnými prsty byly obdivuhodně obratné. Nejspíš proto, že byli odpočatí, méně podráždění a už ne závislí na jediném slabém paprsku baterky, původně vzdorující matky povolily pod spojeným úsilím.

Theo si nabral plnou hrst suchého listí, aby si utřel ruce. „Kde je Julian s Lukem?“ zeptal se.

„Modlí se,“ odpověděl Rolf. „Dělají to každý den. Až se vrátí, nasnídáme se. Dal jsem Lukeovi na starost stravování. Je to pro něj dobré, musí dělat taky něco užitečnějšího než omílat s mou ženou modlitby.“

„Nemůžou se modlit tady? Měli bychom se držet pohromadě.“

„Nejsou daleko. Mají rádi soukromí. V každém případě jim to nesmím zarazit. Julian to má ráda a Miriam tvrdí, že ji musím udržovat klidnou a šťastnou. To modlení jí zjevně prospívá. Je to pro ně určitý rituál. A vůbec to neškodí. Proč se nezvedneš a nejdeš za nimi, když ti to dělá těžkou hlavu?“

„Myslím, že po mně netouží,“ řekl Theo.

„Nevím, možná že ano. Možná že by tě chtěli konvertovat. Jsi křesťan.“

„Ne, to nejsem.“

„V co tedy věříš?“

„V co bych podle tebe měl věřit?“

„V ty věci, které lidé zatížení náboženstvím považují za důležité. Jestli je Bůh? Jak si vysvětluješ existenci d'ábla? Co se stane, až umřeme? Odkud pocházíme? Jak bychom měli prožít svoje životy?“

„To poslední je nejdůležitější, jediná otázka, na níž opravdu záleží. Nemusíš mít nic společného s náboženstvím, abys v tohle věřil. A nemusíš být křesťan, abys našel odpověď.“

Rolf se k němu otočil a zeptal se, jako by ho to opravdu zajímalo: „Ale v co věříš? Nemyslím jenom náboženství. Čím seš si jistý?“

„Že jsem kdysi nebyl a teď jsem. Že tady jednoho dne už nebudu.“

Rolf se krátce zasmál, spíš to byl drsný výkřik. „To je dost bezpečné. Nikdo se s tebou nemůže hádat. A v co věří on, Guvernér Anglie?“

„Nevím, nikdy jsme o tom nemluvili.“

Přišla Miriam, zády se opřela o kufr auta, roztáhla nohy a s úsměvem zvedla obličej ke slunci. Zavřela oči a mlčky poslouchala.

„Věřival jsem v Boha,“ pokračoval Rolf, „a v d'ábla, a pak jsem se jednou ráno probudil, bylo mi dvanáct, a svou víru jsem ztratil. Prostě jsem otevřel oči a zjistil jsem, že nevěřím v žádnou z těch věcí, kterou mě křesťanští bratři učili. Myslel jsem si, že kdyby se to někdy stalo, byl bych příliš vyděšený, než abych žil dál, ale žádný rozdíl jsem nepozoroval. Jednou večer jsem si lehl jako věřící, a druhý den ráno jsem se vzbudil jako pohan. Ani jsem nemohl říct Bohu, jak mě to mrzí, protože pro mě už žádný neexistoval. A opravdu na tom dál nezáleželo. Od té doby už nikdy.“

„Co jsi dosadil na to prázdné místo po Bohu?“ zeptala se Miriam, aniž otevřela oči.

„Žádné prázdné místo nebylo. To se vám právě snažím vysvětlit.“

„A co d'ábel?“

„Věřím v Guvernéra Anglie. Ten existuje. Ten pro mě představuje peklo natolik, že mi úplně stačí.“

Theo se od nich oddělil a pustil se úzkou cestičkou mezi stromy. Pořád se cítil nesvůj kvůli Julianině nepřítomnosti, nesvůj a podrážděný. Měla by vědět, že se musí držet pohromadě, měla by si uvědomit, že by někdo, náhodný tulák, dřevař, zemědělec, mohl jít kolem a spatřit je. Není to jen tajná policie a granátníci, z kterých je

třeba mít strach. Věděl, že přikrmuje zlobu iracionálními obavami. Kdo by je asi v tuhle hodinu a na tomhle místě mohl překvapit? Zlost se v něm zvedla a udivila ho svou prudkostí.

A pak je spatřil. Necelých padesát metrů od mýtiny klečeli na malém proužku zeleného mechu. Byli naprosto soustředění. Luke rozložil svůj oltář – jednu z plechovek otočených dnem vzhůru s ubrouskem nahoře. V talířku byla připevněná jediná svíce. Vedle ležel další s dvěma chlebovými kůrkami a pak ještě hrnek. Luke měl kolem krku krémově zbarvenou štolu. Theo si pomyslel, jestli ji neměl předtím stočenou v kapse. Vůbec si jeho přítomnost neuvědomovali, připomínali dvě děti naprosto zabrané do čistě soukromé hry, vážné obličejy grošované stíny listů. Díval se, jak Luke pozvedá talířek s dvěma kůrkami v levé ruce, nad ně pokládá pravou dlaň. Julian sklonila hlavu, jako by se ještě víc přikrčila k zemi.

Slova, napůl zapomenutá ve vzdáleném dětství, byla vyslovována tiše, ale srozumitelně.

„Učiň, Bože, ty sám, ať je tato oběť v plnosti tvého požehnání tobě zasvěcená, právoplatná a duchovní, hodná tvého zalíbení; ať se nám stane tělem a krví tvého milovaného Syna, našeho Pána, Ježíše Krista. Neboť On večer před svým utrpením vzal do svatých a ctihodných rukou chléb, pozdvihl oči k nebi, k tobě, svém Otci všemohoucímu, vzdal ti díky a požehnal, lámal, dával svým učedníkům a řekl: Vezměte a jezte z toho všichni. Toto je moje tělo, které se za vás vydává. To konejte na mou památku. Pane...“

Stál vzadu pod příkrovem stromů a naslouchal. V duchu se přenesl do toho malého, pochmurného kostelíka v Surrey. Byla neděle a on měl na sobě tmavomodrý oblek. Pan Greenstreet, sebejistý, dokonale se ovládající, pobíhal od lavice k lavici kongregace až k ohrádce před oltářem. Vybavoval si matku s hlavou skloněnou. Tehdy se cítil vyloučený, jako se cítil vyloučený i nyní.

Vyklouzl ze svého místa mezi stromy a došel zpátky na mýtinu. „Už jsou skoro u konce,“ řekl. „Nebude to dlouho trvat.“

„Nikdy to netrvá dlouho. Ale stejně na ně se snídání počkáme. Měli bychom být vděční, že Luke necítí potřebu sloužit celou mši.“

V hlase i úsměvu se odrážela shovívavost. Thea by zajímal skutečný vztah těch dvou, možná že Rolf toleruje Lukea jako dítě, které chce pomáhat dospělým. Samozřejmě že nemůže pomoci, ale dělá co může, aby bylo užitečné a nepřekáželo. Je Rolf pouze shovívavý k tomu, co bere jako rozmar těhotné ženy? Když Julian chtěla služby osobního kaplana, zahrnul Lukea mezi Pět rybiček, přestože nemá žádné jiné dovednosti. Nebo v Rolfovi zůstaly z dětství určité pověry? Viděl v Lukeovi alespoň zčásti tvůrce zázraků, který by se mohl pokusit přeměnit suché kůrky na maso, nositele štěstí, někoho, kdo má mystickou moc a vládne kouzlu, člověka, jehož přítomnost by mohla snížit nebezpečí hrozící od bohů lesa a noci?

26

Pátek 15. října 2021

Tenhle vstup píši na mýtince pod buky, zády opřený o silný kmen. Je pozdě odpoledne, stíny se začínají prodlužovat, ale v hájku se stále třepotá teplo dne. Jsem přesvědčen, že to je poslední zápis do deníku, ale ať moje slova nebo já sám přežijeme či ne, potřebuji tenhle den zaznamenat. Proběhl ve znamení nebývalého štěstí, a přitom jsem ho strávil se čtyřmi cizími lidmi. V letech před rokem Omega, na začátku každého akademického roku, jsem psával hodnocení uchazečů, které jsem vybral k přijetí do koleje. Tenhle záznam, s fotografií ze žádosti, jsem uložil do soukromé složky. Na konci tříletého studia jsem se se zájmem díval, jak byl můj předběžný popis přesný, jak málo se změnili, jak bezmocný jsem byl při svých pokusech předělat jejich základní povahu. Málokdy jsem se mýlil. Tohle cvičení posilovalo mou přirozenou důvěru ve vlastní úsudek, snad proto jsem to dělal. Věřím, že jsem je měl možnost poznat a že jsem je poznal. To nemohu tvrdit o svých spoluuprchlících. Pořád o nich nevím téměř nic: neznám jejich rodiče, příbuzné, vzdělání, lásky, jejich naděje a touhy. A přitom jsem se dodnes necítil tak dobře ve společnosti druhé lidské bytosti, jako se cítím s těmi čtyřmi

cizinci, k nimž jsem nyní, ještě pořád váhající, připoután, a z nichž jednu začínám milovat.

Byl bezvadný podzimní den, čistá azurová obloha, sluneční svit něžný a mírný, ale intenzivní jako v polovině června, vzduch sladce voněl, přinášel iluzi kouře z táboráku, senoseče, všech sladkostí léta. Snad proto, že bukový háj je tak odlehlý, tak uzavřený, sdíleli jsme pocit absolutního bezpečí. Trávili jsme čas přecházením, povídáním, prací, hraním dětinských her s kamínky a větvičkami a stránkami vytrženými z mého deníku. Rolf zkontroloval a vyčistil auto. Když jsem pozoroval jeho úzkostlivou pečlivost, s níž se věnoval každému centimetru, jeho energické pohyby, když vůz leštil, bylo nemožné uvěřit, že tenhle mechanik zaujatý nevinnou činností, plný prosté radosti z práce, je stejný Rolf, který včera odhalil takovou aroganci a ambice.

Luke se zaměstnával proviantem. Rolf prokázal alespoň trochu vůdčí sklony, když právě jemu svěřili starost o zásoby. Luke rozhodl, že se nejprve snědí čerstvé potraviny a pak teprve konzervy podle toho, kdy jim končí záruční lhůta. Také odhalil v této na první pohled rozumné prioritě podvědomé organizační schopnosti. Roztřídil konzervy, pořídil jejich seznam, navrhl menu. Po jídle seděl tiše s modlitební knížkou nebo zašel za Miriam a Julian, které četly *Emmu*. Ležel jsem na zádech na bukovém listí, hleděl na záblesky čím dál modřejší oblohy a cítil jsem se tak rozradostněný, jako bychom měli piknik. Nemluvili jsme o vyhlídkách do budoucna, či o nebezpečí, které nás čeká. Ted' mi to připadá podivné, ale domnívám se, že to bylo spíš podvědomé rozhodnutí neplánovat, nehádat se a nediskutovat, než jen přání udržet si tenhle den neporušený. Neztrácel jsem čas tím, že bych si pročítal deník. V současné euforii nemám chuť znovu stanout tváří v tvář tomu bezohlednému, ješitnému, sardonickému a opuštěnému muži. Přestal jsem psát deník před necelými deseti měsíci a po dnešku ho už nebudu potřebovat.

Světlo pohasíná a já sotva vidím na stránky. Za hodinu vyjedeme na další cestu. Auto, nablýskané díky Rolfově péči, je naložené a připravené. Tak jako jsem přesvědčen, že tohle je poslední záznam v deníku, vím stejně dobře, že dál už budeme čelit nebezpečí a hrůzám, které si ani nedovedu představit. Nikdy jsem nebyl pověřivý, ale

tenhle pocit mi nikdo nevymluví a nevyžene z hlavy rozumnými argumenty. A i když si ho uvědomuji, stále cítím mír. A jsem rád, že jsme mohli zažít dnešní odklad, tyhle šťastné hodiny uloupené, jak se zdá, z neúprosného času. Během odpoledne, kdy se Miriam probírala věcmi vzadu v autě, našla další baterku, trochu větší než tužka, zapadlou mezi sedadly. Stěží mohla nahradit tu, která už nesvítila, ale byl jsem vděčný, že jsme o ní nevěděli dřív. Potřebovali jsme tenhle den.

27

Hodiny na palubní desce ukazovaly za pět minut tři, víc, než Theo očekával. Před nimi se rovně rozprostírala silnice, úzká a opuštěná, pak se pod koly smýkla, jako by to byl pás roztrhaného a ušmudlaného plátna. Povrch se horšil, čas od času auto divoce poskočilo, jak narazili na výmol. Nebylo možné jet rychle po takové cestě, nemohl riskovat další havárii. Noc byla temná, ale ne úplně, černá, srpek měsíce plul mezi kupíci se mračny, hvězdy připomínaly vysoko připíchnuté ostny v napůl utvořeném souhvězdí, Mléčná dráha se vinula jako světlý chomáč. Vůz šel lehce ovládat, připomínal pojízdné útočiště. Byl zahřátý jejich dechem, jemně provoněný povědomými, obyčejnými pachy, které nevzbuzovaly strach a jež se snažil ve svém obluzeném stavu identifikovat: benzin, lidská těla, Jasperův starý pes, dávno mrtvý, dokonce i slabé aroma máty. Rolf seděl vedle, tichý, ale napjatý, pozoroval vozovku. Na zadním sedadle se Julian tísnila mezi Miriam a Lukem. Bylo to nejméně pohodlné místo, tak to chtěla, snad jí to sevření dvěma těly dodávalo iluzi bezpečí. Oči měla zavřená, hlava jí spočívala na Miriamině rameni. V zadním zrcátku spatřil, jak sebou škubla a volně se kývala v předklonu. Miriam ji jemně posunula do pohodlnější pozice. Také Luke nejspíš spal, hlavu zakloněnou, ústa mírně pootevřená.

Silnice se stáčela a kroutila, ale povrch se zlepšil. Thea to ukonejšilo, věřil, že pojedou bez potíží. Snad ta cesta nemusí vést ke katastrofě. Gaskoněk mohl promluvit, ale o dítěti nic nevěděl. V

Xanových očích je Pět rybiček jen malou, opovrženíhodnou sebrankou amatérů. Možná že se ani nebude namáhat, aby je dostal. Poprvé od chvíle, kdy tahle pout' začala, vzrostla v Theovi špetička naděje.

Povalený kmen spatřil na poslední chvíli a prudce zabrzdil těsně předtím, než narazil kapotou do jeho polámaných větví. Rolf sebou škubl a začal nadávat. Theo vypnul motor – nastal okamžik naprostého ticha – a v mysli mu rychle po sobě, téměř současně, vytanuly dvě myšlenky, které ho přivedly k plnému vědomí. První byla úleva: ten strom nevypadá moc těžký, přestože je obrostlý podzimním listím. Spolu s oběma muži by ho mohli nejspíš odstranit bez větších potíží. Z druhého poznání ho jala hrůza. Nemohl spadnout sám od sebe takhle nepatřičně, v poslední době nefoukal nijak zvlášť silný vítr. Byla to úmyslná překážka.

Přesně v té vteřině k nim přiběhli Omegy. Děsivě, neslyšně, v absolutním tichu. Z každého okénka na ně hleděly pomalované obličejy zalité plameny pochodní. Miriam bezděky vykřikla. Rolf zaječel: „Zpátky. Dej tam zpátečku!“ a pokoušel se Theovi vyrvat volant i řadicí páku. Motor zařval, auto vystřelilo dozadu. Zastavili tak prudce, že je to tentokrát hodilo dopředu. Omegy se museli pohybovat rychle a tiše a zajmuli je další překážkou. A teď se ty tváře v oknech objevily znovu. Hleděl do dvou bezvýrazných očí, planoucích, bíle olemovaných, v masce tvořené modrými, žlutými a červenými spirálami. Nad pomalovaným čelem měli vlasy stažené do chocholu. V jedné ruce držel Omega planoucí pochodeň, v druhé golfovou hůl, jako policejní pendrek, ozdobený copem z vlasů. Theo si s hrůzou uvědomil, co ví. Když Pomalované tváře zabíjejí, ustříhnout vlasy své oběti a připnou si je jako trofej. Bral tyhle řeči jen napůl, částečně jako hororový folklór. Teď hleděl fascinovaně na houpající se cop a v duchu se ptal, jestli patřil muži či ženě.

Nikdo v autě nepromluvil. Zdálo se, že ticho trvá celou věčnost, ale mohlo to být jen několik vteřin. A pak začal rituální tanec. Postavy s výskotem kroužily pomalu kolem auta, tloukly holemi do střechy i dveří, rytmické dunění bubnů smíšené s vysokými, skandujícími hlasy. Všichni měli na sobě pouze krátké kalhoty, na tělech žádné obrazce. Nahé hrudníky v plamenech pochodní

vypadaly bílé jako mléko, žebra lehce zranitelná. Poskakující nohy, ozdobené hlavy a pomalované obličejy s širokou průrvou jódlujících úst vyvolávaly zdání gangu přerostlých dětí, které se s vervou pustily do ničivé, ale ve své podstatě neškodné hry.

Bylo by možné, ptal se Theo sám sebe, rozumně s nimi promluvit, nastolit alespoň zdání lidské komunikace? Ani tou myšlenkou neztrácel čas. Vzpomněl si, jak se jednou setkal s chlapíkem, který se stal jejich obětí, a vybavil si útržky toho rozhovoru. „Říká se, že zabíjejí jedinou posvátnou oběť, ale tentokrát, zaplať pánbůh, se spokojili s autem.“ A dodal: „Hlavně se s nimi nezaplést. Opusťte auto a zmizte.“ Ani pro něj nebylo snadné uprchnout, pro ně se to zdálo nemožné, navíc s těhotnou ženou. Existovala skutečnost, která by je mohla odvrátit od vražedných úmyslů, kdyby ovšem byli schopni střízlivě uvažovat a uvěřit tomu: Julianino těhotenství. Svědectví bylo dostačující dokonce i pro Omegy. Ale nemusel dlouho přemýšlet, aby znal Julianinu reakci: Neutekli před Radou a před Guvernérem, aby se jich zmocnily Pomalované tváře. Odhlédl se, Julian měla hlavu skloněnou. Nejspíš se modlila. Přál jí mnoho štěstí s tím jejím Bohem. Miriam měla oči široce otevřené a vyděšené. Lukeovu tvář neviděl, ale z Rolfova sedadla se nesl proud nadávek a oplzlostí.

Tanec pokračoval, svíjející se těla přidávala na rychlosti, volání sílilo. Bylo těžké rozpoznat, kolik jich je, ale soudil, že jich nemůže být méně než tucet. Vůbec se nepokoušeli otevřít dveře auta, ale věděl, že zámky nepředstavují žádné bezpečí. Bylo jich dost na to, aby auto převrátili. Taky měli pochodně. Zůstávalo pouze otázkou času, kdy je donutí vystoupit.

Theovy myšlenky zběsile ubíhaly. Jakou naději mají na úspěšný útěk, přinejmenším Rolf a Julian? Kaleidoskopem poskakujících těl studoval terén. Po levici stála nízká rozpadající se zeď z kamení, v určitých místech ne víc než metr vysoká. Za ní viděl temný okraj lesa. Měl zbraň a v ní jedinou kulku, ale věděl, že jen to, kdyby ji ukázal, by mohlo mít smrtelné následky. Mohl by zabít pouze jednoho, zbytek by se na ně vrhl v zběsilé odplatě. Byl by to masakr. Stačilo pomyslet na jejich fyzické předpoklady znásobené počtem. Jedinou nadějí je tma. Kdyby Julian a Rolf doběhli k okraji hájku,

měli by alespoň slabou šanci na úkryt. Kdyby utíkali dál, prodírali se hlasitě porostem neznámého lesa, mohli by je pronásledovat, ale možnost skrýt se tu byla. Úspěch závisel na tom, jestli se Omegy budou obtěžovat s pronásledováním. Existovala šance, i když jen malá, že se spokojí s autem a zbývajících třemi obětmi.

Pomyslel si, že ti venku nesmějí vidět, že mluví, nesmějí vědět, že plánuje, jak se dostat ven. Nebál se, že by mohli zaslechnout slova, jekot a křik skoro utopily jeho hlas. Bylo třeba vyslovovat nahlas a srozumitelně, aby Luke a Julian vzadu slyšeli, ale dával si pozor, aby neotočil hlavu.

„Nakonec nás donutí vystoupit,“ řekl. „Musíme si přesně naplánovat, co uděláme potom. Je to na tobě, Rolfe. Až nás vytáhnou ven, pomoz Julian přes tu zídku, a pak běžte k tamtěm stromům a schovejte se. Vyhlédněte si vhodný okamžik. My zbývající se pokusíme vás krýt.“

„Jak,“ zeptal se Rolf. „Jak myslíš krýt? Jak nás můžete ochránit?“

„Budeme mluvit. Upoutáme jejich pozornost.“ Náhle ho něco napadlo. „Tím, že se připojíme k jejich tanci.“

Rolfův hlas byl vysoký, blízký k hysterii. „Tancovat s těmi parchanty? Myslíš si, že seš na nějaký štaci? Nebudou se s tebou bavit. Tihle hajzlové se se svými obětmi nebaví, ani s nimi netancují. Pálí a zabíjejí.“

„Nikdy ne víc než jednu oběť. Musíme dohlédnout na to, aby to nebyla Julian a ty.“

„Dohoní nás. Julian nemůže utíkat.“

„Pochybuji, budou mít co dělat s dalšími třemi, nebo s tím, jak se budou snažit zapálit vůz. Je třeba vystihnout ten správný okamžik. Musíš dostat Julian přes zeď, i kdybys ji tam měl dotáhnout. Pak běžte k těm stromům. Rozumíš?“

„Seš blázen.“

„Když tě napadá něco lepšího, tak sem s tím.“

Po chvíli přemýšlení se Rolf ozval: „Můžeme jim ukázat Julian. Říct jim, že je těhotná, ať se přesvědčí. Vysvětlit jim, že jsem otec. Můžeme s nimi uzavřít dohodu. Přinejmenším nás to udrží při životě. Můžeme s nimi mluvit teď, než se nás pokusí vytáhnout z auta.“

Poprvé se ze zadního sedadla ozvala Julian. „Ne,“ řekla zřetelně.

Po tomhle jediném slovu nikdo chvíli nepromluvil. Pak znovu pokračoval Theo. „Donutí nás nakonec vylézt. Buď to, nebo rovnou zapálí auto. Proto musíme teď hned rozhodnout, co uděláme. Když se připojíme k tanci – když nás hned nezabijou –, můžeme odpoutat jejich pozornost tak dlouho, abychom poskytli tobě i Julian šanci.“

Rolfův hlas měl blízko k hysterii: „Já se nehnu. Budou mě muset vytáhnout násilím.“

„To taky udělají.“

Poprvé promluvil Luke. „Když je nebudeme provokovat, snad se unaví a odejdou.“

„Neodejdou,“ ujistil ho Theo. „Vždycky zapálí auto. Máme na vybranou, buď budeme venku, nebo uvnitř, až to udělají.“

Ozvalo se bouchnutím. Přední sklo se rozprsklo do vějíře, ale nevysypalo se. Pak jeden Omega praštil holí do předního okýnka. Sklo se rozletělo a napadalo Rolfovi do klína. Noční vzduch pronikl do vozu zároveň s ledovým závanem smrti. Rolf zalapal po dechu a škulbl sebou dozadu, když Omegy vrazili zapálenou pochodeň dovnitř a drželi mu ji planoucí před obličejem.

Jeden Omega se zasmál a řekl milým, sympatickým, školeným, téměř svůdným hlasem: „Tak pojd'te, pojd'te, polezte ven, ať jste kdokoli.“

Potom ještě něco dvakrát zaprašťelo a zadní okna vzala za své. Miriam vykřikla, jak jí pochodeň olízla tvář. Cítili pach spálených vlasů. Theo ještě stačil říct „Pamatujte. Tanec. Pak si pospěšte k zídce“, než všech pět vyklopýtalo z auta.

Okamžitě je obklopili. Chvíli stáli a hodnotili je, v levé ruce pochodně, v pravé klacky, a pak se znovu pustili do rituálního tance kolem zajatců. Ale tentokrát byly jejich pohyby pomalejší, daleko slavnostnější, prozpěvování hlubší, už to vůbec nebyla oslava, ale rekviem. Theo se k nim okamžitě připojil, zvedl ruce, kroutil se a spojil svůj hlas s jejich. Postupně jeden po druhém vklouzli všichni do kruhu. Pak je rozdělili. To bylo špatné. Chtěl mít Rolfa a Julian poblíž, aby jim mohl dát znamení. Ale první část plánu, ta nebezpečnější, fungovala. Báł se, že ho při prvním pohybu srazí na zem, dodával si odvahy, aby dokázal čelit druhému úderu, který by ukončil jeho odpovědnost, a taky život. Ale nic se nestalo.

A teď, jako by poslouchali jeho tiché rozkazy, Omega začali unisono dupat, rychleji a rychleji, a pak znovu vybuchli vířivým tancem. Omega před ním se kroutil v bocích, pak začal poskakovat drobnými krůčky dozadu, jako kočka, a kroužil klackem nad hlavou. Zašklebil se Theovi rovnou do obličeje, jejich nosy se téměř dotýkaly. Theo cítil zatuchlý pach, ne zcela nepříjemný, viděl složité malování, kroužky a křivky – modré, červené a černé – podtrhující lícní kosti, obočí zvýrazněné, kresba pokrývala každý centimetr obličeje takovým vzorem, který byl barbarský a zároveň vysoce kultivovaný. Na vteřinu se mu vybavila vzpomínka na pomalované ostrovany z Tichomoří s jejich copy v Pitt Rivers Museum, na Julian a sebe, jak tam spolu stáli v té tiché prázdnotě.

Oči toho Omega, černé rybníčky uprostřed ohňostroje barev, ho přitahovaly. Nesměl uhnout pohledem, aby se podíval na Julian nebo Rolfa.

Tancovali pořád dokola, rychleji a rychleji. Kdy už se Julian a Rolf pohnou? Dokonce i když hleděl do Omegových očí, v duchu je přemlouval, aby už vyrazili, teď, dřív než jejich věznitelé přestanou předstírat falešné kamarádství. A pak se ten Omega od něj odpoutal a pokračoval tanečním krokem kupředu a on se mohl otočit. Rolf a Julian byli na opačné straně kruhu, Rolf poskakoval v příšerné parodii tance, držel ruce neohrabaně vzpažené, Julian si přidržovala levou rukou kabát, pravou měla volnou, svíjela se v rytmu křiku tanečníků.

A pak nastal okamžik hrůzy. Omega, který poskakoval za ní, napřáhl levou ruku a pravou ji popadl za zapletené vlasy. Zatáhl a cop se rozpustil. Na okamžik se zastavila, ale znovu začala tancovat, vlasy jí poletovaly kolem hlavy. Blížili se teď k travnatému břehu a k nejnižší části zdi. Viděl to jasně ve světle pochodní, kamení svalené do trávy, černé obrysy stromů v pozadí. Chtěl zakřičet „Teď. Běžte! Utíkej! Utíkejte!“ A v té chvíli Rolf jednal. Popadl Julian za ruku a společně vyrazili k zídce. Rolf skočil první, Julian za ním napůl přelezla, napůl ji přetáhl. Někteří tanečníci příliš ponoření v extázi nepřestávali výt vysokými hlasy, ale nejbližší Omega byl rychlejší. Odhodil pochodeň a s divokým výkřikem vyrazil za nimi. Stačil popadnout cíp Julianina dlouhého kabátu, jak se šplhala přes zídku.

A pak se dopředu prodral Luke. Chytil Omega a pokoušel se ho bez úspěchu stáhnout zpět. Stále křičel: „Ne, ne! Vezmi si mě! Mě si vezmi!“

Omega pustil plášť a s divokým výkřikem se vrhl k Lukeovi. Theo viděl, jak Julian na okamžik zaváhala, napřáhla ruce, ale Rolf jí škubl a dvě prchající postavy se ztratily ve stínu stromů. Všechno se seběhlo v několika vteřinách a v Theovi zbyl zmatený obraz Julianiných vztažených rukou a žadonících očí, Rolfa vlekoucího ji pryč a pochodně planoucí v trávě.

Ted' měli Omegy dobrovolnou oběť. Rozhostilo se děsivé ticho, když ho obstoupili, ignorující Thea a Miriam. Při prvním úderu dřeva na kosti uslyšel Theo jen jediný výkřik, ale nebyl schopen určit, jestli to byla Miriam nebo Luke. Pak Lukea porazili, jeho vrahové se na něj vrhli jako zvěř na kořist, rvali se o místo, dest ran se snášel v čirém šilenství. Bylo po tanci, skončil obřad smrti, teď začalo zabíjení. Zabíjeli mlčky, v děsivém tichu, v němž jako by Theo slyšel praštění každické kůstky, cítil, že se mu uši zalévají Lukeovou krví. Popadl Miriam a táhl ji ke zdi.

Zalapala po dechu. „Ne. Nemůžeme, nemůžeme! Nemůžeme ho tu nechat!“

„Musíme. Ted' mu nepomůžeme. Julian tě potřebuje.“

Omegy se nepohnuli, aby je pronásledovali. Když Theo s Miriam doběhli k lesíku, zastavili se a pohlédli zpátky. Zabíjení v tom okamžiku připomínalo spíš krvežíznivé šilenství než úmyslnou vraždu. Pět nebo šest Omeg drželo pochodně vysoko nad hlavou, uvnitř kruhu se v tichosti zdvíhaly napůl nahé postavy, mávaly klacky a vířily v tanci smrti. Dokonce i na tuhle dálku se Theovi zdálo, že vzduchem poletují úlomky Lukeových kostí. Ale věděl, že nemůže nic slyšet, nic kromě Miriamina chraplavého dechu a bušení vlastního srdce. Uvědomil si, že Rolf s Julian se k nim zezadu připojili. Společně v tichu pozorovali, jak Omegy dokončili práci a znovu se pustili do triumfálního tance. Pak se vrhli na zajaté auto. Ve světle pochodní Theo viděl obrys širokých vrat vedoucích na pole táhnoucí se podél silnice. Dva vrata otevřeli a strkali vůz přes travnatý okraj a skrz ně. Jeden seděl uvnitř, ostatní tlačili. Museli mít, jak si Theo uvědomoval, vlastní dopravní prostředek, nejspíš

malý nákladáček, ačkoli si nemohl vybavit, že by si ho všiml. Na chvilku v něm svítla nepatrná naděje, poněkud směšná, že své auto nechají bez dozoru ve vzrušení z rostoucích plamenů a že by mohla být šance, jakkoli malá, dostat se k němu a najít klíčky v zapalování. Tahle myšlenka, jak věděl, nebyla ani v nejmenším rozumná. Ve chvíli, kdy ho to napadlo, spatřil dodávku projíždějící vraty na pole.

Nejeli daleko, Theo odhadoval tak padesát metrů. A pak vytí a tanec začaly znovu. Renault vzplál a vybuchl. A s ním i všechny Miriaminy lékařské nástroje, jídlo, voda, pokrývky. Vybuchly s ním i jejich naděje.“

Uslyšel Julianin hlas. „Ted' můžeme dostat Lukea. Ted', když jsou zaneprázdnění.“

„Bude lepší ho tam nechat,“ odpověděl Rolf. „Když zjistí, že zmizel, uvědomí si, že jsme pořád tady. Dojdeme pro něj později.“

Julian zatahala Thea za rukáv: „Prosím, přines ho. Možná že ještě žije.“

Miriam promluvila ze tmy: „Nežije, ale stejně ho tam nenecháme. Mrtví nebo živí, musíme držet spolu.“

Už se pohnula kupředu, když ji Theo chytil za ruku a zašeptal: „Zůstaň s Julian. Zařídím to s Rolfem.“

Aniž na něj pohlédl, vykročil k silnici. Nejprve si myslel, že jde sám. Ale za chvíli se Rolf objevil vedle něho.

Když došli k tmavému stínu zhroucenému na boku, jako by spal, Theo tiše promluvil: „Ty jsi silnější, popadni ho za hlavu.“

Společně Lukeovo tělo otočili. Chyběl mu obličej. Dokonce i ve vzdáleném odlesku z hořícího auta poznali, že celá hlava je rozdrcená do změti krve, kůže a zpřelámaných kostí. Ruce měl rozhozené, nohy se zdály podivně zkroucené, Theo musel napnout všechny síly, aby tělo zvedl. Bylo to, jako by se pokoušeli ovládnout zničenou loutku.

Byl lehčí, než Theo očekával, a přesto vnímal svůj i Rolfův sípavý dech, když přecházeli mělký příkop mezi silnicí a zídkou a strkali přes ni Lukea. Julian a Miriam se beze slova obrátily, když k nim došli, a vyrazili v čele jako část předem připraveného pohřebního průvodu. Miriam blikla baterkou a všichni se vydali za slabým

paprskem. Cesta se zdála nekonečná, ale Theo usoudil, že to trvalo jen minutu, než došli k poraženému stromu.

„Položíme ho tady,“ navrhl.

Miriam dávala pozor, aby nesvítla Lukeovi do obličeje. „Nedívej se na něj,“ obrátila se k Julian. „Nesmíš se na něj dívat.“

Julian se klidně ohradila: „Musím ho vidět. Kdybych se na něj nepodívala, bylo by to horší.“

Beze slova protestu jí Miriam podala baterku. Julian přejela světlem po Lukeově mrtvole, pak poklekla u jeho hlavy a pokusila se do sukně utřít krev.

„Nemá to smysl. Nic tam nezbylo.“

„Zemřel, aby mě zachránil.“

„Zemřel, aby zachránil nás všechny.“

Theo si náhle uvědomil ohromnou únavu. Pomyslel si, že ho musí pohřbít. Že je třeba dostat ho pod zem, než se pohnou dál. Ale kam a jak? Nějak se musí zmocnit dalšího auta, jídla, vody a příkrývek. Ale ze všeho nejvíc potřebují vodu. Celé tělo žadonilo o tekutinu, žízeň potlačila hlad. Julian klečela u Lukeovy mrtvoly, houpala na klíně jeho rozbitou hlavu, tmavé vlasy jí přepadávaly do obličeje. Nevydala jediný zvuk.

Rolf jí vzal z rukou baterku. Namířil světlo na Miriam ve výši své hlavy. Zamrkala v tom slabém, ale intenzivním paprsku a instinktivně si zakryla oči. Hlas měl hluboký a skřípavý, natolik změněný, jako by vycházel z nemocného hrtanu. „Čí dítě to nosí?“ zeptal se.

Miriam spustila ruku a klidně na něj pohlédla.

„Ptal jsem se tě,“ opakoval, „čí dítě to nosí?“

Hrdlo už se mu pročistilo, ale Theo viděl, že se celý chvěje. Podvědomě vyrazil k Julian.

Rolf se na něj obořil: „Ty se drž stranou! S tebou to nemá nic společného. Ptám se Miriam.“ A pak svá slova zopakoval znovu, tentokrát daleko divočeji. „Nemá to nic společného s tebou! Nic!“

Ze tmy se ozvala Julian: „Proč se nezeptáš mě?“

Poprvé od chvíle, kdy Luke zemřel, oslovil svou ženu. Světlo baterky se přesunulo na ni.

„Lukeovo,“ řekla. „To dítě je Lukeovo.“

Rolfův hlas byl velmi tichý. „Jseš si jistá?“

„Ano, jsem.“

Posvítíl baterkou na Lukeovu mrtvolu a zkoumal ji s chladným, profesionálním zájmem mistra popravčího, který si ověřuje, že odsouzený dokonal a nepotřebuje ránu z milosti. Pak se s divokým pohybem odvrátil, vběhl mezi stromy, skočil k jednomu buku a objal ho rukama.

„Dobrý Bože,“ zašeptala Miriam, „to je tedy pravý čas na takové otázky! A na zpovědi.“

„Jdi k němu, Miriam,“ požádal ji Theo.

„Moje profese mu nepomůže. Musí se s tím vyrovnat sám.“

Julian pořád seděla vedle Lukeovy hlavy. Theo s Miriam stáli vedle sebe a hleděli upřeně na tmavý stín, jako by se obávali, že nepozorovaně zmizí uprostřed ještě tmavších stínů lesa. Neslyšeli žádný zvuk, ale Theovi se zdálo, že si Rolf odírá obličej o kůru stromu jako mučené zvíře, které se pokouší zbavit bodajícího hmyzu. Teď narážel do kmene celým tělem, jako by ho tvrdé dřevo mohlo zbavit hněvu a bolesti. Když pozoroval ty škubající se údy v jejích odporné karikatuře živočišné touhy, cítil Theo něco neslušného v tom, že se stal svědkem tak hluboké bolesti.

Obrátil se a zašeptal Miriam: „Věděla jsi, že otcem je Luke?“

„Věděla.“

„Pověděla ti to sama?“

„Uhádla jsem to.“

„Ale nic jsi neřekla.“

„A co jsem podle tebe měla říkat? Nikdy jsem se neptala, kdo je otcem dětí, které jsem přiváděla na svět. Dítě je pro mě dítě.“

„Ale u tohoto je to něco jiného.“

„Ne pro porodní bábu.“

„Milovala ho?“

„Aha, tohle chtějí muži vždycky vědět. Bude lepší, když se zeptáš jí.“

„Prosím tě, Miriam, povídej mi o tom,“ naléhal Theo.

„Myslím, že ho litovala. Nemyslím, že miluje Rolfa nebo Lukea. Začíná milovat tebe, ať to znamená cokoli, ale myslím, že o tom víš. Kdybys to nevěděl, nebo v to nedoufal, nebyl bys tady.“

„Copak Lukea nikdy netestovali? Nebo se oba, on i Rolf, na testy spermatu vykašlali?“

„Rolf ano, přinejmenším v posledních několika měsících. Myslel si, že laboranti byli nepozorní, nebo že se prostě neobtěžují prozkoumat dobrou polovinu vzorků. Luke byl z testování vyloučen. V dětství měl slabou epilepsii. Takže ho vyřadili, jako Julian.“

Trochu se vzdálili od Julian. Ted', když s odstupem pozoroval temný stín klečící postavy, Theo řekl: „Je tak klidná. Každý by si myslel, že čeká dítě za těch nejlepších podmínek.“

„Jaké jsou ty nejlepší podmínky? Ženy rodily děti za války, během revolucí, v hladomoru, koncentracích i za pochodu. Má to základní, co potřebuje, tebe a porodní bábu, jíž důvěřuje.“

„Věří ve svého Boha.“

„Snad bys měl zkusit totéž. Vlilo by to do tebe aspoň trochu jejího klidu. Později, až se dítě narodí, bude potřebovat tvoji pomoc. Úzkost je k ničemu.“

„A ty?“

Usmála se, protože té otázce porozuměla. „Jestli věřím v Boha? Ne, pro mě je příliš pozdě. Já věřím v Julianinu sílu a odvahu a ve svou vlastní dovednost. Ale když nás tím vším provede, možná že změním názor, zvážím, jestli si s ním přece jen něco nezačnu.“

„Nemyslím, že bude vyjednávat.“

„Samozřejmě že bude. Já nejsem věřící, ale svou bibli znám. Moje matka na to dohlédla. Dá se s ním v pohodě dohodnout. Předpokládá se, že je spravedlivý. Když bude chtít, abych v něj věřila, bude lepší, když nám poskytne nějaké důkazy.“

„Že existuje?“

„Že mu na nás záleží.“

Zůstali mlčky stát a pohledem sledovali postavu stěží rozeznatelnou proti ještě tmavšímu kmeni, s nímž jako by splynula. Byla tichá, nehybná, odpočívala opřená o strom, k smrti vyčerpaná.

„Bude v pořádku?“ zeptal se Theo Miriam, i když si uvědomoval marnost té otázky, už když ji vyslovoval.

Odlepila se od něj a vykročila k Rolfovi, pak se zastavila a znehybněla v očekávání. Věděla, že jestli bude potřebovat utišit

dotykem lidské ruky, není tu nikdo jiný než ona, na koho se může obrátit.

Julian se zvedla od Lukeovy mrtvoly. Theo cítil, že se o něj otřela kabátem, ale neotočil se k ní. Uvědomoval si směsici pocitů, hněv, o němž věděl, že na něj nemá právo, a úlevu tak silnou, až se blížila radosti, že Rolf není otcem toho děčka. Ale hněv v té chvíli převažoval. Chtělo se mu na ni vyletět a zařvat: „Tak tohle jsi, paní markytánka? A co Gaskoněc? Jak víš, že to dítě není jeho?“ Jenže tahle slova by byla neodpuštělná, a co víc, nemohla by na ně zapomenout. Věděl, že nemá nejmenší právo se jí ptát, ale nedokázal spolknout to tvrdé obvinění, ani za ně skrýt bolest.

„Milovala jsi je, alespoň jednoho? Miluješ svého manžela?“

Odpověděla tiše. „Ty jsi svou manželku miloval?“

Byla to, jak cítil, vážná otázka, ne jenom odplata, a proto na ni vážně a pravdivě odpověděl. „Přesvědčoval jsem sám sebe, že ano, když jsem si ji bral. Donutil jsem se prožívat ty správné city, aniž bych věděl, jak takové správné city vypadají. Obdařil jsem ji vlastnostmi, které neměla, a pak jsem jí pohrdal, protože je postrádala. Možná že bych se ji naučil časem milovat, kdybych myslel víc na její potřeby a přání než na své.“

Pomyslel si: Obraz jednoho manželství. Nejspíš více manželství, dobrých i špatných, a může být shrnutý ve čtyřech větách.

Podívala se na něj vyrovnaně a řekla: „To je odpověď na tvou otázku.“

„A Lukea?“

„Ne, nemilovala jsem ho, ale dělalo mi dobře, že on miluje mě. Záviděla jsem mu, protože dokázal tak silně milovat, tolik toho cítit. Nikdo mě předtím nechtěl s takovou intenzitou citu. Tak jsem mu dala, o co žádal. Kdybych ho milovala, bylo by to...“ Na chvíli se zarazila a pak pokračovala: „Bylo by to méně hříšné.“

„Není to příliš silné slovo pro tak jednoduchý akt velkorysosti?“

„Ale to nebyl jen jednoduchý akt velkorysosti. Vyhověla jsem i vlastním touhám.“

Věděl, že tohle není pravý čas pro takovou konverzaci, jenže kdy nastane? Musel to vědět, musel tomu rozumět. „Bylo by to v pořádku, méně hříšné, jak říkáš, kdybys ho milovala. Takže souhlasíš

se slovy Rosie McClureové, že láska všechno ospravedlňuje, všechno omlouvá?“

„Ne, ale je to přirozené, je to lidské. Já jsem Lukea využila ze zvědavosti, z nudy, snad proto, abych donutila Rolfa starat se víc o mě než o skupinu, potrestala jsem ho za to, že jsem ho přestala milovat. Dokážeš tohle pochopit, potřebu někomu ublížit, protože ho už dál nemiluješ?“

„Ano, tomu rozumím.“

„Bylo to všechno banální, předvídatelné a prosté,“ dodala.

„A nevkusné,“ připojil Theo.

„Ne. To ne. Nic v souvislosti s Lukem nebylo nevkusné. Ale zraňovalo ho to víc, než mu to poskytovalo radosti. Ty sis přece nemyslel, že jsem svatá?“

„To ne, ale myslel jsem, že jsi hodná.“

„Ne, tys věděl, že nejsem.“

Theo se zahleděl do šera. Spatřil Rolfu, jak se odtrhl od stromu a vrací se k nim. Miriam se mu pohnula v ústřety. Tři páry očí pozorovaly Rolfův obličej a čekaly na jeho první slova. Když se přiblížil, poznal Theo, že levá tvář a čelo se změnilo v otevřenou ránu s kůží rozdrásanou do živého masa.

Rolfův hlas zněl naprosto klidně, ale podivně vysoko, takže na krátký, směšný okamžik si Theo pomyslel, že se k nim z té tmy přikradl cizinec. „Než půjdeme dál, musíme ho pohřbít. To znamená počkat, až se rozední. Bude lepší svléknout mu kabát, dřív než příliš ztuhne. Potřebujeme všechny teplé oděvy, které máme.“

„Pohřbít ho nebude snadné, když nemáme rýč,“ ozvala se Miriam. „Půda je měkká, ale potřebujeme vyhrabat hrob. Nemůžeme ho jen přikrýt listím.“

„To počká do rána,“ řekl Rolf. „Teď mu sundáme kabát. Už pro něj nemá žádnou cenu.“

Tohle navrhl, ale nepohnul se, aby ho podal, a byla to Miriam a Theo, kdo překulili mrtvolu a stáhli kabát z obou paží. Rukávy byly napité krví. Theo cítil v rukou vlhko. Znovu ho uložili na záda, paže podél těla.

„Zítra se zmocním dalšího auta. Zatím si alespoň trochu odpočinem,“ dodal Rolf.

Zmáčkli se k sobě mezi širokou vidlicí padlého buku. Vyčnívající větve byla dosud obsypaná křehkými bronzovými vlajkami podzimu a poskytovala iluzi bezpečí, namačkali se pod ni jako děti, které něco vážného provedly a teď se neúčelně ukrývají před dospělými. Rolf si vybral místo na vnější straně, vedle něj se uvelebila Miriam, mezi ní a Theem Julian. Jejich napjatá těla jako by do vzduchu kolem vyzařovala úzkost. Les sám propadl zmatku. Drobné, neustálé zvuky syčely a šeptaly v rozvířeném vzduchu. Theo nemohl usnout a podle nerovnoměrného dýchání, potlačovaného kašle a malých vzdechů věděl, že také ostatní sdílejí jeho bdění. Čas na spaní teprve přijde. S teplejším dnem, s chvílí, kdy pohrbí ten tuhnoucí, temný obrys, který žije v myslích všech, i když odpočívá na druhé straně padlého kmene. Uvědomoval si teplo Julianina těla přitisknutého k jeho a věděl, že i ona musí cítit stejnou útěchu. Miriam si přitáhla Lukeův kabát a přehodila ho přes Julian. Theovi připadalo, že cítí pach zasychající krve. Zdálo se mu, že se vznáší mimo čas, uvědomoval si chlad, žízeň, nesčetně drobných zvuků lesa, ale ne ubíhající hodiny. Snášel to trpělivě jako jeho společníci a čekal na svítání.

28

Váhavé, pochmurné svítání se prodíralo lesem jako chladný opar. Ovíjelo se kolem kůry stromů a zlomených větví, dotýkalo se silných kmenů a nízkých větví, které již shodily listí, zhmotňovalo tmou a odhalovalo její tajemství. Když Theo otevřel oči, nemohl uvěřit, že si skutečně zdříml, i když zjevně musel na nějaký čas ztratit vědomí, protože si nevybavoval, že by Rolf vstal a někam šel.

Teď ho spatřil, jak se prodírá mezi stromy. „Byl jsem na obhlídce,“ řekl. „Tohle není moc vhodný les, spíš jen takové mlází, asi osmdesát metrů do šířky. Nemůžeme se tu dlouho skrývat. Mezi okrajem háje a polem je úzký příkop, to by mu mělo stačit.“

Ani pak se Rolf nepohnul k Lukeově mrtvole. Byla to Miriam a Theo, kteří ho mezi sebou zvedli. Miriam držela Lukeovy nohy, roztažené si je opírala o stehna. Theo cítil váhu hlavy a ramen, vnímal počínající posmrtnou ztuhlost. Mrtvola nadskakovala, jak se

prodírali za Rolfem mezi stromy. Julian šla vedle nich, volný plášť si přitáhla těsně k tělu, obličej měla klidný, ale nesmírně bledý, přes ruku nesla složený Lukeův zakrvácený kabát a krémovou štolu. Třímala je jako válečné trofeje.

Od konce mlází je dělilo necelých padesát metrů a náhle se jim otevřel výhled na mírně zvlněnou krajinu. Bylo po žních a kotouče lisované slámy se válely jako podhlavníky na vzdálených kopcích. Slunce, balon ostrého, bílého světla, začínalo zrovna rozpouštět slabou mlhu, která se plazila na poli a dalekých pahorcích, absorbovalo podzimní barvy a spojovalo je do měkké olivové zeleně, v níž stály jednotlivé stromy jako černé vystřihovánky. Nastával další šťavnatý podzimní den. Theovi poskočilo srdce radostí, když spatřil keře obsypané ostružinami, lemující hájek. Musel se přemáhat, aby nepustil Lukeovo tělo a nevrhl se k nim.

Příkop byl mělký, ne víc než úzká rýha mezi hájkem a polem. Ale bylo by těžké najít vhodnější pohřebiště. Pole bylo čerstvě zorané a zkypraná půda se zdála relativně měkká. Theo s Miriam se sklonili, uvolnili sevření a nechali mrtvého sklouznout do mělké prohlubně. Theo si přál, aby ho uložili s větší úctou, ne jako by odhazovali nevítanou zdechlinu. Luke spočíval obličejem dolů. Theo vycítil, že Julian by si to tak nepřála, skočil do příkopu a pokusil se mrtvého převrátit. Ten úkol byl daleko těžší, než si představoval, lepší se vůbec nepokoušet. Nakonec přispěchala Miriam, namáhali se spolu v zemi a listí, až to, co zbylo z Lukeova rozdrceného a zabláceného obličej, otočili k obloze.

„Nejdřív ho přikryjeme listím a teprve pak zemí,“ navrhla Miriam.

Ani teď se Rolf nepohnul, ostatní se vrhli do lesa a přinesli plné náruče suchého tlejícího listí, hnědá odlehčená světle bronzovou z nově opadaných buků. Než začali pohřební obřad, Julian srolovala Lukeovu štolu a hodila ji do hrobu. Na vteřinku chtěl Theo protestovat. Měli všeho tak málo; oblečení, malou baterku, pistoli s jedinou kulkou. Štola by se mohla hodit. Ale na co? Proč nedopřát Lukeovi, co mu stejně patřilo? Pokryli mrtvého listím, pak začali holýma rukama přenášet zoranou půdu z kraje pole na vršek hrobu. Bylo by to rychlejší a snazší, kdyby Theo skopával hroudy hlíny

přímo na tělo a přidupával je, ale v Julianině přítomnosti se nedokázal chovat tak brutálně.

Po celý obřad zůstala Julian tichá a naprosto klidná. Náhle promluvila. „Měl by ležet v posvěcené zemi.“ Její slova zazněla smutně, nejistě, žalostně jako hlas dítěte.

Theo pocítil téměř vztek. Málem vybuchl. Co od nich ještě očekává? Že se zdrží do setmění, mrtvého vykopou, dotáhnou ho na nejbližší hřbitov a začnou otvírat hroby?

Miriam pohlédla na Julian a měkce odpověděla: „Každé místo, kde odpočívá dobrý člověk, je posvěcené.“

Julian se obrátila k Theovi. „Luke by byl rád, kdybychom odříkali pohřební modlitbu. Modlitební knížku má v kapse. Prosím, udělej to pro něj.“

Setrásla ze sebe zakrvácený kabát a z náprsní kapsy vyndala malou, v kůži vázanou knížku. Podala ji Theovi. Ve chvílce to místo našel. Věděl, že modlitba není dlouhá, ale i tak se rozhodl ji zkrátit. Nemohl jí to odmítnout, ale nijak úkol neuvítal. Začal pronášet ta slova, Julian po levici, Miriam po pravici. Rolf se rozkročil v nohách hrobu, ruce na prsou, a hleděl kupředu. Jeho zpustošený obličej byl naprosto bílý, tělo měl napjaté, Theo se skoro bál, že přepadne dopředu na zem. Ale cítil k němu stoupající úctu. Bylo nemožné představit si velikost jeho rozčarování či hořkost zrady. Ale pořád stál přinejmenším na nohou. Theo si lámal hlavu, jestli by se sám dokázal takhle ovládat. Pohledem neuhnul od modlitební knihy, ale přitom si uvědomoval Rolfovy tmavé oči, jak se na něj přes hrob upírají.

Nejprve mu zněl vlastní hlas podivně, ale časem ho slova žalmu přemohla, takže pokračoval s účastí, jako by je uměl nazpaměť: „Panovníku, u tebe jsme měli domov v každém pokolení! Než se hory zrodily, než vznikl svět a země, od věků na věky jsi ty, Bože. Ty člověka v prach obracíš, pravíš: ‚Zpět, synové Adamovi!‘ Tisíc let je ve tvých očích jako včerejšek, jenž minul, jako jedna noční hlídka.“

Přišel ke slovům, kdy se tělo ukládá do země. Ve chvíli, kdy říkal „Země k zemi, prach k prachu, popel k popelu. Bezpečni v naději na věčný život a vzkříšení skrze našeho Pána Krista,“ Julian se sehnula

a hodila plnou hrst hlíny na hrob. Po chvilce váhání ji Miriam následovala. Pro Julian s proměněnou postavou to nebylo jednoduché se sehnout, a tak jí Miriam nabídla pomocnou ruku. Theo si nechťeně a nevtaně vybavil obrázek zvířete, které koná svou potřebu. Sám sebe si ošklivil a rychle tu představu odvrhl. Když pronášel slova díků, Julian se k němu připojila. Nakonec modlitební knihu zaklapl. Rolf se ani nepohnul, ani nepromluvil.

Náhle se prudce otočil na patě a řekl: „Dneska večer se musíme zmocnit nového auta. Teď jdu spát. Bude lepší, když uděláte totéž.“

Ale nejdřív se pustili ke křoví a cpali si ústa ostružinami, dlaně a rty zbarvené do ruda. Keře, nikým neotrhané, byly obsypané těžkými, zralými plody, malými granáty nabitými sladkostí. Theo se divil, že jim Rolf dokázal odolat. Nebo se už po ránu najedl do sytosti? Ostružiny se na jazyku doslova rozplývaly a znovu přinášely naději a sílu v krůpějích neuvěřitelně skvělé šťávy.

Jakmile alespoň zčásti zahnali hlad a žízeň, vrátili se do háječku k povalenému stromu, který jim nabízel přinejmenším psychologický pocit úkrytu. Obě ženy se k sobě stulily a obtočily kolem sebe Lukeův tuhnoucí plášť. Theo se jim natáhl k nohám, Rolf si už našel lůžko na druhé straně kmenu. Zem byla měkká, s podestýlkou spadaneho listí, ale i kdyby byla tvrdá jak železo, Theo by stejně usnul.

29

Probudil se zvečera. Nad ním stála Julian. „Rolf utekl,“ oznámila mu.

Byl okamžitě vzhůru. „Seš si jistá?“

„Ano, naprosto.“

Věřil jí, ale i přesto musel vyslovit ta falešná slova naděje.

„Mohl se jít jen projít, potřeboval být sám, chtěl nerušeně přemýšlet.“

„Už se napřemýšlel dost, teď je pryč.“

Tvrdošijně se snažil ji přesvědčit, nebo spíš sebe, a tak pokračoval: „Je rozzlobený a zmatený. Nechce být s tebou, až se dítě narodí, ale nemůžu uvěřit, že by tě zradil.“

„Proč ne, já jsem ho tady zradila. Bude lepší, když vzbudíme Miriam.“

Nebylo třeba. Hlasy pronikly do Miriamina probouzejícího se vědomí. Prudce se posadila a pohlédla tam, kde předtím ležel Rolf. Vyškrabala se na nohy a řekla: „Takže pláchnul. Mělo nás napadnout, že to udělá. Ale stejně mu v tom nešlo zabránit.“

„Mohl jsem ho tu udržet. Mám zbraň.“

„Máme zbraň,“ odpověděla Miriam na Julianinu nevyřečenou otázku. „Ale nedělej si s tím hlavu, mohla by se hodit.“ Obrátila se k Theovi. „Aby s námi zůstal, možná, ale jak dlouho? A jak? Jeden z nás by mu držel pistoli u hlavy ve dne v noci? Střídali bychom se na stráž?“

„Myslíš, že jel navštívit Radu?“

„Radu ne, přímo Guvernéra. Změnil strany. Vždycky ho přitahovala moc. Teď se připojil k mocným silám, ale nemyslím, že do Londýna telefonoval. Tahle novinka je příliš důležitá, než aby ji jen tak prozradil. Bude to chtít říct Guvernérovi osobně, mezi čtyřma očima. To nám dává k dobru dvě hodinky, možná víc – řekněme pět, když budeme mít štěstí. Záleží na tom, v kolik odešel.“

Theo si pomyslel: pět hodin nebo padesát, jaký je v tom rozdíl? Zmocnilo se ho zoufalství a zanechalo ho fyzicky slabého tak, že ho málem přemohla touha padnout na zem a splynout s ní. Vteřinu – ne víc – měl ochromené i myšlenky. Ale přešlo to. Znovu se přihlásila inteligence a s ní i nová vlna naděje. Co by dělal, kdyby se ocitl na Rolfově místě? Pustil by se k silnici? Zastavil první auto? Našel nejbližší telefon? Ale bylo to takhle jednoduché? Rolf byl člověk na útěku, bez peněz, dopravního prostředku, bez jídla. Miriam měla pravdu. Tajemství, které nese, je natolik důležité, že musí být uchováno neporušené, dokud ho neprozradí muži, kterému na něm bude nejvíc záležet a který za ně řádně zaplatí: Xanovi.

Rolf se musí dostat ke Xanovi, ale bezpečně. Nemůže riskovat uvěznění či náhodnou kulku člena tajné policie. Dokonce i zajetí granátníky by mohlo skončit katastrofou. Ve vězeňské cele by jim

byl vydán na pospas, musel by se doprošovat schůzky s Guvernérem, jeho žadonění by provázely výbuchy smíchu a pohrdání. Ne, musí se dostat do Londýna stejně jako oni, pod rouškou noci, musí žít pod zemí. Teprve až bude v hlavním městě, mohl by se ohlásit na ministerstvu zahraničí a dožadovat se setkání s Guvernérem, jistý si tím, že se dostal na místo, kde budou jeho žádost brát vážně, kde moc je absolutní a může být využita. A kdyby přesvědčování selhalo a bránili mu v přístupu, zbývá mu v rukávu ještě trumfové eso. „Musím ho vidět. Řekněte mu, že jedna žena je těhotná.“ A Xan ho přijme.

Ale jakmile se tu zprávu dozvědí, přijdou rychle. I kdyby si Xan myslel, že Rolf lže nebo je blázen, stejně by přišli. Dokonce i kdyby se domnívali, že jde o poslední falešné těhotenství, se všemi průvodními příznaky a vzdouvajícím se břichem, kdy všechno zákonitě skončí jako fraška, i tak by přišli. Je to příliš důležité, než aby riskovali jediný omyl. Přiletěli by vrtulníkem s doktorem a porodními asistentkami – a kdyby se pravda prokázala, tak i s televizními kamerami. Julian by byla šetrně převezena na nemocniční lůžko, k veškerým lékařským přístrojům užívaným při porodech, které nebyly v provozu již pětadvacet let. Xan sám by tomu předsedal a zvěštoval by tu zprávu nevěřícímu světu. U kolébky by nestáli žádní prostí pastevcí.

„Počítám, že jsme asi pětadvacet kilometrů od Leominsteru,“ řekl Theo. „Původní plán platí. Najdeme si někde úkryt, chatu nebo dům, v co nejhlubším lese. Wales je samozřejmě pasé. Mohli bychom si to namířit do Forest of Dean. Potřebujeme dopravní prostředek, vodu a jídlo. Jakmile se setmí, zajdu do nejbližší vesnice a ukradnu auto. Může být od nás tak patnáct kilometrů. Viděl jsem v dálce světla těsně předtím, než nás zastavili Omegy.“

Skoro očekával, že se Miriam zeptá, jak to chce dokázat. Místo toho řekla: „Stojí to za pokus. Ale neriskuj víc, než je třeba.“

„Prosím tě, Theo, neber si zbraň,“ žadonila Julian.

Obrátil se k ní a spolkl vztek. „Vezmu si, co je třeba, a udělám, co udělat musím. Jak dlouho se obejdeme bez vody? Nemůžeme žít o ostružinách. Potřebujeme potraviny, pití, příkrývky, vybavu k narození dítěte. Potřebujeme auto. Když se nám podaří ukrýt, než se

Rolf dostane k Radě, pořád máme naději. Nebo sis to rozmyslela? Rozhodla ses následovat jeho příkladu a vzdát se?“

Potrásla hlavou a už dál nemluvila. V jejích očích spatřil slzy. Chtěl ji vzít do náručí, ale místo toho zůstal stát kus od ní, rukou zajel do náprsní kapsy a nahmatal chladný kov.

30

Vyrazil okamžitě, jakmile se setmělo, celý netrpělivý, aby už vypadl. Každý ztracený okamžik ho dráždil, jejich bezpečí záviselo na rychlosti, s jakou se zmocní auta. Julian a Miriam ho doprovodily k okraji lesa a dívaly se za ním, dokud jim nezmizel z očí. Otočil se, aby na ně ještě jednou pohlédl, a okamžitě se musel zbavit pocitu, že by je v této chvíli taky mohl vidět naposledy. Pamatoval si, že světla té vesnice nebo městečka ležela na západ od silnice. Nejprímější cesta vedla přes pole, ale baterku nechal ženám a pokusit se o přespolní běh bez světla a v neznámé krajině by nejspíš znamenalo katastrofu. Rozběhl se a pak, napůl klusem, napůl ostrým pochodem, se držel trasy, kterou přijeli. Asi za půl hodiny narazil na křižovatku dvou silnic a po chvilce uvažování zahnul doleva.

Trvalo mu další hodinu svižné chůze, než se dostal na předměstí. Neosvětlenou venkovskou silnici lemovaly z jedné strany rozptýlené keře a z druhé malý hájek. Šel po krajnici, a když zaslechl blížící se auto, skočil do stínu stromů, částečně z instinktivní potřeby se ukrýt, částečně z obav, ne zcela iracionálních, že osamocený muž kráčející rychle ve tmě by mohl vzbudit nežádoucí zájem. Ale teď se keře a stromy rozestoupily a odhalily jednotlivé budovy, dvojdomky usazené v zahradách u silnice. Tyhle určitě skrývají ve svých garážích auta, a nejspíš víc než jedno. Ale domy i garáže jsou jistě dobře zajištěné. Okázalý blahobyt by byl stěží přístupný náhodnému a nezkušenému lupiči. Hledal si oběť, kterou bude moci snáz zastráhit.

Konečně došel do městečka. Zpomalil, vnímal svůj zrychlený tep a silné bušení v hrudi. Nechtěl proniknout příliš do hloubky ulic, bylo důležité najít co nejdříve to, co hledá, a rychle uprchnout. A pak

spatřil po pravici kousek před sebou řadu dvojdomků s hrubou omítkou. Každý pár byl stejný, s arkýřem vedle dveří a garáží přilípnutou ke zdi. Popošel téměř po špičkách, aby si prohlédl první dvojici. Dům po levici byl prázdný, okna pobitá prkny a na vrátkách připevněná tabule Na prodej. Na první pohled byl ten dům už chvilku opuštěný. Tráva byla vysoká a nepravidelně roslá a jediný kulatý záhon uprostřed zahrádky se proměnil ve změť růžových keřů, propletených ostnatých výhonků a posledních květů. Opadávaly a umíraly.

Dům na pravé straně byl obydlený a vypadal úplně jinak. V předním pokoji se za staženými závěsy svítilo, předzahrádka měla pěkně sestřižený trávník se záhonem chryzantém a jiřin lemujících pěšinku. Kolem stál nový plot, nejspíš proto, aby skryl rozpadající se vedlejší zahradu nebo zadržel invazi plevelu. Zdálo se, že danému účelu naprosto vyhovuje. Když tam nejsou sousedé, nikdo ho nebude tajně pozorovat či poslouchat, a díky snadnému přístupu k silnici měl naději na relativně rychlý útěk. Ale je v té garáži auto? Šel k vratům a pozorně sledoval šterkový chodníček. Poznal na něm stopy po pneumatikách a malé loužičky oleje. Ty skvrny ho trochu znepokojovaly, ale domek je tak skvěle udržovaný, zahrada obdělávaná, že se mu nechtělo věřit, že by auto, jakkoli staré a malé, nebylo v pojízdňém stavu. Ale kdyby přece? Pak bude muset začít hledat znovu a druhý pokus by byl dvakrát tak nebezpečný. Když se zastavil u vrat a rozhlédl se, jestli jeho lelkování nikdo nesleduje, v duchu zvažoval možnosti. Mohl by lidem v domě zabránit, aby vyhlásili poplach, jen by musel přestříhnout telefonní šňůru a je svázat. Ale kdyby neuspěl ani v dalším domě, co dál? Vyhlídka na to, jak svazuje postupně řadu obětí, byla stejně komická jako nebezpečná. V nejlepší případě se mu naskytnou jen dvě šance. Kdyby tady selhal, snad by bylo líp zastavit na silnici auto a donutit řidiče i spolujezdce, aby vystoupili. To je přinejmenším jistý způsob, jak se dostat k pojízdňému vozu.

Ještě jednou se rychle rozhlédl, otevřel vrátka a tiše, rychle, téměř po špičkách přeběhl k hlavnímu vchodu. S úlevou si oddychl. Závěsy byly stažené jen částečně přes postranní tabulky arkýřového okna a v

mezeře, ne víc než osmicientimetrové, mezi rámem a okrajem závěsu mohl v pohodě pozorovat, co se děje v místnosti.

Nebyl tam žádný krb a celému pokoji vévodila obrovská televize. Před ní ve dvou křeslech zaregistroval šedivé hlavy staršího páru, nejspíš manželského. V pokoji nebylo moc nábytku, stůl, dvě židle pod postranním oknem, malý dubový příborník. Neviděl žádné obrazy, knihy, ozdoby, květiny, ale na jedné stěně visela rozměrná barevná fotografie dívky a pod ní stála vysoká dětská židlička s medvídkem, který měl na sobě příliš velký bryndák.

Dokonce oknem slyšel každé slovo z televize. Ti staříci musejí být nahluchlí. Poznal i program: *Sousedé*, laciný televizní seriál z konce osmdesátých a začátku devadesátých let, vyrobený v Austrálii, kterému vždy předcházela nějaká přihlouplá, banální rýmovávka. Ten program měl zjevně obrovskou sledovanost už tehdy na starých typech televizorů, a teď, přizpůsobený přijímačům s vysokou ostroší obrazu, se z jeho reprízy stal téměř kult. Důvod byl nasnadě – příběhy zasazené do vzdáleného, sluncem prohrátého předměstí vzbuzovaly nostalgickou touhu po imaginárním světě nevinnosti a nadějí. Ale především pojednával o mladých lidech. Neskutečné, ale žhnoucí obrazy mladých tváří, mladých údů, zvuk mladých hlasů vytvářely iluzi, že někde pod oblohou protinožců existuje tenhle uklidňující svět mládí. Stačí si jen přát a kdokoli ho může navštívit. Ve stejném rozpoložení a ze stejné potřeby si lidé kupovali videokazety se záznamy porodu, dětských říkanek a starých televizních programů pro mladé: *Mužíček z květináče*, *Modrý Petříček*.

Zazvonil a čekal. Hádal, že po setmění půjdou otevřít oba. Přes nepříliš bytelné dřevo slyšel šoupání nohou a pak kovové rachocení. Dveře se otevřely na řetěz a skrz třicentimetrovou škvíru se mohl přesvědčit, že ten pár je starší, než očekával. Hleděly na něho slzící oči, spíš podezíravé než bojácné.

„Co si přejete?“ zeptal se muž neočekávaně ostře.

Theo by dal krk za to, že jeho tichý, školený hlas staříka přesvědčí. „Jsem z místní rady,“ představil se. „Děláme nějaké výzkumy týkající se různých zájmů a koníčků našich občanů. Mám

tady formulář, který potřebuji vyplnit. Chvilku to potrvá. Potřebuji to ihned.“

Muž na chvilku zaváhal a pak odstranil řetěz. Jediným rychlým pohybem Theo vklouzl dovnitř, opřel se o dveře, revolver v jedné ruce. Než mohl děda promluvit či zakřičet, Theo řekl: „To je v pořádku. Žádné nebezpečí vám nehrozí. Nechci vám ublížit. Buďte, prosím, zticha a dělejte, co vám řeknu.“

Žena se začala divoce chvět a popadla manžela za ruku. Byla velmi křehká, měla drobnou kostru, a z ramen příliš úzkých, aby unesla jakoukoli váhu, jí spadala světle žlutá vesta.

Theo se jí podíval do očí – vydržel ten pohled divoké hrůzy – a řekl tak přesvědčivě, jak jen byl schopen: „Nejsem zločinec. Potřebuju pomoc. Potřebuju si vzít vaše auto, nějaké potraviny a vodu. Máte auto?“

Muž přikývl.

„Jakou značku?“

„Citizen.“ Lidové vozítko, levné, ale ekonomické co do spotřeby. Už má deset roků, ale tahle auta jsou skvěle stavěná a spolehlivá. Mohlo by to být horší.

„Je v nádrži benzin?“

Muž znovu přikývl.

„Je pojízdné?“ ptal se dál pro jistotu Theo.

„Ano, dávám si na vůz zvlášť pozor.“

„Dobrá. Teď bych chtěl, abyste šli nahoru.“

Ten rozkaz je polekal. Očekávali snad, že je rozkouskuje v jejich vlastní ložnici?

„Nezabíjejte mě,“ žadonil muž. „Jsem všechno, co má, je nemocná. Srdce. Kdybych odešel, čekalo by ji Propuštění.“

„Nikdo vám nechce ublížit. Žádné Propuštění nebude.“ Pak znovu divoce zopakoval: „Žádné Propuštění!“

Stoupali pomalu, schod po schodu, žena se stále držela manžela.

Rychlý pohled, kterým přelétl patro, napověděl jednoduchý plán domku. Vepředu byla hlavní ložnice a proti ní koupelna se samostatným záchodem hned vedle. Vzadu byly dvě menší ložnice. Zbraní je popohnal do větší z těch dvou vzadu. Spatřil tam jednu postel, a když odhrnul pokrývku, viděl, že je povlečená.

„Roztrhejte ty polštáře na pruhy,“ poručil staříkovi.

Muž je vzal sukovitými prsty a bezvysledně se pokoušel rozškubnout bavlněnou látku. Okraj byl pro něj příliš pevný.

„Potřebujeme nůžky. Kde jsou?“ vyhrkl netrpělivě Theo.

„Vepředu,“ odpověděla tentokrát stařenka. „U mě v zásuvce nočního stolku.“

„Podejte mi je, prosím.“

Vycupitala strnule ven a během několika vteřin se vrátila s nůžtičkami na nehty. Byly malé, ale musely stačit. Ztratil by drahocenné minuty, kdyby nechal ten úkol na tom dědouškovi. Třásl se mu ruce.

Tvrdě řekl: „Stoupněte si zády ke zdi, pěkně vedle sebe.“

Poslechli a on je pozoroval přes postel, která je dělila, zbraň připravenou po pravici. Pak začal trhat polštář. Zdálo se, že strašně hlasitě. Vypadalo to, jako by rval sám vzduch, základní esenci tohoto domu. Když skončil, obrátil se k ženě. „Pojďte a lehněte si na postel.“

Pohlédla na manžela, jako by ho žádala o dovození.

„Udělej, co ti poručí, miláčku.“

Šlo jí to ztěžka a Theo ji musel nadzvednout. Byla jako pírkó, sevřel jí rukou stehna a odhodil ji tak prudce, že málem přepadla na druhou stranu. Sundal jí boty, přivázal k sobě kotníky a pak jí spoutal ruce na zády.

„Jste v pořádku?“ zeptal se nakonec.

Mírně přikývla. Postel byla úzká a on se bál, jestli na ní bude dost místa i pro staříka, ale muž, jako by vycítil, na co myslí, zaprosil: „Nerozdělujte nás. Nenuťte mě jít vedle. Nezapíjejte mě.“

„Nehodlám vás zastřelit,“ vyhrkl netrpělivě Theo. „Revolver ani není nabitý.“ Ta lež byla bezpečná. Zbraň už svému účelu posloužila.

„Lehněte si vedle ní,“ požádal zdvořile starce.

Bylo tam místo, ale jen taktak. Svázal mu ruce dozadu, pak kotníky a posledním pruhem bavlny je spoutal dohromady. Leželi oba na pravém boku, těsně u sebe. Nevěřil tomu, že by poloha s rukama za zády byla pohodlná, ale nemohl jim je svázat vepředu, aby muž nepoužil zuby a neosvobodil se.

„Kde jsou klíče od garáže?“

„V příborníku v obývacíku,“ zašeptal muž. „Horní zásuvka, napravo.“

Tak je tam nechal. Klíče našel snadno. Pak se vrátil do ložnice. „Potřebuju větší kufr. Máte nějaký,“

„Pod postelí,“ odpověděla žena.

Vytáhl ho ven. Byl velký, ale lehký, vyrobený pouze z kartonu a v rozích vyztužený kovem. Zajímalo ho, jestli stojí za to brát s sebou zbytky roztrhaného polštáře. Chvilku váhal, s kousky látky v rukou. „Prosím vás, nedávejte nám roubík. Nebudeme křičet, slibuji. Prosím, žádný roubík. Má žena by nemohla dýchat,“ ozvalo se z postele.

„Budu muset někomu říct, že jste tady svázaní. Nemůžu to udělat během dvanácti hodin, ale určitě to udělám. Čekáte někoho?“

Muž na něj nepohlédl. „Paní Collinsovou, pomáhá nám tu, přijde ráno v půl osmé. Chodí brzo, protože má ještě jiné povinnosti.“

„Má klíč?“

„Ano, pokaždé si nosí svůj.“

„Nikoho jiného nečekáte? Někoho z rodiny?“

„Žádnou rodinu nemáme. Měli jsme dceru, ale ta umřela.“

„Víte určitě, že paní Collinsová přijde v půl osmé?“

„Ano, je naprosto spolehlivá. Bude tady.“

Rozhrnul závěs z květované látky a pohlédl do tmy. Rozeznal jen pruh zahrady a za ním černé obrysy vzdálených pahorků. Mohli by volat celou noc, ale bylo nepravděpodobné, že by jejich slabé hlásky někdo zaslechl. Pro jistotu však pustí ještě víc zvuk televize dole v pokoji.

„Nedám vám roubík. Nechám jen televizi naplno, takže vás nikdo neuslyší. Neztrácejte energii křikem. Až paní Collinsová ráno přijde, osvobodí vás. Zkuste si zdřímnout, trochu si odpočiňte. Je mi líto, že jsem to musel udělat. Časem dostanete zpátky i auto.“

Už když to říkal, cítil, že tenhle slib je nečestný a směšný. „Můžu pro vás udělat ještě něco?“

„Vodu,“ pípla žena.

To jediné slovo mu připomnělo vlastní žízeň. Zdálo se mu podivné, že po tolika hodinách, kdy toužil po pití, mohl na tuhle potřebu zapomenout. Šel do koupelny, vzal pohárek na zuby a ani se

nenamáhal s vyplachováním. Polykal studenou vodu, dokud necítil, že žaludek víc nesnese. Pak pohárek znovu naplnil a vrátil se do ložnice. Pozvedl ženě hlavu, podržel ji v dlaních a pohárek jí přidržel u rtů. Pila žíznivě. Voda jí stékala po bradě a na vestu. Nachové žilky na spáncích pulzovaly, jako by měly prasknout, a šlachy tenkého krku se napjaly jako provazy. Nakonec vzal kousek plátna a osušil jí rty. Pak znovu naplnil pohárek a pomohl ještě muži. Cítil podivné váhání, když je měl opustit. Nevítaný, zlý host... Nedokázal najít ta správná slova na rozloučenou.

Ve dveřích se otočil. „Je mi líto, že jsem to musel udělat. Pokuste se na chvíli zaspát. Paní Collinsová ráno přijde.“

Jestlipak ujistí, že je nebo sebe? Alespoň že jsou spolu.

„Máte trochu pohodlí?“ zeptal se ještě.

Stupidnost té otázky ho zarazila, už když ji vyslovoval. Pohodlí? Jak můžou mít pohodlí, když jsou svázaní jak zvířata na posteli tak úzké, že každou chvíli spadnou? Žena něco šeptala, ale on jí nerozuměl, manžel zjevně ano. Zvedl toporně hlavu a podíval se přímo na Thea. Očima škemral o pochopení, soucit.

„Chce se jí na záchod,“ řekl.

Theo se málem hlasitě rozesmál. Bylo mu znovu osm a slyšel matčin netrpělivý hlas. „Nemohls na to myslet dřív?“ Co očekávali, že řekne? Proč jste si nevzpomněli, než jsem vás svázel? Aspoň jednoho z nich to mohlo napadnout. Ale teď bylo příliš pozdě. Už tak ztratil spoustu času. Vybavil si Julian a Miriam, jak v zoufalých obavách čekají ve stínu stromů, uši nastražené na každé blížící se auto, a kreslil si v duchu jejich rozčarování, když se z toho vyklube planý poplach. A ještě musí tolik věcí zařídit. Zkontrolovat auto, sebrat potraviny. Ztratí hodně, než rozváže tu spleť uzlů, a nemá času nazbyt. Budou tu muset ležet ve vlastních výkalech, než přijde paní Collinsová.

Ale věděl, že to neudělá. Nemohl ji dál pokořovat, svázanou a bezmocnou, páchnoucí strachem, ztuhlou v obavách a neschopnou pohlédnout mu do očí. Začal rozdělávat zašmodrchanou látku. Bylo to ještě obtížnější, než očekával, a nakonec vzal nůžky a některé uzly přestříhl. Osvobodil jí kotníky a ruce a snažil se nevidět podlitiny kolem zápěstí. Zvednout ji z postele nebylo snadné, křehké tělo,

které se zdálo lehké jak pírko, ztuhlo hrůzou. Trvalo to skoro minutu, než byla schopná pomalu se došourat na záchod. Jednou rukou ji podpíral.

„Nezavírejte se. Nechte dveře otevřené,“ řekl a v hlase se mu mísila netrpělivost a stud.

Čekal venku a nervózně rázoval po odpočívadle, srdce mu tlouklo, jak se vteřiny prodlužovaly v minuty, než zaslechl splachování a její pomalé kroky. „Děkuji vám,“ zašeptala.

V ložnici jí pomohl do postele, natrhal další pruhy ze zbytku polštáře a znovu, i když méně pevně, ji svázel. „Bude lepší,“ obrátil se na jejího muže, „když půjdete taky. Můžete tam doskákat, podržím vás. Mám jen čas uvolnit vám ruce.“

Ale ani to nebylo snadné. Dokonce s rozvázanýma rukama, jednou opřenou o Theovo rameno, neměl stařík sílu udržet rovnováhu. Theo ho téměř táhl až na záchod.

Nakonec je oba znovu dostal do postele. Teď si musí pospíšet. Ztratil už příliš času. S kufrem v ruce spěchal dozadu do domu. Našel tam kuchyňku, úzkostlivě čistou a uklizenou, příliš velkou lednici a malou spíž, kam vedly dveře z kuchyně. Ale pátrání dopadlo žalostně. V lednici, přes její velikost, našel jen karton mléka, krabičku se čtyřmi vejci, půl libry másla, talířek s plátky čedaru zabalený do folie a otevřenou krabičku sušenek. V mrazáku neobjevil nic kromě malého pytlíku hrášku a plátku tresky zmrazené na kost. Taky špižirna byla prázdná, skrývala pouze trochu cukru, kávy a čaje. Bylo směšné, že v domě našel tak málo zásob. Pocítil příval vzteku na ty staré lidičky, jako by jeho rozladění úmyslně zavinili. Pravděpodobně nakupovali jednou týdně a on měl smůlu na den. Všechno sebral a nacistal do igelitové tašky. Na policičky visely čtyři hrnky. Vzal dva a tři talíře ze skříňky pod výlevkou. Ze zásuvky vytáhl ostrý kuchyňský nůž, tři příbory a lžičky a do kapsy strčil krabičku zápalek. Pak vyběhl nahoru, tentokrát do přední ložnice, kde sbalil cíchy, prostěradla a polštář z postele. Miriam bude potřebovat i čisté ručníky k porodu. Běžel do koupelny a našel půl tuctu froťáků složených ve větrané skřínce. Ty by měly stačit. Všechno prádlo strčil do kufru. Vzpomněl si, že Miriam chtěla

nůžtičky. Ve skřínce v koupelně našel dezinfekční prostředek a přidal ho ke kořisti.

Déle už v domě nemohl otálet, ale jeden problém zůstával: Voda. Měl čtvrtlitrový karton mléka, stěží uspokojí Julianinu žízeň. Hledal vhodnou nádobu, jenže nikde se neválely prázdné láhve. Proklínal ty staříky, když horečnatě sháněl jakoukoli nádobku, která by udržela vodu. Všechno, co sehnal, byla malá termoska. Alespoň že bude moci ženám přinést kávu. Nečekal, až se voda uvaří v konvici. Bylo lepší pustit horkou vodu rovnou z kohoutku, i když chuť bude divná, stejně budou celé pryč, jen aby se už mohly napít. Pak naplnil konvičku a dva hrnce, které přiklopil pokličkami. Odnosl každý zvlášť do auta, i když ztratil víc času. Pak se ještě jednou napil a nacákal si vodu na obličej.

Na stěně proti dveřím viselo na hácích staré sako, dlouhý vlněný šál a dva nepromokavé pláště, zjevně nové. Vteřinku váhal, než je vzal a přehodil si je přes rameno. Julian je bude potřebovat, aby neležela na vlhké zemi. Ale byly to jediné nové věci v domě a ukrást je se mu zdálo ze všech jeho činů nejpodlejší.

Otevřel dveře do garáže. Citizen měl jen malý zavazadlový prostor, takže konývku a jeden hrnec zaklínal opatrně mezi kufr a ostatní prádlo. Další hrnec a igelitový pytlík s potravinami, příbory a hrnky položil na zadní sedadlo. Nastartoval a s úlevou poslouchal tichý chod motoru. Auto nepochybně dobře udržovali, pouze v nádrži zbyla necelá polovina a v kapsách nenašel žádné mapy. Ti staříci jezdili vozem jen na krátké vzdálenosti a na nákupy. Opatrně vycouval, zavřel za sebou dveře garáže, a v té chvíli si vzpomněl, že nepustil naplno televizi. Najednou se mu to opatření zdálo zbytečné. Dům vedle je prázdný a zahrada sama se táhne dozadu, takže slabý křik toho páru nikdo neuslyší.

Při jízdě rozvažoval další postup. Jet dál, nebo se vrátit zpátky. Xan se dozví od Rolfa, že mají v úmyslu překročit hranice do Walesu a najít hlubší lesy. Bude očekávat, že změní plán. Mohli by být kdekoli na západě. Než je najdou, nějaký čas to potrvá, dokonce i kdyby Xan poslal velké skupiny tajné policie a granátníků. Ale on je nepošle. Tenhle zdroj informací je jedinečný. Když se Rolfovi podaří se k němu dostat, aniž by komukoli prozradil tu novinku, pak Xan

udrží tajemství pod pokličkou, dokud si neověří věrohodnost. Neriskoval by, aby se Julian dostala do rukou nějakému ambicióznímu důstojníkovi tajné policie nebo granátníkům bez skrupulí. Xan neví, kolik času zbývá do porodu, Rolf mu nemůže říct, co sám neví. Jak moc věří ostatním členům Rady? Ne, Xan přijde sám, nejspíš s malou, pečlivě vybranou skupinou. Nakonec se jim to povede, tomu nezabrání, ale nějaký čas to potrvá. Nesmírná důležitost a delikátnost celého úkolu, potřeba uchovat vše v tajnosti, velikost pátrací skupiny, všechno hovoří proti rychlosti.

Takže kam a kudy? Chvilku přemýšlel, jestli by to nebyl špatný nápad vrátit se do Oxfordu, schovat se nad městem ve Wytham Wood, na posledním místě, kde by je Xan hledal. Není ta cesta příliš nebezpečná? Ale každá cesta je nebezpečná a bude dvojnásob, až najdou v půl osmé ráno ty staroušky. Proč mu to připadá hazardnější než pokračovat v původním směru? Nejspíš proto, že Xan je v Londýně. A pro uprchlíky je Londýn tím nejlepším úkrytem. Londýn, navzdory vymírající populaci, je pořád hromada vesniček, tajných alejí, rozlehlých, napůl opuštěných sídlišť. Ale Londýn je taky plný číhajících očí a není tam nikdo, na koho by se mohli bezpečně obrátit, žádný dům, kam by mohl vstoupit. Jeho instinkt – a nejspíš i Julianin – napovídal pustit se dál, urazit co největší vzdálenost mezi nimi a Londýnem, držet se původního plánu a hledat úkryt v hlubokých, opuštěných lesích. Každý kilometr dál od Londýna přibližuje bezpečí.

Když tak jel po opuštěné silnici, opatrně, aby dostal řízení do ruky, vsugeroval si fantastickou představu, která, jak se pokoušel přesvědčit sám sebe, byla rozumným, dostupným cílem. Kreslil si v duchu dřevařskou boudu, vonící sladce dřevem, zasazenou tak přirozeně jako strom v hlubokém lese. Zdi napuštěné pryskyřicí stále drží teplo letního slunce, střechu zakrývají silné větve, obalené listy. Prádlo, zápalky i konzervy, které nakrmí všechny tři. Poblíž je pramen čerstvé vody, dřevě, které stačí jen nanosit a rozdělát si ohniček, až se podzim převalí do zimních dnů. Mohou tam žít dlouhé měsíce, když to bude nutné, dokonce i roky. Byla to idyla, kterou ve Swinbrooku zavrhl, když stál vedle auta, ale která mu nyní přinášela uklidnění, dokonce i když věděl, že tenhle sen je čistou fantazií.

Někde ve světě se narodí další děti; v tomhle sdílel Julianino přesvědčení. Tohle děcko pak už nebude jedinečné, nebude dál vystaveno novým nebezpečím. Xan ani Rada ho nebudou muset brát od matky, i když se proslaví tím, že bude první, které se na Zemi narodilo do nového věku. Ale tohle všechno je budoucnost – a té musí čelit a smířit se s ní, až přijde čas. Pro pár příštích týdnů musí oni tři žít v bezpečí, dokud se dítě nenarodí. Dál neviděl a řekl si, že to ostatně není třeba.

31

Všechna jeho fyzická a duševní rozhodnost byla pro ty dvě poslední hodiny tak intenzivně soustředěná k jedinému cíli, že ho vůbec nenapadlo, že by mohl mít potíže s určením toho správného lesa. Když zahnul z příjezdové cesty doprava na silnici, pokoušel se vybavit si, jak daleko šel, než se stočil k městu. Ale celá cesta mu ve vzpomínce splynula ve vír strachu, úzkosti a odhodlání, ochromující žízně, sípavého dechu a píchání v bocích a vypustila z jeho paměti takové pojmy jako vzdálenost či čas. Po levé straně se vynořil malý hájek, který mu připadal povědomý, a nálada mu stoupla. Ale stromy téměř okamžitě skončily a ustoupily keřům a otevřené krajině. Konečně narazil na větší skupinu stromů a na začátek kamenné zdi. Jel pomalu, oči upřené na silnici. Pak spatřil to, čeho se bál a v co zároveň doufal: Lukeovu krev zaschlou na asfaltu, už ne rudou, ale černé cákance ve světle reflektorů, a po levé straně kamennou zídku.

Když se okamžitě nevynořily z lesíka, aby ho přivítaly, pocítil strašlivou úzkost, že tam nejsou, že je unesli. Zaparkoval těsně u zdi, přehoupl se přes ni a pokračoval do lesa. Jakmile zaslechly jeho kroky, vyšly mu vstříc a on vnímal Miriamino mumlání. „Díky Bohu, už jsme se začínaly bát. Máš auto?“

„Citizen. Nic jiného jsem nesehnal. V domě toho moc nebylo. Mám tam termosku s kávou.“

Miriam mu ji skoro vytrhla. Odšroubovala uzávěr a opatrně kávu nalila do pohárku, pak podala drahocennou tekutinu Julian.

„Všechno je jinak, Theo,“ řekla schválně klidným hlasem. „Už nemáme moc času. Děcko chce na svět.“

„Jak dlouho to bude trvat?“ zeptal se Theo.

„To nikdy nemůžeš říct u prvního dítěte. Může to být jen pár hodin. Taky celý den. Je to jen začátek, ale musíme najít nějaké místo.“

Všechna předchozí nerozhodnost z něj spadla, odvádá svěžím vánkem jistoty a naděje. Do hlavy mu vklouzlo jediné jméno, jako by mu ho našeptal nějaký hlas, ne jeho vlastní. Wychwood Forest. Vybavila se mu ojedinělá letní procházka: zastíněná pěšinka mezi zbouranou kamennou zídou vedoucí hluboko do lesa, cestička, která se náhle vyplazila na mítku plnou mechu, s jezírkem uprostřed a dřevníkem po pravici. Wychwood by si jinak vybral jen stěží, byl příliš malý, příliš přístupný, necelých pětadvacet kilometrů od Oxfordu. Ale teď se stala jeho blízkost výhodou. Xan bude očekávat, že poženou dopředu, jenže oni se vrátí zpátky na místo, které si pamatuje, které zná, na místo, o němž ví, že jim poskytne přístřeší.

„Pojďte do auta,“ vybídl je. „Vracíme se zpátky. Jedeme do Wychwood Forest. Najíme se cestou.“

Na diskusi nezbyval čas, ani na zvážení jiných možností. Ženy měly vlastní obrovskou starost. Musí to být on, kdo rozhodne kam jet a jak se tam dostat.

Ve skutečnosti se nebál, že by je mohly znovu napadnout Pomalované tváře. Tenhle horor se mu nyní jevil jako vyplnění napůl pověřené předtuchy, kterou cítil na začátku celé cesty, že jsou předurčení k neodvratné tragédii, jejíž čas a povahu nedokážou předpovědět. K té tragédii už došlo, to nejhorší měli za sebou. Jako si oddychne pasažér v letadle, který se bojí létat a s každým zhrounutím očekává katastrofu, když ví, že je po všem a oni přežili. Ale tušil, že ani Julian, ani Miriam ze sebe nedokážou tak snadno setřást hrůzu z Pomalovaných tváří. Malé autíčko ovládl strach. Prvních patnáct kilometrů seděly strnule, oči upřené na silnici, jako by za každou zatáčkou, za každou malou překážkou očekávaly divoký zpěv vítězství, planoucí pochodně a blýskající se oči.

Existovalo ještě další nebezpečí, které předčilo ostatní. Nemohli nijak zjistit, v kolik hodin Rolf ve skutečnosti odešel. Jestli mezitím

dorazil ke Xanovi, pátrání se už třeba rozjelo, na silnicích stojí zátarasy, vrtulníky vyvezené z hangárů s nádržemi plnými pohonných hmot očekávají první záchvěvy dne. Úzké postranní cesty mezi propletenými divokými keři a rozvalenými kamennými zídkami jim na první pohled připadaly jako naprosté bezpečí, jenže to bylo nerozumné. Jako u všech lapených zvířat i Theovi instinkt napovídal obrátit a zajet za ně, schovat se a hledat temnotu. Ale venkovské cesty měly také svá úskalí. Čtyřikrát musel prudce dupnout na brzdu a zacouvat přes pás popraskaného, neprůjezdného asfaltu, i když riskoval další píchnutí. Jednou, dvě hodiny po půlnoci, přivodily jeho manévry málem katastrofu. Zadními koly vletěl do příkopu a trvalo to půl hodiny, než se mu podařilo za Miriaminy pomoci vrátit citizen na silnici.

V duchu nadával, že nemá mapu, ale jak hodin přibývalo, mračna se začala zvedat a odhalovala čím dál víc hvězd a on rozpoznal Mléčnou dráhu a určoval polohu podle Velkého vozu a Polárky. Ale tahle stará dovednost nepřinesla nic víc než hrubý výpočet trasy a jemu hrozilo neustálé nebezpečí, že se ztratí. Čas od času se ve tmě vztyčil ukazatel jako šibenice z osmnáctého století a on se opatrně sunul rozbitou silnicí až k němu. Napůl očekával, že zaslechne řinčení řetězů a spatří pomalu se kroutící mrtvolu s povytaženým krkem, ale úzký paprsek světla baterky jen pátravě ohmatával napůl zapomenutá jména neznámých vesnic. Ochladilo se, noc přinášela předzvěst zimy. Vzduch už nevoněl travou a prohřátou zemí, ale dotýkal se nozder se slabým aseptickým pachem, jako by byli blízko moře. Jakmile vypnul motor, nastalo absolutní ticho. Stál pod ukazatelem, jméno na něm by klidně mohlo být napsáno v nějakém cizím jazyce, a cítil se dezorientovaný a odtržený od skutečnosti, jako by temná a opuštěná pole, zem pod nohama i podivný vzduch bez vůně již nepatřily k jeho přirozenému životnímu prostředí, jako by jeho ohrožený druh už nebyl v bezpečí a neměl domov pod netečnou oblohou.

Hned na počátku jejich putování se porod zastavil nebo alespoň zpomalil. To zmírnilo jeho úzkost. Prodlení už nehrozilo katastrofou a bezpečí dostalo přednost před rychlostí. Ale věděl, že každé zastavení naplňuje ženy hrůzou. Hádal, že teď už skoro nedoufají, že

se jim podaří Xanovi vyhýbat celé týdny, nebo jen dny. Kdyby ty první stahy byly jen falešný poplach nebo kdyby porod byl zdoluhavý, mohli by padnout Xanovi do rukou, ještě než se dítě narodí. Miriam se potom naklonila dopředu a tiše ho požádala, aby zajel ke krajnici, naslouchal jejich šepotu a věděl, že je odděluje víc než pár metrů venkovské silnice, že sdílejí intenzivní zážitek, z něhož je on vyloučen. Potíže cesty je příliš nezajímaly, tohle všechno svěřily v tichosti jemu.

Časně zrána mu Miriam sdělila, že stahy začaly znovu, tentokrát mnohem silněji. Nedokázala skrýt triumfální tón. Před úsvitem už věděl přesně, kde jsou. Poslední rozcestník ukazoval na Chipping Norton. Nastal čas opustit klikaté cesty a riskovat pár kilometrů po hlavní.

Ted' aspoň jeli po lepším povrchu, nehrozilo jim další píchnutí. Žádné auto je neminulo a po prvních třech kilometrech spočinuly jeho napjaté ruce na volantu s úlevou. Jel opatrně, ale rychle, celý netrpělivý, aby se dostali co nejdříve do lesa.

Benzinu v nádrži očividně a nebezpečně ubývalo a neexistoval žádný způsob, jak jej doplnit. Překvapilo ho, jak málo kilometrů urazili od chvíle, kdy se vydali na cestu ze Swinbrooku. Připadalo mu, že už křížují krajinu celé týdny, bez odpočinku, bez potravy, nešťastní poutníci. Věděl, že by na poslední cestě ničím nedokázal zabránit zasetí. Kdyby narazili na zátarasy tajné policie, neměli by sebemenší naději blufovat nebo se hádat, aby je pustili; Státní tajná policie nejsou Omegy. Jediné, co mohl udělat, bylo jet dál a doufat.

Čas od času zaslechl Julianin těžký dech a Miriamin hluboký hlas, jak ji konejší, ale mluvily málo. Asi po čtvrt hodině zaslechl vzadu pohyb a pak rytmické cinkání vidličky o porcelán.

„Schovávala jsem jídlo, ale Julian potřebuje sílu k porodu. Ušlehala jsem ta vejce a přidala cukr. Tohle je tvůj díl, já mám stejný. Julian dostane zbytek.

Šálek byl plný jen do čtvrtiny a sladká pěna by mu normálně zvedla žaludek. Ted' pil dychtivě, toužil po větším množství, cítil, jak se do něj opět vlévá síla. Podal jí šálek zpátky a dostal sušenku namazanou máslem s čepičkou tvrdého sýru. Nikdy mu sýr nechutnal tak jako teď.

„Dvě pro nás, čtyři pro Julian,“ dodala Miriam.

„Musíš nás rozdělit spravedlivě,“ protestovala Julian, ale poslední slova smetla vlna bolesti.

„Nenecháváš žádnou rezervu?“ zeptal se Theo.

„Z balíčku sušenek naplněného do tří čtvrtin a pár deka sýra? Potřebujeme sílu teď.“ Sýr a suchý biskvit jen zvýšily žízeň, jídlo zapili vodou z menšího plecháčku.

Miriam mu podala dva hrnky a příbory v sáčku a on je položil na podlahu. Pak – snad se lekla, že by její slova mohla znít jako výčitka – dodala: „Měl jsi holt smůlu, Theo. Ale získal jsi auto a to nebylo snadné. Bez něho bychom neměli sebemenší naději.“

Doufal, že tím říká, že je nezklamal. Usmál se žalostně při myšlence, že on, který v životě nikdy nestál o účast druhého, bude toužit po jejím ocenění a souhlasu.

Konečně dojeli na předměstí Charlbury. Zpomalil a hledal starou čerpací stanici v zatáčce silnice. Hned za ní musí odbočit doprava na cestu, která vede k lesu. Byl zvyklý přijíždět sem od Oxfordu a i tak by ji mohl snadno přehlédnout. Hlasitě vydechl úlevou, když míjel budovu stanice, zahrnul a spatřil po pravici řadu kamenných chatek, které značily příjezd k té cestě. Chaty byly prázdné, zatlučené prkny, téměř zpustlé. Na okamžik ho napadlo, jestli by jedna z nich neposkytla úkryt; ale byly moc na ráně, příliš blízko silnice. Věděl, že Julian chce být co nejhluběji v lese.

Jel opatrně mezi poli k vzdálenému remízku. Brzo se rozední. Když se podíval na hodinky, napadlo ho, že paní Collinsová už osvobodila ten párek staroušků. Nejspíš si teď dali šálek čaje, vyprávějí o svém zážitku a čekají, až přijede policie. Přeradil, aby zdolal nesnadný úsek stoupající cesty, a vnímal přitom, jak Julian popadá dech a vydává podivné zvuky, něco mezi vrčením a sténáním.

Les je přijal ve svém silném temném náručí. Cesta se zužovala, stromy se přibližovaly. Po pravici byla kamenná zídka, napůl zbouraná, rozvalené kameny se povalovaly na cestě. Přeradil na jedničku a pokoušel se držet vůz v klidu. Asi po půldruhém kilometru se Miriam naklonila dopředu a řekla: „Myslím, že půjdeme chvilku pěšky. Pro Julian to bude snazší.“

Obě vystoupily a opatrně překračovaly hluboko vyježděnou kolej a balvany. Ve světle reflektorů na okamžik zkameněl zajíc, pak se rozběhl a nastavoval bílé zrcátko. Náhle Theo zpozoroval prudký pohyb, dva bílé stíny protrhly keře a minuly karoserii auta jen o fous. Byl to jelen s laňkou. Společně vyběhli na břeh, prodírali se keři a zmizeli za zídou, jejich kopýtka zvonila o kameny.

Ženy se čas od času zastavily, Julian opřená o Miriaminu paži. Když se to stalo asi potřetí, Miriam Theovi ukázala, aby zastavil. „Myslím, že jí teď bude lépe v autě. Jak je to ještě daleko?“

„Pořád jsme v otevřené krajině. Brzy by se měla vpravo objevit cesta. Asi tak kilometr a půl.“

Auto kodrcalo dál. Cesta do lesa, kterou si pamatoval, byla vlastně křižovatkou, na níž se chvilku nedokázal rozhodnout. Pak zatočil doprava, kde se pěšina, čím dál užší, svažovala dolů. Tahle určitě vede k jezírku a kromě toho si pamatoval ten dřevník.

„Tamhle je barák, tam napravo,“ zvolala Miriam.

Obrátil hlavu právě včas, aby zahlédl vzdálený temný obrys, probleskující úzkou šterbinou ve zmeči keřů a stromů. Stál osamoceně na širokém svažujícím se poli. „Tohle není dobré,“ řekla Miriam. „Příliš na očích. Pole nás moc neschová. Jeďme dál.“

Pomalou sjížděli do srdce lesa. Cesta se zdála nekonečná. S každým hrbolatým metrem se zužovala a on slyšel škrábání a vrzání větví o auto. Nad nimi nabíralo slunce na síle a rozhazovalo bílé světlo, pod propletenými větvemi černého bezu a hlohu stěží viditelné. Zoufale se snažil udržet volant, ale zdálo se mu, že beznadějně kloužou dolů zeleným temným tunelem, který skončí v neproniknutelném kroví. Už si dělal starosti, jestli ho nezradila paměť, jestli neměl zahnout doleva, když se cestička náhle rozevřela a odhalila travnatou mýtinu. Před sebou spatřili bledý trpyt jezera.

Zastavil jen metr od břehu a vyšel ven. Pak se obrátil a pomohl Miriam napůl zvednout Julian ze sedadla. Na chvilku se k němu přitiskla, dýchala zhluboka, pak se odtrhla, usmála se a popošla k jezeru, ruku opřenou o Miriam. Povrch rybníčku, stěží se to dalo nazývat jezero – byl tak hustě zarostlý zelenými čepelkami spadaného listí a vodního plevelu, že vypadal jako pokračování mýtiny. Pod chvějícím se zeleným příkrovem byl povrch vazký jako

sirup, pokrytý bublinkami, které se pomalu pohybovaly, tvořily se a splývaly, praskaly, vybuchovaly a umíraly. V ploškách čisté vody mezi vodním plevelem zahlédl odraz oblohy. Ranní mlha se zvedla, aby odkryla první matné paprsky dne. V okrových hloubkách pod průhledným povrchem se proplétaly šlachy vodních rostlin, změř větviček a zlomených větví, které ležely hustě spojené bahnem jako žebroví dlouho potopených korábů. Na okraji rybníčku spočívaly rovně na vodě chumáče mazlavého rákosu a kousek dál hladinu zběsile křížovaly malé černé lysky a plula na ní opuštěná labuť, která si majestátně razila cestu mezi vodními rostlinami. Rybník obklopovaly stromy, které vyrůstaly téměř z břehu, duby, jasany a javory, zářivý závoj zelené, žluté, zlaté a rezavé, který si za rozbřesku, navzdory podzimním stínům, podržel něco svěžesti a jasných barev jara. Mladý stromek na vzdáleném břehu vzorkovaly žluté listy, jeho slabé vrchní větve i větvíčky se zdály neviditelné proti prvním paprskům slunce, jako by ve vzduchu visely jemné kuličky zlata.

Julian přecházela kolem rybníku. „Tady vypadá voda čistší a břeh pevnější,“ zvolala. „Můžeme se tu umýt.“

Připojili se k ní, poklekli, ponořili ruce do jezírka a nacákali si páchnoucí vodu do obličejů. Smáli se z toho potěšení, vířili rukama bahno a Theo věděl, že tohle nebude bezpečné pít ani po převaření.

„Otázka je,“ začal, jakmile se vrátili k vozu, „jestli se máme zbavit auta teď hned. Mohlo by nám v nejhorším poskytnout přístřeší, ale je příliš nápadné a téměř nám došel benzin – vydrželo by to nejspíš jen pár kilometrů.“

„Nech ho plavat,“ souhlasila Miriam.

Podíval se na hodinky. Blížila se devátá. Pomyslel si, že by si mohli poslechnout zprávy. Přestože bývají banální, bez překvapení a nezajímavé, bylo by dobré udělat ještě naposled gesto na rozloučenou, než se odříznou od všech novinek kromě těch vlastních. Překvapilo ho, že nepomyslel na rádio už předtím, že se neobtěžoval otočit knoflíkem během cesty. Řídil však plný obav, že by mu i zvuk neznámého hlasu, dokonce i hudby, připadal nesnesitelný. Natáhl ruku skrz otevřené okénko. Netrpělivě naslouchali předpovědi

počasí, informaci o stavu silnic, uzávěrách a objížděkách, vnímali malé domácí starosti sesychajícího se světa.

Už už chtěl rádio vypnout, když se hlasatelův hlas změnil. Zpomalil a nabyl hrozivého podtónu. „Pozor, varování. Malá skupina disidentů, muž a dvě ženy, cestuje v ukradeném modrém voze značky Citizen někde poblíž hranic Walesu. Včera v noci vnikl Theodor Faron z Oxfordu násilím do domu v Kingstonu, svázal majitele a ukradl auto. Manželka, paní Daisy Coxová, byla ráno nalezena mrtvá. Jmenovaný muž je nyní hledán pro vraždu. Je ozbrojen revolverem. Jestliže uvidíte vůz se třemi pasažéry, nepřibližujte se, ale okamžitě volejte na číslo Státní tajné policie. Poznávací značka vozu je MOA 694. Opakuji. Muž je ozbrojen a nebezpečný. Nepřibližujte se.“

Theo si ani neuvědomil, že rádio vypnul. Vnímал jen vlastní bušící srdce a nevolnost, která v něm stoupala a pohlcovala ho, fyzickou bolest připomínající smrtelnou nemoc, děs a znechucení nad sebou samým, které ho málem srazily na kolena. Pomyslel si: Jestli tohle je moje vina, pak ji neunesu.

Zaslechl Miriamin hlas. „Takže Rolf dorazil ke Guvernérovi. Už ví, že nás napadli Omegy a že jsme zůstali jen tři. Ale pořád je tu určitá útěcha. Pořád neví, že se porod bezprostředně blíží. Rolf jim nemohl říct ani přibližné datum, nevěděl ho. Počítá, že Julian zbývá ještě měsíc. Guvernér by nikdy nežádal lidi, aby hledali auto, kdyby si myslel, že by mohli najít novorozeně.“

„To není útěcha. Já jsem ji zabil,“ řekl tupě.

Miriamin hlas byl pevný, nepřírozeně hlasitý, téměř mu křičela do ucha. „Tys ji nezabil! Kdyby zemřela z šoku, stalo by se to hned, jak bys na ni namířil. Nevíš, proč umřela. Byla to přirozená příčina, musela být. Mohlo se to stát kdykoli. Byla stará a měla slabé srdce. Říkals to. Nic není tvoje chyba, Theo, nemyslel jsi to tak.“

Ne, skoro zařval, nemyslel jsem to tak. Nechtěl jsem být sobecký syn, nemilující otec a špatný manžel. Co jsem kdy opravdu zamýšlel? Kristepane, kolik škody ještě musím způsobit, abych opravdu začal přemýšlet nad tím, co dělám?

„Nejhorší je,“ řekl místo toho nahlas, „že se mi to líbilo. Opravdu se mi to líbilo.“

Miriam začala vykládat auto, zrovna si přehodila přes ramena příkrývku. „Líbilo se ti svazovat ty dva staroušky? Samozřejmě že se ti to nelíbilo. Dělalš, co jsi udělat musel.“

„Ne, že jsem je svázal. Tak jsem to nemyslel. Ale líbilo se mi to vzrušení, ta moc, vědomí, že to můžu udělat. Nebylo to jen děsné. Pro ně ano, ne pro mě.“

Julian nepromluvila. Přišla blíž a vzala jeho ruku do své. Odmítl její gesto a téměř divoce se na ni obrátil: „Kolik ještě životů bude to dítě stát, než se narodí? A proč? Seš tak klidná, vůbec se nebojíš, tak jistá sama sebou. Mluvíš o dceři. Jaký život povede? Věříš, že je první a že přijdou další, že dokonce už teď musí někde žít žena, která nosí pod srdcem dítě. Některé si to třeba ani neuvědomují. Ale co když se mylíš? Co když to dítě bude jediné? K jakému peklu ji odsuzuješ? Jen si představ tu opuštěnost jejich posledních let. Údésné, nekonečné roky bez špetky naděje, že uslyší další lidský hlas. Nikdy, nikdy, nikdy. Pane Bože, dovedete si to představit, jedna jako druhá?“

„Myslíš si, že jsem o tom nepřemýšlela?“ řekla Julian tiše. „O tomhle a o spoustě dalších věcí? Theo, nemůžu si přát, aby nebyla nikdy počata. Nedokážu na ni myslet bez radosti.“

Miriam neztrácela čas, vytahovala kufr a pláště ze zavazadlového prostoru a zvedala hrnce s vodou.

Mluvila spíš podrážděně než hněvivě: „Proboha, Theo, seber se. Potřebovali jsme auto, tak jsi ho pro nás sehnal. Možná že jsi mohl splasit lepší a za nižší cenu. Udělals, cos mohl. Když se chceš patlat v pocitu viny, je to tvoje starost, ale nech to na potom. O. K., je mrtvá a ty se cítíš provinile a ten pocit ti nedělá dobře. To je zlé. Musíš si na to zvyknout. Proč bys měl k čertu utíkat před vinou? To patří k člověku. Nebo jsi to ještě nepostřehl?“

Theo měl na jazyku, že posledních čtyřicet let se stala pořádná řádka věcí, které nezpozoroval. Ale ta slova s nádechem výčitek svědomí mu připadala neupřímná a nečestná. Místo toho řekl: „Bude lepší, když se rychle zbavíme auta. Tenhle problém za nás vysílání vyřešilo.“

Odbrzdl a ramenem se opřel do zadku vozu, nohy mu drhly o trávu plnou kamínků, byl vděčný, že zem je suchá a břeh se svažuje.

Miriam si stoupla na pravou stranu a společně auto postrkovali. Chvilí bezvysledně. Pak se pomalu pohnulo kupředu.

„Pořádně do něj šťouchni, až ti řeknu. Nechci, aby se čumákem zarylo do bahna.“

Přední kola byla téměř nad hladinou, když zakřičel teď, a oba do vozu strčili vší silou. Auto přeletělo přes okraj jezera a dotklo se vody s cáknutím, které jako by probudilo všechny ptáky v lese. Vzduch naplnily výkřiky a volání a větve vysoko v korunách se rozhýbaly životem. Voda vyšplouchla a postříkala jim obličej. Pokrývka plovoucího listí se zachvěla a roztancovala. Odfukovali a pozorovali, jak se vůz pomalu a mírumilovně začíná potápět a voda bublá otevřenými okny. Ještě než zmizel, Theo z okamžitého podnětu vyndal deník z kapsy a hodil ho do jezera.

Pak pro něj nastala chvíle čiré hrůzy, živé jako v tom děsivém snu, hrůzy, kdy nemohl doufat, že procitne. Všichni tři byli chyceni v potápějícím se voze, voda proudila dovnitř a on zoufale hledal kliku, pokoušel se zadržet dech při strašlivé bolesti v prsou, chtěl zakřičet na Julian, ale věděl, že nemůže mluvit, protože by se mu ústa okamžitě ucpala blátem. Julian spolu s Miriam se vzadu topily a nebylo nic, co by jim pomohlo. Na čele mu vyrazil pot. Svíral zpoceně dlaně a nutil se uhnout pohledem od té hrůzy na jezeře a zvednout oči k obloze, odvrátil se v duchu od vize hororu do hororu skutečného. Slunce bylo bledé a kulaté jako měsíc v úplňku, planulo v aureole mlhy a vysoké silné větve stromů se černaly v jeho třpytu. Zavřel oči a čekal. Pocit hrůzy mizel a on dokázal znovu pohlédnout na vodní hladinu.

Pak se podíval na Julian a Miriam, napůl v očekávání, že na jejich tvářích zahlédne čirou paniku, stejnou, jaká v té chvíli zachvátila jeho. Ale pozorovaly potápějící se auto s klidným, téměř nezaujatým zájmem a dívaly se na rozhoupané listoví sdružující se v chomáče na zvlněné hladině, jako by bojovalo o místo. Byl celý pryč z klidu obou žen, jejich zjevné schopnosti zavřít za sebou vzpomínky i všechnu tu hrůzu a soustředit se na danou chvíli.

Řekl stísněným hlasem: „Luke. Ani jste o něm v autě nemluvily, ani jste se o něm nezmínily od té doby, co jsme ho pohřbili. Vzpomenete si na něj vůbec?“ Ta otázka zněla jako obvinění.

Miriam odvrátila oči od jezera a klidně na něj pohlédla. „Myslíme na něj pořád, jenže teď nás musí zajímat jen to, jak dostat to děcko na svět v pořádku.“

Julian k němu popošla a dotkla se jeho ruky. „Přijde čas, Theo,“ řekla, jako by to byl on, kdo potřebuje nejvíc uklidnit, „kdy budeme moci truchlit pro Lukea a Gaskoňce, ten čas přijde.“

Auto jim zmizelo z očí. Báł se, aby voda při břehu nebyla příliš mělká, mohlo by být vidět střechu, dokonce i pod příkrovem z rákosí, ale když se intenzivně zahleděl do černé temnoty, nespátl nic než vířící bahno.

„Vzal jsi příbory?“ zeptala se Miriam.

„Ne. Ty ano?“

„K čertu, byly v autě vepředu. Ale na tom už nesejde. Stejně nám nezbylo nic k jídlu.“

„Bylo by lepší dostat všechno, co máme, pod střechu toho dřevníku. Je to asi sto metrů odsud nahoru pěšinkou.“

Pane Bože, modlil se v duchu, dej, ať tam pořád je, ať je tam! Bylo to poprvé za čtyřicet let, kdy se modlil, ale slova byla méně než prosba, spíš napůl pověřivá naděje, že nějak, silou své potřeby, donutí přístřešek k existenci. Hodil si přes rameno jeden polštář a nepromokavé pláště, pak zvedl konývku a do druhé ruky vzal kufr. Julian si přehodila kolem ramen deku a shýbla se pro hrnek s vodou, Miriam jí ho vzala z ruky a řekla: „Poneseš polštář, já poberu ostatní.“

Takhle obtěžkáni vyrazili pomalu cestičkou. Právě v té chvíli zaslechli kovové chrastění vrtulníku. Napůl uvězněni sevřenými větvemi nemuseli se zvlášť obávat, ale podvědomě sklouzli z cestičky do zelené spleti bezových keřů. Zůstali nehybně stát, sotva dýchali, jako by záchvěv dechu mohl proniknout nahoru a dosáhnout až k pableskujícímu předmětu hrozby, k číhajícím pohledům a naslouchajícím uším. Zvuk zesílil do klapotu drásajícího uši. Museli mít stroj nad hlavou. Theo téměř očekával, že to přivede keře k divokému životu. Pak začal vrtulník kroužit, rachot slábl a zase se přibližoval a přinášel s sebou obnovený strach. Trvalo skoro pět minut, než se hluk motoru konečně ztlumil do vzdáleného mručení.

„Nejspíš nehledají nás,“ řekla Julian měkce. Hlas měla slabý, náhle se schoulila bolestí a přidržela se Miriam.

„Nepředpokládám, že si jen tak vyjeli pro zábavu,“ namítla Miriam skepticky. „Ale v každém případě nás neobjevili.“ Otočila se k Theovi: „Jak daleko je ten dřevník?“

„Asi padesát metrů, pokud se dobře pamatuju.“

„Doufejme.“

Cesta se teď rozšířila a zaručovala jednodušší průchod, ale Theo, který šel kousek za děvčaty, cítil daleko větší tíhu než skutečnou váhu zavazadla. Jeho původní zhodnocení Rolfova postupu mu nyní připadalo směšně optimistické. Proč by měl jít pomalu a v tajnosti do Londýna? Proč by se musel osobně představit Guvernérovi? Všechno, co potřeboval, byl obyčejný telefon. Číslo Rady zná každý občan, to patří k té přístupné části Xanovy politiky. Ne že by mohl vždycky promluvit s Guvernérem, ale může to alespoň zkusit. Někteří se dokonce dovolali. Tenhle chlapík, jakmile ho identifikují a pořádně proklepnou, dostane absolutní přednost. Doporučí mu, aby se skryl, aby s nikým nemluvil, dokud si ho nevyzvednou. Přiletí nejspíš vrtulníkem. Pravděpodobně ho mají v rukou už dvanáct hodin.

A běžence nebude těžké najít. Časně zrána měl Xan přesné údaje o ukradeném autě, množství benzínu v nádrži a věděl na kilometr přesně, jak daleko mohou dojet. Musel jen určit dílek na mapě a opsat kruh. Theo nepochyboval, co znamená ta helikoptéra. Už pátrají ze vzduchu, označují samoty, hledají odraz střechy auta. Xan jistě zorganizoval pozemní pátrání. Ale jedna naděje zůstala. Pořád ještě mohou mít čas, aby se dítě narodilo, jak si přeje jeho matka, v míru, soukromí, bez nežádoucích svědků, kromě dvou lidí, které miluje. Hledání nebude tak rychlé; v tom se nemýlí. Xan jistě nechce přijít po zuby ozbrojený, nepřeje si upoutat pozornost veřejnosti, ne dokud si osobně neověří, že Rolf nelhal. Pro tenhle podnik využije pečlivě vybrané lidi. Ani si nemůže být jistý, že se schovají v hlubokém lese; byl to původně Rolfův plán, ale Rolf už tu nevelí.

Držel se té své naděje, nutil se důvěřovat sám sobě, věřit, že Julian ho bude potřebovat, když zaslechl její hlas.

„Theo, podívej, není krásný?“

Otočil se a došel až k ní. Stála vedle vysokého, přerostlého hlohu, obsypaného červenými plody. Z jeho horních větví splývaly dolů kaskády bílé pěny plaménku plotního, jemného jako závoj, skrz nějž ty rudé střapce zářily jako drahokamy. Když se díval do toho obličej plného zaujetí, pomyslel si: Já pouze vím, že je to krásné. Ona tu krásu cítí. Podíval se za ni na keř bezinek a jako poprvé v životě spatřil černé zářící korálky a jemnost rudých lodyh. Bylo to, jako by se v jediném okamžiku les přeměnil z temného, nebezpečného místa, kde jeden z nich určitě zemře, v posvátný, kouzelný, nádherný kout, který se nestará o tyhle tři podivné vetřelce a v němž mu nic živé nemůže být cizí.

Pak uslyšel Miriamin hlas, šťastný a rozjásaný: „Ten dřevník tam pořád je!“

32

Dřevník byl větší, než očekával. Paměť navzdory předpokladům zmenšovala, ne zvětšovala. Na chvíli se obával, jestli tahle polorozpadlá budova s půdorysem nepravidelného trojúhelníku z černajícího dřeva, skoro devět metrů v průměru, je opravdu ten dřevník, který si pamatoval. Pak si všiml stříbrné břízy napravo od vchodu. Když ten strom viděl naposled, byl to jen mladý výhonek, ale teď jeho větve převyšovaly střechu. S úlevou zaznamenal, že většina krytiny je zdravá, i když pár prken sklouzlo na zem. Stěny však byly vykousané, některé desky se napůl rozpadly a celá stavba se nahnula k jedné straně. Podle sešlosti soudil, že déle než pár let dřevník nevydrží. Těžké nákladní auto určené k dopravě dřeva spadlo ke straně uprostřed mýtiny, pneumatiky propíchané a zpuchřelé, vedle něj leželo jedno obrovské kolo. Dřevaři nestačili odvézt všechny kmeny a klády, když tady končili, jeden sáh zůstal pečlivě vyrovnaný vedle dvou spadlých mohutných stromů. Jejich kmeny zbavené kůry svítily jako vyleštěné kosti a kusy kůry a odštěpky se válely všude kolem.

Pomalu, skoro slavnostně vstoupili dovnitř. Rozhlíželi se s obavami v očích, jako noví nájemníci, kteří se zabydlují v tolik vytouženém, ale neznámém sídle.

„Dobrá,“ ozvala se první Miriam, „přinejmenším je to střecha nad hlavou a je tu i dost suchého dřeva a kůry na podpal.“

Navzdory mlázi, lesu a hustým keřům, které tvořily spletitou hradbu, bylo tu mnohem méně soukromí, než si Theo přál. Jejich bezpečí bude záležet daleko víc na tom, že si nikdo nevšimne boudy, než na možnosti, že by je objevil náhodný lesní dělník, který by sem mohl zabloudit. Ale nebyl to náhodný lesní dělník, kterého se bál. Jestliže se Xan rozhodne vést pátrání po zemi v okolí Wychwoodu, bude otázkou pouze několika hodin, než je objeví, i kdyby bylo jejich doupě schováno co nejtajněji.

„Nevím, jestli máme riskovat a rozdělat oheň. Jak moc je to důležité?“ zeptal se.

„Oheň? Ted' ani ne, ale až se dítě narodí a setmí se, tak ano,“ odpověděla mu Miriam. „Noci už jsou chladné a děcko i matka potřebují teplo.“

„Pak to musíme risknout, ale ne dřív, dokud to nebude nezbytně nutné. Budou pátrat po kouři.“

Bouda vypadala, jako by ji dřevaři opustili ve spěchu, nebo možná očekávali, že se sem vrátí, a nikdo je neupozornil předem, že se podnik ruší. U zadní stěny stály vyrovnané dvě řady kratších prken, klády a kus kmenu, který zjevně užívali jako stůl, protože na něm ještě ležela rozbitá konvice a dva oprýskané smaltované hrnky. V tom místě byla střecha zdravá a udusaná hlína pokrytá pilinami a hoblinami.

„Tady to bude dobré,“ řekla Miriam.

Nohou nahrnula hobliny a udělala z nich hrubé lůžko, rozprostřela oba pláště do deště a pomohla Julian položit se na zem. Pak jí pod hlavou upravila polštář. Julian spokojeně zamručela, obrátila se na bok a přitáhla si kolena k tělu. Miriam natřepala jednu cíchu a Julian jí přikryla. Přes ni rozprostřela Lukeův kabát. Nakonec se spolu s Theem pustili do vybalování zásob: konývka a zbývajících hrnců vody, poskládané ručníky, nůžtičky a lahvička dezinfekčního prostředku. Ten malý poklad připadal Theovi dojemný ve své dostatečnosti.

Miriam poklekla vedle Julian a jemně ji převrátila na záda. „Můžeš se jít projít, když máš chuť,“ řekla Theovi. „Budu tě potřebovat později, ale teď ne.“

Vyšel ven, s chvilkovým nerozumným pocitem, že ho odvrhly. Posadil se na povalený kmen. Obklopilo ho ticho a mír mýtiny. Zavřel oči a naslouchal. Za okamžik se mu zdálo, že slyší miliony drobných zvuků, lidským uchem běžně nevnímaných, škrábání listí o kůru stromů, praskot usychající větvičky, život v lese, horlivý, ale netečný k těm třem vetřelcům. Neslyšel nic, co by pocházelo od člověka, žádné kroky, žádný vzdálený hluk příjíždějícího auta či vracející se rachot vrtulníku. Odvážil se doufat, že Xan odmítl Wychwood jako skrýš, a pomyslel si, že by mohli být v bezpečí, přinejmenším několik dalších hodin. Dost času, aby dítě stačilo spatřit světlo světa. A Theo poprvé porozuměl Julianině touze porodit v tajnosti a akceptoval ji. Jejich útočiště v lese, ať bylo jakkoli nedostačující, bylo jistě lepší než jakákoli jiná možnost. Znovu si ten obraz v duchu maloval: vysoké sterilní lůžko, řada přístrojů, připravených čelit jakékoli komplikaci, kolem sbor úctyhodných porodníků, kteří přišli z míst, kde trávili odpočinek, všichni maskovaní v dlouhých pláštích, všichni v pozoru, protože po pětadvaceti letech se hledá naděje v jejich společné paměti a sdružených zkušenostech, každý z nich dychtivý po té cti přivést na svět ono zázračné dítě, a přitom napůl vyděšený z přemíry odpovědnosti. Dovedl si představit pomocný personál, sestry, porodní asistentky a anesteziology, a za tím vším, v pozadí, a přece dominující, televizní kamery se svými osádkami. A před kamerou Guvernér, který oznámí tu novinu čekajícímu světu.

Nicméně bylo to něco víc než ztráta osobní důstojnosti a zničení soukromí, čeho se Julian obávala. Pro ni byl Xan zosobněním zla. To slovo mělo pro ni skutečný a konkrétní význam. Pronikla svým čistým, nezkaleným pohledem vrstvou jeho síly, osobního kouzla, inteligence a humoru až do srdce, ne prázdného, ale temného. Ať dítě čeká v budoucnu cokoli, nechtěla, aby při jeho narození asistoval ďábel. Teď už chápal její zatvrzelost při výběru místa, a jak tak seděl v tichu a míru, připadala mu správná a rozumná. Jenže tahle zarputilost už stála životy dvou mužů, jeden z nich byl otec dítěte.

Mohla by se přít, že dobro může pocházet ze zla, a bylo by jistě daleko složitější tvrdit, že by zlo mohlo pocházet z dobra. Spoléhala na nekonečnou dobrotu a spravedlnost boží, ale copak jí zbývalo něco jiného než věřit? Nemohla dál kontrolovat svůj život, jako nemohla řídit či zastavit fyzické síly, které teď zmítají jejím tělem. Jestli její Bůh existuje, copak to může být Bůh lásky? Otázka se zdála banální, všudypřítomná, ale on sám si ji nedokázal nikdy uspokojivě zodpovědět.

Znovu se zaposlouchal do zvuků lesa, do jeho skrytého života. Ted' se ty zvuky zdály silnější, byly plné hrozby a děsu. Saprofág, který zahnal svou kořist do kouta a skočil na ni, s krutostí a pocitem uspokojení z lovu, v instinktivním boji o potravu, o přežití. Celý fyzický svět držel pohromadě bolestí, výkřiky v hrdle a výkřiky srdce. Jestli je její Bůh součástí tohoto utrpení, jeho tvůrcem a oporou, pak je to Bůh síly a ne slabosti. Poměřoval hloubku propasti mezi sebou a Julian její vírou, ale už se nebál. Nemůže propast zmenšit, ale může přes ni natáhnout ruce. A možná že na konci vyroste most z lásky. Jak málo ji zná a ona jeho. To, co k ní cítí, je záhadné a iracionální. Potřebuje tomu porozumět, pojmenovat podstatu svého citu, analyzovat něco, co je mimo jakoukoli analýzu. Ale cosi chápal, a možná že ani nic víc chápat neměl. Přál si pro ni jen to dobré. Dával jejímu dobru přednost před svým. Už nikdy se od ní neodtrhne. Dokázal by i zemřít, aby jí zachránil život.

Ticho náhle přerušilo zasténání a potom výkřik. Náhle v něm zesílily rozpaky, pokořující strach, že jí nebude hoden. Ale teď si uvědomoval jen vlastní potřebu být s ní a utíkal do dřevníku. Ležela na boku, úplně klidná, usmívala se a napřáhla k němu ruku. Miriam u ní klečela.

„Co můžu udělat? Nech mě tady. Chceš, abych tu zůstal?“

Julian promluvila hlasem, v němž jako by nikdy neznal ostrý výkřik: „Samozřejmě tu musíš zůstat. Chceme, abys tu zůstal. Ale bude lepší, když připravíš na oheň. Pak stačí jen škrtnout, až ho budeme potřebovat.“

Viděl, jak se jí zkrivila tvář, čelo měla pokryté potem. Ale okouzloval ho její klid a tichost. A měl co dělat, práci, v níž se cítil doma. Kdyby našel hobliny perfektně suché, byla by naděje, že se

mu podaří rozdělat oheň bez silnějšího kouře. Venku vládlo prakticky bezvětrí, ale i tak si musí dát pozor, aby kouř nešel Julian do obličeje a do obličeje děťátka. Nejlepší bude topit vepředu, kde je střecha rozbitá, ale zároveň je to dost blízko oběma, aby se zahřály. A bude muset udržovat plameny pod dohledem, aby nedošlo k požáru. Vezme nějaké kameny z rozbořené zídky a udělá ohniště. Vyšel ven, pozorně vybíral kus po kuse a podle tvaru. Taky ho napadlo, že může vzít nějaké ploché kameny a udělat z nich něco na způsob komína. Když se vrátil, rozložil kameny do kruhu a ten naplnil nejsuššími hoblinami, jaké našel, a přidal pár větviček. Nakonec nastavěl ploché kameny, aby odvedly kouř ke střese. Náhle pocítil něco jako hrdost malého kluka nad vykonaným dílem. A když se Julian nadzvedla a radostně se zasmála, přidal se k ní.

„Bude nejlepší, když si k ní klekneš ze strany a chytneš ji za ruku,“ navrhla Miriam.

Během poslední kontrakce ho sevřela tak prudce, až mu klouby zapraštěly.

Když mu Miriam vyčetla v očích zoufalou potřebu ujištění, prohodila: „Všechno je v pořádku. Chová se skvěle. Nemůžu ji vyšetřit vnitřně, nebylo by to bezpečné. Nemám sterilní rukavice a voda už praskla. Ale odhaduji, že branka je skoro úplně otevřená. Druhé období bude snazší.“

Obrátil se k Julian: „Miláčku, co můžu udělat? Řekni mi, co pro tebe můžu udělat?“

„Jen mě drž za ruku.“

Když tak vedle nich klečel, obdivoval Miriam, její tichou sebedůvěru, s níž dokonce po pětadvaceti letech prováděla tohle starodávné řemeslo, její hnědé jemné ruce spočívající na Julianině břiše, hlas mumlající uklidňující slova. „Ted'ka odpočívej, pak přijde další vlna. Nebraň se jí. Pamatuj na dýchání. Tak je to správné, Julian, je to výborné.“

Když začala druhá fáze porodu, Miriam nařídila Theovi, aby si klekl za Julianina záda a podepřel ji. Pak vzala dvě kratší prkna a umístila je proti Julianiným nohám. Theo klečel, nesl váhu Julianina těla a rukama zkříženými na prsou ji k sobě tiskl. Opírala se mu o hrudník, nohy zapřené proti dvěma prknům. Díval se jí do obličeje, v

jednom okamžiku téměř k nepoznání znetvořeného, když se zmítala a skučela v jeho náručí, pak zas naprosto tichého, podivně a záhadně uvolněného, bez výrazu mučivé úzkosti a úsilí. Jemně odfukovala, oči upřené na Miriam v očekávání další kontrakce. V těchto chvílích vypadala tak klidně, až si skoro myslel, že spí. Tváře měli tak blízko u sebe, že se jeho pot mísil s jejím. Čas od času ji jemně otřel. Ten primitivní akt, v němž oba byli účastníky a diváky zároveň, je oddělil v čase zapomnění, kdy na ničem nezáleží, nic není skutečné kromě matky a temné, bolestivé cesty dítěte z života ukrytého v děloze na světlo denní. Uvědomoval si nepřestávající mumlání Miriam, tiché, ale naléhavé, chválicí, povzbuzující, navádějící, radostně lákající dítě na svět, a připadalo mu, že porodní bába a pacient splynuly v jednu ženu, že i on je součástí té bolesti a námahy, ne zrovna potřebný, ale laskavě trpěný, přitom vyloučený ze srdce toho zázraku. A náhle se záchvěvem mučivé úzkosti a závisti zatoužil, aby to dítě, které v takových bolestech a úsilí přivádějí na svět, bylo jeho.

Konečně s okouzlením shledal, že hlavička je venku, mastný míč olepený pruhy tmavých chloupků.

Slyšel Miriamin triumfální hlas: „Hlava je venku a má plno vlasů. Přestaň tlačit, Julian, jen odpočívej.“

Julian dýchala jako atlet po závodě. Znovu zakřičela – a hlava vklouzla s nepopsatelným zvukem do Miriaminých čekajících rukou. Vzala ji, jemně otočila a téměř zároveň, s posledním zatlačením, dítě vyběhlo na svět mezi matčinými stehny v proudu krve. Miriam ho pozvedla a položila matce na břicho. Julian se zmýlila, byl to kluk. Jeho pohlaví, které vypadalo tak veliké, tak neúměrné drobnému tělíčku, bylo jako výzva.

Miriam ho rychle zakryla prostěradlem a dekou a svázala dohromady s Julian. „Podívej, máš syna,“ řekla a rozesmála se.

Theovi se zdálo, že sešlá bouda se celá rozhlaholila jejím radostným, triumfálním hlasem. Pohlédl na Julianiny natažené paže a změněnou tvář, pak se odvrátil. Ta radost byla příliš veliká, nedokázal ji unést.

Zaslechl Miriam: „Musím přestříhnout pupeční šňůru, lůžko vyjde později. Bude lepší, když rozděláš oheň, Theo, a zkus, jestli půjde ohřát voda. Julian bude potřebovat něco teplého k pití.“

Šel zpátky k připravenému ohništi. Ruce se mu trásly, takže první zápalku zlomil. Ale s druhou se drobné hoblinky rozhořely a oheň vzplanul jako oslavný ohňostroj a naplnil dřevník vůní kouře. Pomalu a pečlivě plameny přikrmoval větvíčkami a kousky kůry, pak se obrátil pro konývku. V té chvíli došlo ke katastrofě. Stála příliš blízko ohniště, a jak couvl, zakopl o ni a převrhl ji. Víčko se odkutálelo a on s hrůzou pozoroval, jak se drahocenná tekutina vsakuje do pilin a vpíjí do země. Vodu z obou hrců už skoro spotřebovali. Ted' nemají žádnou.

Zvuk řinčícího kovu Miriam varoval. Pořád měla co dělat s dítětem, a tak aniž otočila hlavu, řekla: „Co se stalo? Konývka?“

Theo se cítil hrozně. „Je mi to líto. Je to děsné. Vylil jsem ji.“

Miriam došla až k němu a klidně pokračovala: „Budeme stejně potřebovat víc vody, vody a jídla. Musím zůstat s Julian, dokud si nebudu jistá, že je mimo nebezpečí. Potom se podívám do toho domu, kolem kterého jsme jeli. S trochou štěstí tam voda bude, třeba mají studnu.“

„Ale to budeš muset přejít otevřené pole. Uvidí tě.“

„Musím, Theo. Potřebujeme spoustu věcí, musím to risknout.“

Bylo to od ní milé, ale ze všeho nejvíc potřebovali vodu, a byla to jeho chyba.

„Nech jít mě. Ty počkáš u ní.“

„Chce, abys s ní zůstal ty,“ odporovala Miriam. „Ted' když je dítě na světě, potřebuje víc tebe než mě. Musím se ujistit, jestli vyšlo v pořádku lůžko, a zkontrolovat, že je celé venku. Až bude po všem, můžu ji bezpečně opustit. Pokus se přiložit dítě k prsu. Čím dřív začne pít, tím líp.“

Theovi se zdálo, že s potěšením odhaluje tajemství svého řemesla, ráda užívá slova, která po dlouhá léta nikdo neproněsl, ale která neupadla v zapomnění.

Za dvacet minut byla přichystaná k odchodu. Zakopala lůžko a pokusila se otřít do trávy krev ze svých rukou. Pak naposledy položila ty skvělé, zkušené dlaně na Julianino břicho.

„Opláchnu si je cestou v jezírku. Ráda bych se postavila tváří v tvář tvému bratranci, dokonce s klidem, kdybych si byla jistá, že mi

přichystá vanu horké vody a jídlo o čtyřech chodech, než mě zastřelí. Raději si vezmu konývku. Jsem zpátky, jak nejrychleji to půjde.“

Z nějaké vnitřní pohnutky ji objal a přitáhl k sobě: „Děkuju ti, moc ti děkuju.“ Pak ji pustil a pozoroval, jak běží dlouhými, ladnými skoky přes mýtinu a mizí jim z dohledu pod přerostlými větvemi nad cestou.

33

Dítě nepotřebovalo zvláštní pobízení. Bylo to živé škvrně, otvíralo na Thea své jasné těkající oči, mávalo ručkama, naráželo hlavičkou do matčiných prsou, malá otevřená ústa hledala hltavě bradavku. Bylo to zvláštní, že něco tak nového se dokáže s takovou silou hlásit k životu. Napilo se a usnulo. Theo si lehl vedle Julian a rukama objal oba. Cítil vlhkou jemnost jejích vlasů na tvářích. Leželi a napůl podřimovali v mlčenlivém tichu a Theovi se zdálo, že z teplého dětského tělíčka vychází podivně cizí, ale příjemná vůně novorozence, suchá a pronikavá jako schnoucí tráva při senoseči, pomíjivá, ale silnější než zápach krve.

Julian se zavrtěla. „Jak dlouho to je, co Miriam odešla?“

Zvedl levé zápěstí a přiblížil si je k očím: „Už přes hodinu.“

„Nemůže jí to trvat tak dlouho. Najdi ji, Theo, prosím.“

„Nepotřebujeme jen vodu. Jestli je dům zařízený, jsou tam i další věci, které bude chtít přinést.“

„Jen něco, do začátku. Vždycky se už mohla vrátit. Ví, že se budeme bát. Prosím, jdi za ní. Cítím, že se jí něco stalo.“ Pak na chvíli zaváhala a dodala: „Budeme v pořádku.“

To, jak užila množného čísla, i to, co spatřil v jejím pohledu, kterým se obrátila na svého syna, ho téměř zbavilo sil. „Už jsou blízko. Nechci vás tady nechat. Chci, abychom byli spolu, až Xan přijde.“

„Vždyť budeme, miláčku. Ale Miriam by mohla být v nesnázích, v pasti, zraněná, třeba zoufale potřebuje pomoc.“

Dál neprotestoval a zvedl se. „Pokusím se vrátit co nejrychleji.“

Pár vteřin stál před chatrčí a naslouchal. Zavřel oči před barvami podzimu, před tím, jak se sluneční světlo posouvalo po kůře stromů a trávě, a všechny své smysly soustředil na okolní zvuky. Ale nic neslyšel, ani ptáčka. Pak vyrazil kupředu jako sprinter, dusal kolem jezera, úzkým tunelem zeleně ke křižovatce, skákal přes výmoly a hroudy, cítil nárazy na tvrdé rigoly pod nohama, s hlavou sklopenou se proplétal pod nízkými sevřenými větvemi. V hlavě se mu smíchal strach s nadějí. Bylo to bláznovství opustit Julian. Jestli jsou lidé z tajné policie nablízku a zajali Miriam, neexistuje nic, co by pro ni v dané chvíli mohl udělat. A jestli jsou opravdu takhle blízko, je pouze otázkou času, než najdou Julian s dítětem. Bylo by lepší zůstat s nimi a čekat, čekat, dokud se jasné ráno neprodlouží v odpoledne a oni nepoznají, že už není žádná naděje znovu Miriam spatřit, čekat, dokud neuslyší dusot pochodujících nohou na trávě.

Ale, řekl si, celý dychtivý po jistotě, že jsou i jiné možnosti, Julian měla pravdu. Miriam mohla potkat nehoda, třeba upadla a teď někde leží a přemýšlí, jak dlouho mu bude trvat, než přijde. Hlavou se mu honily představy katastrof, dveře špižírny pevně zabouchnuté, rozbitý kryt studny, kterého si nevšimla, shnilá podlaha. Pokoušel se přinutit sám sebe, aby v to věřil, snažil se přesvědčit, že hodina je krátký čas, že Miriam má napilno, když dává dohromady vše, co mohou potřebovat, a zvažuje, kolik z toho drahocenného materiálu pobere a co může nechat na později, a v tom drancování zapomíná, jak dlouhé se ty minuty mohou zdát lidem, kteří čekají.

Už byl na křižovatce a skulinou v řidších keřích živého plotu spatřil svažující se pole a střechu domu. Na chvilku se zastavil a popadal dech, ohnul se, aby ulevil ostré bolesti v boku, pak se vrhl vysokými kopřivami, hlohy a vystřelujícími větvíčkami do jasnějšího světla otevřené krajiny. Po Miriam ani stopy. Po poli postupoval daleko pomaleji, vědom si své zranitelnosti a prohlubujícího se znepokojení. Dorazil k domu. Bylo to staré stavení, nejspíš zemědělská usedlost, s nerovnou střechou pokrytou taškami, zarostlými mechem, a s vysokým komínem. Od pole ho dělila nízká kamenná zídka. Divočinu, která kdysi bývala zadní zahradou, rozděloval úzký potůček vytékající z roury výš na břehu. Přes něj vedl jednoduchý dřevěný most k zadnímu vchodu. Okna byla malá a

bez záclon. Všude vládlo ticho. Dům připomínal fatu morgánu, vytoužený symbol bezpečí, normálního stavu a míru, ovšem stačilo jen natáhnout ruku a dotknout se ho, aby zmizela. V tom tichu vypadalo bubláni potůčku jako hukot vodopádu.

Zadní vchod tvořily dveře z černého dubu pobité železem. Byly otevřené. Strčil do nich, rozlétly se dokořán a měkké podzimní slunce zalilo zlatem kamenné desky v chodbě vedoucí do přední části domu. Znovu se na chvíli zastavil a naslouchal. Nic, ani tikání hodin. Po levici spatřil dubové dveře, vedoucí do kuchyně, jak předpokládal. Byly odemčené, stačilo jen jemně přitlačit. Po jasném denním světle se místnost zdála ponurá. Chvilku neviděl téměř nic, pak se oči přizpůsobily šeru daleko tíživějšímu, protože tabulky oken byly pobité tmavými dubovými trámy a silně zašpiněné. Uvědomoval si vlhkou tmu, tvrdost kamenné podlahy a divnou pachůt vznášející se ve vzduchu, náhle děsivou a lidskou, jako poletující pach strachu. Tápal po zdi, hledal vypínač, i když příliš nepočítal, že by tam ještě fungovala elektrina. Ale okamžitě se rozsvítilo a on ji spatřil.

Byla zardoušena a zhroucené tělo spočívalo v proutěném křesle napravo od krbu. Nohy i ruce roztažené, paže přepadaly přes opěradla, hlava volně visela zvrácená dozadu s provazem zaříznutým tak hluboko do pokožky, že ho stěží bylo vidět. Jeho hrůza byla tak děsivá, že se při prvním pohledu vrhl přes kamennou podlahu k výlevce pod oknem a divoce, lež bezvýsledně dával. Chtěl jít k ní, zatlačit jí oči, dotknout se ruky, udělat jakékoli gesto. Dlužil jí víc než úprk od strašné hrůzy z její smrti a nevolnost z toho pohledu. Ale věděl, že se jí nedokáže dotknout a znovu na ni pohlédnout. S čelem pevně přitisknutým k chladnému kameni zatápal po kohoutku a nechal si na hlavu dopadat proud studené vody. Nechal ji téct, jako by mohla smýt hrůzu, lítost a stud. Chtělo se mu zvrátit hlavu a výt zlostí. Na několik vteřin zůstal bezmocným zajatcem citů, které ho zbavovaly schopnosti pohybu. Pak kohoutek zavřel, setřepal vodu z očí a začal se na situaci dívat reálně. Musí se vrátit k Julian, jak nejrychleji to půjde. Spatřil na stole skrovné paběrky Miriamina průzkumu. Našla velký proutěný košík a naplnila ho třemi konzervami, otvůrkem a lahví vody.

Ale nemohl nechat Miriam tak, jak byla. Takhle si ji nesmí uchovat v paměti. Jakkoli silná byla nutnost vrátit se k Julian a k dítěti, dlužil jí malý obřad. Zápasil s hrůzou a zvedajícím se žaludkem, ale vstal a přinutil se na ni pohlédnout. Pak se shýbl a uvolnil jí provaz, linie v obličeji se zjemnily. Zatlačil jí oči. Pocítil potřebu vynést ji z tohohle hrozného místa. Zvedl ji a vyšel s ní před dům do slunečního světla, pak ji opatrně položil pod jeřabinu. Její listy jako plamenné jazyky vrhaly zlatou záři na zbledlou hnědou pokožku, takže se zdálo, jako by v ní neustále pulzoval život. Obličej vypadal téměř mírumilovně. Zkřížil jí ruce na prsou a přitom se mu zdálo, že nepoddajná pokožka s ním stále komunikuje, říká mu, že smrt není ta nejhorší věc, která se může člověku přihodit, a ona jen sdílí osud svého bratra a vykonala, k čemu byla určena. Ona zemřela, ale nový život se zrodil. Jak tak přemýšlel o krutosti její smrti, napadlo ho, že Julian bezpochyby namítne, že musí existovat nějaké odpuštění dokonce i pro tohle barbarství. Ale takové přesvědčení nesdílel. Stál tiše, hleděl dolů na mrtvou a v duchu si přísahal, že Miriam bude pomstěna. Pak zvedl proutěný košík, a aniž se ohlédl, namířil si to přes zahradu k mostku a vklouzl do lesa.

Byli blízko, samozřejmě. Pozorovali ho. To věděl. Ale teď jako by mu všechna ta hrůza nažhavila mozek, uvažoval jasně. Na co čekají? Sotva ho potřebují sledovat. Musí jim být jasné, že jsou téměř u konce hledání. A nepochyboval o dvou věcech: Společnost bude malá a Xan přijde s nimi. Miriamini vrahové nebyli částí izolovaného předvoje pátrací skupiny s instrukcemi najít uprchlíky, nechat je nezraněné a poslat zprávu hlavní skupině. Xan by nikdy neriskoval, aby těhotnou ženu objevil někdo jiný než on, případně někdo, komu absolutně věří. Nevyhlásil žádné všeobecné pátrání. A Xan se od Miriam nic nedozvěděl, to je nepochybné. Co očekává, není matka s děckem, ale žena ve vysokém stupni těhotenství, které do porodu zbývá ještě několik týdnů. Nechce ji poděsit, nechce vyvolat předčasný porod. Proto nejspíš byla Miriam zardoušena a ne zastřelena. Dokonce i na velkou vzdálenost nechtěl riskovat hluk výstřelu.

Jenže tohle zdůvodnění bylo absurdní. Kdyby Xan chtěl skutečně ochránit Julian, zajistit, aby vydržela klidná do porodu, o němž

doufal, že se blíží, proč by zabíjel porodní bábu, které matka důvěruje, a ještě tak děsným způsobem. Musí vědět, že jeden z nich, možná oba, ji budou hledat. Jen náhodou to byl Theo a ne Julian, kdo se díval na nateklý, vyplazený jazyk a do vystouplých mrtvých očí, na celou tu hrůzu v kuchyni. Přesvědčil Xan sám sebe, že dítěti, které se má zakrátko narodit, nemůže nic ublížit, i kdyby to bylo děsivé? Nebo se naléhavě potřeboval zbavit Miriam, ať riskuje či ne? Proč brát zajatce s možností následných komplikací, když jediné rychlé utažení provazu vyřeší problém navždy? A snad i ta hrůza byla úmyslná, jakési prohlášení: Tohle můžu udělat, tohle jsem udělal. Zbyli jste pouze dva ze spiknutí Pěti rybiček, jen dva, kteří vědí pravdu o otcovství. Držím vás ve své moci, absolutně a navždy.

Nebo byl jeho plán ještě daleko nestoudnější? Jakmile se dítě narodí, zabije Thea a Julian a prohlásí, že to dítě je jen jeho. Přesvědčil sám sebe v bezmezném egoismu, že dokonce i tohle je možné? A pak si Theo vybavil Xanova slova: Ať je nutné cokoli udělat, já to udělám.

V boudě ležela Julian tak tiše, až si zpočátku myslel, že spí. Ale oči měla otevřené a stále je upírala na své dítě. Vzduch byl plný sladkého kouře ze suchého dřeva, ale oheň vyhasl. Theo položil košík, vzal láhev s vodou a odšrouboval uzávěr. Klekl si vedle lůžka.

Pohlédla mu do očí a zeptala se: „Miriam je mrtvá, vid’?“ Když neodpovídal, pokračovala: „Umřela, když tohle sháněla?“

Přiložil jí láhev ke rtům. „Vypij to a buď vděčná.“

Odvrátila hlavu a uvolnila sevření tak, že kdyby dítě nezachytil, mohlo jí vypadnout z náruče. Ležela tiše, příliš vyčerpaná z návalu hoře, potom jí slzy vytryskly proudem a on slyšel hluboké, téměř melodické skučení, žalozpěv vesmírného hoře. Truchlila pro Miriam, jak netruchlila ani pro otce svého dítěte.

Sehnul se k ní, uchopil ji do náruče, nemotorně, protože mezi nimi leželo děcko, a pokoušel se obejmout oba. „Mysli na dítě,“ šeptal. „Dítě tě potřebuje. Mysli na to, co by si přála Miriam.“

Nepromluvila, ale přikývla a znovu si vzala děcko. Přiložil jí láhev vody ke rtům.

Vyndal ty tři konzervy z košíku. Jedna viněta se odlepila. Konzerva byla těžká, ale nikdo nevěděl, co v ní je. Na druhé hlásila

nálepka BROSKVE V SIRUPU. Třetí byly fazole v rajském protlaku. Pro tohle a pro láhev vody Miriam zemřela. Ale věděl dobře, že tak jednoduché to není. Miriam zemřela, protože byla jednou ze skupinky, která zná pravdu o dítěti.

Otvírák byl starého typu, trochu zrezavělý, ostří tupé. Ale stačil. Theo otevřel plechovku a odtrhl víčko. Pravou, rukou podepřel Julian hlavu a levicí ji začal krmit fazolemi. Chtivě je sála. Ten proces krmení byl projev lásky. Ani jeden nepromluvil.

Po pěti minutách, když byl plechovka zpoloviny prázdná, řekla: „Ted’ ty.“

„Nemám hlad.“

„Samozřejmě že máš.“

Měl příliš silné klouby na prstech, než aby dosáhl na dno plechovky. Ted’ byla řada na ní, aby ho nakrmila. Seděla s děckem na klíně a drobnou rukou mu podávala kousky.

„Chutnají výborně,“ připustil.

Když byla plechovka prázdná, Julian lehce povzdychla, pak se znovu položila a přivinula dítě k prsu. Natáhl se vedle ní.

„Jak Miriam zemřela?“ zeptala se.

Tuhle otázku očekával. Nemohl lhát. „Uškrtili ji. Muselo to být hrozně rychlé. Nejspíš je ani neviděla. Nemyslím, že měla čas pocítit děs nebo bolest.“

„Mohlo to trvat vteřinu, dvě, možná víc. My s ní tyhle vteřiny nemůžeme zažít. Nemůžeme vědět, co cítila, tu hrůzu, bolest. Dokážeš pocítit hrůzu a bolest celého života ve dvou vteřinách.“

„Miláčku, už je to pryč,“ chlácholil ji. „Ted’ už na ni nemůžou. Miriam, Gaskoněk, Luke, všichni jsou už z dosahu Rady. Pokaždé, když zemře oběť, je to malá porážka tyranie.“

„To není moc velká útěcha,“ vzdychla. A po chvíli ticha pokračovala: „Nepokusí se nás rozdělit, že ne.“

„Nikdo a nic nás nerozdělí, ani život, ani smrt, ani principy, ani moc, nic na nebi ani na zemi.“

Položila mu ruce na obě tváře. „Miláčku, tohle mi nemůžeš slíbit. Ale slyším to ráda.“ Za chvilku se zeptala: „Proč už nejdou?“ V té otázce nebyla žádná sklíčenost, muka, jen mírné ohromení.

Natáhl se a vzal ji za ruku, obejmul prsty horké, znetvořené maso, které kdysi shledával tak ošklivým. Zmáčkl je, ale nenašel odezvu. Leželi nehybně bok po boku. Theo si uvědomoval silný pach pořezaného dřeva a vyhaslého ohně, obdélník slunečního světla, zelený závoj, bezvětrí, ticho bez ptáků, bušení jejího srdce i svého vlastního. Uvázli v intenzivním naslouchání, které bylo jako zázrakem zbavené úzkosti. Je to tohle, co cítí oběti mučení, když se přenesou extrémní bolestí do míru? Udělal jsem, k čemu jsem byl určen, pomyslel si. Dítě je na světě, jak chtěla. Tohle je naše místo, náš okamžik, a ať nám provedou cokoli, nikdo nám ho nemůže vzít.

„Theo,“ porušila Julian ticho, „myslím, že jsou tu. Už přišli.“

Neslyšel nic, ale poslušně se zvedl. „Počkej tady a buď úplně zticha. Nehýbej se.“

Otočil se k ní zády, takže nemohla vidět, jak z kapsy vytáhl zbraň a dal do ní náboj. Pak vykročil, aby je uvítal.

Xan byl sám. Vypadal jako dřevař ve starých manšestrových kalhotách, rozhalence a silném svetru. Ale dřevař by nepřišel ozbrojen. Pod svetrem se jasně rýsovalo pouzdro s pistolí. A žádný dřevař by nestál a nevyzařoval takovou sebedůvěru, takovou aroganci opřenou o moc. Na levé ruce se mu třpytil snubní prsten Anglie.

„Takže je to pravda?“

„Ano.“

„Kde je?“

Theo neodpověděl.

„Nemusím se ptát. Vím, kde je. Ale je v pořádku?“

„Je v pořádku. Spí. Máme pár minut, než se vzbudí.“

Xan stáhl ramena a vydechl úlevou jako vyčerpaný plavec, který se vynořil z bazénu a vytřepává si vodu z uší.

Chvilku hlasitě oddychoval, pak klidně řekl: „Můžu počkat. Nechci ji polekat, přijel jsem se sanitkou, helikoptérou, doktory a porodními asistentkami. Vzal jsem všechno, co potřebuje. Dítě se narodí v pohodlí a v bezpečí. O matku bude postaráno jako o zázrak, musí to vědět. Když ti důvěřuje, musíš to být ty, kdo jí to řekne. Ujisti ji, uklidni ji, ať ví, že se nemá čeho bát.“

„Má se bát všeho. Kde je Rolf?“

„Mrtev.“

„Viděl jsem Miriaminu mrtvolu. Takže nikdo, kdo zná pravdu o tom děcku, už nežije. Zbavil ses všech.“

„Kromě tebe,“ odpověděl Xan klidně. Když Theo mlčel, pokračoval: „Nehodlám tě zabít, nechci tě zabít. Potřebuju tě. Ale musíme si promluvit, hned teď, dřív než ji uvidím. Musím vědět, jak dalece se na tebe můžu spolehnout. Můžeš mi s ní pomoci, s tím, co musím udělat.“

„Řekni mi, co musíš udělat.“

„Není to jasné? Když to bude chlapec a bude plodný, stane se otcem nové rasy. Až bude produkovat sperma, plodné sperma, ve třinácti – možná ve dvanácti –, bude našim ženám narozeným v roce Omega teprve osmatřicet. Ty se můžou rozmnožovat, i další vybrané ženy. Možná i tahle žena.“

„Otec toho dítěte je mrtvý.“

„Vím. Rolf přiznal pravdu. Ale když je plodný jeden, třeba jsou i další. Znásobíme testovací program, budeme prověřovat každého, epileptiky, znetvořené – každého muže v zemi. A to dítě může být muž, plodný muž. Bude naší nadějí, nadějí světa.“

„A Julian?“

Xan se zasmál. „Nejspíš se s ní ožením. V každém případě se o ni postaráme. Běž k ní. Vzbud' ji. Řekni jí, že jsem přišel jen sám. Uklidni ji. Řekni jí, že mi pomůžeš o ni pečovat. Dobrý Bože, Theo, neuvědomuješ si, jakou máme v rukou moc? Vrať se do Rady, staň se mým pobočníkem. Můžeš mít všechno, co chceš.“

„Ne.“

Chvilku bylo ticho, pak se Xan zeptal: „Pamatuješ se na ten most ve Woolcombu?“ Otázka nebyla sentimentálním apelem na starou loajalitu nebo pokrevní spřízněnost, ale připomínkou dobroty, dávané a přijímané. Xan si v téhle chvíli vzpomněl a radostně se usmál.

Theo řekl: „Pamatuju se na vše, co se stalo ve Woolcombu.“

„Nechci tě zabít.“

„Budeš muset, Xane. Možná že zabiješ i ji.“

Sáhl po zbrani. Xan to viděl a rozesmál se.

„Vím, že není nabitá. Řekl jsi to těm staříkům, pamatuješ? Nechal bys Rolfa upláchnout, kdybys měl nabitou zbraň?“

„Jak bys ho chtěl zastavit? Zabít jí muže před očima?“

„Jejího muže? Nemám dojem, že se nějak přehnaně starala o manžela. Takhle nám to namaloval, než zemřel. Snad si nemyslíš, že ji miluješ? Nedělej z toho romantické drama. Může být tou nejdůležitější ženskou na světě, ale není to žádná Panenka Maria. Dítě, které nosí, je pořád dítětem štětky.“

Jejich pohledy se setkaly Theo si pomyslel: Na co čeká? Přišel na to, že mě nemůže chladnokrevně zastřelit, tak jako já nemohu jeho? Čas ubíhal, vteřina po vteřině, trvaly věčně. Pak Xan vytáhl zbraň a vyhledal cíl. A právě v tomhle zlomku vteřiny dítě zaplakalo, dlouze zakňouralo jakoby na protest. Theo slyšel, jak mu Xanova kulka hvízdla neškodně kolem rukávu. Věděl, že v tomhle zlomku vteřiny nemohl vidět to, co si pak tak jasně vybavoval: Xanův obličej změněný radostí a triumfem; nemohl slyšet obrovský výbuch ujištění jako ten výkřik ve Woolcombu. Ale právě s tímhle výkřikem v uších střelil Xana přímo do srdce.

Po těch dvou výstřelech vnímal jen strašné ticho. Když spolu s Miriam postrčili auto do jezera, tichý les vybuchl v ječící džungli, kakofonii divokých výkřiků, praskajících větví a zděšeného ptačího zpěvu, která skončila s posledním chvějícím se zčeřením. Ale teď se neozvalo nic. Theovi připadalo, že kráčí ke Xanově mrtvole jako herec ve zpomaleném filmu, vysoko zvedá nohy, sotva se dotýká země, ruce prorážejí vzduch. Prostor se protáhl do nekonečna, takže Xanovo tělo se změnilo ve vzdálený cíl, k němuž se prodírá náročnou cestou v čase, který se zastavil. A pak, jako zážeh v mozku, se znovu snesl do skutečnosti, uvědomoval si své rychlé pohyby, každého živočicha pohybujícího se mezi stromy, každé stéblo trávy pod podrážkami bot, vzduch vanoucí mu do obličeje, ale nejvíc ze všeho si uvědomoval Xana spočívajícího mu u nohou. Ležel na zádech, ruce rozhozené, obličej klidný, bez výrazu překvapení, jako by smrt jen předstíral, jenže Theo poklekl a spatřil, že má místo očí dva tupé valounky, kdysi omývané mořem, ale teď odplavené na věčnost posledním vzdmutím odlivu. Sundal Xanovi z ruky prsten, zpřímá se postavil a čekal.

Přicházeli velmi tiše, pohybovali se od lesa, nejprve Carl Inglebach, pak Martin Woolvington, nakonec dvě ženy. Za nimi, v

pečlivém odstupu, šest granátníků. Zastavili se metr před mrtvolou. Theo zvedl prsten, pak si ho mimovolně navlékl na prst a otočil k nim hřbet ruky.

„Guvernér Anglie je mrtev a dítě se narodilo. Poslouchejte.“

Znovu se to ozvalo, žalostné, ale naléhavé kňourání novorozeněte. Vrhli se k dřevníku, ale zastoupil jim cestu. „Počkejte. Zeptám se nejdřív matky.“

Uvnitř seděla Julian s uzlíčkem v náručí, držela dítě pevně přitisknuté k prsům, otevřenými ústy sálo, pusinka se pohybovala proti její pokožce. Když k ní Theo pokročil blíž, spatřil, jak se zoufalý strach v jejích očích změnil v radostnou úlevu. Uložila dítě do klína a napřáhla k němu ruce.

„Slyšela jsem dvě rány,“ vzlykala, „nevěděla jsem, jestli uvidím tebe nebo jeho.“

Chvilku přidržel její chvějící se tělo. „Guvernér Anglie je mrtev. Je tady Rada. Přijmeš je, ukážeš jim své dítě?“

„Za chvilku, Theo. Co se stane teď?“

Strach o něj z ní najednou vysál všechnu odvahu a sílu a poprvé od porodu se cítila zranitelná a plná obav. Šeptal jí, své rty na jejích.

„Vezmeme vás do nemocnice, do nějaké tiché. Postarají se o tebe. Nedovolím, aby tě někdo obtěžoval. Ať se stane cokoli, zůstaneme pohromadě.“

Pustil ji a vyšel ven. Stáli v půlkruhu a čekali na něj, pohledy upřené do jeho obličeje.

„Můžete jít. Vojáci ne, jen Rada. Je unavená, potřebuje si odpočinout.“

„Máme tam sanitku, kousek po cestě,“ řekl Woolvington. „Můžeme zavolat zdravotníky, aby ji přenesli. Vrtulník je odsud asi dva kilometry u vesnice.“

„Nebudeme riskovat cestu vrtulníkem. Zavolejte někoho s nosítky. A ať uklidí Guvernéra. Nechci, aby se na něj někdo díval.“

Když přiskočili dva granátníci a začali tahat mrtvolu, Theo zaprotestoval: „Taky nějakou úctu. Pamatujte, kdo to byl ještě před pár minutami. To byste se ani neodvážili vztáhnout na něj ruku.“

Obrátil se a vedl Radu do dřevníku. Zdálo se mu, že jdou váhavě, nejistě, nejprve ženy, pak Woolvington a Carl. Woolvington nešel až

k Julian, postavil se jí k hlavě jako čestná stráž. Obě ženy poklekly, spíš aby vzdaly hold, než z potřeby přiblížit se dítěti. Dívaly se na Julian, jako by se dožadovaly svolení. Usmála se a pozvedla dítě. Mumlaly, plakaly, stíraly si slzy a smály se, položily mu ruce na hlavičku, tvářičky a mávající ručky. Harriet mu nabídla prst a novorozeně ho sevřelo nebývalou silou. Zasmála se a Julian jí vysvětlila: „Miriam mi vyprávěla, že novorozenci dovedou takhle stisknout. Netrvá to dlouho.“

Ženy neodpovídaly. Plakaly a smály se, vydávaly hloupé, šťastné výkřiky uvítání a poznání. Theovi to připadalo jako veselá ženská sešlost. Vzhlédl ke Carlovi, překvapený, že dokázal ujít takovou cestu a ještě pořád se drží na nohou. Carl pohlédl na dítě hasnoucím zrakem a zašeptal večerní modlitbu: „Takže to znovu začíná.“

Theo si pomyslel: Znovu to začíná – s žárlivostí, zradou, násilím, vraždou, s prstenem na mém prostředníku. Pohlédl na veliký safír a blyštící se diamanty, na rubínový kříž, otáčel šperkem a uvědomoval si jeho váhu. To, že si ho dal na ruku, bylo podvědomé, a přitom uvědomělé gesto, kterým se prohlásil za autoritu a zajistil si ochranu. Věděl, že granátníci přijdou ozbrojení. Pohled na zářící symbol na jeho prstě by je přinejmenším donutil zastavit se, poskytl by mu možnost promluvit. Musí ho teď nosit? Má všechnu Xanovu moc na dosah, tu a ještě daleko větší. Carl umírá a Rada je bez vedení. Alespoň na chvíli musí zaujmout Xanovo místo. Existují zla, která je třeba napravit. Ale postupně. Nemůže udělat všechno najednou, jsou určité priority. Přišel na to i Xan? A je to to náhlé opojení mocí, které si Xan každým dnem uvědomoval? Pocit, že je pro něj všechno možné? Že to, co chce, musí být provedeno, co nenávidí, odstraněno, skutečnost, že svět se bude řídit jeho vůlí. Sundal prsten, pak se zastavil a znovu si ho navlékl. Později nastane čas rozhodnout, jestli a na jak dlouho ho potřebuje.

„Ted’ nás nechte,“ požádal, pohnul se a pomohl ženám na nohy. Odešli tak tiše, jak přišli.

Julian k němu opět vzhlédla. Poprvé zpozorovala ten prsten. „Nebyl vyrobený pro tvůj prst.“

Na vteřinku, ne na víc, pocítil něco, co se blížilo podráždění. On musí rozhodnout, kdy si ho sundá. „V současné době je to užitečné. Svléknu ho, až přijde čas.“

Zdála se v tu chvíli spokojená – a mohla to být jen jeho představa, že spatřil stín v jejích očích.

Pak se usmála. „Pokřti pro mě to dítě. Prosím, udělej to teď, dokud jsme sami. Luke by si to přál, a já si to přeju taky.“

„Jak ho chceš pojmenovat?“

„Dej mu jméno otce a své.“

„Nejdřív si udělej trochu pohodlí. Pomůžu ti.“

Ručník mezi nohama byl silně prosáklý krví. Vzal ho bez odporu, téměř bezmyšlenkovitě, připravil další a položil ho na místo. V láhvi zbývalo jen málo vody, ale sotva ji potřeboval. Na dětské tělíčko mu kanuly slané krůpěje. Z nějaké dávné vzpomínky z dětství se vynořil ten rituál. Voda musela stékat, existovala slova, jež bylo třeba pronést. Palcem vlhkým vlastními slzami a potřísněným její krví udělal na čele dítěte znamení kříže.

Obsah

Kniha první 6

OMEGA..... 6

Kniha druhá 130

ALFA..... 130

P. D. JAMESOVÁ Potomci lidí

Z anglického originálu *The Children of Men*,
vydaného nakladatelstvím Faber and Faber, London 1992,
přeložila Zuzana Pokorná.

Obálku s použitím fotografie Universal Pictures Company
navrhl Robert Imrych.

Vydalo R + H, spol. s r. o., nakladatelství MOTTO,
Na Sypčíně 12, 147 00 Praha 4, jako svou 450. publikaci.

Vydání druhé, v nakladatelství MOTTO první.

Praha 2006.

Sazba Lubomír Kuba.

Vytiskla Severografia, a. s., Obchodní 22, Most.